44. szám. Nagy-Kanizsa, 1881. szerdán, november 2-án. VIII. évfolyam.

Kiadóhivatal: Fischel Fülöp könyvkereskedése. Ujvárosház utcza. 513. szám.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt. Fél évre 3 frt. Negyedévre 1 frt. 50 kr.

Hirdetmények: 5 hasábos petitsor egyszer 7 kr. többszöri hirdetésnél 5 kr. Bélyegdij 30 kr.

ZALA

MEGYEI ÉRDEKŰ.

KÖZMŰVELŐDÉSI, TÁRSADALMI ÉS GAZDÁSZATI HETILAP

A ZALAMEGYEI GAZD. EGYESÜLET ÉS TÖBB MÁS EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Szerkesztői iroda. Hová a lap szellemi részét illető közlemények küldendők Ujvárosház utcza 513. sz.

Bérmentetlen levelek csak ismert kezekből fogadtatnak el:

Kéziratok vissza nem küldetnek.

Nyilttér: Petitsora 10 kr.

Meghivás.

A zalamegyei Gazdasági Egyesület 1881-ik évi november hó 28-án délután 4 órakor Zala-Egerszegen saját tanács termében rendes

közgyülést

tárt, melyre az előfordulandó tárgyak fontossága tekintetéből a tisztelt tagoknak minél nagyobb számban leendő megjelenése kéretik.

Tárgyak:

1. Az elnökök megválasztása.
2. Az évi költségvetés megállapitása.
3. Folyó ügyek.

Zala-Egerszeg 1881. nov. 1-én.

Árvay István.
ügyvezető elnök.

A nmg. földmivelés ipar- és kereskedelem ügyi kir. miniszterium 34360 sz. a. kelt értesitése szerint malata készitésre alkalmas és a piaczi árnál magasabb áron értékesithető alább elsorolt árpa vetőmag részletek száz kilográmonkint nyolcz forintnyi áron a gazdasági tanintézetekhez intézendő megkeresések utján kaphatók u. m.

Angol chevalier árpa ára száz kilográmonkint 8 frt.

Magyaróvári akadémiánál	50 hl.
Kassai tanintézetnél	25 hl.
Keszthelyi tanintézetnél	55 hl.
Kolosmonostori tanintézetnél	50. hl.
Liptóujvári földmivesiskolánál	30. hl.

Ezen kivül a kolozsmontori gazdasági taninézetnél ugyanazon áron kapható.

Angol Oakshott árpa	7½ hl.
és Primadonna árpa	30 hl.

A megkeresések sorrend szerint fogván elintéztetni, a gazdaközönség figyelmeztetik, hogy megrendeléseit, mielőbb tegye meg.

Azon szempontból, hogy e vetőmagban minél többen részesülhessenek, a gazdasági intézetek igazgatóságai utasitattak, hogy egy gazdának legfelebb két métermázsát szolgáltassanak ki.

Zalamegyei gazd. egyesület.

Zalaegerszegen 1881. okt. 28-án.

Szigethy Antal
titkár.

Zalamegye szőlőbirtokosaihoz.

Ily czim alatt irt egy felhivást Csigó Pál ur philloxera biztostársam a „Keszthely" lap 24-ik számában hogy a megyei hatóság és gazdas. egyesület támogatásával kérjük a m. kormányt, mikép a szomszéd Veszprém megyei philloxerának ide átcsapását ne csak gyéritéssel, de gyökeres kiirtással segélje elháritani a Zalai Balatonpart lakósságának lét kérdését képező 22,000 hold szőlőbirtokától.

Felhivása szorgos-életbevágó. Ép azért viszhangoztatom itt a megyei gazd. egylet hivatalos lapjában, mely gazd.egylet ugy hiszem a távol Egerszegről is édes gyermekének tartja a Balatonparti vidéket: védelmére kel e közeli vész elháritása eszközlésében.

Felhivása nagyon jogos is; midőn azt kivánja hogy a Sólyi-Kenesei és papvásári még alig 200 hold philloxerás szőlő irtatnék ki egészen, mielőbb hogy a közel zalai 22,000 hold (s tán még fél ennyi Somogy parti) megmentessék!

200 holdat 22,000 holdért (Somogygyal 32,000 holdért) áldozni lehet — áldozni kell!

200 — a 32,000-hez ugy áll mint 1 a 160 hoz.

Egy holdat 160 holdért akkor is áldozni kell, ha az egy hold nem biztosan, nem örökre mentené is meg a 160 holdat.

Mert Veszprém e 200 holdja kevéssel kárpótolható, nemcsak mert kis terület, de mert csak oly lankás domb, mely mint szántóföld is azonnal használható; — mig a zalai 22,000 hold legtöbbnyire oly magas és köves hegyhát, mely a szőlő kivesztével semmi másra nem alkalmas.

Ama 3 község kevés szőleje csak Confect — mellék üzlet, — mig a zalai 22,000 hold 80,000 embernek egyedüli létfeltétele. —

Ama 3 község lapos — televény mezejéből, gabnájából is — mit a közeli Veszprém és Fehérvár piaczain alul, felül közel elvonuló vasutain jól értékesithet, — tehát csekély szőleje nélkül is könnyen megélhet.

De a zalai hegyvidék népe együtt pusztulna szőlejével! — És nem csak a birtokos de a munkás osztály is, — mert olyan sürü itt a lakosság, hogy igy is csak akként bir megélni, hogy a szőlőmunka közben, mely tavaszi és őszi kenyérkeresetét adja nyáron aratni megy Somogyba — téli kenyeréért. Tehát a szőlők pusztulása esetén tavaszra és őszre nem lenne keresete, nem lenne kenyere!

Mert gyékény — kosár — szalma fonás, vagy más házi ipar itt még csak jámbor óhajtása a gondolkozóknak, érzőknek és veszélyt látóknak!..

Igaz, hogy népünk nem is igen szereti az ily pepecselő munkát, de megszerettetni lehetne vele, ha volna kezdeményezés — támogatás!.. Kellene is! Előbbre való volna is, mint például a Vajda hunyadi vár — technologiai muzeum — paleontologiai tanszék és a többi ezer ily országos kiadások, messze jövőrei idealis befektetések!..

Mert lehetnek ezek bár kegyeletes, tudományos, szellemes czélu kiadások; de mit használ: ha az emberi szellem testben lakik — és a test 1-ső sorban enni kér!.. Hiába vetjük a magot, ha mikorra abrak nől belőle (bocsánat az alantos hasonlatért) a paripa kiszenvedett!..

Anyagi létezhetésünk gyarapodásunk az alapfeltétele mind a többinek.

Azért kivánta bölcs Széchenyink 1-ső sorban nemzetünk vagyonosságát emelni, — tudván, hogy még a szabadságnak is ez az alap gyökere, mert nincs szegény nép, mely szabadságát sokáig megtartani birná; és nincs vagyonos nép, mely a szabadságát ki ne vivná.

Mi aligha el nem hanyagoljuk a jelent a jövőért, — a testet a szellemért, az eszményiért, a két élü modern civilizátióért, — ennek gazdagabb népeket illető magas és drága niveaujáért!..

— — — — — — — — — —

A szőlők pusztulásával e vidék népének nagy része koldulni — nagy része kivándorolni kényszerülne!..

Dalmát hegyháti kopársággá lenne a most üde Balaton part vidék!

Mennyi és mily drága adóalapot vesztene az ország? — mily nektárforrást a közgazdászat?!..

Gyáraink — vasutaink e vidéken nincsenek, nem is várhatók. Kereskedelmünk, forgalmunk e szép de emporiális tekintetben „zsákutcza" szerü hegyvidéken nagyon gyér... Még marha tenyésztésünket is elölte az oktalanul keresztül vitt tagozás — és a tenyész állatok hiánya!,,

Ez egy szőlőmivelésre van utalva népünk, mely midőn évenkint sulyosodó adóforintjaival (nem fillereivel) más vidékek vasutait — vizármentesitéseit — sőt Sport és luxus befektetéseit segélyezni kényszeritve van: nem e méltó joggal kivánja és kivánhatja — hogy más vidék — sőt az ország is viszont segitse megmenteni egyedüli szőlőiparát a philloxerának már már felénk áramló végveszedelmétől!.

Védekezzünk magunk is — de jogos segély kérésünknek adjunk erélyes hangot is — addig mig nem késő — s akkor mikor e segély oly olcsó, országos rendelettel meg oly könnyü, — mikor kevéssel sok: e vidéknek mindene megmenthető!..

Czigány Károly
Balatonvidéki phylloxera biztos

Köny könyv-olvasás, magyar-könyv-vállalatok, kis-könyvtárak.

(Folyt. és vége).

„Ha költő nevet csak az érdemel, a ki nemesitett érzelmeket, hordoz keblében, ki a természetre az emberi szenvedelmekre vizsgáló tekintetet vete, ki a való életet magas szempontokból vevé fel, dalát a szépnek és jónak, s az örök dicsőségnek szentelé, hogy általa minden ifju kebel lángra gyuladjon: Valljátok meg „akkor" a költő bizonyosan jótevője az emberiségnek, s nevét hála és tisztelet érzelmei közt kell neveznünk!

És ha csak „akkor" kell a költő nevét hála és szeretet érzelmei közt neveznünk, s ha a költővel egynek tartjuk azt, amit lángheve és szelleme megteremt, és ha a költő szent hivatását nem teljesiti elveszti hálánkat, és ha a könyv is, mely az erkölcsöt lábbal tapossa: gyom a, mely a nemesebb érzelmeket gunyolja: méreg a melyben pedig semmi szent sincs: kéjhölgy, a melyet ugy megvetünk. A jó regényt — mely czikkiró ur szerint „életigazságokra, erkölcsi szabályokra, tudmányos kutatások eredményeire tanit," mely el telejteti velünk az életet, szeretjük, dicsérjük — s ezért és okkor s ezen jó tulajdonságainál fogva érdemesitjük arra, hogy elolvassuk; s igy szerzőjének a hála és tisztelet adóját figyelmünkkel is lerójjuk.

De szükséges is a regényolvasás — beszéljen bárki — sőt, ha a műveltség alatt az embernek a társadalomhozi azon viszonyát értjük, mely a jelesebb irodalmi termékek ismeretét is okvetlen föltételezi mel-

---

„Zala" tárczája.

Egy kabinet-képre.

I.

Mint bimbó a rózsatőn
Ugy mosolygsz felém;
Mint bimbót a rózsatő
Ugy szeretlek én.

S mint a rózsatő, ha rajt
Bimbó nyilni kezd,
Élte legszebb hajnalát
Akkor éli ez:

Rám is most derült a lét
Legszebb hajnala,
Hogy te lettél életem
Rózsabimbaja.

Mert a költő élete
Szép, mint rózsatő:
Csak legyen oly bimbaja
Kit csókolhat ő.

II.

Ártatlan lelked viszfénye ragyog ki szemedből
Nincs ennél ragyogóbb csillag az égnek ölén;
Isteni kéz remekén valahol ha hevülhet a lélek,
Itt bizonyára hevül: szép szemed adja tüzét.

K. J.

A Budára törekvő szintársulat.

Debreczen, Nyiregyháza, Baja, Pécs, Kassa, Nagyvárad, Miskolcz, Pozsony, Balaton-Füred, Veszprém, Szeged, 1858. 1859. 1860.

Molnár Györgytől.

(Folytatás.)

Máglya volt ez Egressy nagy lelkére és kinteljes martyr halál!

Az istenek megirigyelték a 60-as évek méltatlan korától és magukhoz vették, hol talán ő is, (mint Székelyné, a hajdankor Prielle Kornéliája vallotta és hitte végső napjaiban is, hogy a csillagok honában megint csak fog ő komédiázni) az égiek gyönyörévé vállt!

Egressy vendégjátékain kivül még a Jókainé vendégszereplése volt a váradi saisonban igen nevezetes s minden tekintetben fényes, dus eredményü.

Jókainé vendégjátékai közzé sorozta Tóth Kálmán Egy királyné uj drámáját, melyet Pesten a censura nem engedett előadni; a nagyváradi helytartósági osztály magyar fiai azonban átbocsátották a censurán és Maschek sem mert ellene szóllani, de az olaszországi vereségek is nagyon megpuhitották a Bachhuszárokat, félelmök mindenfelé megeresztette a magyarokat hajtó gyeplőszárt.

Azt persze senkisem gondolta és gyanitotta, hogy ez az „Egy királyné" előadása a saison vége felé és éppen az olaszországi vereségek alatt, mikor már Váradon is alig maradt katonaság, egy kis tüntetésre, lelkesitésre, volt czélozva, szánva; de olvasva a dráma is ártatlannak tetszett; az elégedetlen magyar főurak kifakadásai, mint Bánkbánban a békétlenek — olvasva nem tünt fel veszélyesnek, arra meg éppenséggel nem gondoltak, hogy egy drámai előadásra a népszerü Jókai és Tóth Kálmán oly messze földre lejönnek. Ez addig csak Jókainé és a direktor titka volt, amig a város előbb teli nem volt kürtölve a nemzeti drámával, mint nagyszerü ujdonsággal. A sugópéldány már parafirozva volt a censurától, a plakátok Kántor Gyuszi szokása szerint apró formátumokban kezdve napról-napra nőttek és még a kunyhók lakósait is kiváncsiságra ingerelték; amint a plakátok nőttek, szaporodtak a dráma mellékczimei is, végre a felvonások keresztnevei, melyek csupa ribbilós drámává tették a szerény, az ártatlan, a jelentéktelen „Egy királyné" főczimet, mely a mellékczimek megnövésével mindinkább összébb és kisebbre zsugorodott; mielőtt a város teli lett volna lármázva, a környék, a vidék lőn betrombitálva, igy mikor már a megye és város föl volt hajszolva, az „Egy királyné" dráma előadására és a censurától nem lehetett tartani, hogy visszavonja az engedélyt, mert ezzel csak olajt töltött volna az ugy is lángolni kezdő tüzre, akkor egy utolsó óriási nagy plakáton hirdette ki Kántor Gyuszi, hogy az előadásra a nemzet nagy irója Jókai és az uj dráma szerzője Tóth Kálmán személyesen megjelönnek.

No bezzeg el is kapkodták az összes jegyeket egy óra alatt, délig már ki kellett hirdetni, hogy az uj dráma másnap reá ötgtön ismételtetik, a vidék számára pedig egy harmadik előadást hirdetett kántor Gyuszi folytatólag harmadszor a hetivásárt előző hétfő estére és egy csomó taligással a szélrózsa minden irányában szétküldé a környékbe czédulahordóit, a kiknél jegyek is voltak előre válthatók. Mindhárom előadásra jóval előbb elkelt minden ülőhely, az óriási közkarzaton két sor számzott ülést is kelle alkalmazni.

Jókai és Tóth Kálmán minden mondvacsinálás nélkül, valóságos diadalmenettel robogtak a városon végig a „Fekete sas" szállójába; estve nem volt előadás és a szintársulat zenekara, meg ének-négyese szerenádot készült adni a népszerü irónak; de már ezt Maschek nem engedte meg, még nem volt egészen, csak félig összepakolva és ijedtségében a rengeteg nép láttára, mely a kis piaczon tolongott, hogy Jókait lássa, az éppen Olaszországba átutazó oláh határőröket a várból a piaczra rendelte, ő meg a gőzkocsikhoz sietett, mert szentül hitte, hogy itt forradalom akar kiütni. Hiszen olyanok is voltak a kedélyek, hogy Jókainak egy szavára még Villafranka előtt kiütött vón' egy második szabadságharcz. De hát Jókai maga csöndesitőleg hatott a közönség közt s nem engedte, hogy a szerenádot, — melyet a szinészek mindenáron megakartak tartani — megtartsák.

Mind a három előadás zsufolt ház előtt és óriási lelkesedés közt folyt le; Jókai egy hátulsó erkélyzártszékben vonta meg magát, hogy észre se vegyék; nem ért semmit, amint beült székébe, a mellette lévő váradi polgár stentori hangon végig kiáltja a nézőtéren, hogy „Jókai itt van mellettem, éljen a nemzet költője" s az egész közönség visszhangozta, a nézőtéren kivül álló tömegek pedig folytatva adták az arena kertjét szintén zsufolásig megtöltött nép ajkára az éljeneket! a nők ugy teli hajigálták virágbokrétával, hogy csak a feje látszott ki a virághalomból.

Tóth Kálmán alig győzött már hajlongni és a szinen megjelenni a sok kihivásokra, örömében se látott se hallott és nagyon ráfért a Jókainé vezetése. Őket is elhalmozták virágokkal. A Bors ispán jelenetei oly gyujtó hatással voltak, hogy a födeletlen nézőtérről fölhangzó és már egészen a szenvedélyességig fokozódott ováczíók a csöndes éjben a város fölött visszhangozva szálltak és terjedtek szét a legtávolabb utczákig is.

A nevezetes három előadás után, — melylyel Jókainé betejezte diadalmas vendégjátéki cyklusát, igen szép értékes emlékekkel távozván Váradról, — kántor Gyuszi igazgatásának ugyan csak meggyült a baja Maschekkal; lépten nyomon üldözte és a hol csak lehetett, mindenféle akadályokat görditett az előadások elé, szerencsétlenségre Villafranka is beütött, de szerencsére a saison is vége felé járt már és kántor Gyuszi Miskolczra vezette társulatát.

Igaz, hogy ő is be volt mázolva a Bachhuszárok fekete könyvébe és ez mindenfelé jeleztetett, de azon általános hatásnál fogva, melyet társulata az országban mindenütt kivivott és a politikai viszonyoknak tavaszodása folytán, annyira még sem mentek, hogy az igazgatói koncessiót megvonják tőle.

Miskolczra már zenekart is szervezett Rácz Fábián pécsi hires primás vezetése alatt, ki a saját bandáját a bajai zenészek javából harminczkét tagra egészitette ki.

A Villafrankai béke nagyon elszomoritotta ismét a kedélyeket és ez az utolsó remény is meghiusulván, lassankint a magát megadó és meg nem adó részre oszlatta mindenfelé a közönséget. Miskolcz nem adta meg magát, épp ez időben demonstrált a ref. vall, patens ellen is.

A különben is izgatott kedélyü városnak nem is kellett több, mint a már országosan rebellisnek hiresztelt szintársulat megérkezése. Az első előadást megelőző estvén a szinház előtt csoportosult az egész szintársulat, a lobogót (mert állandó nagy lobogója volt, melyet Budára is fölvitt) V. Kovács József vitte elől, utánna a jeles Rácz Fábián magyar népzenetársulata s ezek után a szintársulat kitünő éneknégyese — koruss, végre föllegh ajtókként a női személyzet, kikhez a miskolczi dandyk csatlakoztak. Nagy csöndben, szép sorban, sötétségben megindult a menet a megye ház elé, hol a borsodmegyei szőke fürtös, szép szálu gentleman főnök lakott s ablakai alatt egypár csárdás meg ábrándos dalt elzengedezvén, áttért a derék főszolgabiróhoz, ki a szindarabok censora volt és az előadások fölötti rendőrfelügyeletet is vitte, jóra való Bachhuszár volt; innen Jekelfalusi a város polgármesteréhez (most a rendőrügyek min. tanácsosa) fordult a tisztelgő csoport, de már ekkor ezrekre menő tömeg kisérte a jövevény uj szintársulatot. Jekelfalusi akkor szintén kemény nyaku miskolczi ember volt, a ki polgártársaival erősen demonstrált a fennálló hatalom ellen, az ő ablakai alatt hát más tónusu rythmusu-szövegü dalokkal kelle előállani, mint a Bachhuszárokkal elzengedezett ábrándok; ez már tetszett a miskolcziaknak, de a szőke fürtü megyefőnöknek szeget ütött a fejébe. A polgármestertől végre a szinház elé ment a menet, hol már fáklyákat is gyujtották a szinészek és rákezdték a tilos nótatot, a Kölcsey-hymnuszt, az ör. Szerdahelyi travestált Vid indulóját; „Tarts meg oh Istenünk nemzetünk és hazánkat, zuzd össze ellenünk (t. i. az osztrákokat), áldd meg édes hazánkat, és ha lenne ki föllázadna ellene, verje azt meg a magyarok istene!" A végső sornál minden kar az éghez fölemelve rázta a föveget, a nők zsebkendőjüket, a mindég 49-es hazafiságban égő szivü V. Kovács József (most a népszinház tagja) a nagy zászlót; a közönség megismételtette

lőzhetlen is, mégis mindamellett, hogy tisztában vagyunk a regény czéljával, mi sugja meg nekünk azt, mit olvassunk és mit ne olvassunk? Hogy tudja azt meg valaki, hogy mely regény sikamlós, mielőtt azt olvasta, ki tudja meg, mely virág kábító, ha nem szagolta? — Megmondja ezt nekünk a magasabb műveltség, az irodalom ismerete; megmondja azt a kritika, a mely manap már majdnem valamiféle jó könyvet megszokott előzni, megmondja azt maga a szerző. Victor Hugot megismerjük és megszeretjük társadalmi bölcsészetéért; Boz Dickenst philantrópiájáért, az alsóbb rétegeknek csaknem a parányig hű jellemzéseért; s a jellemfestés ama páratlan közvetlenségéért, mely bizarrsága mellet is humor-teli; Jókait megdicsőíti magyar szelleme, tősgyökeres magyar nyelve, erős képzelme, s vonzó előadása; nincs regényiró, mely oly bájosan ragadjon magával, annyira belopja magát sziveinkbe, gondolatainkba, ugy valóvá tegye előttünk a helyzeteket mint egyedül ő. Poe Edgár megismertet a titokzatossággal; Zola (jelesebb művei nem a „Nana") megdöbbent realismusával, s az életnek s a modern társadalomnak festői de a valónak megfelelő charakterizálásával; Daudet Alfonz az elhibázott életek rajzolásában éri el az irói tehetség netovábbját, s szerzi meg magának a költői koszorut; Abonyinkat a népélet, a maga sajátságainak festésével és természetességével, emeli a regényirók jelessebbjei közé; Vértessyt keresetlen irálya, természetes előadása, s genreszerü műalkotásai; Ouida idylli nyelvével ártatlan kedélyével hálozza be lelkünket, Dumas és ifj. Dumast ismerjük „Kameliás hölgyéből és olvassuk páratlan szerkezetü: „Clemenceau pöré"-ért; Jules Vernét phisicuma iránti hő érzéke s természetrajzi festései; Scott Valtert és követőit Jósika Miklóst, Bulvert romantikája teszik nevezetessé, Jósika minden műve egy-egy erkölcsi eszme; „Abafy" az önálló szellemet, az önnemesitést, „Zólyomi" a féktelenséget, a könyelmüek a könyelmüség veszélyeit tartalmazzák; Eötvös műveiben bölcsészetileg érzékiti az emberi sziv fájdalmát és örömét, Kemény Zsigmond kitünik erős tárgyilagosságáért, lélektani jellemeiért s a való életnek az eszményivel való kiegyeztetéséért; Turgenevben csodáljuk az alakok bensőségét; Bret-Harte Thackerray-t olvassuk humórukért; Balzac, Mehard-Marion, Elliot, Flygare-Carlén, Freitag, Gogoll, Sollogubb, Cherbuliez, Auerbach, Spielhagen, Svartz Maria, Sue Jenő megmutatják azon irány-jelző póznákat, a melyek után bátran indulhatunk; de megmutatják azt is, mit vessünk el; megmondják ami sem az izlés finomsága, sem a jellemek lélektani fejleményei, leirások festőisége sem a nyelv tisztasága és szépsége, sem az emberi szenvedélyek hü festése, az erkölcsök javitása által bennünket, egy nemesebb érzésre jobb gondolkozásra, az emberiség szeretetére, önismeretre, hibáink festése által nem vezetnek — azokért ne áldozzuk az igazi szépet és jót.

Mert a modern regényirók többségével sem érthetünk egyet mindenben, kik a társadalom sebeit feltárják de irt nem adnak; akik haragra lázitnak társadalmi intézmények ellen, ahelyett hogy kibékitenének az élettel; vigasztalhatlanná, kétségbeesetté tesznek, hasonlók ők azon orvoshoz a mely felismerte a bajt, de a beteget megmenteni még se tudja.

Elsoroljak egy néhány regényt ezekből is? Elsorolok. Olvasták a „Rejtélyes Párizst", „Fekete misét"? „Néma czimborákat?" „A vörös alsó kalandjait?" „A czigány királyt?" „Rokambole-t?" „A vörös álarczot?" s az ég tudja hányat? nem olvasták? Ajánlom ne is olvassák el?

Elmondom mért ne?

Don Quixote szerette a lovagregényeket olvasni, s eladá földjeit egyenkint, s azon lovagregényeket vett, s ezeket olvasva, annyira beleélte magát a lovagias eszmékbe, hogy a korcsmát várnak, a kocsmárost várnagynak, sőt még a szélmalmot is embereknek nézte.

Cervantes nincs többé, aczél az irodalom, mely megfogja semmisiteni vas criticájával ez olcsó, erkölcsrontó, széllelbélelt férczműveket, s igazságot fog neki szolgáltatni a nagy közönség, a mely ezek árán a hazai irodalmat s kitünő hazafias vállalatokat tönkre menni nem engedi.

Osymandias egyptomi király könyvtára: „A lélek orvossága" czimet viselt, valóban a könyv, a lélek orvossága, és ha azok a helyett, hogy meggyógyitanának, felüditenének, oktatnának, javitanának, elbutitják az észt, megrontják a képzelmet, beteggé teszik a kedélyt, tévelygővé az erkölcsöt, akkor azon regények és könyvek a léleknek mérgei megölői. — A rosz nem másra való tekintettel, önmagában rosz.

Horácz azt mondja: Virtus est visium fugere; sapientia práma, stultiti caruisse; és mondja bár Plinius amit mond, nehezen győzöm le meggyőződésemet, hogy osszam nézetét. Hisz akkor meg kell tagadnunk a könyvet, költőnk igazi hivatását, a szépművészetek és költészet átalakitó erejét, akkor mi által tanuljuk imádni a hazát, tisztelni és szeretni a családi boldogságot; magasztalni és követni az erényt, gyakorolni az erkölcsöt, becsülni a nagy jellemvonásokat az erőt a férfiban, a gyöngédséget a nőben — és megvetni a bünt?

Amely könyv és regény, csak ellenkezőjét tanitja, s arra csábit, az nem méltó az elolvasásra!

Jó hazafiak vagyunk és azok akarunk maradni is, nevekedjünk a hazai irodalom emlőin, mivelt népek irodalmát ismerni, nyelvét tudni: szép, a hazai-kötelesség!

Dicséretet azért a jó könyvnek, pártfogást és pedig erkölcsi és anyagi tömeges pártfogást a hazafias nemzeti vállalatnak, ostort és pedig láng ostort a fércznek, a szédelgésnek amelyek érzekeinket csiklandoztatva kalandjaikkal és rómképeikkel elraboljják nemcsak nyugalmunkat, de álmainkkal együtt gyermekeink boldogságát is.

Baboss László.

és másodszor és harmadszor már a szinészekkel együtt énekelte, miálatt V. Kovács József a szinház homlokzatára föltüzte a lobogót. Sokszoros éljenek riadásai után a fáklyák a „megbünhödte már e nép a multat s jövendőt" Kölcsey-hymnus versének éneklése alatt kioltattak és a szinházzal szemben lévő Fehér bácsi nagy vendéglőjében reggelig huzta Fábián bandája a föllelkesült közönség és szinészeknek.

Első előadásnak „Egy királyné" volt kitüzve, de a megyefőnök nem respektálván a N.-Váradi helytartósági osztály engedélyét, a drámát nem engedte előadatni és a nemzeti lobogót is levétette, a szinház homlokzatáról. Kántor Gyuszi a hirverőn Budára appellált, honnan mind a lobogó kitüzbetése, mind a Váradon már előadott s időközben a nemzeti szinháznak is előadni engedélyezett dráma Miskolczra is megengedtetett.

E váratlan fordulat még nagyobb lelkesedésbe hozta a közönséget és az előadás alatt a zsufolt ház szünni nem akaró éljenekkel, a megyefőnök páholya felé forduló frenetikus tapsokkal és tüntetésekkel tombolta ki magát, a mit a szőke fürtü Bachhuszárfőnök, volt honvédi elosztrákosodott szive nem birván elviselni, a dráma közepén elhagyta páholyát s egész éjen át azon törte a fejét, hogy miként zabolázza meg a szinészeket.

Az engedékeny magyar érzelmü szolgabirótól (Barát) minden szindarabot magához vitetett, ezenfelül kemény rendeletben meghagyta, hogy az igazgató rögtön küldje be hozzá mindazon szindarabokat, melyeket a télen Miskolczon előadatni akar, habár engedélyezve is voltak már más helytartósági osztályoktól; még a kassai, — saját felsőbb hatóságknak az engedélyt sem respektálta; kántor Gyuszi hát felkapolta az egész könyvtárát és a megyefőnök hivatalába szállitatta, ki az „Egy királyné" előadásáért, különösen Bors ispánnak éles markirozásáért jól lehordta a fiatal igazgatót s olyat mondott, amit a czaszlaui Bachhuszárok sem mondtak soha és sehol, még a véres első években sem. A borsodmegyei főnök, a volt honvédkapitány császáriabb akart lenni a császárnál, a magyar szinészekre saját hazájukban ezt mondván: „köszönjék meg, hogy a császár oly kegyes, hogy élni engedi magukat az országban". (Folyt. köv.)

Hazánk integritásának ügye

a XVIII. század folyamában,

vagyis a törökök végképi kiüzése után mikép s mennyiben kapcsoltattak vissza az anyaországhoz az elszakasztott területek?

Értekezés.

Irta: KOZÁRY JÓZSEF.

(Folytatás.)

E hirneves férfiak magatartásán példát véve a bécsi udvar, ha nem is direct, de indirect uton mindig beavatkozott hazánk törvényszabta függetlenségének megkorcsositásába, s a példa emlékezete örökre fönmaradt sanoták ingere csábitólag hatott a legujabb időkig a bécsi kormányra, megnyitván törvénytelen avatkozásait hazánk ügyeibe.

Hogy a bécsi udvaroneczok, kik e kor vezérszerepét vitték, még a vallás terén sem voltak egészen mentesek az erőszakoskodástól, tanusitja a bécsi udvar 1734-ik téritő buzgalma, midőn egy bánsági őhitü szerb püspököt csak oly föltétel alatt ruházott föl a patriarchai czimmel, hogy egész nemzetével tartozik a római egyházba lépni. A püspök nemzeti gyülekezetbe hiván össze hiveit, itt nyilvánitott nézete oly roppant ellenzésre talált, hogy a püspök rögtön Törökországba volt kénytelen menekülni, de a kátonaság főtisztei, névszerint Szegedinecz Péter; népszerü nyelven Pero 1735-ik esztendőben a ráczok közt kapitány, meg nem elégedett a patriarha elüzetésével, hanem összebeszélvén Sebestyén Jánossal, Pásztor Andrással, Szilássy Istvánnal támadást kezdettek.[28])

A lázadás zászlóját 1735. april 27. tüzték ki, de föllépésük csakhamar elfojtatott. Jellemző a ráczokra nézve, hogy midőn vezérük Pero elfogatott, róla és magukról minden gyanut elháritandók, a mintegy 1300 főnyi Erdőhegy vidékére vonult magyar felkelő társaik közül 5—6 százat felkonczoltak.[29])

A lázadás roszul levén szervezve, ugyszólván csirájában fojtatott el; mert Fekete Mátyás Kohárynak Mizeáról 1735-ben május 15-én már ezeket irhatta: „A megesett lármás zendülés felül, Istennek hála, jobb hirünk érkezett; mert a ráczok összekapván a kuruczokat, 5 százig vagy 6 százig halomra hányták; Pero már Aradon vasban van." stb.

Miután a lázadás lecsillapult, a rabok 70-en felül Budára vitették, hol „delegatum judicium" tartatván fölüttük, Pero, Sebestyén, Pásztor- és Szilassy fölső részüktől kezdve kerékben törettek, azután fölnégyeltettek s fölnégyelt testük darabjai Arad és Nagy-Várad, továbbá Sarkad és Sz.-András körül lévő akasztófákra föltüggesztetni lekküldettek.[30])

E lázadás lecsillapitása után igen fontos események merültek föl czélunkra vonatkozólag s ezek következtében nemsokára megszámlálva lettek a derék Mercy által, (ki Parma falai alatt 1734. év nyarán lehelé ki hős lelkét) a virágzó temesi tartomány szebb napjai. A viszonyok a szomszéd ottomán birodalommal nem adtak teljes megnyugvást; mert már Hamilton gróf, ki Engelshofen után Mercynek 1736-ig ideiglenes utódja volt a temesi tartományban, azt a rendeletet kapta az udvartól, hogy a temesvári vár épitést siettesse s Uj-Orsovát, melyet már Mercy erősitett, egy uj erőddel gyarapitsa, hogy a Duna fölött lehessen uralkodni s igy a tartományt biztositani.

A következő évben a bécsi udvari hadi tanács ujolag megsürgette a temesvári erősség befejezését, de egyuttal a tartomány kisebb váracsait is jó karba helyeztette. Hamilton 1737-ben más állomásra rendeltetvén, a főparancsnokságot Neiperg Vilmos Reinhárd vette át, kinek csakhamar végzetteljes szerep jutott.

Ugyanis Károly már 10 esztendeje, hogy szövetségben állott az oroszszal; kitől országa silány segélyt is kapott, s most ez a töröktől minden ok nélkül, csupán csak felhasználandó azon körülményt, hogy a török Ázsiában el van foglalva, megtámadta s tőle Azóvot elvette. Károly ily becstelen ügyben akarván békebiroi szerepet játszani, ugy magára vonta a török haragját, hogy a szultán, bár különben a bécsi udvarral örömest fönntartotta volna a békét, kénytelen volt vele háboruba bonyolodni.

Károly körülbelül 170.000 embert küldött 1737. jul. hóban a határra s e roppant erő 3 hadtestre osztva, megkezdte működését. A fősereg Ferencz herczeg és Seckendorf alatt Serbiába nyomult; a Hildburghauseni herczeg és Eszterházy József horvát bán egy más haddal Bosniába tört, a harmadikkal Wállis Oláhországban működött.

A szerencse eleintén kedvezni látszott a császári fegyvereknek, de nem sokára annyira megváltozott minden, hogy akaratlanul is észbe jutott Károlynak, a nagyvezér: Jenő herczeg halála, ki iránt hazánk bizonyos nemével a hálának tartoznék, mert ő törte meg végkép a törökök hatlamát, ha e szép érdemét el nem homályositotta volna az által, hogy ő is egyik fő korifeusa volt, azon idegen befolyásnak, mely magát Károly uralkodása alatt törvényeink, alkotmányunk ellenére, nemzetünk kormányában magát megtészkelte s az előbbi szerencsés hadjáratok alatt visszafoglalt Tótországot és a bánságot épen az ő tanácsa után indulva nem akarta Károly bekebelezni az anyaországba.[31])

Khevenhüller kénytelen volt Viddin alól visszavonulni, honnan mintegy 5 ezer emberrel O-Orsovába jött. A sereg ezen maradványát Salm gróf Mehádiára vezette vissza, a mi kevésbé volt szükséges, mert a törökök kisebb csapatokban az oláh határ hegyek felül a temesi bánságba kezdett beszivárogni. De visszavonult a császári hadi raj is, mely Viddin és Orsova közt létezett, minek következtében a törökök oly kellemes helyzetbe jöttek, hogy a Seckendorf által jul. 28-án elfoglalt Nizza megtámadását kisérthették meg és Doxát gyávasága folytán okt. 18. vissza is szerezték.[32])

November hóban a törökök O-Orsovát is megtámadták, de már 4 nap mulva e helyről elillantak, félvén, hogy a Mehádiánál álló 4 császári lovas ezred által megtámadtatnak.[33])

E közben a törökök annyira megörültek a szerencsének, hogy Jegen bassa, az uj nagyvezér Rákóczy Józsefet, a boldogult szabadsághős fiát Konstantinápolyba hivatta Rodusból s vele, miután 1638 jan. 25. a szultántól ünnepélyesen fogadtatott, oly szerződést kötött, miszerint a fényes kapu őt Erdély fejedelmének ismeri, mi iránt neki a szokásos jelvényt át is nyujtotta. Rákóczy viszont köteles a zultán védelmére, nem ugyan adó, hanem csak ajándék czime alatt évenkint 40 ezer piasztert fizetni. Rákóczy két nappal később már uton is volt Bodony felé, hogy bujdosó társaival hadakat vásároljon.

Habár Rákóczy működésének semmi eredménye sem lett, a törökök mégis szerencsésen dolgoztak; működésük eredménye azonban a mily gyalázatos volt a császári hadak vezérére főkép Neipergre és Wallisra, kiket az udvar börtönbe is tasztitott, ép oly szomoru következményü lett hazánk területi integritására.

(Folyt. köv.)

[28]) Sándor István: „Sokféle" 1791. I. 51. l.
[29]) Századok. 1870. IV. 30. l.
[30]) Sokféle. 1791. I. 51. l.
[31]) Horváth Mihály. VII. 193. l.
[32]) Böhm Lénárt: A tem. bans. tört. I. 232. l.
[33]) Gebhardi: Geschichte des Reiche H. IV. 439. l.

Hirdetmény

az osztrák-magyar bank 1880. évi május 1-ről keltezett 100 frtos bankjegyeinek kiadása tárgyában.

1881. évi october 31-én valamennyi bankintézetnél az osztrák-magyar bank 1880. évi május 1-ről keltezett 100 frtos bankjegyeinek kiadása kezdetét veszi.

Ezen uj bankjegyek leirása a jelen hirdetmény függelékében fog közzététetni.

A jelenleg a „Szabadalmazott osztrák nemzeti bank" czime alatt forgalomban levő, 1863. évi január 15.-ről keltezett osztr. értékü 100 frtos bankjegyek bekivántatnak és bevonatnak.

A birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok cs. kir. kormánya és a magyar kir. kormány e tekintetben, egyetértve az osztrák-magyar bank főtanácsával következőket állapitották meg:

1. A jelenleg forgalomban levő, 1863. évi január 15-ről keltezett osztr. értékü 100 frtos bankjegyek az osztrák-magyar bank- és fiókintézeteinél 1882. évi julius 31-ig fizetés és kicserélés utján elfogadtatnak.

2. 1882. évi augusztus 1-től — 1882. évi october 31-ig a bevonatni rendelt, 1863. évi január 15-ről keltezett osztr. értékü 100 frtos bankjegyek az osztrák-magyar bank intézeteinél Bécsben és Budapesten fizetés és kicserélés utján elfogadtatnak ugyan, a többi bankintézetnél azonban már csak kicserélés utján vétetnek át.

3. 1882. évi november 1-től kezdve, a bekivánt, 1863. évi január 15-éről keltezett osztr. értékü 100 frtos bankjegyek az osztrák-magyar banktól többé fizetés gyanánt el nem fogadtatnak, ugy, hogy 1882. évi october 31-vel a bekivánt osztr. értékü 100 frtos bankjegyek bevonatásának végső határideje eltelik. Ezen határnaptól kezdve azonban ezen bekivánt bankjegyek az osztrák-magyar bank fiókintézeteinél Bécsben és Budapesten kicserélés utján még elfogadtatnak. Ilyen bankjegyekért való kárpótlás a fiókintézeteknél már csak különös kérelemre az osztrák-magyar bank főtanácsának engedélyével teljesittetik. Ezen engedély kieszközlése végett a megtéritendő bankjegyek a fiókintézetekhez jegyzék (Consignation) kiséretében nyujtandók be.

1888. évi october 31-e után az osztrák-magyar bank már nem köteles (alapszabályok 89. czikke) a bekivánt, 1863 évi januárban 15-ről keltezett osztr. értékü 100 frtos bankjegyeket beváltani vagy kicserélni.

Bécs, 1881. évi october hó 20-án.

Osztrák-Magyar Bank.

Moser A.
kormányzó.

Zimmermann főtanácsos. *Leonhardt* vezérigazgató.

Hirdetmény.

Az osztrák-magyar bank főtanácsa f. é. october 6-án tartott ülésében az 1880. évi 100 frtos használhatlan bankjegyek kicserélése és megsérült ily bankjegyek részleges megtéritése tárgyában a következő határozatokat hozta, melyek ezennel közztudomásra juttatnak.

Bécs, 1881. october 20-án.

Osztrák-Magyar Bank.

Moser A.
kormányzó.

Zimmermann főtanácsos. *Leonhardt* vezérigazgató.

Határozatok

az 1880. évi 100 frtos használatlan bankjegyek kicserélése és megsérült ily bankjegyek részleges megtéritése tárgyában.

Az osztrák-magyar bank főtanácsának, Bécsben 1881. augusztus 4-én kelt hirdetménye által a „Wiener Zeitung" 1881. aug. 6-án megjelent 179. számában és a „Budapesti közlöny" ugyanazon napon megjelent 178. számában közzétett „Szabályzat az 1880. évi 10 frtos használatlan bankjegyek kicserélése és megsérült ily bankjegyek részleges megtéritése tárgyában" az 1880. évi 100 frtos használatlan bankjegyek kicserélésénél és megsérült ily bankjegyek részleges megtéritésénél is és pedig a 4., 6., 7. és 8. §§-ait illetőleg a következő, a nyomtatás által szembetüntetett módositásokkal alkalmazandó.

4. §-hoz. Ha 1880. évi 100 frtos használatlan, de kétségkivül valódi bankjegyek, melyek mivoltából magából kitünik, hogy szándékkal változtattak meg és czáltal a közforgalomra nézve az osztrák-magyar monarchiában használatlanná tétettek, különösen tehát idegen hozzátétellel ellátott, beirt fölülnyomatott, befestett, bélyegezett, betükkel átlyukasztott vagy egyébként külsejükben bármiképp megváltoztatott bankjegyek a bank intézeteknek fizetés gyanánt vagy kicserélés végett átadatnak, az előmutató által a gyártási és kezelési költségek megtéritése fejében darabonként tiz krajczár fizetendő.

6. §-hoz. A megsérült 100 frtos bankjegyek megtéritési összegének kiszabása czéljából a bankjegy réte hálók ráillesztése által 100 egyenlő, négyszögü mezőre osztatik föl, melyeknek mindegyike 15.[2] millimeter széles és 10.[7] millimeter magas.

7. §-hoz. Minden mező, melynek tere a háló alá fektetett 100 frtos bankjegy által legalább fele-részeg nem töltetik be, egy forintban számitandó, mely összeg a bankjegy teljes névértékéből levonandó. Hiányzó részek, mely két vagy több mező érintkezési pontjain fekösznek, nem az egyes mezőkért járó részösszegekkel számitandók, hanem azon összegbe vonandók be, mely a hiányzó részeknek összevéve megfelelel.

8. §-hoz. 100 frtos bankjegyeknél, melylyekből szalagok kivágattak, vagy melyek két vagy több szalagból összeállitva vannak, minden mezőért, melynek tere a bankjegy által nem tökéletesen töltetik be, egy forint, tehát összesen legalább 10 frt. vonandó le

---

Helyi és megyei hirek.

— **(Halottak napján.)** A katholikus világ magasztos ünnepet ül. A kegyelet ünnepét. Kinek keblét nem lassitotta volna a fájdalom, mikor azt, ki szivéhez legközelebb állt, kihez a vérrokonság, vagy a szeretet és hála köteléke csatolta, könyek között átadá a rideg sirnak, melynek fejfája felett csak a szeretetnek koszoruja virit?

A kegyelet ismét kivezeti kedvesei sirjához. Az özvegy és az árva, a testvér és a rokon, a jóbarát, ők mind kizarándokolnak a temetőbe, hol kiesi sir fedi a felejthetetlent. S mindegyiknek emlékében ujra feléledeznek az együtt töltött napok s a szivet ujra elfogja a fájdalom.

A hideg komor időben a szeretet melege gyujtja fel ismét a kegyelet lángját a rideg sir felett, s a részvét meleg könyje csorog a hideg fejfára.

Mily szép, mily kegyeletes ünnep!

Pillanatokra felejteni az élőket és emlékezni a holtakra, kik egykor oly drágák voltak szivünknek, s kik benne ürt hagytak vissza kipótolhatlant.

A nemzetnek is vannak drága halottjai, a nemzetcsaládnak nagy fiai, kiknek testemei ott porladoznak a sirban.

A nemzeti és hazafiúi kegyelet ezeket is megkoszoruzza és méltán.

Mert ha ti a szabadságot élveztek, ti e szabadságot azoknak köszönhetitek, kik annak kivivásában áldoztak életet és áldoztak vért, vagy hosszú éveknek bölcs munkálkodását.

Nem szabad, hogy a nemzet hü munkásai, és vértanuinak sirjait valaha a feledékenység homálya boritsa, mert a szellő, mely sirjaik felett leng édes bús regéket beszél nektek a szent haza szeretetéről. Azon önfeláldozó szeretetről, mely a véres áldozattól sem riad vissza.

S mi élők az elhunytak példáiból tanuljunk.

Osztályrészünk a halál. Az Isten kimérte teremtményeinek életutját.

Nekünk van még mit tanulni az elhunytak példáiból. Mi még adózhatunk a szeretet és részvét, a hü visszaemlékezés könnyeivel nemzetünk elhunyt nagy fiainak, kik számunkra ezer fáradalmak, ezer bajok között egyengették a szabadság utját. Munkásságuk gyümölcseit élvezzük. De tegyük magunkat érdemesekké reá, hogy egykoron, ha sirjaink felett vonul el a hideg őszi szél, utódaink áldva emlegessék a mi neveinket is.

— **A névmagyarositó társaság** szombaton délután 4 órakor tartotta meg közgyülését szép számu megjelentek előtt. A szervező bizottság elnöke megnyitván a gyülést lelkesen üdvözli a megjelenteket. A bizottság eddigi működéséről szóló jelentés helyeslő tudomásul vétetvén, ennek Boronkay Károly inditványára jegyzőkönyvi köszönetet szavaztatott. Bátorfi Lajos inditványára 3 tagu küldöttség küldetet Dr. Laky Kristóf királyi ügyész és kamarás ő méltóságához, mint egyhangulag megválasztott elnökhöz, hogy a gyülésen megjelenni szivesekedjék. A Bátorfi Lajos, Baboss László és Hoffmann Mórból álló küldöttség felkeresvén ő méltóságát, vele a gyülésen megjelent, ki is lelkes éljenekkel fogadtatván Kovács János szervező bizottsági elnök által meleg szavakkal üdvözöltetett, mire ő méltósága lelkes és többszörös éljenektől félbeszakitott beszédben üdvözölte a közgyülést, mely szavak lelkes visszhangra találtak a jelenlévők kebelében. — Tudván jelenleg nem engedvén az egész közgyülési jegyzőkönyv közlését, azt jövő számunkra hagyván, ez alkommal csak röviden mondjuk el, hogy jegyzőnek közfelkiáltással Baboss ur, ki ez ügyben eddig is szép tevékenységet fejtett ki, pénztárnokul Fischer Tivadar ur választatott meg. Ezenkivül 15 bizottsági tag és 5 pótlag lett megválasztva. Az alapszabályok, a lapunkban közölt tervezet szerint fogadtattak el, némi csekély módositással. A tagsági díj évi 50 krban állapittatott meg, mely a felmerülő költségek fedezésére fog szolgálni. A közgyülés az elnök éltetésével oszlott szét.

— **Meghivás.** A zalamegyei ált. tanitótestület nagy-kanizsai járásának f. évi november hó 10-én reggeli 9 órakor Nagy-Kanizsán a polgári iskola rajtermében tartandó rendes őszi közgyülésére a t. tagurak és tanügybarátok tisztelettel meghivatnak. — Mely alkalommal kéretnek tagsági dijukat is szabályszerü nyugtázás végett magukkal hozni. — A gyülés tárgyai lesznek: a) elnöki jelentés. b) folyó ügyek elintézése, pénztár, c) a járásköri választmány kijelölése, d) budapesti orsz. tanitó gyülés zalamegyei képviselete, e) a névmagyarositás ügye f) gyakorlati előadások; g) netáni inditványok.

— Kelt Nagy-Kanizsán, 1881 október 22-én.
Hajgató Sándor jköri elnök.

— **Gyászhir.** Lapunk zártakor veszszük azon hirt, hogy Wlassics Ede, kir. törvényszéki volt irodaigazgató e hó 1-én élete 65 évében hosszas szenvedés után elhunyt. — A jobblétre szenderült férfiu, kinek temetése e hó 3-án d. u. 3 órakor lesz, köztiszteletben állott városunkban. — Áldás emlékére, béke poraira!

— **(Képiselőválasztások.)** A zalaegerszegi és baksai képviselőválasztások Zalaegerszegen és Bakšán 29-én történtek meg. Zalaegerszegen értesülésünk szerint Farkas Dávid választatott meg függetlenségi programmal Skublics István, szabadelvü párti ellenében közel 200 szavazattöbbséggel. — Baksán Thassy Imre, függetlenségi párti ellenében megválasztatott Chorin Ferencz, mérsékelt ellenzéki programmal, daczára annak, hogy a másik párt egy igen szellemes kortesnótával is küzdött ellene, melynek egyik versszaka igy szól:

„A nyúlbőr nem a mi elvünk
Rongyos zsidó nem gseftelünk;
Lakhecz, aleikum sálem
A te hazád Jeruzsálem
Éljen a Thassy!"

A harmadik versszaknak első szavát; Lakhecz! nem értjük, valószinüleg a megyei nyomdából kikerült saitóhiba, mert tudomásunk szerint egy időben „jákhecz"-nek gúnyolták az utczai suhanczok a zsidót.

— **(Figyelmeztetés.)** A névmagyarositó társaság tudatja mindazokkal, a kiket az ügy érdekel, miszerint működését 1881. évi november 1-én elkezdi; ugy a névmagyarositó társaságba leendő belépés végetti aláirások, mint a névmagyarositási kérvényeket illető szükséges intézkedések tárgyában a társaság ideiglenes irodájában délelőtt 9—12-ig mindennap, délután pedig a vasárnapot kivéve 3—5-ig Széchenyitér 12 sz. a. földszint. Felkéretnek tehát a társaságba belépni vagy nevüket magyarositani kivánok, miszerint e czélból ott jelentkezni sziveskedjenek.

(Itt a tél.) Hó fedi a háztetőket, meleg takaróval fedi a mezőket a hó; de még nagyon korán, a szeptember októberi esőzések nagy zavarba hozták gazdáinkat, mert az őszi vetéseket nem lehetett végezni, s egyéb gazdasági teendők is hátramaradtak. Most a szegény gazdák nyakán a hó, mely többnyire egy jelentőségü a téllel. Hol vannak és hol maradtak azok a szép őszi napok, melyeken a földmives szép csendben elvégezhette őszi teendőit, hogy azután nyugalommal nézhette a tél bekövetkezését. Igy azonban már évek óta nem rendes az őszi időjárás. Ez valóban nagy mértékben lehangoló körülmény a gazdára nézve, kire a rosz időjárás kétszeres sulylyal nehezedik.

— **A házadó** átalakitása következtében a miniszterium elállt azon szándékától, hogy a fogyasztási adókra nézve Nagy és Kis-Kanizsa városát körülzárolja és vámhivatalokat állitson fel.

— **A várpalotai rablógyilkosság** főczinkosa Hoszter, ki a róla irt értesitések szerint, egy elvetemült gazember, s ki e hó 29 én ismét kihallgattatott, makacsul tagad mindent s kereken kimondotta, hogy nem fog vallani semmit.

— **Törvényszéki csarnok.** A n.-kanizsai kir. törvényszék mint rögtön itélő biróság előtt f. é. okt. hó 31-ik napján egy rablási bünesot tárgyaltatott melynél vádlottként Horvát János szt.-gróthi illetőségü egyén állott. A rögtönitélő biróság következőleg alakult: elnök Gózony Ferencz, birák: Miklós Károly, gr. Hugonnay Kálmán, Dr. Horváth Ferencz, Gulyás Jenő törvényszéki birák, és Erdődy Lajos kir. aljárásbiró mint pótbiróval, továbbá jegyző Wéber Károly. Közvádló mlt. Dr. Laky Kristóf; vádlott védője pedig Dr. Fárnek László ügyvéd. Az eljárás vette kezdetét d. e. 9 óra után, s még délig odáig haladt, hogy a panaszos és vádlott előadásai szószerint jegyzőkönyvbe vétethettek. Délután 2 órakor folytattatott a nem csekély változatosságon keresztül ment tárgyalás, s csak a tárgyalást vezető Gózony Ferencz elnök tapintatos, kiválóan körültekintő s a mellett az ügyet minden körülményeire nézve kimeritő vizsgálási eljárásnak lehet tulajdonitani, hogy az egész ügy d. u. fél 6 órára be lett fejezve. A vádbeszédet a körülményekhez képest Dr. Laky Kristóf kir. ügyész inditvány alakjában tette meg, és utána Dr. Fárnek László védő ügyvéd álván fel, védenceze érdekében fejtegette az ügynek ugy tárgyi mint alanyi tényállását, s megmutatni kivánta, hogy a rablási cselekmény a büntető törvény értelmében meg nem állapitható s védencze annak elkövetésében nem vádolható, kérte azt biróilag ártatlannak nyilvánitani s azonnal szabadlábra helyeztetni. Az itélet hozatal végett visszavonult biróság rövid tanácskozás után az itéletet kihirdetvén, a szerint vádlott Horvát Ferencz biróilag ártatlannak nyilváníttatván, azonnal szabad lábra helyeztetni rendeltetett. Az itélet jogerőre emelkedett.

Olvasóinkat figyelmeztetjük a „Mercur" kiadó hivatala (Ch. Cohn) bankűzletének lapunk mai számában foglalt nagy hirdetésére, a 3% szerb fejedelmi jutalékkölcsön sorsjegyei illetőleg, megemlitvén, hogy az első huzás már november 12-én történik; a két legközelebbi huzás deczember 12-én és janur 13-án (1882) leend.

— **Uj zenemű.** Táborszky és Parsch nemzeti zeneműkereskedésében Budapesten megjelent; „A magyarok istene" (Petőfi Sándor költeménye. Zenéjét szerzé Liszt Ferencz. Zongora átirat. Ára 1 frt, Ajánljuk olvasóink figyelmébe.

— **Az ipari oktatást** és házi-ipart terjesztő egyesület által felsőbb engedély folytán rendezett sorsjátéknak tervezete.

1. A sorsjáték czélja: a bejövendő tiszta jövedelemből nő-ipari tanitónő képezde épületét megnagyobbitani, a czélnak megfelelőleg átidomitani. E czélból: 2. harmincz szerdarab egy forintos sorsjegy bocsájtatik ki, melyek közül ötszáz és tiz darab fog nyerni. 3. Az első nyereményt Ő Cs. Apostoli Királyi Felségének gazdag ajándéka képezi. A többi fő-és mellék-nyeremények részint adományozott, részint beszerzett, kizárólagosan értékes tárgyak. 4. A huzás visszavonhatlanul 1882. évi február 28-án történik, Pozsonyban és pedig a kir. kormány által kirendelt biztos jelenlétében. 5. Az ötszáz és tiz nyerő szám egymásután huzatik ki: az első kihuzott szám nyeri az első főnyereményt. 6. A huzás eredménye először a napi lapokban, azután külön lenyomatokban közzé tétetik s mindenkinek, ki sorsjegyet árusitott, bérmentesen megküldetik. 7. A nyeremények a nőipari tanitónő képezdében Pozsony, Duna-utcza 33 sz. a huzás napjától számitott 3 hónap alatt elvihetők. — Az ezen idő alatt el nem vitt tárgyak az intézet javára alkalmas módon értékesittetnek.

Kelt Pozsony, 188. szept. havában.

Jagócsi Péterffy József,
miniszteri biztos mint az egyesület felügyelője.
Rakovszky István,
cs. kir. kamarás és elnök.

— **Naptárak** 1882-ik évre. A Franklin társulatnál megjelentek: Nemzeti képes naptár 1882. évre. Szépirodalmi és ismeretterjesztő tartalommal, Jókai Mór, Sziklai János stb. közreműködésével szerkeszti Áldor Imre XIV. évfolyam „Diana vadászata" (Mackart I. festménye után) nagy czimképpel, és számos a szöveg közé nyomott képpel.) a magyar birodalom kormányzati, közigazgatási, törvénykezési, s tiszti czimtárával, a legujabb hivatalos adatok nyomán. Ára fűzve 1 frt.

Isván bácsi naptára vagyis családos házigazdáknak és gazda asszonyoknak, népnevelőknek, helységi elöljáróknak, iparosoknak és földmivelőknek való képes kalendárium 1882. évre. Alapitá Mayer István, szerkeszti Kőhalmi Klimmstein József. Közleményekkel Nyulassy Antal, Udvardy Imre, Kiss Rezső, Zámolyi Varga Mihály, Frank tanár, Horváth Béla, Markovich Ince s többektől. XXVIII. évfolyam. Ára fűzve 50 kr.

Protestáns uj képesnaptár 1882. évre. Faluhelyi Kálmán, Könyves Tóth Kálmán, Dr. Csiky Kálmán, Bodon József, Kalocsa Rózsa stb. közreműködésével szerkesztette Duzs Sándor tanár. XXVIII. évfolyam. Több arczképpel, s a protestáns egyház névtárával. Ára fűzve 50 kr.

Falusi gazda naptára 1882-ik évre A magyar gazdák, kertészek, lelkészek és tanitók számára szerkeszti Sporzon Pál. Közleményekkel Oroszi Miklós, Erdélyi Károly, Nagy József, Ebner Sándor, Pókai Dezső, Nuszbeck Sándor, Sissovics Károly, Abonyi Károly, Dömötör László, Viltási Pál, Iby Ferencz s többektől. XVIII. évfolyam. Számos ábrával. Ára fűzve 80 kr.

Borászati naptár 1882. évre. Több szakember közreműködésével szerkesztette Dr. Nyáry Ferencz tanár IX. évfolyam. Számos ábrával. Ára fűzve 80 kr.

Honvéd naptár az 1882. évre. (Egyuttal Katonai naptár.) A magyar nép számára szerkeszti Áldor Imre. XV. évfolyam. „Bem tábornok" (1831-ki arczképe) nagy czim- és sok a szövegbe nyomott képpel. Ára fűzve 60 kr.

Lidércz naptár. 1882. évre. XXI. évfolyam. Tartalmas bünesetek-, csodálatos tünemények-, tündérregéket, vadász-és utikalandokat stb. számos képpel. Ára fűzve 40 kr.

A „Népzászlója" naptára. 1882. évre. A magyar nép számára szerkeszti Áldor Imre. XIV. évfolyam. „Az 1830-ki lengyel szabadságharcz hősei" nagy czim- és számos szöveg közé nyomott kisebb képpel. Ára fűzve 40 kr.

Kossuth naptár 1872. évre. Szerkeszti Honfi Tihamér. XII évfolyam. „A girondiak utolsó perczei" (Piloty festménye utánn) nagy czimképpel s több kisebb képpel. Ára fűzve 40 kr.

A magyar nép naptára 1882. évre. Képes kalendárium sokféle hasznos és mulattató olvasmányokkal ellátva. Szerkeszti ifj. Tatár Péter. XXVII. évfolyam. Sok képpel. Ára fűzve 30 kr.

Nevessünk! mulattató naptár a gyönyörüséges 1882. esztendőre megcsinálta vala egy Asztrómokus Számos illustrátiókkal. XII. évfolyam. Ára fűzve 40 kr.

Uj falinaptár 1882. évre. Egy egész iv ára 20 kr.

Az Atheneum Nagy képes naptára 1882. évre. Szerkeszti Boncha Károly. A naptár magában foglalja a teljes tiszti czimárt, mely a leghitelesebb adatok nyomai van összeállitva. Továbbá a naptár szép irodalmi részt is nagy gonddal és szép képekkel van összeállitva. Ára 1 frt.

A Budapesti Képes naptára 1882. évre. III. évfolyam. Szerkeszti Brankovics György. E naptár Magyarország legszebb és legolcsóbb naptárjai közé tartozik. A naptár magában foglalja a tiszti czimtárt, 24 a szöveg közé nyomatott képekkel és gyönyörü mümelléklettel: Lovagjáték Mátyás király és a cseh Holubár között. Egy naptár ára 60 kr.

Képes családi naptár. III. évfolyam, Ára 60 kr. E naptár kiállitására és és szerkesztésére nézve azt mondhatjuk, hogy Magyarország legszebb és legolcsóbb naptára.

Magyar képes népnaptár. I. évfolyam. Ára 30 kr. Jó tartalommal és szép képekkel van kiállitva.

Közhasznu képes naptár. III. évfolyam. Ára 40 kr. Ez is ugy mint a többi Méhner-féle naptárak jó tartalommal és csinosan van kiálliáva.

Kis képes népnaptár. II. évfolyam. Ára 20 kr.

Keresztény képes naptár. I. évfolyam. Ára 20 kr.

A fennt megnevezetteken kivül nálam német nálam német napárak, bárcza naptárak, szeb naptárak és végre fali előjegyzék és Block naptárak a legnagyobb választékban és a megszabott bolti árakon kaphatók.

Fischel Fülöp könyvkereskedő
N.-Kanizsán.

— **Rövid hirek:** Edelsheim Gyulay báró főhadparancsnok állapota annyira javult, hogy ágyát is elhagyhatta. — Sámu László hirneves kolozsvári tanár és iró a napokban meghalt. Halála országszerte mély és őszinte részvétet keltett. — Vörheny pusztit nagy mértékben a budai oldalon. A várban, Ujlakon és Ó-Budán éppen ez okuál fogva az összes elemi iskolákat és kisdedóvóákat be kellett zárni. Kassán és Miskolczon hasonlóképpen fellépet a járvány. — A főváros uj terézvárosi templomát november 15-én szentelik fel. — Liszt Ferencz születésnapját Rómában a német nagykövetség palotájában diszebéddel ünnepelték meg. — Metternich Paulina herczegnőtől Bécsből Milanóba utaztában 11000 frt értékü gyémántot loptak el. — Egész csomó krokodilust hoztak nemrég Egyptomból Párizsba, hogy azokat a Jerdin des Plantes hüllő-gyüjteményében elhelyesték. — A vidéki szintársulatokra nem a legjobb idők járnak. Csak Debreczen, Arad és Győr az, hol a szinészek vagy a közönség részéről nincs panasz. Kassán egyáltalán nem járnak szinházba (pedig ott Győrfy működik); Szegeden gyengélig a társulatot. — Nagyváradon több fa másodszor is virágzásnak indult.

A zalamegyei gazdasági egyesület értesitője.

Jegyzőkönyve

a Zalamegyei gazdasági egyesület Zala-Egerszegen 1881-ik évi szeptember hó 5-én tartot közgyülésének.

(folytatás.)

111|270—1881.

Földmivelési, ipar- és kereskedelem ügyi kir. miniszterium 16907 sz. a. értesitése, hogy a Kassai kereskedelmi és iparkamara a Zemplén megyei gazdasági egyesülettel egyetértőleg f. 1881-ik évi oktober hó 20—23 napjain Sátoralja-Ujhelyen borászati kiállitási és borvásárt rendez,

tudomásul vétetett.

113|271—1881.

Halikra küldeményekuél követendő eljárás szabályait földmivelési kir. miniszterium 17421|1881. sz. a. közölvén,

tudomásul vétetett.

113|273—1881.

Szőlő magfa választás, szőlőgyomlálás, és zöldoltásnál követendő eljárásról a vándor tanárok Tarczali értekezletén megállapitott módokat tartalmazó jelentést országos borászati kormánybiztos 179 sz. a. közli,

tudomásul vétetett.

114|274—1881.

Földmivelés-, ipar- és keresk. ügyi kir. miszterium 8595. sz. a. értesiti az egyesületet, hogy luczerna hulladékokból nehány külömböző helyről vásárolt részletet egy vetőmag vizsgáló állomáson megvizsgáltatván, az állomás jelentése szerint 1 kilogramm ily hulladékban 10,320 szem aranka mag találtatott, az ezen keverékben levő luczerna magból 100 szemből 10 nap alatt csak 54 kelt ki, a csiraképesség tehát csak 54 százalék volt. Egy másik részlet luczerna hulladékban 2 kilogramm mennyiségben 11,960 szám aranka mag találtatott, a csiraképesség 11 és Tél száztoli volt. Ismételve figyelmezteti azért a gazdaközönséget, hogy ily olcsó fajta hulladékféleknek vetőmag gyanánt vásárlásától óvakodjék. Egyszersmind ez adatok helyes világitásba helyezvén a vetőmag vizsgáló állomások hasznát is, azoknak minél sürübb igénybevételét a közönségnek ajánlja,

tudomásul vétetett.

115|278—1881.

Földmivelési kir. miniszterium 7979 sz. alatt kelt értesitése hogy Csik, Beszterce-Naszád, Háromszék, Brassó, Fogaras, Hunyad, Szeben, Krassó, Szöreny, Temes, Torontál, Bács-Bodrogmegyék területére állami állat orvosi állomások szerveztettek,

tudomásul vétetett.

116|282—1881.

Szilágy Somló vidéki gazdasági egylet a f. é. 59|201. szám alatt megalakulása alkalmából hozzá intézett üdvözletet s a megküldött pályamunkát kedvesen fogadván hason érzeményeit az alapszabályai kapcsában kifejezi,

tudomásul vétetett.

117|283—1881.

„Der Metallarbeiter" czimü szaklapra előfizetésre felhivás,

tudomásul vétetett.

118|285—1881.

Földmivelés, ipar- és kereskedelem ügyi kir. miniszterium 21795 sz. a. értesitése, hogy Budapesten időjelző állomást létesitett, mely naponkint értesitéseket ad ki, és az előző adatokból vont következtetések és számitások alapján bekövetkezendő időre való kilátást.

Ez értesitések minden nap délutáni 2 órára jelennek meg, és az azokra előfizetőknek a legközelebbi postával elküldetnek.

Ezen mindennapi értesitésekre ha vonkint 2 forintjával előfizethetni, az előfizetési összeg Pataki József müintézetéhez Budapesten egyetem utcza 2-ik sz. a. küldendő.

Ez értesités jelen jegyzőkönyvnek az egyesület közlönyében beiktatásával közzététetik.

119|289—1881.

„Miben keresendő oka a magyar gulya marha apadásának?" cz. Kralovanszky Kálmán által irt a Magyar-Óvári m. kir. gazdasági akad. hallgatók gazdasági egylete által tiz arany pályadijjal jutalmazott mü azon egylet által megküldetvén,

köszönettel fogadtatott a könyvtárba eltétetni, s a szives figyelem viszonzásául ezen egyesület által pályadijazott „Okszerü és hasznos szőlőmüvelés kézikönyve" czimü pályamü egy példánya megküldetni határoztatott.

(Vége következik.)

Felelős szerkesztő:
HOFFMANN MÓR.

Hirdetések:

Felhivás

a hamburgi állam által biztositott nagy pénzlotteria nyeremény-esélyeiben részvételre, melyben néhány hónap mulva

9 mill. 140,340 r. márkát

bizonyosan nyerni kell. — A 7 osztályba beosztott uj játékterv 100,000 sorsjegy közt 50,800 nyereményt tartalmaz, esetleg

400,000 r. márkával

és pedig

1 nyer.	250,000 m.	3 nyer.	8000 m.
1 nyer.	150,000 m.	3 nyer.	6000 m.
1 nyer.	100,000 m.	55 nyer.	5000 m.
1 nyer.	60,000 m.	5 nyer.	4000 m.
1 nyer.	50,000 m.	109 nyer.	3000 m.
2 nyer.	40,000 m.	212 nyer.	2000 m.
3 nyer.	30,000 m.	10 nyer.	1500 m.
1 nyer.	25,000 m.	2 nyer.	1200 m.
4 nyer.	20,000 m.	533 nyer.	1000 m.
7 nyer.	15,000 m.	1074 nyer.	500 m.
1 nyer.	12,000 m.	100 nyer.	300 m.
23 nyer.	10,000 m.	29115 nyer.	138 m.
	stb.		stb.

A nyereményhuzások tervszerüleg és hivatalosan vannak megállapitva.

Ezen nagy pénzkisorsolás legközelebbi nyereményhuzásához egy
egész ered. sorsj. ára csak 6 m. vagy 3½ frt
egy fél „ „ „ 3 „ 1¾ frt
negyed „ „ „ 1½ „ 90 kr.
és ezen államilag biztositott eredeti sorsjegyeket az összeg beküldése vagy postai befizetése mellett a legtávolabb vidékre is bérmentesen elküldöm. Csekély összegek postajegyekben is beküldhetők.

A Steindecker ház rövid idő alatt 125,000, 80,000, 30,000, 20,000, több 10,000 márkás nagy nyereményeket fizetett ki vevőinek, s az által sok család szerencséjének megalapitásához járult.

A betétek a nagy nyereménykilátásokhoz arányilag igen csekélyek és a szerencsekisérletet csak ajánlani lehet.

Minden résztvevő megkapja a megrendelés alkalmával a hivatalos tervet és a huzás után a nyereménylajstromot.

A nyeremények kifizetése mindenkor pontosan az állam jótállása mellett történik s akár közvetlen megküldése vagy kivánatra érdekeltjeinknek Ausztria minden nagyobb piaczain fennálló összeköttetéseink által kézbesittethetik.

Megbizások mindenesetre még **f. hó 30-ka előtt** bizalmasan intézendők az alulirott kipróbált régi czéghez,

Steindecker József
bank és váltóüzlet Hamburgban.

U. i. A STEINDECKER ház — mindenütt mint szilárd és biztos hitelü ismeretes — nem szorult különös reklamra; mert is az mellőztetik, mire a t. közönség figyelmeztetik.

890 I. 1—1

Nyujtsunk kezet a szerencsének!

400,000 márka

főnyereményt nyujt kedvező esetben a **legujabb nagy pénzkisorolás**, mely a magas **kormány** által jovahagyva és biztositva van.

Ezen uj tervezet előnye abban áll, hogy néhány hónap lefolyása alatt 7 sorozásban **46,640 nyereménynek** okvetlen kisorsolás alá kell kerülni, köztük találkozik **400,000** frtnyi főnyeremény, részlet pedig:

1 nyer. á m.	250,000	1 nyer. á m.	12,000
1 nyer. á m.	150,000	23 nyer. á m.	10,000
1 nyer. á m.	100,000	3 nyer. á m.	8000
1 nyer. á m.	60,000	55 nyer. á m.	5000
1 nyer. á m.	50,000	109 nyer. á m.	3000
2 nyer. á m.	40,000	212 nyer. á m.	2000
3 nyer. á m.	30,000	533 nyer. á m.	1000
1 nyer. á m.	25,000	1074 nyer. á m.	500
4 nyer. á m.	20,000	29,115 nyer. á m.	138
7 nyer. á m.	15,000	stb.	stb.

A nyeremény huzások tervszerint hivatalosan állapittattak meg.

A legközelebbi első, az állam által biztositott nyereményhuzás a következő összegbe kerül:
1 egész ered. sorsj. ara csak 6 m. vagy 3 frt 50 kr. o. é. b.
1 fél „ „ „ 3 „ „ 1 „ 75 kr. o. é. b.
1 negyed „ „ „ 1 fél „ — „ 90 kr. o. é. b.

Valamennyi megbizás az összeg előleges beküldése vagy postautalvány mellett azonnal és a legnagyobb gonddal eszközöltetik, mindenki magát az állam czimerével ellátott eredeti sorsjegyet kapván tőlünk kezéhez.

A megrendelésekhez megkivántató hivatalos tervezetek díj nélkül mellékeltetnek, minden huzás után pedig felszólitás nélkül küldjük részvevőinknek a hivatalos huzási jegyzéket.

A nyeremények kifizetése mindenkor pontosan az állam jótállása mellett történik s akár közvetlen megküldése vagy kivánatra érdekeltjeinknek Austria minden nagyobb piaczain fennálló összeköttetéseink által kézbesittethetik.

Vállalatunknak mindenkor kedvezett a szerencse, sok más tekintélyes nyeremény között gyakran az első főnyereményeknek örvendven azt mint **250,000 225,000, 150,000, 100,000, 80,000, 60,000, 40,000** stb fizettettek ki.

Az ily a legszilárdabb alapon nyugvó vállalatnál, előrelathatólag mindenütt biztossággal a legélénkebb részvételre számithatván kérelik mar a közeli huzás miatt is minden megbizást minél előbb, de mindenesetre f. é. **november** 15-ike előtt közvetlenül alulirott bankházhoz intézni.

Kaufmann & Simon,
bank- és váltó üzlet Hamburgban,
bevásárlása és eladása mindennemű államkötvények, vasuti részvények és kölcsönsorsjegyeknek.

U. i. köszönetünket fejezve ki ezennel irantunk eddig tanusitott bizalomért, felkérjük az uj kisorsolásnali részvételre, — főtörekvésünk ezentul is oda irányul, mindenkor pontos és szilárd szolgálat által tisztelt üzletfeleink teljes megelégedését kiérdemelni. Főintébbiek.

880 3—4

3271|1881. sz.

Hirdetmény.

Nagy-Kanizsa város rendezett tanácsa részéről ezennel közhirré tétetik, hogy a belső piaczi és heti marhavásári helypénzszedési jog f. é. november hó 15-én d. e. 10 órakor Nagy-Kanizsán a városház nagytermében — szó vagy 50 kros bélyeggel ellátott irásbeli zárt ajánlatok elfogadása ugy az ezuttal 12589 ft 80 krban megállapitott évi bér mint kikiáltási ár mellett — nyilvános árverés utján a legtöbbet igérőnek 1882. jan. 1-ével kezdődő három egymásután következő évre a városi képviselőtestület jóváhagyásának fenntartása mellett bérbeadatni fog.

Az árverés megkezdése előtt bánatpénzül a kikiáltási ár 10%-ka leteendő.

Ar árverés egyéb feltételei a városi számvevői hivatalban megtudhatók.

N.-Kanizsán, 1881. okt. 19.

882 2—3. *A városi tanács.*

Reisman és Mühlberg
BUDAPEST.
Excelsior-malom
(Schmidt Ed. szab.)
1877. év óta minden kiállitáson dijaztatott.

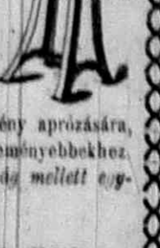

Legtökéletesebb daráló és őrlőmalom, mindennemü termény aprózására, darálására és őrlésére, a leglágyabbakhoz ugy mint a legkeményebbekhez. *Csekély erőszükséglettel nagy munkaképesség, nagy állandóság mellett egyszerü kezelés.*

Borszivattyuk (Celerity szivatyuk) perczenként 170 liter munkaképességgel.
Borsajtók, (System Mabille).
Amerikai szecskavágók.
Trieurök (szabadalm. gyártmány)
Manometer és kazánfelszerelések.
Bor- és sörszivattyuk (törés és benső összeforrás ellen jótállás.)
I. minős. szinbőr gépszijak (zsirozatlan).
Varró- és kötőszijak.
Széna- és trágya-villák. (Valódi amerikai.)
Önolajozó. (Szab. szilárditott üvegből.)
Vitarlámpák. (Tüzmentes.)
Reflektorok. (Nagy tüzelő-szer megtakaritás.)
Valódi amerikai vasáru. 885 2—5
Müszaki gummi-czikkek.

REISMANN és MÜHLBERG
gépek és müszaki czikkek raktára és irodája Budapest, VI. Sugárut, 22|24. sz.

Erste Ziehung
schon am 12. November!
3% fürstlich
SERBISCHE LOSE
vom Jahre 1881 à 100 Francs in Gold.

Jährlich fünf Ziehungen

am 14. Jänner, 14. März, 14. Juni, 14. August, 14. November.

Jedesmaliger Haupttreffer

Francs 100.000 in Gold

Kleinster Treffer 100 Francs in Gold.

Die Treffer und Zinsen sind in **Wien, Budapest**, vielen Provinzhauptstädten, sowie an den meisten europäischen Hauptplätzen **ohne jeden Abzug** zahlbar.

Für die pünktliche Bezahlung haftet die fürstlich serbische Regierung.

Das Los trägt 3% Zinsen in Gold.

Vortheilhafte Ankaufs-Bedingungen:

Serbische Lose gegen Cassa à fl. 44.

Lieferscheine

gegen Anzahlung von nur 4 fl.

und Bezahlung der restlichen 40 fl. nebst 25 kr. Zinsenvergütung am 15. Jänner 1882.

Bezugscheine

gegen Anzahlung von nur 4 fl.

Der Rest ist in 10 Monatsraten à 4 fl. zahlbar.

In beiden Fällen spielt der Käufer sofort nach Erlag der Anzahlung von nur 4 fl. auf sämmtliche Treffer allein und ungetheilt mit.

Erste Ziehung schon am 12. November.
Zweite Ziehung schon am 12. December.
Dritte Ziehung schon am 14. Jänner.

Somit drei Ziehungen im Laufe der nächsten drei Monate.

Wechslergeschäft der Aministration des „MERCUR"

WIEN, Wollzeile 10. u. 13. Ch. Cohn, Wollzeile 10. u. 13.

892 1—1

Figyelemre méltó!

EPILEPSIA,

görcs és szívbajbanszenvedők, kik ezen betegségek iránt érdeklődnek és **biztos segélyt keresnek**, bizalommal szerezzék meg **Dr. Boas** görcs és idegbajt gyógyitó **speciálistának** füzetét; kapható ingyen és bérmentve, csakis

PARLAGHY urnál,
München, 39. Bayerstr.

886 2—12

3270|1881 sz.

Hirdetmény.

Nagy-Kanizsa város rendezett tanácsa részéről ezennel közhirré tétetik, hogy az országos marhavásári helypénzszedési jog folyó évi november hó 15-én délelőtt 10. órakor N.-Kanizsán a városház nagytermében szó vagy 50 kros bélyeggel ellátott irásbeli zárt ajánlatok elfogadása ugy az ezuttal 1550 frtban megállapitott évi bér mint kikiáltási ár mellett nyilvános árverés utján a legtöbbet igérőnek 1882. január 1-ével kezdődő három egymásutáni évre — a városi képviselő-testület jóváhagyásának fentartása mellett — bérbeadatni fog.

Az árverés megkezdése előtt bánatpénzül a kikiáltási ár 10%-ka leteendő.

Az árverés egyéb feltételei a városi számvevői hivatalban megtudhatók.

N.-Kanizsán, 1881. okt. 19.

883 2—3. *A városi tanács.*

Felvilágositásul!

Hozzam több oldalról érkezett kérdezősködéseknek eleget tenni akarvan, megjegyzem, hogy egy huszféle nevet viselő czég által mint

bámulatot keltő, mesés

s. t. e. semmitmondó szavakkal hirdetett áruczikkek minden szolid czég által jobb minőség mellett még jelentékenyen olcsóbban szállíttathatók. Igy pl. ajánlok tiszta, jó és valódi gyapju szöveteket, egész öltönyöket, 3¼ méter, melyek ezen czég által mint

még sohasem létezett

6 frtjával jeleztetnek **à 5 frt 50 kr.**; valódi jó Oxford ingeket, melyek 1 frt 20 krjával mint 888 2—50

mélyen a rendes ár alattiak

hirdettetnek, **80** krért adok, épugy jó **shirting-ingeket**, fényesen kiallitva, gallérral vagy anélkül 1 frtért; vászon alsó nadrágokat jó creas-vászonból **75** krért.

Ezen czéggel ellentétben, mely mentül több megrendelést kér, kérem t. vevőimet, hogy egy csekélységgel győződjék meg a mondottakról; továbbá az áruczikkekről mindig nagy raktárt tartok, a mi nem ugy áll, miről mindenki meggyőződhetik.

Teljes tisztelettel

fő-bizományosa
az egyesült osztrák és magyar szövő-iparosoknak.

GRAETZ GYULA, BÉCS,
VII. Neubaugasse 40. sz.

Készpénzfizetés vagy utánvét mellett. Meg nem felelő áruczikkek kicseréltetnek.

Védelem a halál ellen.

Tuberculosis, mell és torokfájás, a halál kaszásának főszállitói mindig csak meghülések következményei. **Hudron Wilm** tanárnak sikerült egy *pánczéling* alakjában oly *präservativumot* teremteni, melynek reggelig elkészitett *mell és váll gyapjubetétei* olyanok, hogy a meghülés teljesen lehetetlen. Ugyanez *orvosi tekintélyektől* a legmelegebben ajánltatott, és urak és hölgyek számára minden nyak és testnagyságban *2 darabjával*, egy cartonjában 6 frtjával kapható kizárólag az alólirott fő-bizományosnál. Vidékre készpénzért vagy utánvétel mellett.

JULIUS GRAETZ
Bécs, Neubaugasse 40.

Raktárak minden kerületben állittatnak és a bizományosok közzététetnek.

887 2—20

Főüzlet és központi iroda: IV., váczi-utcza, „Peking városához."
Fiókok:
IV. kerület, kigyó-tér „A teanövényhez." VII. ker. király-utcza 17. sz., a „Moszkva városához."

DIETRICH és GOTTSCHLIG

oszt. cs. kir. és a magyar kir. udvari **tea- és rum kereskedésük Budapesten**
Ajánlja a téli évadra dusan fölszerelt raktárából közvetlenül importált

884 2—10

Chinai Teát

(legujabb 1881/82-diki termés.)

Ismét eladóknak megfelelő árleengedés.

Különösen:	frttól	frtig
Congo, legfinomabb ½ kilója	2	3
Souchong	3	5
Orosz családi tea	3	4
Fekete orosz karaván tea	6	12
Fekete karaván virágos tea	5	6
Pécco virágos tea legfinomabb	4	6
Orosz karaván virágos tea	6.50	12
Udvari tea-vegyiték	12	—
Victori tea-vegyiték	8	—
Király tea-vegyiték	6	—
Moszkvai tea-vegyiték	5	—
Császár tea-vegyiték	4	—
Mandarin tea-vegyiték	3	—

Ugyanezen fajták csomagokban és díszes chinai szelenczékben is kaphatók.

Jamaika-Rum

legfinomabb fajok, közvetlenül importálva.

1. sz. nagy üveg barna (½ pint)	2 frt 20 kr.
1. sz. közép üveg barna (1 meszely)	1 frt 10 kr.
1. sz. kis üveg barna (½ meszely)	— frt 56 kr.
2. sz. nagy üveg barna (½ pint)	1 frt 50 kr.
2. sz. közép üveg barna (1 meszely)	— frt 75 kr.
2. sz. kis üveg barna (½ meszely)	— frt 40 kr.
3. sz. nagy üveg barna (½ pint)	1 frt 20 kr.
3. sz. közép üveg barna (1 meszely)	— frt 60 kr.
3. sz. kis üveg barna (½ meszely)	— frt 30 kr.
4. sz. nagy üveg barna (1 pint)	1 frt 50 kr.
5. sz. nagy üveg barna (1 pint)	1 frt 20 kr.

Brazilial-Rum

birólag deponált védjegygyel.

1 nagy butelia üvegestül (1 pint) 1 frt. — kr.
1 kis butelia üvegestül (½ pint) — frt 53 kr.

Mindennemü külföldi likőrök, pezsgők, sherry, franczia borok, csokoládé ang. teasütemény, minden alaku és nagyságu teas-edények.

A legcsekélyebb próbamegrendelések is pontosan teljesittetnek. Kereskedőknek megfelelő engedmény.

Használati utasítás minden üveghez ingyen mellékeltetik.

Bizományi raktárak átengedtetnek és hirlapban közöltetnek.

Dietrich és Gottschlig,
osztr. császi. és magy. kir. udvari szállitók.

Lungen- und Magenleiden

872 8—12

geheilt.

An den k. k. Hoflieferanten Herrn Johann Hoff, königl. Commissions-Rath, Besitzer des goldenen Verdienstkreuzes mit der Krone, Ritter hoher Orden,

Erfinder

und alleiniger Fabrikant des Joh. Hoff'schen Malzextractes, Hoflieferant der meisten Fürsten Europas, in Wien, Fabrik: Grabenhof, Bräunerstrasse 2. Comptoir und Fabriks-Niederlage: Graben, Bräunerstrasse Nr. 8.

Hoff'sches Malzextract-Gesundheitsbier.

57-mal von allerhöchsten Seiten ausgezeichnet.

Die ersten, echten, schleimlösenden, Johann Hoff'schen Brust-Malzbonbons sind in blauem Papier; ohne registrirte Schutzmarke (Bildnis des Erfinders Johann Hoff) ist das Fabrikat gefälscht.

Hoff'sche Malz-Chocolade und Brust-Malz-bonbons.

Ich litt an einem furchtbaren Magenleiden; jede Speise und jeder Gettrank wurde sofort in Gestalt einer faulig riechenden, kaffee-artigen Substanz ausgeworfen; keine Arznei wollte helfen und meine mit schrecklicher Eile zunehmende Entkräftung und Abmagerung raubte mir alle Hoffnung auf Genesung, als ich meine Zuflucht zu Ihrem Hoff'schen Malzextract nahm. In einigen Tagen zeigte sich erhebliche Besserung. Nächst Gott verdanke ich nur Ihnen meine Lebensrettung. Bitte um Zusendung von 28 Flaschen Malzextract-Gesundheitsbier, 2 Kilo Malz-Chocolade und 10 Beutel Malzbonbons. Ihr stets dankbarer

Voelker, Landschafts-Director in Neu-Ingelow.

Se. Majestät

der **König von Dänemark** liess dem Fabrikanten Herrn **Johan Hoff** durch seinen Adjutanten mittheilen, dass er den **Werth seines Malz-Extractes sehr hoch anschlage**. „**Ich habe,**" so lautete die königliche Erklärung, „**mit Freuden die Heilwirkung des Hoff'schen Malz-Extractes bei mir und mehreren Mitgliedern meines Hauses wahrgenommen.**"

Unter 2 fl. wird nichts versendet.

Haupdepot: N.-Kanizsa Fesselhofer József; Z.-Egerszeg: Hubinszky A.; Sopron: P. Müller; Keszthely: Wünsch Ferencz; Kaposvár: Leppnig Antal; Kalocsa: Behr B. Lipót; Warasdin: Kuny. Hochsinger Apotheker in Gross-Kanizsa bei S. W. Pollak. Filiale Budapest, Trödlergasse No. 1.

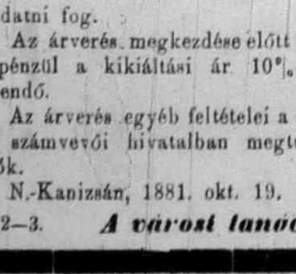

Minden kiállitáson az első érdeméremmel kitüntetve.
Ezüst érem Paris 1878.
Ada május 1-én 1881. aranyérem.
Zala-Egerszeg május 2-án 1881. Első díj.

Brogle J. és Müller

gép- és rosta-lemez gyára
Budapesten.

A Margit-híd közelében, késszit

Trieuröket változó szitával (konkoly választó) 6 különféle nagyságban.
Trieur hengereket malmok számára.
Koptatókat,
Szelelő rostákat,
Szitákat és rostákat cséplőgépek számára.

839 29—*

Férfiui gyengeség, megrongált idegzet, Titkos ifjukori vétkek és kicsapongások.

Dr. WRUN-féle

Peruin-por

(perui növényekből készitve.)

Egyedül csak peruin-por alkalmas a nemi és szülőszervek mindennemű gyengeségének elhárítására, s így a férfiaknál a tehetetlenség (férfui gyengeség) s a nőknél a meddőség eltávolitására. Nemi életben pótolhatlan gyógyszer az idegrendszer minden bántalmainál. A nedv és vérvesztések által előidézett erőtlenedéseknél s nevezetesen a kicsapongások önfertőzés és az éjjeli magömlések (mint a tehetetlenség egyedüli okozói) által előidézett férfigyengeségi állapotoknál, valamint a kéz és lábak ideges reszketésénél, szóval oly esetben van nyujtva, mely által az elmaradhatatlan eredmény okvetlen eléretik.

Ára egy doboznak leirással együtt 1 forint 80 kr.

Kapható Nagy-Kanizsán Práger Béla gyógyszertárában. Főgyprüség: Bécsben Gischner A. oklevelos gyógyszerész II ker. Kaiser József Strasse 14.

891 1—30

Nyomatott Fischel Fülöp laptulajdonosnál, Nagy-Kanizsán 1881

45. szám. Nagy-Kanizsa, 1881. szerdán, november 9-én. VIII. évfolyam.

Kiadóhivatal: Fischel Fülöp könyvkereskedése. Ujvárosház utcza. 513. szám.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt. Fél évre 3 frt. Negyedévre 1 frt. 50 kr.

Hirdetmények: 5 hasábos petitsor egyszer 7 kr. többszöri hirdetésnél 5 kr. Bélyegdij 30 kr.

ZALA

MEGYEI ÉRDEKŰ

KÖZMŰVELŐDÉSI, TÁRSADALMI és GAZDÁSZATI HETILAP

A ZALAMEGYEI GAZD. EGYESÜLET ÉS TÖBB MÁS EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Szerkesztői iroda. Hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők Uj városház utcza 513. sz.

Bérmentetlen levelek csak ismert kezekből fogadtatnak el:

Kéziratok vissza nem küldetnek.

Nyilttér: Petitsora 10 kr.

Meghivás.

A Zalamegyei Gazdasági Egyesület 1881-ik évi november hó 28-án délután 4 órakor Zala-Egerszegen saját tanács termében rendes

közgyülést

tart, melyre az előfordulandó tárgyak fontossága tekintetéből a tisztelt tagoknak minél nagyobb számban leendő megjelenése kéretik.

Tárgyak:

1. Az elnökök megválasztása.
2. Az évi költségvetés megállapitása.
3. Folyó ügyek.

Zala-Egerszeg 1881. nov. 1-én.

Árvay István,
ügyvezető elnök.

Deák Ferencz beszédei.

(H. M.) 1876. január 28-án esti 10 órakor zárta le örökre szemeit a nemzet egyik legnagyobb, legdicsőbb fia. Mi jól esik az élet gyorsan lezajló perczeiben a kegyelet szent érzületével visszaidézni emlékünkbe a nemzet elhunyt nagy fiának egyszerűen nemes alakját, ki inkább, mint bárki megérdemli, hogy a magyar tündöklő példánykép gyanánt tekintse az elhunyt nagynak minden időkre tiszteletreméltó polgárerényeit, lángoló hazaszeretetét s azon folyton egyenlő melegséget árasztó ember szeretetét, mely őt egész életében annyira jellemezte.

Ha valaha nemzetnek oka volt bámulással vegyes tisztelettel tekinteni egy nagy fiára és kegyelettel megőrizni addig, mig a nemzet nemzet marad, akkor bizonyosan a magyar nemzet az, mely Deák Ferenczre hazafias büszkeséggel tekinthet, mert Deák Ferencz ezt a nemzet mindegyik fiától megérdemli. Lehetnek olyanok, kik politikai elveit nem osztották, kik az általa teremtett helyzettel nincsenek megelégedve, de legkonokabb ellenfelei is hódoló tisztelettel hajolhatnak meg emberileg nagy és magasztos erényei előtt, melyek oly tisztán, oly salaktalanul ritka emberben vannak meg s melyek miatt megérdemli, hogy az ifju nemzedék ez uton követni iparkodjék.

Deák Ferencz prototypje volt az egyszerűen nemes magyar embernek és polgárnak. De élete és cselekedetei, emberi és polgári erényei, hazafiui szeretete, páratlan igazságossága és őszinte becsületessége sokkal kevésbé mentek át még a nemzet tudalmába, mint ahogy az a nemzetre nézve kivánatos és szükséges volna. Összefüggő munkát nem irván, velős gondolatai, beszédjeiben nyilvánuló rendithetetlen igazságszeretete, a mindig egyformán derült kedélyvilág, a forró emberbaráti szeretet, lángoló hazafiusága, az ezekre vonatkozó elvek és igazságok, — miután Deák Ferencz összefüggő nagyobb művet nem adott ki — nem is oly általánosan ismeretesek, mint a hogy az felette szükséges volna, hogy a nemzet tudalmába átszivároghassanak s ennek gondolkodásmódjában, érzésében azon jótékony átalakitó befolyást gyakorolhassák, mely a nemzetlétre csakis üdvös lehetne.

De most már ismerni fogjuk Deákot. Kónyi Manó, az országgyülés gyorsirodájának főnöke, évek óta foglalkozott Deák beszédjeinek összegyüjtésével és Kónyi fáradozásának gyümölcsekép Deák Ferencz beszédeinek 1-ső kötete jelent meg legközelebb a Franklin-társulat kiadásában. A gyüjtő, ki ez első kötetben levő anyagot bő magyarázatokkal is kiséri, megérdemli a nemzet elismerését.

A kinek kebelében csak gyenge szikrája él a honfiui lelkesedésnek s kegyelettel lapozza a könyvet, mely Deák nyilvános működésének az 1829—1847 éveket átölelő hű rajzát adja, az lehetlen, hogy a kegyelet könnyével ne adózzon az elhunyt n a g y n a k, kinek nagysága csak szerénysége áltat mulatott felül, mert ezen beszédekből és beszédtöredékekből, az i g a z s á g g a l p á r o s u l t b ö l c s e s é g s z ó l, m e l y n e k m i n d e n s z a v á n a h a l h a t a t l a n s á g r a g y o g ó f é n y e ö m l i k e l.

Kábaság Deák Ferenczet a közönséges emberi mértékkel mérni. — Beszédeiből a lélek és kedély, a sziv és az ész oly ritka harmoniája nyilvánul, mely a legkevesebb halandóknak adatott a gondviseléstől; az itélet objectivitása és higgadtsága pedig nála oly nemes tüzzel és lelkesedéssel párosul, mely tiszteletet parancsol.

A magyar embernek sok jó tulajdonsága mellett egy nagy hibája is van, mely közérzületünket nem a legszebb szinben tünteti fel. Nagy férfiainkat haláluk után nem igen kegyeljük. Nem azt a kegyeletet értjük, mely egyesekben nagy mértékben is meglehet, hanem azt, mely öntudatosan áthatja az egész nemzetet, benne él és szükség idején szép és nemes tettekben nyilvánul. Azt a kegyeletet, mely nem reá parancsolt, erőszakolt, hanem tudattá vált s az érzésben él. Az életben birjuk fel emelni, magasztalni és dicsőiteni jeleseinket, de ugyanazon jelesünket porba sujtani is képesek vagyunk, ha egyszer nem ugy cselekszik, a mint az hiuságunknak kedvezne. A valódi kegyelet hiánya pedig szomoru jele a közérzület hiányának is. Az egész művelt világ irigyelte tőlünk a n a g y férfiut, ki mentten majdnem minden emberi hiuságtól rangot, czimet és érdemrendeket megvetve, tiszta nemes öntudatában lelte tetteinek jutalmát. Ezt csak most értjük meg igazán, mikor a 40-es években kifejtett munkásságát ismerjük, mikor a fiatal emberben bámuljuk már azt a kiforrott szellemet, mely már akkor is öntudatosan járt azon ösvényen, melyet az igazság szeretete neki kijelölt.

Beszédeiből a bölcs szól, a tiszta, a mocsoktalan jellemű bölcs, kinek hazát szerető szivével összeforrott a haza jóllétének eszméje. E beszédekben vannak lerakva azon arany mondások, melyek mindegyik szava megszivlelésre méltó. Ezeket ismerik legkevesebben, nem voltak hozzáférhetők a nemzetre nézve. S ezek képezik példányszerű polgári erényekben tündöklő életén kivül a legbecsesebb örökséget, melyet egy valóban nagy jellem nemzetének adhat. Deák Ferencz besédjeiből egybe lehetne állitani az alkotmányos élet, tiszta hazaszeretet, a polgári erények evangéliumát; örökbecsüek és érvényüek az ő elvei, melyeknek át kellene szivárognia minden hazafi kebelébe dus gyümölcsöket igérő termő mag gyanánt. Ezekből ismerhetjük is meg legjobban őt. Ő mondja: „Egy ember élete csak óra a nemzet életében, de minden lépés könnyebbé teszi a következőket és minden óra kevesiti a teendőket.“ Az ő élete nem egy óra volt a nemzet életében, s a buzgóbb hazafiak mindegyikétől függ, hogy emléke maradandó legyen a nép szivében, s hogy nemes lelke nagy erényei mindinkább tért hóditsanak a nemzetben.

Mert most már Deákról nem mint ama nagy párt fejéről lehet szó, melyet ő vezetett győzelemre, hanem csak a nemzet legbölcsebb fiáról, a haza feledhetlen emlékü polgaráról, ki a századnak is egyik legnemesebb alakja, s kit a külföld irigyelt tőlünk életében is. Az ő bölcs szavai időkre és nemzetekre kiható igazságokat tartalmaznak, s az olyanokat, mint a következő nem lehet elégszer ismetelni: „A ki hazája kifejlődésére minden legkisebb áldozattól irtózik, az éppen oly keveset szereti hazáját, mint a ki hona védelmezésének kötelességét csak kényszoritve teljesiti, s többet nem tesz, mint a mire hatalom vagy törvény kényszeritik, mert a tespedésnek életölő álma lassu halál, s még inkább semmivé teszi a nemzetet és annak függetlenségét, mint a fegyveres ellenség dulása. A feldult ország eldarabolt ereje ismét összeállhat és körülmények kedvezésével megtörheti az ellenség hatalmát, de a tespedésben kialudt nemzeti erőt semmi hatalom többé vissza nem hozza.“

Mely igazság, mely a történelem lapjain ezer bizonyitékot szolgáltat, S mennyi ily igazság van szétszórva beszédeiben? Mennyiből merithet a nemzet bátorságot, kitürést és a csüggedni nem tudást. Minden gondolatát a megszilárdult meggyőződés diktálta. Igen! nagy férfiu volt, kit követni lehet, de erényeiben elérni alig. Az ösvényt ő megmutatta, melyen a haza jólléte érdekében munkálkodni, szorgalmatoskodni lehet. Csak őrizzük meg emlékét és iparkodjunk őt, a követésre méltót, követni. Erre pedik buzdulást legjobban merithetünk beszédeiből, melyek nagy szivének, nagy szellemének, és nagy bölcseségének hervadhatatlan, soha nem muló emlékei!

A régi emberek nagy termetéről.

Jóllehet Mózes próféta idejében vagy mikor az Egyptomiak a különféle mértékek hosszát meghatározák, nem lakták az egész világot óriások; de mindazonáltal az emberi termetnek magassága hasonlithatlanul nagyobb vala, mint napjainkban.

Szent Ágoston doktor helyeslőleg emlékezik meg egyik munkájában Plinius azon mondásáról, hogy az emberi termet csaknem minden nap alább száll. („Cuncto mortalium generi minorem in dies mensuram fieri propemodum observatur.“ Plin.)

Már Homer idejében is, mint Trója megszállásáról irt könyvében maga mondja, apróbb volt az ember, mint azelőtt.

Szt. Ambrus doktor midőn egy uj templom alapzatát ásatá, feltalálta Gervasius és Protásius tetemeit s elhült, elszonyodott a talált tagoknak minden irányban való kiterjedtségén, melyekről maga Szt. Ambrus ilyen

„Zala“ tárczája.

Faluvégén . . . .

Faluvégén egy kis patak csörged el
Kristálytiszta hullámival, csöppivel;
Ide járok alkonyatkor mindennap,
A patakkal kicsevegni magamat.

Már messziről nefelejcsek intenek,
Kék szemeik öröm-mosolyt hintenek,
Igy szól hozzám minden száluk: „vártalak,“
S ezt csevegi már távolról a patak.

Tegnap este ilyen tájban voltam itt,
Itt látom még mulatságom nyomait:
Hogy' forognak gyors kerekü malmaim
Megágyalva nefelejcses partjain!

A kis malom olyan vigan megforog,
És lapátja egy-egy csöppöt tova dob;
Azt gondolom gyémántcsöppök gyöngyei
A nyugvó nap' sugárit ugy tördeli.

Forg a malom, vigan csörög a patak,
Gyorsan járnak, mint akár a gondolat;
Szemem ezen, majd amazon tévedez;
Az az idő és az élet képe ez.

Dabronczi Gyula.

Sok az irigy, kaján lélek.

Sok az irigy, kaján lélek
De ezektől mitsem félek;
Sem az irigy, sem a kaján
Téged nem vezet a karján.
Enyém vagy!

Csókodról is csak azt vélem:
Harmat, a viráglevélen;
De a kaján, meg az irigy,
Hiába töprenkedik igy,
Nem érzi.

Éjszemednek egy sugára
Rózsát hint a tél fagyára,
De a ravasz, kaján szörnyet
Bár előtted térdre görnyed,
Lesujtja.

Szived minden dobbanása
A kajánnak sirját ássa,
Nekem pedig mennyet teremt
A siralomvölgyén itt lent
Előre.

Sok az irigy, kaján lélek,
De ezektől mitsem félek;
Mert keblemre én ölellek,
S ha kell, érted én halok meg
Ezerszer.

K. J.

Az asszony, ha ördög.

SZALAY SÁNDOR-tól.

IV. Amerikában.

(Folytatás.)

„Csókollak ezeszer mindnyájatokat. Szegény kis Idámat anyai szeretedbe ajánlva, vagyok igazszivü rokonod: Iván. Nb. A benszülöttek nekem isteni erőt tulajditanak, mivel már nehány sikerült gyógyitást végeztem.“

Az öreg Marton Gáspárnak könybe lábadtak szemei. A levelet zsebébe tette.

Mikor a nagyságos asszony audentiára bocsátotta, megköszönte alázatosan a szolgálatot. Kedeőné nem győzött csudálkozni, de cseppet sem ellenezte. Az öreg úgy is nagy szálka volt szemében.

Az öreg pedig haza ment és egy mappát előkeresett, hogy hol a ménkűben van az a Xingu folyó? Sohase hallotta hirét.

— — — — — — — — — — — —

Néhány hónap mulva az öreg bonorum direktor már kikötött a Maranon-öbölben. Idáig csak elokoskodott szegény, az ő geographiai ismereteivel. Itt azután nem igen tudta: merre menjen? Mikor hazájából indult annyi bölcs oktatást, utasitást kapott, hogy módjában volt válogatni; de itt már igen különös nyelven beszéltek. Hiába szólitotta meg édes anyanyelvén a barátságosabb embereket, azok csak néztek rá szemre-fejre. Meg is átkozta, teremtette a jó öreg magában azt az ostoba szokást, hogy minden határban másképen beszélnek az emberek. Bizony igen rosz gondolat volt az a bábeli torony épitése. Most nem kellene annyi jóravaló embernek megerőltetni fejét, hogy egyik másik becsületes felebarátjával szót válthasson.

Hanem az öregben maradt még a boldogemlékü ifjukorból egy jó peregrinusi szokás; már ahhoz akart folyamodni, hogy t. i. feldobja a kalapját, azután akármerre esik, akárhová vezet az út, azon megy tovább.

Mikor kalapjához nyult és le is emelte, egy fiatal lovag léptetett el előtte. Amint az öreg azt meglátta és jól szemügyre vette, nem dobta el a kalapját, hanem még jobban leemelve, oda köszönt a lovagnak.

„Adjon Isten, kedves, nagyságos uram! Ha ugyan nem a lelke jár csak itt?“

A lovag meglepetéssel nézett az öregre; de a másik pillanatban már lent termett lováról és ölelgette a szegény öreget össze-vissza.

„Mi hordozza itt, kedves jó direktor úr?“

A jóravaló becsületes direktor úr nem birt egy könnyen szólni. Öreg volt már szegény, gyönge volt a szive; előbb kisirta, kizokogta magát kedves rég látott ura karjain.

Talán mondanunk se kell, hogy a lovag Madarassy Iván volt. Éppen valami nagyobb szállitmányt adott hajóra s nehogy abban hiba történjék, személyesen jelent meg a feladásnál. Igy találkozott a véletlen folytán jó öreg direktorjával.

Madarassyra könnyen ráismerhetett Marton Gáspár, mert elszámitva, hogy a nap és égalji viszontagságok arczbőrét egészen megbarnitották, valami jelentékenyebb változáson nem ment keresztül.

„Hogyan talált ide kedves jó direktor úr?“ — kérdé Madarassy.

„Hát csak elhoztak. Idáig jobbára a mások esze után jöttem, most kellett volna a magamé után menni; de biz én itt éppen ugy vagyok, mint valami hatezer holdas embernagyságot-ütő nádasban volnék. Jó csillagom hozta nagyságos uramat! másként bizony nem az eszem, hanem a kalapom után mentem volna.“

„Egyenesen hazulról jött? Csak nem valami rosz hirrel?“

„Tudja Nagyságod én semmiféle küldetéssel, semmiféle hirrel nem jöttem. Hanem hát irgalmatlanul megy odahaza a gazdálkodás, hát mondok: talán nagyságodnak is van még oda egy kis köze. Levelet akartam irni, de — amint tudni méltóztatik — a levélirásnak, meg a levélnek sohasem voltam én barátja. Mikor az ember maga elmehet, maga beszélhet valakivel, mi az ördögnek az a sok ákom-bákom! Ugy is többnyire fele hazugság! Eljöttem hát én is magam, hogy a jószág és a dolgok állapotjáról referáljak nagyságodnak?“

„Beszéljen kedves direktor ur. Először is: egészséges-e, megnőtt-e az én egyetlen kedves lányom?“

Az öreg nagyott sóhajtott, fejét kissé lehajtotta, szemöldökét szorosabbra huzta, aztán, maga elé bámult a földre. Észre tért, hogy iszen az az ujság, a mit ő kedves jó urának akar mondani, az nem annyi, mintha a magtárt kirabolják, hogy csak ajtóstul beronthasson vele az ember. Azért nyugodott meg, hogy miképen is kezdje hát?

„Nos, csak nincs valami baja?“ kérdé Madarassy.

„Ejh dehogy is kérem alázatosan. Hanem hát még is csak igaz az, a mit én mindig mondtam, meg most is mondok, hogy az a levélirás nem más, mint huncfutság. Mikor egyik ember a másikkal papiroson beszél, mindenik azon töri a fejét, hogy hogyan szedje rá a másikat, hogyan kösse be a szemét?

„De hát mit akar ezzel mondani?“

„Semmit más nagyságos uram, minthogy igen sok levél kerül ám még ide Amerikába is, a mit az ördög diktál.“

„Hogyan“?

„Hát nem kapott Nagyságod levelet a mi uj izénktől, attúl a Kedeőné asszonyságtól.

„Igen kaptam! most nem régen is.“

„Aztán ugy-e nagyságod szórul-szóra elhitte, a mi abban volt?“

„Hogyne hittem volna!

„Na lássa nagyságod, ilyen a világ, igy csodálkozik az ember lépten nyomon sokszor a legbecsületesebbnek gondolt emberben.“

„Miként érti ön ezt? Kedeőné engem csak ámitana?“

Bizony nagyságos uram, annak a levele is csak levél, papiros-beszéd; — olyan hazugság mint a többi.“

„A mit lánykámról irt, az is csak mind hazugság, ámitás volna?“

„Isten a tanum nagyságos uram, hogy czudar, átkozott hazugság!“

„Szóljon hát direktor ur, mi történik?“

„Nagyságos uram, ne kivánja, hogy mindent elmondjak egyszerre. Arról a kedves gyönyörü lánykáról hallgassunk. Majd ha nagyságod hajlékához érünk, elmondok mindent. Hanem az a gazdaság!!! . . . . Lakodalom, dinom dánom ott az élet. Az urak élik világukat; a jószág pusztul, vesz. Mire nagyságos uramat a jó Isten visszahozza, minden romban lesz. Sirva más nézni a szegény állatokat, hogyan sirnak jobb gazda után.“

„És direktor urnak már oda csökkent hatásköre, hogy ilyen dolgokon segitenie nem volt hatalmában?“

„Bizony oda nagyságos uram. Isten látja lelkemet, hogy a magam pénzén vettem elséget a jószágnak! mert fájt a szivem, mikor láttam hogyan szédelegnek szegény párák az éhségtől.“

„Hát mire forditják a nagy jövedelmet, ha a birtokba semmit sem ruháznak?“

„Hejh nagyságos uram, van ott hegyen völgyön lakodalom, mikor az aratásnak vége van, meg a gyapju árát zsebre rakják. Azoknak az mind csak annyi, mintha én egy pelyhet fujnék le a tenyeremről.“

A jó öreg igen belejött a panaszkodásba. Minél többet mondott, annál több jutott megint eszébe. De Madarassy behivta egyik közeli vendéglőbe, hogy ott majd tovább folytassák beszélgetéseiket.

☛ Lapunk mai számához van mellékelve Winter Adolf köszvény elvezető készülékének hirdetése.

szavakkal emlékezik meg: „Két halott testre találánk, de azoknak nagyságuk csudálatos volt, a mint tudniillik a régi időkben szokott lenni. Szép és érdemes bizonyság megvallom, melyből nyilván kitetszik, hogy régenten nagyobb termete volt az emberi testnek, mintsem a mostani időkben.“

Ennek a változásnak könnyü az okát is feltalálni; t. i. régenten a föld termékenysége bövebb volt, a füvek, gyökerek és vetemények nagyobb erőt szihatták a föld kebeléből, tisztább volt az emberi vér is, az egész emberi természet erősebb.

Erre csak abból is példát vehetünk, hogy eleinte, midőn az Európabeliek Amerikába érkeztek, az általuk ültetett vagy vetett növényzet oly magasságot ért el, mint minőt Európában ugyanazon faju növény nem érhetett el. Ma nap már azonban a földnek és abból a gyökerekre emészkedő nedvességnek nem oly foganatos és hathatós az ereje, mint hajdanában. A hagyományok és különtéle hitelt érdemlő iratok tanusága szerint az ős világban nálunknál sokkal tovább éltek az emberek, mért nem lehettek volna tehát nálunk termetre is hasonlithathatlanul magasabbak.

Mindezekből azonban helytelen következtetés volna az, mintha minden nap alább szállna az emberi termet; mert ha az ugy volna, egynéhány század mulva az egész világot majd merő törpék fognák lakni. — Megállapodhatik például egyféle magasságon jó nagy ideig az emberi termet, egyféle lehet egy jó ideig az emberi természet ereje és kora is, valamint az idő, melynek több napig tartott állandó derüjét végre boru váltja fel.

Philo, Origines és Mákrobius elismerik az óriások létezését, mert valamint most is van rá példa, hogy egyes emberi termet csudálatra gerjesztően kiválik a többi közül, ugy az ős idők nagy termetü emberei között is kell, hogy lettek légyen kiváló magasságu termetü emberek, kikről mi óriás néven emlékezünk meg. Már Mózes könyvében van róla emlités téve: „Vissza jövén a kémek Kánaán földjéről, a többi között azzal rettentették a zsidóságot, hogy annak a tartománynak lakósai között oly roppant termetü emberek találtatnának, kikhez képest Israel fiai merő sáska termetü emberkéknek látszanának lenni.“

Seneca tagadja az óriások létezését. (Centauri, Gigantes et quid quid aliud, falsa cogitatisne formarum, habere aliquam imaginem caepit, quamvis non habeat substantiam.“ Seneca.)

Jóllehet Dávid király idejében jóval alább szállt az emberi termet, de mint tudjuk, akkor sem volt óriások nélkül a föld szine, példa a Filisteusbeli Góliát.

Láttam ugymond Szt. Ágoston doktor Utika városa mellett a tenger partján egy emberi fogat, mely százszorta nagyobb volt, más közönséges ember fogánál.

Torniellius, mint könyvében 987. évről irván, Verczelle városban ugyanakkora fogat látott, mint Szt. Ágoston az utikai tenger szélén és ez Szt. Kristóf fogának tartotta lenni; érdekes Szt. Kristófról megjegyezni, hogy termetének hosszát a krónikák 12 könyöknyire teszik.

„Végtére ki nem maraszthatom irásomból azt, a mi 1613. esztendőben az egész Frantzia Országban a nevezetes orvosok között hires egy tsatát indétott. Az emlitett Országban, a esztendőben, Boldog Asszony havának tizen-egyedik napján feltaláltatott Teutobokus Királynak holt teteme, s koporsója, a mint a sirjába metszett betők jelentették. A koporsónak hossza 30 lábnyommal, a széle 12-vel, mélysége nyoltz láb nyommal egyezett. A koporsóba fekűvő testnek hosszán 25½ lábnyomot, vállának szélességén 10-et mértek, a kik vizsgálására megjelentenek.— Feje hossza öt lábnyomni vala, lábafeje pedig 4 lábnyomot ütött. Felzendülének a Tanitók Iskolái ennek a tsodálatos találmánynak hirére, ujjat kezdének vonni egymás között, némelyek tengeri nagy hal tsontjának áliták lenni, mások a föld párájából öszve forrott, megkeményedett és az emberi tagokhoz hasonlott köveknek tartották vala lenni. Igy szoktak felelni mások is, mikor e féle talált nagy tagokról holmi versengés támad.

De ha az igazat megakarjuk vállani, az efféle feleletek merő tétovázó és tsavargó mondások; mert tudgyuk ugyan, hogy a természet mint-egy játszodozó félben sok tsudálatos munkát viszen végbe, öszve forranak a föld kebelébe sok féle formáju s ábrázatu sós kövek, gyöngyházak, jégtsapok, melyekre ha ki gondatlanul tekéntene, elhitetné magával, hogy merő emberi fejek, vagy karok, vagy mondva tsinált ó bálványok, de még eddig egy egész emberi testet, és minden hiba nélkül egybe rendelt emberi tagokat ugy öszve nem állitott, a mint annak rendi módja kivánnya. Bizonyára az emlétett koporsóban minden,“ a mi az emberi testes termethez kivántatik, előkerült: fej, láb, kéz, váll, tszomb és a mi ezekhez tartozandó: a koporsóban pénz formára vert réz darabok feje felett Teutobokus neve, a talált pénzeken M. és A. betüből mint egy összve fonyt más egy betü, másik felül pedig Márius képe.“

Egy másfélszázados könyv nyomán.

Közli: *Pozsogár Gy.*

Hazánk integritásának ügye

a XVIII. század folyamában,

vagyis a törökök végképi kiüzése után miképs mennyiben kapcsoltattak vissza az anyaországhoz az elszakasztott területek?

Értekezés.

Irta: KOZÁRY JÓZSEF.

(Folytatás.)

Károly az elhamarkodott s szept. 1-én megkötött belgradi békét véglegesen 1739. szept. 18-án szentesitette. A belgrádi béke 27 évre szól s 23 czikket foglal magában, melyek közül specialiter tárgyunkra nézve érdekesebbek a következők:

A 3-ik pont szerint „ő szentséges császári és királyi fölsége az ottomán portának Szerbia-tartományt a benne fekvő Belgrád várával együtt oly módon engedte át, hogy a Duna és Száva képezze mindkét birodalom határát; ez után tehát Szerbia tartománynak határai Bosznia felé ugyanazok leszuek, melyek már a kárloviczi békében megállapittattak.“

A 4-ik pont szerint: „A római császári fölség továbbá az egész Osztrák-Oláhországot hegységeivel együtt átengedte, valamint az Oláhországban fekvő Perisch nevü sánczot, melyet ő szentséges császári és királyi személye épittetett; de azon föltétel alatt, hogy ezen erőditések lerontassanak és az ottomán porta által soha többé föl ne épitessenek.“

Az 5-ik pont szerint: „Az orsovai sziget és vár az ugynevezett Sz. Erzsébet erőddel együtt mostani állapotban az ottomán birtokban megmarad, a temesvári bánság azonban Oláhország határáig a felséges római császár uralma alatt maradt, azon kis területet kivéve, mely az orsovai sziget átellenében fekszik és egyik részéről a Mehádia felül jövő Cserna patak, másrészről a Duna és azon kis patak van, mely Osztrák-Oláhország határát képezi. valamint végre a bánsági első magaslatok által, melyek a sziget átellenében feküsznek körül vett terület, mely egyenlő távolságban a Duna és a hegyek közt egy pataktól a másikig huzódó egyenes vonal által kijelöltetik, az ottomán portának megmaradjon.“

E mellett azon egyesség jött létre, hogyha a töröknek sikerül a kis Cserna folyót oly módon másfelé lecsapolni, hogy mögötte vegye irányát és Ó Orsovát elérje, nevezett Ó Orsova a hozzá tartozó vidék kirekesztésével, nehogy ily módon a fönttebbi földterülettel kapcsolatban legyen, az ottomán porta birtokában maradjon, de azt megerősiteni jogositva ne legyen.

Az ottomán portának azonban az emlitett Cserna patak lecsapolására csak egy évi határ idő engedtetett, ha ez alatt a patak lecsapolását nem eszközölheti, Ó-Orsovára való joga megszünik és ezen hely a római császáré marad. Mehádia erősségei a határszabályozás után ő császári és királyi kath. fölségének birtokában megmaradnak, de a porta által lerombolandók és soha fel nem épithetők.

A hatodik pont arról szól, hogy Belgrád erősségei mily módon rontassanak és a lerombolás arányában miképp foglalhassák el a törökök részről-részre a várost. E pont végén állapittatott meg az is, hogy a foglyok és rabok váltságdij nélkül szabadon bocsátassanak, a temesvári bánságban pedig itt-ott még elhelyezett ottani csapatok, kivéve azokat, melyek még a mehádiai vár lerombolására szükségesek, haladéktalanul kivonuljanak; de az utóbbiak is azonnal eltávozzanak, mihelyt munkájukat bevégzik és pedig akképen, hogy a bánságban levők közül senki se okozzon ő csász. és kir. fölségének legkisebb kárt, vagy bántalmat.

A 7 ik pont a folyók használatáról, az ezeken való halászatról, malmokról és a folyók szigeteinek hová tartozásáról szól.

Minthogy a Cserna patak lecsapolása igen nehezen haladt, s az ottomán kormány igen sok költséget forditott annak eszközlésére, nem akart elállani Orsova birtokától, ha pár nappal tán később sikerült az új csatornát a Dunába vezetni. S e körülményről fogva az ügyek néha ugy elmérgesedtek, hogy a béke felbomlásától lehetett tartani. Azért, midőn Sinzenderf Villeneuvenak, a szorgalmas franczia közvetitőnek azt irta, hogy a törökökkel minden áron egyezkedni kell; mert Mária Teréziát már Sziléziában megtámadták, Reis effendi azt válaszolta: „Nem dicsekszem azzal, hogy olyan jól tudjak beszélni, mint elődöm, azért mindjárt az utolsó szóra szoritkozom, melytől el nem fogok térni; a porta óhajtása az, hogy neki az Unnáig terjedő földnyelvet és Ó-Orsovát annak környeke nélkül átengedjék. Ha e két ponthoz hozzá járulnak, igen könnyen fognak a szigetekre nézve egyezkedni, melyek kárterítésül kivántatnak.[34])

E közben a porta és Perzsia közt némi egyenetlenség támadt s Uhlfeld ezen alkalmat is felhasználta, hogy a határszerződés mielőbb végkép megvalósuljon, Márczius másodikán végre 1741. ezen egyezség is létrejött.

A 3-ik czikk ezt mondá: „A belgrádi békekötés 5-ik pontjára kételyek merültek föl, melyek Ó-Orsova határának megállapitása végett tartott értekezlet értelmében kiigazitandók, minélfogva közakarattal a következő egyezség jött létre:

„Ó-Orsova a jelen egyezség erejénél fogva a portának átengedtetik. Térkép is készült és abban pontosan kijelöltetett, mily vonalak szerint tüzettek ki Ó-Orsovának és a sziget erődjének átellenében fekvő lapály határai. Mielőtt ezen lapály éléretik, a választó vonal elkanyarodik, hogy az ezen lapályon folyó Csernához közeledjék egész azon határig, hol a folyószöget képez és innen a térképen föltüntetett s a Cserna lecsapolására szolgáló uj csatornáig, az egész terület, melyet ezen vonal átfoglal, Ó-Orsovához tartozzék és ezen város mögött az uj csatorna szolgáljon a Dunág határul. E szabály szerint mindkét birodalomnak biztosai zavar és viszály nélkül az emlitett Orsova, valamint az átellenében fekvő lapály határait teljesen kitüzhették.[35])

Ezentul a határszabályozó bizottságok munkálatai is gyorsabban haladtak.[36])

Márczius lőban 1741. Engelshofen tábornok még a Mehádián állomásozó Cordova ezredbeli Ferrár lovas százados jelentését fogadta a Cserna csatorna állapotáról, melynek megtekintésére Machmed Asmasa török tiszt is oda érkezett azon szándékkal, hogy a legközelebbi tavaszszal rajta a szükséges igazitások végeztessenek. Kolowrát gróf ezredes Orsovára megérkezvén, még májusban innét utasittatott, hogy Erdély és Oláhország határainak megállapitására kiküldött török bizottság iránt miképen viselje magát. De végre is a határszabályzó biztosok 1741-ik junius 3-án megalkoták és alá irák a temesi tartomány és Erdély közti határról szóló egyezséget, melynek első fejezete a dunai határokról és azok használati módjáról szól:

A Duna folyama a belgrádi béke 3-ik pontja által közös, természetes és valóságos határul jelöltetett ki mindkét birodalom számára; a bánság oldalán levő partja a királynak, a másik, a béke 7-ik pontja szerint az ottomán portának lesz alávetve. A Duna-határ kezdete és vége akkép szabatott meg, hogy kezdetét vegye a Száva beszakadásánál a Dunába, a hol ez utóbbi a belgrádi vár és az ezen vár átellenében fekvő sziget közt folyik. Ezen sziget végétől kezdve azonban az egész Duna legyen a határ.

Miután a dunai határ kezdete megállapitatott, annak további kijelölése akkép történt, hogy a Duna egész folyásával a konstantinápolyi egyesség 3 ik pontja szerint ott szünik meg határul szolgálni, hol az ottomán porta által távol Ó-Orsova megkerülésével és a hegyi vizek levezetésére szolgáló természetes csermely fölhasználásával készült mesterséges csatorna a Dunával egyesül:

Ami a Dunán levő szigeteket illeti, ezek iránt az határoztatott, hogy kivéve Porecz Kis-Szilva és Hiszargik szigeteket, melyek a fényes porta birtokában maradnak, a többi mind, akár kicsinyek, akár nagyok Orsovától Belgrádig, akár nevük legyen, akár névtelenek legyenek, valamint a később támadók a békekötés 7-ik pontja értelmében mind a fölséges királyé legyenek.

Minthogy Porecz szigetnél az átkelés igen nehéz a Dunán, ennek könnyitésére a nevezett szigeten királyi hajókkal 15 család fog azon letelepittetni.

A Dunán való hajókázást mindenütt teljesen szabaduak nyilvánitották annyira, hogy a hajok ezentul bárhol szabadon átmehettek és kiköthettek még pedig nemcsak egyik vagy másik parton, hanem tetszés szerint azon, a melyiken a hajósoknak alkalmassabbnak és czélszerübbnek látszik.

Hogy a halászatból se keletkezzék semmiféle czivódás, ugy történt a megállapodás, hogy a két nagy szigetnél, Veliko és Osztrovánál a Dunának déli ága, vagyis mely a szerb part mellett folyik, egészen az ottomán alattvalóké legyen; az éjszaki ág pedig, mely t. i. a bánsági part mellett folyik, egészen a király alattvalóinak engedtetett halászatra.

Az uj, vagyis 1741. évi márczius 2-ról szóló egyezség az orsovai régi vár mellett és körülötte elvonuló határokat jelöli ki azon, két hasonló példányban készült térkép szerint, melyeknek egyik példányát Reiseffendi aláirásával, a másik Uhlfeld gróf ur aláirásával ellátva, mint a a portánák levő nagy követnek átadatott.

E térkép Orsovától fölfelé a Duna mentén bizonyos természetes csermelyt, mely, miután vele az ottománok által készitett mesterséges medrü csermely egyesült, a Dunába szakad. És itt, minthogy ezen természetes csermelynél a száraz földi határok kezdődnek, nem messze a Dunától ezen csermely mentén az első határdombot állitották föl, hogy vele nemcsak a szárazföldi határok kezdete, hanem a csernai határ vége is jeleztessék. Innen csekély távolságban a második domb látszik, hol az emlitett két csermely összefolyása szöget képez. Ezen szögtől kiindula a határvonal a mesterséges csermelybe Ó Orsova város mögött, mig a Cserna patak a völgybe sietvén azon vonalig ér, mely az emlitett két példányu térképen vörös szinnel van föltüntetve s a mely helyen a 3-ik domb emeltetett.

Az emlitett térképen vörös vonallal jelzett ponttól tovább, a lapályt és Cserna patakot átlépvén, bizonyos patakhoz érünk, mely a szomszéd hegyről eredő vizeket magába foglalja. E helyen 11 dombot raktak, beszámitva az előbb emlitett hármat is. A határ távolsága ez utóbb nevezett pataktól ismét 14 domb által jelöltetett s igy a határokat Ó Orsova és az erőd átellenében fekvő síkság mellett összesen 27 határdomb megegyezőleg a térképen kimutatott vonallal, megállapittatott és az egész határszabályozó munka, elkezdve Belgrádtól a Bachna patakig, teljesen befejeztetett, oly módon, hogy ezekhez többé semmiféle viszály és kétség sem férhet.

(Folytatás köv.)

[34]) Pesti Fr. Temesi b. tört. I. 172. l.

[35]) Engel: Gesch. Serbiens. 443. l.
[36]) Pesti Fr. I. 173. l.

Helyi és megyei hirek.

— **Hangverseny.** Élvezetes este vár művészetkedvelő közönségünkre nov. 20-án. Egy kitünő énekművésznő — a hirneves Viardot Garcia tanitványa — Orgeni Aglaja fog több művész közreműködése mellett, a mint olvasóink más helyen látják, hangversenyt rendezni. A művésznőt szép hirnév előzi meg. A róla ismert birálatok ép oly kitünőnek mondják, mint opera énekesnőt, (a lipesei operaháznál volt engagirozva) mint a hogy feltétlenül dicsérik szivhez szóló énekét a kisebb dalokban, melyekkel hangversenyekben ragadja el a közönséget. A művészek, kik vele közreműködnek is ismeretes nevekkel birnak a művészvilágban. Reméljük, hogy a művésznő itteni fellépése alkalmával meg fog telelni jó hirnevének, melyet Német, Olasz, Franczia és Angolországban magának szerzett.

— **Névmagyarositás.** Krausz József helybeli izr. tanitó Kondorra magyarositotta nevét belügyminiszteriumi engedélylyel.

— **Egy uj épület.** A délzalai takarékpénztári palotaszerü épület készen áll, és szép izléses diszitésü homlokzatával diszét képezi a főutczának és városunknak. Az épület udvara is szép, nagyobb és világosabb mint azt képzeltük volna. Az épület első emeletén van a kör szép és díszes helyisége, a nagy játszó terem, az olvasó, társalgó és egyéb szobák, habár nem mondhatók tulságos nagyoknak megfelnek a czélnak, s a kör tagjai ugy látszik szivesen látogatják e helyiséget, mert minden este nagy számmal vannak jelen, hol jó italokkal a korona vendéglőse szolgál.

— **Ügyvédi kamara.** A z.-egerszegi ügyvédi kamara részéről, ezennel közhirré tétetik, hogy dr. Hochreiter Kornél, csurgói, Németh Ignácz, Psik Gyula kaposvári, Petrik Gyula alsó-lendvai lakós ügyvédek e kamara lajstromba folytatólag felvétettek. Szabó Pál pacsai lakós ügyvéd lakhelyét Pacsáról Keszthelyre — a kamara területén belül — helyezte át. — Töreky József nemesvitai, Philipovits Antal marczali, Ferber József sümegi és Egerváry Károly, zala-lövői ügyvédek elhalálozásuk következ-

V. A hajtóvadászat.

Mikor Kedeőné őnagysága minden időtöltésből kifogyott, eszébe jutott a hajtóvadászat. Ezt a gondolatot igen pompásnak találta és kiadta kedves férjének a rendeletet, hogy e czélra agarakat, paripákat vásároljon. Okul adta leginkább azt, hogy Árpád fiuk már szépen neki vált, felnőtt ifju, annak az ilyen dolgok igen nemes szórakozást nyujtanak, testét megedzik, vitézi erőt és hajlamot ébresztenek nála.

Kedeő Árpád csakugyan szépen fejlődött ifjuvá lett. Már a fővárosban töltötte idejének nagyobb részét, mint egyetemi tanuló. Ámbár Kedeő azt akarta, hogy Árpád fia követvén az ő nemes példáját, elégedjék meg a minden tudások azon összeségével, mit a gymnásium hosszu nyolcz évén át jól vagy rosszul a fejébe ver; de a fiatal Kedeőnek agyveleje valószinüleg több phosphortartalommal rendelkezett és vágya, nemes törekvése kiragadta őt az ősiség „szentheverdei“ fájának árnyékából.

Sokat tanult, sokat olvasott, nem kényszerből, nem szükségből, hanem mert önérzete tettre késztété, mert jóirányu hajlamainál fogva gyülölt mindent, a mi a nagyuri, szabadon üzött passiókból való volt, mert undorodott, utálattal fordult el attól az ösvénytől, mely a biborral takart erkölcstelenség fertőjénél szakadt meg.

(Folyt. köv)

A Budára törekvő szintársulat.

Debreczen, Nyiregyháza, Baja, Pécs, Kassa, Nagyvárad, Miskolcz, Pozsony, Balaton-Füred, Veszprém, Szeged, 1858. 1859. 1860.

Molnár Györgytől.

(Folytatás.)

Kaczagni lehetne ezen, ha nem volna oly szomoru! Neki fogott aztán a szindarabok olvasásához és a vörös ónnal ugy kiherélte, ugy megcsinálta némely helyen 5—6 lap behajtásánál az összekötést, a lánczolatot egy-két sor betoldásával ugy megtaragta, a költőket ugy kikorrigálta, hogy nem volt annak se értelme se rendje, hanem oly idétlen összevisszásság, hogy mindenki megbomlott tőle. Még Don Caesar de Bazan sem volt neki elég loyalis dráma, ezt is nagyon kásztrálta; minden a királyra való kifejezést kihuzott, Don Caesarnak nem volt szabad azt mondani, hogy, „ha ön Don Caesar, én hát Spanyolhon királya vagyok,“ mondjon akárkit, válaszolt az ellenvetésre, holott az a mese szituáczójába vág. A halálbüntetés kései elengedését sem volt szabad emlegetni Don Caesarnak, hogy: „csak egy órával a kivégezés után, lám milyen kegyelmes egy királyi felség vagyok én,“ ezt igy javitotta ki; „Ő felsége hát elengedte a halálbüntetést, oh mily kegyelmes egy királyi felség ő!“ A királyt herczegnek, fenségnek parancsolta mondatni és az egész Don José udvari intrikáját ugy kiforgatta, a drámát bevégző költői igazságszolgáltatást ugy átugorta, hogy nem lehetett ezt a közönségnek igy előadni, legföljebb a bolondok házába.

Még Szigethi József vendégjátékait is zavarta, az Angolos czimü ártatlan 2 felvonásos vigjátékot szintén összevissza rángatta és Ippelberger szerepéből minden mulatságos részt kihuzott, hogy ne kaczagjanak a loyalis szász nyárs polgárokat gunyoló szebeni faggyu és gyertyakereskedő Ippelbergen. Szigeti József természetesen nem vette tekintetbe a miskolczi főnök basáskodását és eljátszta ugy, amint Pesten szokta volt. Bezzeg még szigorubb lőn azután a főnök és mikor Füredi tartotta vendégjátékait, ettől még a népdalok szövegét is berendelte s azt is át meg át vizsgálta. Reményinek sem hagyott békét, csakhogy el nem muzsikáltatta vele minden zenedarabját, mielőtt a szinpadon előadta volna. Egy mennydörgős nagy kutyája volt, a melylyel inponálni remegtetni akart az ajtó küszöbén, olyanokat is morrogott azokra, kik fölemelt fővel álltak szőke fürtü gazdája előtt, hogy a megijedt szegény ember fia azt várta, mikor ugrik már nyakára, hogy fejét a főnök előtt lehajtsa!

Valósággal egészen kinossá tette a szinészet működését, nem lehetett műsort csinálni, vonzó müveket előadni, és söt a czélt elérte, hogy az előadások nagyobb érdekeltségét vörös ónjával és a szindarabok betiltásaival csekélyebb érdeklődésre szállitotta le.

Még a Kazinczy-emlékünnep megtartását is Budáról kelle kierőszakolni, ő nem engedte meg.

Volt is aztán olyan ováczió megint, hogy ugyancsak belé fájult a megyefőnök szőkefürtös feje!

A szinház előtti széles utcza is tömve volt lelkesült tömegekkel, a kik már nem fértek be a nagy szinházba, az ajtókat nyitva kelle tartani, hogy a csarnokban állók is lássanak valamit, a karzatokon száz meg száz ember csak hallgatta, de nem láthatta az előadást az előtte már korábban sürü sorokban kapaszkodó nézőktől; az egész előadás alatt ki s be járt, nem birta ki a túltömött ház füledt levegőjét, a szinház az egész előadás alatt olyanná lőn, mint a szentegyházak nagy-péntek és szombati napon, a rövid pár óra alatt megfordult benne a fél város. Borsodmegyének szine java Miskolczon sereglett össze és a szőke fürtös egész nap minden perczben azt leste, hogy no most mindjárt kiüt a forradalom, mert a borsódmegyeiek behozták a hires gömöri szálas fiukat is, kik a divatos hosszu görcsüs botokkal és fokosokkal voltak fölfegyverkezve és magyar csizmáikon a menykő nagy taréjos sarkantyukkal olyan zajt ütöttek a miskolczi rosz kövezeten, hogy a megye háza-termeibe is eljutott és a különben is nagy zenekedvelő főnök finnyás füleit kellemetlenül csiklandozta.

Az előadás után tartott nagyszerü bankett miatt az ünnepi játék 6 órakor kezdetett.

Gyönyörü szép októberi este volt 27-én, csütörtöki napon; Pesttel együtt és egyszerre ülte meg Miskolcz Kazinczy Ferencz száz-évszázados ünnepét; Kazinczy Gábor a pesti első nap október 25. után sietett a miskolczi ünnepre, melyről azt nyilvánitotta, hogy sikerültebb volt a pestinél.

A diszelőadás a szinházban következő programmal tartatott meg: a szinház teljes kivilágitása és pompás földiszitése mellett, első szakasz, első számban Kaziuczy mellképe előtt Vörösmarty szózatát énekelte az egész személyzet; 2. „Vezérhang“ prolog Lévay Józseftől, szávalta Molnár:

„Nem a közélet vig tréfáinak
Tárul ma föl e kis tündér világ,
Hogy a bánat rejtett tulánkinak
Mérgét enyhitse itt minden virág;
Nem is homályos gyász történetek
Szálából alkotunk ma oly mesét,
Mely a rideg valónál bűvösebb
Erőt sugároz innén szerteszét.
Emlékünnepre gyúlnak lángjaink,
Fényt hintegetve a bölcső körül,
Mely bár rég hamv-vederré változott,
Késő időknek szolgál tükörül;
Megemlegetni hálás érzelemmel,
S az év letüntén, a hiv bajnokot,
Ki éltét váltsággal adá örömmel,
Mig nemzetének nyelvet alkotott;
Fölujitgatni bús küzdelmeit
És hült porára áldást zengeni…
Az ő nevét susogva lengnek itt
A művészetnek nyájas isteni! —
— — Füstölg az oltár, ég az áldozat,
Körülte szivünk hangosan dobog;
Megédesül a földi kárhozat
S az érdem uj dicsőségben ragyog.
Mozdul az elfelejtett sirhalom
S a bent nyugvó magasztos árnya,
Mint egy megidvezült szent fájdalom,
Fölkél az örvendők zajára.
Kél s látja, mint buzog, röpül felé
Önszárnyain a késő elismerés,
Mint lesz babérrá fürtin a tövis
S üdvösségévé a mult szenvedés;
Kél s hallja, mint zendül az ajkakon
A hála vig, dicsőitő szava,
Mint zengi vissza most nevét a hon,
A honnak szive, a nemzet java . . .
És leng közöttünk, mintha intene,
A nagy szellem, Kazinczy szelleme.
— — Mert szibbasztó halálos álom ült
Es önmagát felejtő nép felett,
Mint kit nehéz lánczokba verve tart
Egy megfoghatlan átkos bűvölet;
Országelemét magától ellöké
És lőn magához hütlen mostoha;
Szeszély, a külföld bálványaira
Fénylő, igézetes fátyolt vona,
Jég volt a sziv, tévedt a gondolat,
Idegenre szállt minden hódolat,
A hölgy szerelme, az ifju baja,
A férfi gond, a lányka sóhaja,
Nem ős hangján, de más nyelven beszélt,
S ön telkén a magyar számüzve élt,
Számüzve a pór tüzhelyhez vonult,
Mig urrá lőn a felvett s eltanult. —
S ha volt, ki még lantot penditeni mert,
Az elvesztő divatnak ellene,
Gúnnyal fordultak tőle, mert
A lant hangjának nem volt kelleme,
Nem zendülének szivet hóditó
Bübájjal a rendhez kötött szavak,
Az érzés: egy hullám nélküli tó
S a nyelv: pusztán felejtett, holt anyag.
— — Kazinczy jött! és ime, völgy, halom
Ködét elüzé lenge fuvalom,
Hajnalfény csókdosá a begytetőt
S ezernyi ajk zengé az ébredőt;
Rendült a tó, hullám, hullámra dült,
A holt anyag mozdult, megelevenült . .
Bübájt s erőt kapott a gyönge lant,
S az oltár, mely már nem hevite itt,
Ujonnan visszakapta hiveit,
Megjött a látás, tisztult a zavar
S lett a magyarból ujolag magyar! —
„Oh drága nemzet!“ igy sóhajta föl,
„Ne hagyd el nyelved; söt azon haladj,
Idegen nép szarnok divatja öl
S ha nyelved nincs: többé magad se vagy.
Miveld, javitsd! nagy ősök nyelve ez,
Ebben zokognak a mult bánatok
S midőn rózsás ajakról zengedez,
Kedvelik ezt az istenek magok.“
Ekkép sóhajta, s mester ujjai
Leplezgeték az elzárt kellemet.
Ajkán égtek a muzsa csókjai
S fuvalt az ősba jobb, uj szellemet.
Irtott, rombolt s épite ujolag,
A reményképekkel bátran szembe szállt,
S átültető, mit a mivelt világ
Mezőin szépet és nemest talált.

tében a kamara lajstromából kitöröltettek, s az elsőnek irodája részére dr. Essö Gyula tapolczai, a másodiké részére Szakács Lajos marczali, a harmadiké részére Surgóth Miksa sümegi lakos ügyvédek rendeltettek ki gondnokul, az utolsó részére pedig gondnok kirendelésének szüksége fenn nem forgott; Szalmay József z.-egerszegi ügyvéd, összeférhetlenségi ok miatt, az ügyvédek lajstromából kitöröltetett, ezen ok megszünte s kérelem folytán azonban abba alsó-lendvai székhelyivel ujra felvétetett; Krizmanits Lajos zala-egerszegi ügyvéd az ügyvédség gyakorlásától fegyelmi birósági itélettel egy évre, mely 1882. april 6-án jár le, felfüggesztetett; végül Barla Szabó Sándor csurgói ügyvéd szintén fegyelmi birósági itélettel az ügyvédség gyakorlásától elmozdittatván, e kamara lajstromából kitörültetett.

— **Halálozás.** Őszinte részvéttel közöljük a hirt, hogy t. barátunk Győrffy János ügyvéd urnak édes atyja 92 éves korában legközelebb elhalálozott.

— **Megint eső**, mely az utolsó két napon legkisebb nyomát is elmosta a hónak. Az idő most enyhébb, de az eső nem akar megszünni, sőt néha napján ugy neki ered, mintha már hónapok óta nem láttuk volna hirét. Roppant kár az vidékünkre minden tekintetben.

— **Névmagyarositó egylet választmánya.** Lapunk mult számában tett igéretünk szerint közöljük a névmagyarositó társaság végrehajtó bizottságának névsorát: Elnök Dr. Laky Kristót kir. kamarás; alelnök Vidor (Weisz) Samu, jegyző Baboss László, pénztárnok Fischer Tivadar; végrehajtó bizottsági tagok: Bátorfi Lajos, Boronkai Károly, Donáth Lajos, Fürst Lajos, Friedmann Bernát, Földy Ferencz, Keller Ignácz, Kovács János, Oroszváry Gyula, Stern Ignácz, Szauter Gyula, Dr. Tuboly Gyula, Vágner Károly, Dr. Weisz Zsigmond: Póttagokul: Bun Samu, Kemény József, Reichenfeld Sándor, Sallér Lajos, Weiszberger Imre.

— **Veres-kereszt.** Ugy értesülünk, hogy a Veres-Kereszt egylet helybeli fiókjának választmánya vasárnap fog gyülést tartani, a melyben az elnökök és többi tisztviselők fognak megválasztatni.

— **A helybeli kereskedő ifjak** önképző körének helyisége is a Délzalai takarékpénztár épületében van. Igen helyesnek tartjuk azt e jóirányu kör igazgatóságától, hogy helyisége számára kiváló költőink nagy arczképeit rendelte meg, melyek valóban diszére fognak válni e helyiségnek.

— **Tánczczal egybekötött** tombola estélyt rendez a „Sümegvidéki Veres kereszt egylet" Sümeghen a nagyvendéglő termében. A nyereménytárgyak Dorner Kajetánné elnökhöz küldendők. Beléptidij egy tombolajegygyel 1 frt. Az estély november 19-én lesz.

— **Marhavész.** A bábolnai m. kir. állad. ménesbirtokon — irja Lévay Imre a „P. L."-ban — a marhavész kiütött, e miatt Komárommegyével a határzár elrendeltetett. A polgári őrséget Bársonyos, Teleki, Bakony, M. és N. Szombathely. Hánta és Aka teljesiti. A határtól 2 mérföldre eső községek marhaállománya beistállóztatott; marhavásárok az egész megye területén betiltattak.

— **A vegyes** dalegyesület városunkban megalakult, és mint értesültünk, működését már megkezdette, mely egyelőre a szorgalmas tanulásból és gyakorlásból áll. Azon reményünknek adunk kifejezést, hogy ez az egyesület most már komoly irányban fog haladni, és mélyebb gyökeret fog verni városunk társadalmi életében, mint azt az eddigi ilynemü egyesületekről mondani lehetett.

Az izlés volt vezére, mestere,
Mely lépteit folyvást egyengeté;
Olthatlan lángot a menytől nyere,
Hogy azzal törjön a szent czél felé.
— — S mit szenvedett nehéz küzelmiben,
Oh hol van arra kép, hol arra szó?
Lázas tenger, a mely soh'sem pihen
S hulláma van csak, vészszel birkozó,
Haraggal néze rá a zord idő;
Üzött hajós volt rémes éjszakán,
S vivott a messze parton feltünő
Phároszi fény: honszerelme után
S elzengjük-e, hogy forró sóhaját
A gúny hideg viharja kapta el,
Hogy tornyosulni látta bübáját
S jég volt körülte a rokonkebel;
Hogy homlokára szent küzdelmiért,
Mig a dicsők utján csodát mivel
A megvetés kötött martyrfüzért!?
— — Oh fátyolt, fátyolt a gyászképre! és
Váljék örömmé most a szenvedés,
Zengjünk öröm-dalt, hogy miénk vala,
S dicsőségünk magasb lőn általa,
Köszöntsük hévvel s áldjuk e napot,
Mely benne nékünk egy nemtőt adott,
Szent emlékénk, mely szivünkben él,
Visszhangja légyen most ez ünnepély
És ajkaink ömlengő szózata,
Törekvésének győzelemdala;
Hogy, mint e nap, a mely száz év előtt,
Rengő bölcsőben üdvözölte őt:
Mig magyar szóra, magyar sziv dobog,
Zengjék nevét a késő századok
S hódoljon szellemének Hunnia,
Miként ma hódol annak Thália!!

3. Komoly magyar, „Kazinczy emlék," ez alkalomra szerzette Rácz Fábián, előadta a szinházi zenekar.

Második szakasz, Kemény Simon vagy a Szt. Imrei diadal, dráma 2 felvonásban, Kisfaludy Károlytól.

Harmadik szakasz, 1. Történet, költemény Kazinczy Ferencztől, szavalta Benedekné, 2. Szivhangok, magyar ábránd őr. Lendvaytól, énekelte Hetényi Laura (Molnárné).

3. Kazinczy Ferencz emlékezete, költemény Tompa Mihálytól, szavalta Molnár. Záradékul: Kazinczy dicsőitése, nagy allegoria változatokkal Fehérvárytól; Kazinczit ábrázolta Benedek.

(Folyt. köv.)

— **A szövőszékek** beszerzése érdekében gr. Zichy Jenő a hazai összes pénzintézetekhez a következő körlevelet intézte: Tekintetes igazgatóság! Bizonyára van már tudomása azon szép mozgalomról, mely felséges királynénk aegise alatt megindult és mely hazánk több erre alkalmas vidéken a nép munkaképességének előmozditása czéljából szövőszékek terjesztését s ez által textiliparunk megerősödését tüzte ki feladatul. Hogy e mozgalom támogatására legelsőnek imádott királynénk ajánlkozott, az a legszélesebb körökben képes volt a rokonszenvet azonnal fölébreszteni s annak messzeható fontosságát eddig felsőbb köreinek egyik része adományaival és hozzájárulásával méltányolta is. Mivel azonban e mozgalom sikere és eredménye főleg attól függ, hogy minél több szövőszéket juttasanak a munkára utalt, keresethiányban szenvedő szegény nép körébe, s mivel a szövőszékek kiosztásának mérvétől függ a nép nyomorának enyhülése, a kereseti viszonyok fejlődése, a kivándorlásnak több helyen való megakadályozása és különösen a szövőipar fejlődésének előmozditása: okvetlen szükségesnek mutatkozik, hogy hazai pénzintézeteink is hozzájárulnak e nemes czél előmozditásához, hathatós támogatásához. — Hazafias bizalommal kérem fel tehát a tekintetes igazgatóságát, hogy e közgazdasági tekintetben is méltánylást érdemlő mozgalmat becses körében fölkarolni és annak sikerességét pénzbeli hozzájárulásával előmozditani méltóztatnék. — Pénzbeli adományok, melyek nyilvánosan nyugtáztatni fognak, az országos magyar iparegyesületben (Ferencziek bazára, I. em.) intézendők. Kérem e hazafias ügyet legjobb indulatára és pártfogására méltatni és vagyok Budapest, 1881. október 30-án. Kiváló tisztelettel gróf Zichy Jenő.

— **Brisits Géza Gyula**, Zomborban előfizetést hirdet oly czimü munkára: Istóczi Győző ur, vagy mikor mennek a zsidók Jeruzsálembe. Terjedelmére nézve a könyv 4 iv lesz, ára 30 kr. az előfizetési pénzeket november 30-áig kéri hozzá küldeni.

— **A „Szegedi Képes Naptár"** 1882. VIII-ik évfolyama Burger Gusztáv kiadásában megjelent. A naptár most is a szokott csinos kiállitásu s az árához képest fölötte tartalmas, számos illusztrációval ellátva, a melyek közül kiváló érdekkel birnak a Szeged rekonstrukciójára vonatkozók. Itt közöljük a tartalmat, a mely legjobb tájékozást nyujt.— Naptári rész: Az uralkodó ház. Szeged. szab. kir. város köztörvhat. bizottsági tagjainak és tisztviselőinek névsora. Visszapillantás az 1881. évre. — A szegedi kir. bizottság és városunk ujjáépülése. Képek: Kelemen Mór. és Stesser József arczképei, a városi leányiskola-épület, az (uj református templom, a közöshadseregbeli kaszárnya tiszti pavillonja, a bünfenyitő törvényszék és a börtönhelyiségek épületei.) — Az elásott kincs. (Humor. vers). — A botos ispánné. Elbeszélés, irta Palotás Fausztin, (képpel.) Szegedi népszokások: A szüretelők, a disznótor. — A fiatal pár (Rudolf trónörörökös és Stefánia hgnő arczképével). — Az elefánt mint hóhér (képpel). — Hasznos apróságok. — Népdalok. — Adomák (képpel). — Vásári rész. — Hirdetések. — Bélyegmutató. — A szegedi kir. törvszék, ktr. ügyészség és kir. járásbiróság tiszti személyzetének és a szegedi gyakorló ügyvédek névsora. — Szeged sz. kir. város egészségügyi személyzetének névjegyzéke. — Szeged sz. kir. város egészségügyi személyzetének névjegyzéke. A naptár ára most is 30 kr. s kapható a kiadónál és minden hazai könyvárusnál.

— **Előfizetési felhivás.** Tiz év óta a „Vasárnapi Ujság"-ban, valamint több fővárosi és vidéki lapban megjelent, úgy még kiadatlan költeményeimet összegyüjtöttem és sajtó alá rendeztem. — E költemények egy része eredeti, a másik része forditás kiválóbb török költőkből. A költemények f. évi deczember hó 15-én kerülnek ki a sajtó alól, diszes chamois velin papiron, elegans nyomdai kiállitásban. Egy példány előfizetési ára 1 frt, diszpéldányé 1 frt 50 kr. Az előfizetési pénzek a fentebbi határnapig alólirotthoz Szombathelyre küldendők. Gyüjtők 6 példány után tiszteletpéldányban részesülnek. Szombathely, 1881. évi november hó 1-én. *Kőváry Béla.*

— **„Iparos Ügyi Közlöny"** a programmot kifejező czim alatt Havas Gyula szolnokdobokamegyei tisztviselő a fővárosból, a vidék különböző részeiből, sőt a külföldről való legjobb szakirók, — mint erről meggyőződtünk — közreműködésével 1882. évi január havában heti lapot indit meg, melynek évi előfizetési dija 5 frt. Az előfizetési pénzek a szerkesztő nevére Deésre (Erdélyben) küldendők. A november 1-én megjelent mutatványszám változatos, érdekes és értékes tartalmánál fogva e lapot melegen ajánlhatjuk szives olvasóink pártfogói figyelmébe. A mutatványszám tartalma: Föllhivás előfizetésre. (Havas Gyula.) — Önsegély az iparteren. (Tussai Gábor.) — Ipari mozgalmak. — Honi ipar és a testületek. (Biró Antal.) — Az iparos ifjuság. (K. Nagy Sándor.) — A kolozsvári kiállitás ügyéhez. (Endes Dániel.) — Bethleni szövőszékről. (Sebestyén József.) — Romániából. (Vándory Lajos.) — Ipari ügyi irodalom. — Vegyes. — Munkaadók rovata. — Szerkesztői üzenet. — Tárcza: A sévresi porczellán gyár. Eredeti párisi tudósitás. (Mándoki Jenő.) — Hirdetések.

— **Az „Ország-Világ"** czimü kéthetenként megjelenő képes lapnak IV. száma igen érdekes tartalommal jelent meg. A lap élén Ifj. Ábrányi Kornél érdekes regényének, az „Elvált férjnek" folytatását találjuk; utánna következik „A király csókjai" és „A báróné szelleme" cz. érdekfeszitő regénynek folytatása. A szépirodalmi részben van még Várady Antalnak megható költeménye: „A halottak éneke." Igen érdekes történelmi czikk: „Mári Terézia királyné látogatásai Magyarországon" Dr. Csánki Dezsőtől; továbbá van a füzetben egy szépen irt nemzetgazdasági czikk a fényüzésről, Láng Lajostól, és egy orvosi a talaj összefüggéséről az ember egészségével. A tárczában Jean d'or szellemesen cseveg a szellemről, és az apróbb rovatok, u. m. irodalom, zene, szinház, képzőművészet, társulatok, hymen, gyász rovat, régészet, kiállitások, állatvilág, sport, stb. igen élénkek. A füzetet több rejtvény zárja be. — A képek közül első helyen említést Bruck Lajos festő házánkfiának Kellemetlen perczek czimü képe, továbbá A csikós, Éj a tengeren, Temetőben, Tiszaparti halászok, a párisi villanyossági kiállitás, Czirkuszi képek stb. A gyönyörü kiállitásu és változatos tartalmu lapot melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe. Ára egy negyedévre csak 2 frt 50 kr., és előfizethetni ugy annál a könyvkereskedőnél, vagy a kiadóhivatalban (IV. koronaherczeg-utcza 3-ik szám I. emelet.)

— **Rövid hirek**: A szerb. egyházi congressus elnöke s királyi biztosa valószinüleg gróf Pejacsevics bán leend. — Az olasz királyi pár fogadtatására Rómában ünnepélyek készülnek a lakosság részéről. A királyi pár 16-án érkezik oda. — Mocsári Lajos orsz. képviselő és Kovács Lajos miskolczi ügyvéd urak legközelebb Turinba utaznak Kossuth Lajos látogatására. — A bécsi magyar akademiai olvasó és társaskör fényes sikerrel tartotta e napokban ismerkedési estélyét. A kör tagjain kivül vendégek is nagy számmal voltak jelen, ½11 órakor Jókai Mór is megjelent az ünnepélyen és nagy lelkesedéssel fogadtatott. — Hirsch Mór Párizsban a Veres-Kereszt egylet által tervezett kórház részére egy ágy felállitására 1000 frtnyi alapitványt tett. — Levinszky József a bécsi „Burg" szinház jeles tagja f. hó 1-én Brünnben jótékony czélra felolvasást tartott s ez alkalommal Petőfinek 15 versét a Nengebauer László forditásában szavalta. A telette diszes közönség zajos tetszés nyilatkozatokkal kisérte az érdekes felolvasást. — Sarah Bernhard, ki jelenleg Bécsben vendégszerepel nagy siker között, Budapesten is nagy előadást fog tartani társulatával, a hol tiszteletére, egy ünnepély is van tervben.

— **A „Leitha"** bankháznak, Bécs mai „Bécsi tőzsde" czimü hirdetésére kiváló figyelmet kérünk.

KÖZGAZDASÁG.

A zalamegyei gazd. egyesület

által Zala-Egerszegen 1881-dik évi október 2—3-án rendezett kiállitásra beküldött gyümölcsök összeirása.

(Folytatás).

6. Janda Károly mű és üzlet kertész N.-Kanizsán, körte: Langbirn, gelbe Wadelbirn, Triumph von Fodoigne, Prasident mas, Beurre Chaumontel, Boset Flaschenbirn, Van masume, Esperens Bergamotte, Birn von Tangres, Fordlen birn, Gellerst Butter birn, Diels Butter birn, Espeline, Capianmonts Herbst butter birn, Matia duise, Gute Luise von Auranches, Maria Luise de Cover, Grose Katrenkopf, Gorte Muskateller, Graue Vinter butter birne, Pfirsich birn, Baronin von Mello, Baure Poetean, Veseins Dechantó birn, Hardenponts Winter Butter birn, 24 faj; alma: Tirkischer Weidling, Callvill Bousbunel, Ripeton Pepping, Danziger Kantapfel, Scharlaerothe Parmene Pariser Rambour Reinette, Parkert Pepping, Edelreinette, Glanz Reinette, Gestreifter Meklen h., Harberts Reinette, Grose Caseller Reinette, Calvill von Szt. Souvair, Spätblühender Taffetapfel, Göring Reinette, Rother Hertb, Calvill, Winter Gold Parmene Weiser Winter Calvill, Graue Francösiche Reinette, Edelborsdorfer, Deutscher Gold Pepping, Goldzengapfel, Loaut Parmäne Orleans Reinette, Carthauser apfel, Erzherzogh Johann, Belle de Aoriel, Reinette Herefords Hifer, Winter Reinette, Corvalliser Velkenapfel, 30 faj.

Ollári urodalom Ollár, körte: Nagy téli renett, Hordempont d. hyor, Ferdinand Kronprincz, Bergamotte, Hordempeut d. autonne, Császár körte, Őszi piros; alma: Marhaszivü alma, Vasalma téli, Reinette Harlem, Funtos alma, Édes alma, Muskota alma édes, Téli vörös Calvill, Nagy Angol renett, Zöld Balint, Reinette figue, Borsdorfer, Gelbert tettins, Névtelen n, 176, Fehér Callvill, Borsdorfi gratur M., Haggme Maschansker, Borsdorfer Rotter m., Reinette Damosa, Pomo de Szt. Louis, Völp Reinett, Reinette dietner rothe mandt, Piros rozmaring, Carnim Calvill, Királyi rövid ésutkáju, Birkaorru alma, Reinette Franduc, Reinette Neuvyorki, Augelique de Bordeut, Czitrom alma, Fürst Pepping, Győri Reinette, Königs apfel, Kleine engl. Reinette, Erdberapfel englisch, Piros téli Masanszky, Patmatne englisen Winter, Reinette de Orleans, Grosse englise Reinette, Hofer Game, Ceresike alma, Gyöngy renett, Reinette Gold gelbe, Arany renett, Pedligond la mormandi, Engl gold pepping, № 178. 48 faj.

8. Hászky Kálmán Csabrendek, körte: Macskafel Catillac.

9. Németh József Z.-Egerszeg, körte: 5 db., alma: 4 db..

10. Gecsovits Ferencz, Birsalma: 1 db.

11. Juhász István, Zala-Egerszeg, alma: 3 db.

12. Kovács György Z.-Egerszegi hegy, Baraczk: 5 db. duránczky.

13. Tiborcz István Szt.-Mihályfa, körte: 2 db. Diel vajoncz.

14. Kaiser József Zala-Egerszeg, körte: Napoleon korona herczeg, Hardenpont izletes, Sándor czár, Szerencsés körte, Nouveau Toutcau, Téli esperes, Fasziniü vajoncz, Hardenpont, Du bones Calabasse, Nagy füge körte, Tobleben, Diels vajoncza, Isamberth, Napoleon vajoncza, Oroszlánfej körte, Alonteni füge körte, Császár körte, Sáckels körte, Szürke őszi vajoncz, Vadász körte, 20 faj; alma: Nemes piros Reinette, Skarlat piros parmain, Szép Westlandból, Canade Reinette, Carpentin, Rhor's Islendi téli alma, Lucken alma, Kis szüz alma, Őszi szürke Reinette, Pfohenhauer, Neuvyork Reinette, Mayer's Galambkája, Oberdiks Reinette, Vörös piros bibornok, Casselies Reinette, Husvéthi piros Calville, Lappos páratlan, Lothringie Rombours, Orleáns Rinette, Piros Calvill, Urak kis almája, Csikos danzigi szegletes, Téli málna alma, Arany parmain, Vesztfaliai görbeszálu, Piros Dourigi szegletes, Parkers Reinette, Ritters málna alma, Alant alma, Nemes szürke Reinette, Füszer Calvill, Angol kir. alma, Schiler galambkája, Bőr almák, Annanás Reinette, Még néhány névtelen, 36 faj.

(Vége következik.)

A zalamegyei gazdasági egyesület értesitője.

Jegyzőkönyve

a Zalamegyei gazdasági egyesület Zala-Egerszegen 1881-ik évi szeptember hó 5-én tartott közgyülésének.

(Folyt. és vége).

120289—1881.

Országos borászati kormánybiztos ur 1155 1881 sz. alatti értesitése, hogy a hitelben vásárolni szándékozó külföldi borkereskedők felől tanácsos az áru elküldése előtt a megbizhatóságról a Consulatusnál vagy nála tudakozódni,

tudomásul vétetett.

121320—1882.

Földmivelés-, ipar- és kereskedelem ügyi kir. miniszterium 16912 81 sz. a. kelt köriratával közli, miszerint azon esetek, melyekben a közbiztonsági pénzügyőri és némely gazdászati közegek a vaspályákat a közönség részére kijelölt helyeken kivül is átjárásra használhatják, a közmunka és közlekedési miniszterium által szabályrendeletileg szabályoztatván, a szabályzatnak a földmivelés egyes ágainak védelmére rendelt közegekre vonatkozó része következőleg szól:

„A földmivelés egyes ágainak védelmére rendelt, s a mezei, erdészeti és szőlőbirtokok gondozása, őrzése és felügyeletével megbizott őrszemélyzet, a vadászati személyzet valamint az erdőgazdaság kezelésével megbizott erdészeti kezelő tiszti személyzetnek esetleges feljogositásaa vaspályákon való átjárhatása s az ehhez kötendő feltételek megállapitása esetről esetre a közmunka és közlekedési miniszteriumnak marad fentartva.

Az érdekelt gazdának (szolgálatadónak) e tekintetbeni kérvénye közvetlenül az illető vasut igazgatósághoz nyujtandó be, mely utóbbi ezen kérvényt saját javaslata kiséretében fogja közmunka és közlekedési miniszteriumhoz felterjeszteni.

Azon gazdászati közegek, melyeknek számára az engedély megadatik a vasuti igazgatóság által személyre szóló igazolványokkal látandók el, s a vasuti közegek az adott engedélyre és feltételeire valamint a részbeni miheztartásukra nézve beoktatandók lesznek."

Mely szabályrendelet jelen jegyzőkönyvnek az egyesület közlönyében beiktatásával közzé tétetni határoztatott.

122321.

„Az emberi trágya a mezőgazdaságban" czimü az erdélyi gazdasági egyesület által tizenkét husz frankos aranynyal jutalmazott pályamunkát földmivelés, ipar- és kereskedelmi kir. miniszterium 21261. sz. a. megküldvén,

köszönettel vétetett, a könyvtárba eltétetni határoztatott.

123324—1881.

Nagy-kanizsai kereskedelmi testület értesitése, hogy f. 1881. szeptember hó 6-án Nagy-Kanizsán a VI-ik vidéki gabona és borvásárt rendezendi, a melyre a gazdasági egyesületet meghivja

tudomásul vétetett.

124329—1881.

A Balaton-Füredi szeretetház igazgató tanácsa Molnár Aladár ur az első magyar szeretetház megalapitója és elnöke, a magyar tudományos akademia levelező tagja elhunytát közölvén

az egyesület a jeles férfiu kora elhunyta feletti fájdalmas részvétének jegyzőkönyvi kifejezésével őszinte sajnálattal tudomásul veszi.

125279—1881.

Békésmegyei gazdasági egyesület 1881-ik évi értesitője,

köszönettel fogadtatván a könyvtárba eltétetik.

125335—1881.

Gradl Zsigmond Alibunári lakós a lóhercséplés egyszerü s csekély költséggel járó művelete megtanitására — illő dijjazás mellett — ajánlkozik egy az egyesülethez intézett német nyelven irt levelében,

tudomásul vétetett.

127336—1881.

Földmivelés-, ipar- és kereskedelem ügyi kir. miniszterium 28864 sz. a. értesitése, hogy az olasz kormány Coneglianoban f. 1881-ik évi november hó 1-én egy borászati és pincze gazdasági kiállitás megtartását rendelte el,

tudomásul vétetett.

127346—1881.

Thassy Lajos egyesületi pénztárnok ur jelentése, hogy az egylet tulajdonát képező 7737 és 9559 számu egyszáz forintos szőlőváltsági kötvények mult Junius hó utolján kisorsoltattak, a melyekért a 200 frt. 1882-ik évi január 1 én fizettetik,

tudomásul vétetik s pénztárnok ur a 200 frt felvételére s mint alapitó tőke kezelésére utasittatik.

120247—1881.

Thassy Lajos egyesületi pénztárnok ur jelentése a pénztár állapotáról, mely szerint 1881-ik évi január 1-től szept. hó 4-ik a bevétel volt 2 db. 20 frankos. 4 db. 10 frankos arany, 1 db. ezüst 2 2 frtos, 32 db. ezüst 1 frtos, 5 db ezüst 20 kros (huszas), s 6920 frt 16 kr. folyó készpénz, a kiadás pedig 1 db. 20 frankos arany, s 6908 frt 52 kr. készpénz, a pénztári készlet tehát 1 db. ezüst 20 frankos, 4. db. 10 frankos, arany, 1 db. ezüst 2 frtos, 32 db. ezüst 1 frtos 5 db. ezüst 20 kros (huszas) s 11 frt 64 kr. folyó készpénz,

tudomásul vétetett.

Egyéb elintézendő tárgy nem lévén elnök ur a megjelenteknek buzgó közreműködésükért szivélyes köszönetét nyilvánitá, s a közgyülést befejezettnek jelentette ki.

Közli: *Szigethy Antal* jegyző

Felelős szerkesztő:
HOFFMANN MÓR.

Hirdetések:

Lungen- und **Magenleiden** geheilt. 872 9—12

An den k. k. Hoflieferanten Herrn Johann Hoff, königl. Commissions-Rath, Besitzer des goldenen Verdienstkreuzes mit der Krone, Ritter hoher Orden,

Erfinder

und alleiniger Fabrikant des Joh. Hoff'schen Malzextractes, Hoflieferant der meisten Fürsten Europas, in Wien, Fabrik: Grabenhof, Bräunerstrasse 2. Comptoir und Fabriks-Niederlage: Graben, Bräunerstrasse Nr. 8.

Hoff'sches Malzextract-Gesundheitsbier.

57-mal von allerhöchsten Seiten ausgezeichnet.

Die ersten, echten, schleimlösenden, Johann Hoff'schen Brust-Malzbonbons sind in blauen Papire; ohne registrirte Schutzmarke (Bildniss des Erfinders Johann Hoff) ist das Fabrikat gefälscht.

Hoff'sche Malz-Chocolade und Brust-Malzbonbons.

Ich litt an einem furchtbaren Magenleiden; jede Speise und jedes Getränk wurde sofort in Gestalt einer häufig riechenden, kaffee-artigen Substanz ausgeworfen, keine Arznei wollte helfen und meine mit schrecklicher Hast zunehmende Entkräftung und Abmagerung raubte mir alle Hoffnung auf Genesung, als ich meine Zuflucht zu Ihrem Hoff'schen Malzextract nahm. In einigen Tagen zeigte sich erhebliche Besserung. Nächst Gott verdanke ich nur Ihnen meine Lebensrettung. Bitte um Zusendung von 28 Flaschen Malzextract-Gesundheitsbier, 2 Kilo Malz-Chocolade und 10 Beutel Malzbonbons. Ihr stets dankbarer

Voelker, Landschafts-Director in Neu-Ingelow.

Se. Majestät

der König von Dänemark liess dem Fabrikanten Herrn Johan Hoff durch seinen Adjutanten mittheilen, dass er den Werth seines Malz-Extractes sehr hoch anschlage. „Ich habe," so lautete die königliche Erklärung, „mit Freuden die Heilwirkung des Hoff'schen Malz-Extractes bei mir und mehreren Mitgliedern meines Hauses wahrgenommen."

Unter 2 fl wird nichts versendet.

Hauptdepot: N.-Kanizsa Fesselhofer József, Z.-Egerszeg Hubinszky A., Sopron P. Müller, Keszthely Wünsch Ferencz; Kaposvár: Lajpczig Antal; Kalocsa: Bahr B. Lipót; Waradin: Kuzy, Hochsinger Apotheken. in Gross-Kanizsa bei S. W. Pollak.
Filiale Budapest, Trödlergasse No. 7.

WINTER ADOLF

az első és egyetlen feltalálónak a köszvényt elvezető készülékei

Stettinben

oly jó hirnévnek örvendenek, hogy alig szükséges azokat különösen ajánlani. Figyelmeztetjük mégis olvasóinkat lapunk mai számának mellékletére.

3271|1881. sz.

Hirdetmény.

Nagy-Kanizsa város rendezett tanácsa részéről ezennel közhirré tétetik, hogy a bělső piaczi és heti marhavásári helypénzszedési jog f. é. november hó 15-én d. e. 10 órakor Nagy-Kanizsán a városház nagytermében — szó vagy 50 kros bélyeggel ellátott irásbeli zárt ajánlatok elfogadása ugy az ezuttal 12589 ft. 80 krban megállapitott évi bér mint kikiáltási ár mellett — nyilvános árverés utján a legtöbbet igérőnek 1882. jan. 1-ével kezdődő három egymásután következő évre a városi képviselőtestület jóváhagyásának fenntartása mellett bérbeadatni fog.

Az árverés megkezdése előtt bánatpénzül a kikiáltási ár 10%-ka leteendő.

Az árverés egyéb feltételei a városi számvevői hivatalban megtudhatók.

N.-Kanizsán, 1881. okt. 19.

882 3—3. *A városi tanács.*

Fogfájdalmak akármilyen természetűek, hogyha a fogak akár lyukasak akár betömöttek a hires **indus kivonatok** használatával elhárithatók. E szer utolérhetetlenségével világhirre tett szert és egy családnál sem mellőzendő. Valódi kis üvegekben 35 és 70 kr. Kapható **Nagy-Kanizsán** Schwarz & Tauber uraknál. **Zala-Egerszeger** Heinrich W. & L. uraknál.

869 6—10

Figyelemre méltó!

EPILEPSIA,

görcs és szivbajban szenvedők, kik ezen betegségek iránt érdeklődnek és **biztos segélyt keresnek**, bizalommal szerezzék meg **Dr. Boas** görcs és idegbajt gyógyitó **speciálistának** füzetét; kapható ingyen és bérmentve, csakis

PARLAGHY urnál,

München, 39. Bayerstr.

886 3—12

3270|1881 sz.

Hirdetmény.

Nagy-Kanizsa város rendezett tanácsa részéről ezennel közhirré tétetik, hogy az országos marhavásári helypénzszedési jog folyó évi november hó 15-én délelőtt 10. órakor N.-Kanizsán a városház nagytermében szó vagy 50 kros bélyeggel ellátott irásbeli zárt ajánlatok elfogadása ugy az ezuttal 1550 frtban megállapitott évi bér mint kikiáltási ár mellett nyilvános árverés utján a legtöbbet igérőnek 1882. január 1-ével kezdődő három egymásutáni évre — a városi képviselő-testület jóváhagyásának fentartása mellett — bérbeadatni fog.

Az árverés megkezdése előtt bánatpénzül a kikiáltási ár 10%-ka leteendő.

Az árverés egyéb feltételei a városi számvevői hivatalban megtudhatók.

N.-Kanizsán, 1881. okt. 19.

883 3—3. *A városi tanács.*

Nyujtsunk kezet a szerencsének!

400,000 márka

főnyereményt nyujt kedvező esetben a **legujabb nagy pénzkisorolás**, mely a magas **kormány**- által jóváhagyva és biztositva van.

Ezen uj tervezet előnye abban áll, hogy néhány hónap lefolyása alatt 7 sorsolásban **46,640 nyereménynek** okvetlen kisorsolás alá kell kerülnie, köztük található **400,000** frtnyi főnyeremény, részleg pedig:

1 nyer. á m.	250,000	1 nyer. á m.	12,000
1 nyer. á m.	150,000	23 nyer. á m.	10,000
1 nyer. á m.	100,000	3 nyer. á m.	8000
1 nyer. á m.	60,000	55 nyer. á m.	5000
1 nyer. á m.	50,000	109 nyer. á m.	3000
2 nyer. á m.	40,000	212 nyer. á m.	2000
3 nyer. á m.	30,000	533 nyer. á m.	1000
1 nyer. á m.	25,000	1074 nyer. á m.	500
4 nyer. á m.	20,000	29,115 nyer. á m.	138
7 nyer. á m.	15,000	stb.	stb.

A nyeremény huzások tervszerint hivatalosan állapittattak meg.

A legközelebbi első, az állam által biztositott nyereményhuzás a következő összegbe kerül:

1 egész ered. sorsj. ára csak 6 m. vagy 3 frt 50 kr. o. é. b.
1 fél „ „ „ „ 3 „ „ 1 „ 75 kr. o. é. b.
1 negyed „ „ „ „ 1 fél „ — „ 90 kr. o. é. b.

Valamennyi megbizás az összeg előleges beküldése vagy postautalvány mellett azonnal és a legnagyobb gonddal eszközöltetik, mindenki magát az állam czimerével ellátott eredeti sorsjegyet kapván tőlünk kezéhez.

A megrendelésekhez megkivántató hivatalos tervezetek dij nélkül mellékeltetnek, minden-huzás után pedig felszólitás nélkül küldjük részvétünknek a hivatalos huzási jegyzéket.

A nyeremények kifizetése mindenkor pontosan az állam jótállása mellett történik s akár közvetlen megküldése vagy kivánatra érdekeltjeinknek Ausztria minden nagyobb piaczain fennálló összeköttetéseink által kézbesittethetik.

Vállalatunknak mindenkor kedvezett a szerencse, sok más tekintélyes nyeremény között gyakran az első főnyereményeknek örvendvén az, mint **250,000 225,000, 150,000, 100,000, 80,000, 60,000, 40,000** stb fizettettek ki.

Az ily a legszilárdabb alapon nyugvó vállalatnál, előreláthatólag mindenütt biztonsággal a legelénkebb részvételre számithatván kéretik mar a közeli huzás miatt is minden megbizást minél előbb, de mindenesetre **f. é. november 15-ike** előtt közvetlenül alulirott bankházhoz intézni. 880 4—4

Kaufmann & Simon,

bank- és váltó üzlet Hamburgban,

bevásárlása és eladása mindennemű államkötvények, vasuti részvények és kölcsönsorsjegyeknek.

U. i. köszönetünket fejezve ki ezennel irantunk eddig tanusitott bizalomért, felkérjük az uj kisorsolásnáli részvételre,— főtörekvésünk ezentul is oda irányuland, mindenkor pontos és szilárd szolgálat altal tisztelt érdekeltjeink teljes megelégedését kiérdemelni. Fentebbiek.

Felvilágositásul!

Hozzám több oldalról érkezett kérdezősködéseknek eleget tenni akarván, megjegyzem, hogy egy huszféle nevet viselő czég által mint

bámulatot keltő, mesés

s. t. e. semmitmondó szavakkal hirdetett árucikkek minden szolid czég altal jobb minőség mellett még jelentékenyen olcsóbban szállittathatók. Igy pl. ajánlok tiszta, jó és valódi gyapju szöveteket, egész öltönyöket, 3¼, méter, melyek ezen czég által mint

még sohasem létezett

6 frtjával jeleztetnek **á 5 frt 50 kr.**; valódi jó Oxford ingeket, melyek 1 frt 20 krjával mint 888 3—50

mélyen a rendes ár alattiak

hirdettetnek, **80** krért adok, épugy jó **shirting-ingeket**, fényesen kiállitva, gallérral vagy anélkül 1 frtért; vaszon alsó nadrágokat jó creas-vászonból **75** krért.

Ezen czéggel ellentétben, mely mentől több megrendelést kér, kérem t. vevőimet, hogy egy csekélységgel győződjék meg a mondottakról; továbbá ez áruczikkekről mindig nagy raktart tartok, a mi nem ugy áll, miről mindenki meggyőződhetik.

Teljes tisztelettel

fő-bizományosa

az egyesült osztrák és magyar szövő-iparosoknak.

GRAETZ GYULA, BÉCS,

VII. Neubaugasse 40. sz.

Készpénzfizetés vagy utanvét mellett. Meg nem felelő áruczikkek kicseréltetnek.

Védelem a halál ellen.

Tuberculosis, mell és torokfájás, a halál kaszásának főszállitói mindig csak meghülések következményei. **Hudron Wilm**. tanárnak sikerült egy *páncséling* alakjában oly *präservativumot* teremteni, melynek reggelig elkészitett *mell és váll gyapjubetétei* olyanok, hogy a meghülés teljesen lehetetlen. Ugyanez *orvosi tekintélyektől* a legmelegebben ajánltatott és urak és hölgyek számára minden nyak és testnagyságban 2 darabjával, egy cartonjában 6 frtjával kapható kizarólag az alólirott fő-bizomanyosnál. Vidékre készpénzért vagy utánvétel mellett.

JULIUS GRAETZ

Bécs, Neubaugasse 40.

Raktárak minden kerületben állittatnak és a bizomanyosok közzétetetnek.

887 3—20

REISMAN és MÜHLBERG

BUDAPEST.

Excelsior-malom

(Schmeja Ed. szab.)

1877. év óta minden kiállitáson dijaztatott.

Legtökéletesebb daráló és őrlőmalom, mindennemű termény aprózására, darálására és őrlésére, a leglágyabbakhoz ugy mint a legkeményebbekhez. *Csekély erőszükséglettel nagy munkaképesség, nagy állandóság mellett egyszerü kezelés.*

Borszivattyuk (Celerity szivatyuk) perczenként 170 liter munkaképességgel.
Borsajtók, (System Mabille).
Amerikai szecskavágók.
Trieurök (szabadalm. gyártmány)
Manometer és kazánfelszerelések.
Bor- és sörszivattyuk (törés és benső összeforrás ellen jótállás.)
I. minős. szinbör gépszijak (zsirozatlan).
Varró- és kötőszijak.
Széna- és trágya-vellák. (Valódi amerikai.)
Önolajozó, (Szab. szilárditott üvegből.)
Vitarlámpák. (Tüzmentes.)
Reflektorok. (Nagy tüzelő-szer megtakaritás.)
Valódi amerikai vasáruk. 885 3—5
Müszaki gummi-czikkek.

REISMANN és MÜHLBERG

gépek és müszaki czikkek raktára és irodája Budapest, VI. Sugárut, 22|24. sz.

Marokkói császárságból, Afrikában,

KÁVÉ,

pörkölve és darálva, 1 kilogramm és 680 gramm tartalmu bádog szelenczékben, valamint kevesebb s nagyobb mennyiségben, **kilogrammja 1 frt 25 kr.** különösen ajánlható uri családoknál a személyzet számára, ugyszintén iparosoknak, számos családtagokkal megáldott polgároknak, vendéglősök s kávéház-tulajdonosoknak!

Megrendeléseket a mennyiséghez képest postán vagy vaspályán az érték utánvétele mellett eszközöl

853 13—15 **Geréby Fülöp,**
fűszerkereskedő Debreczenben.

Főüzlet és központi iroda: **IV. váczi-utcza, „Peking városához."**

Fiókok:

IV. korület, kigyó-tér „A teanövényhez"
VII. ker. király-utcza 17. sz., a „Moszkva városához."

DIETRICH és GOTTSCHLIG

osst. cs. kir. és a magyar kir. udvari **tea- és rum kereskedésük Budapesten**

Ajánlja a téli évadra dúsan fölszerelt raktarából közvetlenül importált

884 3—10

Chinai Teat

(legujabb 1881.82-diki termés.)

Ismét eladóknak megfelelő árleengedés.

Különösen:		frttól	frtig
Congo, legfinomabb	¼ kilója	2.—	3.—
Souchong	„	3.—	5.—
Orosz családi tea	„	3.—	4.—
Fekete orosz karavan tea	„	6.—	12.—
Fekete karavan viragos tea	„	5.—	6.—
Pecco viragos tea legfinomabb	„	4.—	6.—
Orosz karavan viragos tea	„	6.50	12.—
Udvari tea-vegyités	„	12.—	—.—
Victori tea-vegyités	„	8.—	—.—
Király tea-vegyités	„	6.—	—.—
Moszkvai tea-vegyités	„	5.—	—.—
Császár tea-vegyités	„	4.—	—.—
Mandarin tea-vegyités	„	3.—	—.—

Ugyanezen fajták csomagokban és diszes chinai szelenczékben is kaphatók.

Jamaika-Rum

legfinomabb fajok, közvetlenül importálva.

1. sz. nagy üveg barna (½ pint)	2 frt	20 kr.
1. sz. közép üveg barna (1 messzely)	1 frt	10 kr.
1. sz. kis üveg barna (½ meszely)	— frt	56 kr.
2. sz. nagy üveg barna (½ pint)	1 frt	50 kr.
2. sz. közép üveg barna (1 messzely)	— frt	75 kr.
2. sz. kis üveg barna (½ messzely)	— frt	40 kr.
3. sz. nagy üveg barna (½ pint)	1 frt	20 kr.
3. sz. közép üveg barna (1 messzely)	— frt	60 kr.
3. sz. kis üveg barna (½ meszely)	— frt	30 kr.
4. sz. nagy üveg barna (1 pint)	1 frt	50 kr.
5. sz. nagy üveg barna (1 pint)	1 frt	20 kr.

Braziliai-Rum

biróilag deponált védjegygyel.

1 nagy butella üvegestül (1 pint)	1 frt	— kr.
1 kis butella üvegestül (½ pint)	— frt	53 kr.

Mindennemü külföldi likőrök, pezsgők, sherry, francia borok, csokoládé ang. teasütemény, minden alaku és nagyságu tea-edények.

A legcsekélyebb próbamegrendelések is pontosan teljesittetnek. Kereskedőnek megfelelő engedmény.

Ezen általánosan ismert, **Lee Vilmos** által feltalált gyógyszer, a legjobb eredménynyel használható, minden **külső** vagy **belső gyuladás, fej-, fül- és fogfájás** ellen, **megsebesülések vagy nyitott sebek, égési sebek, régyuladás, bénulás és szemgyuladás** ellen, **fogtisztitás, bedörzsölésre** s a t.

Ezen **sós-borszesz**, földrészünk és Anglia legnagyobb tekintélyei által, mint biztosan és jól ható gyógyszer kineveztetik és valódisága következtében legnagyobb joggal, mint sikeres gyógyszer — mely fölött, 16 év lefolyása óta, számtalan köszönő levéllel birunk — mindenkinek ajánlható.

Gyakran előkerülő utánzások kikerülése végett, a t. cz. közönséget, biróilag letételezett üvegszalagunk és védjegyünkre figyelmeztetjük.

Egy nagy üvegnek ára 60 kr.

Ismételadók jelentékeny kedvezménynek örvendnek.

Használati utasitás minden üveghez ingyen mellékeltetik.

Bizományi raktárak átengedtetnek és hirlapban közöltetnek.

Dietrich és Gottschlig,

osztr. császár. és magy. kir. udvari szállitók.

Nagy hangverseny,

mely **Nagy-Kanizsán**, az „Arany Szarvas" vendéglő disztermében

1881. november hó 20-án vasárnap esti 8 órakor

Weiser impresario vezetése alatt

Orgéni Aglaja

kir. kamara énekesnő,

Sahla Richárd

hegedü-müvész.

Dr. Kinzl Vilm.

zeneszerző és zongoraművész

közreműködése mellett fog tartatni.

Weiser ur félhivja a n. é. közönség figyelmét különösen Sahla Richárd, a jelenkor egyik kiváló hegedü-müvészére, valamint Dr. Kinzl Vilmos urra, ki saját zeneszerzeményeit fogja előadni és ki általok nagy hirnevet szerzett magának Németországban.

Helyárak: Körszék 1—5 sor 2 frt. — Zártszék 1 frt 50 kr. — Földszint 80 kr. — Karzati beléptidij 50 kr.

Jegyek válthatók: Fischel Fülöp könyvkereskedésében előre, a teljes programok betekinthetők.

Alsótest sérvszenvedőknek.

G. Sturzenegger, Herisauban (Schweiz) sérvkenőcsét a legjobban ajánlja. Ezen kenőcs nem tartalmaz semmi féle káros anyagot s gyógyit még egész régi sérvsérüléseket, ugyszinte anyabetegségeket is. Edényekben kapható, használhatásának leirása mellett 3 fl. 20 kr. ugy G. Sturzeneggernél, valamint az utób megjelölt raktárok által. Számos bizonyitványok, tartalmukban a következőkhez hasonlók, bárki által nálunk beláthatók.

[illegible]

(846 9—20)

Kapható: Budapesten: Pataky Károly gyógyszerésznél Nagy-Korona utcza 23. Zágrábban: Mitlbach Zsigmond gyógyszert.

BÉCSI-TŐZSDE.

Mérvadó a Lajthán innen s a Lajtán tul, egyedül a bécsi tőzsde.

Ama tetemes hátrányokat, melyeket bizonyos vállalatnak egy minden befolyás és akarat nélküli pénzsegély vidéki tőzsdén szenvedni kell, — s viszont egy főtőzsdénni működés reppent előnyeit — mint szintén a kormány és a társulat és testületek székhelyei, kiknek czimei a piaczon forognak, városok, ahol ajánlatok és tudakozódások tétetnek, hol minden világrészből a tudósitások összpontosulnak, a hol a politikát csinálják, a hol a legnagyobb napilapok jelennek meg, a hol a nagy üzérkedések a tőzsdék az árkelést csinálják, szóval azon városokét, hol mind a kedvező, mind a kedvezőtlen események annak idejében tétetnek, s mielőtt szélesebb körökbe kiszivárogna, a legbizalmasabb értesitések idejekorán nyerhetők, ami által szavazva az árfolyamra befolyással lehetünk, — mindezt röpiratunkban (26 és 42. ap) kimeritően előadtuk. — A tőzsdének küszöbén álló nagy mozgalmakat véve tekintetbe, a „szabad" speculation és az annyira kedvelt [illegible] kivül a mérsékelt [illegible] való műveleteket ajánljuk leginkább, s különösen a kettős dijat [illegible] emelkednek akár esnek az árfolyamok) mi mellett a dijak [illegible] a legkedvezőtlenebb esetekben sem veszhetnek tökéletesen el. Jutalék arak a legolcsóbban. — A vezérkörökkeli közelebbi viszonyainknál fogva egyenes, közvetlen és gyors értesitésekkel szolgálhatunk (szakértően s költség nélkül. Pontos titoktartás mellett kivitel. Sürgöny forgalom. Értesitő levelek ingyen.

A jelenlegi pénzviszonyok s a befolyó tőkék következtében azon helyzetben vagyunk miszerint az üzérkedési vételeknél s a tőkék és értékpapirokra kölcsönöknél a kamatlábat évi 5%-ra leszállithatjuk (dijmentes).

Mutatványszámok a „Leitha" pénzügyi és sorsolási lapból bérmentve. Tartalomdús, nélkülözhetlen sorsjegy-naptárt (az összes európai játéktervezetek) elhelyezéssel, üzérkedési papirosok és nemeket, sorsjegybiztositásokat (figyelemre méltó a küszöbön álló huzásokat véve tekintetbe) stb. tartalmazó röpiratokat, kivánatra ingyen és bérmentve küldjük meg. 881 2—4

A **„LEITHA"** (Hatosal) kiadóhivatalának bankháza.

Bécs, Schottenring 13.

Férfiui gyengeség, megrongált idegzet. Titkos ifjukori vétkek és kicsapongások.

Dr. WRUN-féle

Peruin-por

(perui növényekből készitve.)

Egyedül csak peruin-por alkalmas a nemző- és szülőszervek mindennemü gyengeségének elháritására, s igy a férfiaknál a tehetetlenség (férfiui gyengeség) s a nőknél a magtalanság eltávolitására. Nemi illőmben pótolhatlan gyógyszer az idegrendszer minden bántalmainál. A nedv és vérvesztések által előidézettel erőtlenedéseknél s nevezetesen a kicsapongások önfertőzés és az éjjeli magömlések (mint a tehetetlenség egyedüli okozói) által előidézett férfiugyengeségi állapotoknál, valamint a kéz és lábak ideges reszketésénél, szállal oly szer van nyujtva, mely által az elmaradhatatlan eredmény okvetlen eléretik.

Ára egy doboznak leirással együtt 1 forint 60 kr.

Kapható Nagy-Kanizsán Práger Béla gyógyszertárában Főügynökség: Lőcsbeli Gischner A. oklevelos gyógyszerész II ker. Keiser Jószef Strasse 14.

891 2—30.

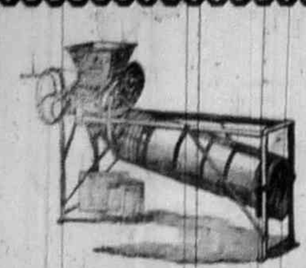

Minden kiállitáson az első érdeméremmel kitüntetve.

Ezüst érem Paris 1878.
Ada május 1-én 1881. aranyérem.
Zala-Egerszeg május 2-án 1881. Első dij.

Brogle J. és Müller

gép- és rosta-lemez gyára

Budapesten.

A Margit-hid közelében, késziti

Trieuröket változó szitával (konkoly választó) 6 különféle nagyságban.
Trieur hengereket malmok számára.
Koptatókat,
Szelelő rostákat,
Szitákat és rostákat cséplőgépek számára. 839 30—*

46. szám. Nagy-Kanizsa, 1881. szerdán, november 16-án. VIII. évfolyam.

Kiadóhivatal: Fischel Fülöp könyvkereskedése. Ujvárosház utcza. 513. szám.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt. Fél évre 3 frt. Negyedévre 1 frt. 50 kr.

Hirdetmények: 5 hasábos petitsor egyszer 7 kr. többszöri hirdetésnél 5 kr. Bélyegdij 30 kr.

ZALA

MEGYEI ÉRDEKŰ

KÖZMŰVELŐDÉSI, TÁRSADALMI ÉS GAZDÁSZATI HETILAP

A ZALAMEGYEI GAZD. EGYESÜLET ÉS TÖBB MÁS EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Szerkesztői iroda. Hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők Uj városház utcza 513. sz.

Bérmentetlen levelek csak ismert kezekből fogadtatnak el:

Kéziratok vissza nem küldetnek.

Nyilttér: Petitsora 10 kr.

Meghivás.

A Zalamegyei Gazdasági Egyesület 1881-ik évi november hó 28 án délután 4 órakor Zala-Egerszegen saját tanács termében rendes

közgyülést

tart, melyre az előfordulandó tárgyak fontossága tekintetéből a tisztelt tagoknak minél nagyobb számban leendő megjelenése kéretik.

Tárgyak:

1. Az elnökök megválasztása.
2. Az évi költségvetés megállapitása.
3. Folyó ügyek.

Zala-Egerszeg 1881. nov. 1-én.

Árvay István,
ügyvezető elnök.

Valami a gyümölcsészetből.*)

A gyümölcsészet terén valahára beismerve lett annak elodázhatlan szükségessége, hogy a gyümölcs fajoknak különböző vidékek szerint változó megnevezése kijavittassék, a valódi nevek megállapittassanak, s egyszersmind minden egyes vidékre nézve meghatároztassanak azon fajok, melyek ott előnyösen termelhetők.

A kitüzött czélnak fontosságát beismerve, azt tartom mind annak, ki gyümölcs tenyésztéssel foglalkozik, és saját tapasztalása folytán vidékjére nézve egy vagy több faj is biztos adatot nyujthat, vétket követ el, ha azt nyilvánosságra nem hozza, a kitüzött czél elérésére tehetsége szerint közre nem működik.

Igy fogván fel a kérdést, kötelességemet hiszem teljesiteni, midőn negyven éven által a gyümölcsészet terén szerzett tapasztalatimat leirom. A fentebb érintett czélra használja fel az, ki erre hivatva van; s ha a gyümölcs fajok megválasztásában csak egy gyümölcs tenyésztő társamnak használtam is, fáradságom nem történt hijában.

Megjegyzem még, miszerint tapasztalásom Zalamegye egész területére vonatkozik, kivéve a Balaton melléknek Vulcanicus talaját, mely inkább a Csontárok tenyésztésére alkalmas, és hol a kijelelt alma és körte fajok közül némelyik talán nem egészen diszlenék.

Legelőnyösebben tenyészthető almafajok e következők:

1. Angol téli arany Parmén. Englischer W. Gold Parmaine.
2. Angol nagy Reinette. Grosse englische Reinette. Weiber Reinette.
3. Ananas Reinette.
4. Angol kórodai Reinette. Englische Spital Reinette.
5. Aranyka. Gülderling.
6. Imperial Magnifique.
7. London Pepping.
8. Eper alma.
9. Török Bálint. Türkischer Weinling.
10. Orosz Reinette. Reinette Rousse.
11. Arany Szerecsen. Goldmohr. Holländische Goldreinette.
12. Breda Reinette.
13. Nemes Borsdorfi. Edler Maschantzker.
14. Franczia nagy kormos. Grosse graue franz. Reinette.
15. Gyöngy Reinette. Perl Reinette.

Körte fajok.

1. Colmár Manna. — Téli.
2. Ferdinánd koronaörökös. Delices Hardenpont. — Őszi.
3. Diel vajoncza. — Őszi.
4. Napoleon vajoncz. — Őszi.
5. I. Sándor orosz czár. Calebasse Boz. — Őszi.
6. Bezy de Chaumontel. — Téli.
7. Capiaumont vajoncz. — Őszi.
8. St. Germain. — Téli.
9. Nyári tüskörcz. Sommerdorn. — Nyári.
10. Bon Cretien William. — Nyári.
11. Pisztráng körte. — Őszi.
12. Hollandi Bergamotte. — Téli.
13. Téli piros Bergamotte. — Téli.
14. Crassagne Bergamotte. — Téli.
15. Argenson vajoncz. — Őszi.
16. Bretonneau vajoncz. — Őszi.
17. Keweron páratlanja. — Téli.
18. La Comparette. — Nyári.
19. Passe Colmar Musque. — Őszi.
20. Simon Bouvier. — Őszi.
21. Salisbury. — Őszi.
22. Clairgeau vajoncz. — Őszi.
23. Belle et Bonne. — Nyári.
24. Bronz szinü őszi vajoncz. — Bronzirte Herbst Butterbirne.

*) Ajánljuk ezen czikket, mely megyénk egyik kiváló szőlő és gyümölcstermelőjétől ered, gyümölcstermelőink figyelmebe. Szerk.

A társadalom ellenségei.

Az ország közvéleményében kinos feljajdulást keltettek a legutóbbi időben egymást követő vétkes kihágások a közbiztonság ellen s bizonyára nincs gondolkodó hazafi, kinek szivét a legnagyobb mértékben el nem fogná a szomoruság, mikor azt az egyenetlen harczot látja, melyet raffinirozott gazemberek a becsületes emberek ellen folytatnak, és nem mindig a vagyon ellen, mely harcz külömben talán sohasem fog megszünni, hanem kannibális vadsággal az élet ellen is, mely esetben mindig ártatlan áldozatok hullanak el a kegyetlen csapások alatt.

Tarka mozaik a társadalom, mely a legkülönfélébb elemek egyesüléséből áll. Kép, melynek egyes alakjai csodálkozásra ragadnak, mások a szánalom érzületét ébresztik fel bennünk, ismét mások iszonynyal töltenek el. Látunk olyan alakokat, melyek kaczajra inditanak és olyanokat, melyek sirásra késztetnek, mint a kaleidoskop változatos alakjai ugy vonulnak el előttünk a társadalom alakjai tarka változatosságban. A mély bölcseség képviselője mellett ott vonul el előttünk a nevetséges hóbort, ha kendőzött arczból néz felénk a nyegle gőg, s mi boszankodunk látásán, még jobban bosszant a kendözetlen erkölcstelenség, mely arczátlanul mutatja meztelenségét; az alapos lelki készültség mellett ott henczeg az üres léhaság; a csendes türés és lemondás mellett ott látjuk a vad kétségbeesést; a szegényes darócz alatt nem ritkán becsületes sziv dobog, de a bársony alatt sem ritka dolog a gaz, nemtelenség, s a legvégső sorban, mikor előttünk már mindazok elvonultak, kik a hosszu lánczank egy-egy szemét képezik, fennakad szemünk egy csoporton, mely ereinkben megdermeszti a vért, agyunkban megállitja a gondolatot, melynek láttára megszünik szivünk verése. — Egy éhező, fázó, rongyokba burkolt, félmeztelen, piszkos káromkodó csoporton, melynek lehellete dögleletes gőz, melynek csak ösztöne van, de lelke nincs, mely az emberi társadalom süppedékes mocsárját képezi, s melynek dögleletes kipárolgása telve van az erkölcstelenség a romlás és lelki betegség, a gonoszság és elvetemültség miasmáival. Irtózatos elemek képezik e csoportot! Tolvajok és gyilkosok, kik embertársaik vérét és vagyonát óhajtják; elvetemült gonosztevők, kiket sem a börtönök éjjele, sem az akasztófa kötele nem ijeszt; lelketlen söpredék, melynek nincs veszteni valója, és végre apátlan, anyátlan árvák, kik az utszélén teremnek, a bün és vétek gyermekei, kik, ha véletlenül kora halál nem éri őket, vadul nőnek fel, a bünben vesznek el, boszut véve az emberi társadalmon, mely mig hajlithatók voltak, gondjukat nem viselte.

Itt fekszik a dolog bibéje. A börtönök eddigelé nem bizonyultak be javitó intézeteknek, a mi talán abból magyarázható, hogy a társadalom, mely e tekintetben szigorubb a törvénynél, az egyszer bebörtönözöttet örökre meggyalázottnak és megbélyegzettnek tartja, s nem igen ad neki módot arra, hogy egy ujra kezdett becsületes élet csendes folyamán, elfelejtse azt a gonosz tettet, a melyért egyszer már megbünhődött. A társadalom nem felejtteti el azt vele soha, legyen a javulás szándéka még oly tiszta benne. A másik részről gyakran oly elvetemült gonosztevők kerülnek a börtön falai közé, a kik gonoszságukban már annyira megrögzöttek, hogy a börtönbüntetés éppen semmi hatással sincsen reájok s mihelyt kikerülnek, ismét a régi gonosz foglalkozást kezdik, mig ismét eléri őket a törvény keze; ezek néhány esztendőnek kivételével, melyet szabadlábon töltenek, örökösen a börtönök lakói. Vannak ismét olyanok, kiket a szükség kerget a bün ösvényére, ez pedig meredek lejtő, a mely gyorsan lefelé visz az elmerülésig ama posvány felé, melytől minden nemes sziv irtózik. És vannak ismét olyanok, kiket nem eredeti hajlam vitt a gonosztevők soraiba, de az imádságot elfelejtették, a munkát kerülik, mert a példa oly igen vonz és a gyomor igen nagy ur, különösen az éhes. És igy állanak ezek a röviden jellemzettek a társadalom becsületes elemeivel szemben, a renyhe dologtalanság a becsületes munka ellen.

Meg vannak ezek minden társadalomban; ámde nagy része azokból az ügyefogyottakból származik, kik önvétkükön kivül a nyomor posványában tengődve állati ösztönükön

„Zala" tárczája.

Hársfalombok.

— Nov. 5. 1879. —

Amikor a tavasz rózsáját
Megcsókolta a napsugár,
Rajt rezegve illatában
Még az ezüst-tiszta könyár;
Mikor még a repkény szárnya
Átölelte a vad fa-töt,
Melyen eddig csak elvétve
Történt, hogy egy kis bimbó nőtt;
...Minek mondtam volna néked:
— Hogy szeretlek, amig élek?!

Mikor aztán elhalt a nap
Elborulva piros fénye,
S nem maradt más a vidéken
Csak sugárinak emléke;
Mikor aztán a falevél
Lehullott a fa ágáról,
És a repkény örökzöldjét
Láttam, hogy egy más fára foly;
...Minek mondtam volna néked:
— Hogy szeretlek, amig élek!?

De most, mikor elhalt minden,
S nincsen napfény s virágálom,
És a tavaszi aranyköd
Után síri álmom várom;
De most mikor elhagy minden,
Az is, kiért megvetettél,
És a szived bánatában,
Az őszi hervadástól fél,
Most már elmondhatom néked:
Hogy szeretlek, a mig élek!...

Baboss László.

Emlékhangok.

Életemnek disze,
Fehér lilioma,
Keblemhez simultál,
Ölembe ültél ma.

Átkaroltál hiven,
Mint repkény a tölgyet,
Jelül, hogy jó szived
Az enyémmel egy lett.

Én is átkarollak
Boldog önérzettel;
Keblén ily virágot
Ritka nevelhet fel.

Én itt ápoltalak,
Én itt neveltelek;
Harmatod a csók volt,
Tápod a szivmeleg.

Ezért vagy oly becses,
Ezért vagy oly drága:
Szivem liliomа,
Lelkem gyöngyvirága!

Kozáry József.

Az asszony, ha ördög.

SZALAY SÁNDOR-tól.

V. A hajtó-vadászat.

(Folytatás.)

Gyönyörüség volt nézni az egészséges, piros pozsgás képü ifjut komoly ábrándos tekintetével, gazdag, göndör fürtjeivel. Hoszszukás arczát mint árvalánypehely folyta körül a gyöngén nőtt szakáll; bajusza is alig volt látható és mégis csupa erő volt és férfias érettség testalkatában.

Mikor már tisztán látta mostoha-anyjának tetteit, föltette magában, hogy ezt az ördögöt szemen tartja és előbb, utóbb saját gonoszságával fojtja meg azt.

Idejének igen kevés részét töltötte otthonn, többnyire másutt élvezte a szünidőt is, de roppant keveset költött; kiadásait csak a nélkülönözhetlenekre szoritotta; havonkit ötven forintot költött csupán.

Kedeőnének nem tetszett ez a dolog. Sokkal jobban szerette volna, ha Árpád mulat, költ, pazarol, kártyáz; mert biztos eredménye lett volna, hogy maga-magát tette volna el láb alól a pénzzavar- és életunság miatt. De igy ehhez semmi reményt sem köthetett a mostoha.

Mégis volt, a mi kecsegtette. Ha mindez ideig nem bolondult meg Árpád, meg fog bolondulni akkor, ha szerelmes lesz. Azt pedig el nem kerüli semmi áron. Bele fog bolondulni valami szép szinésznőbe, fölruházza, fölékszerezi, csinál a kedveért annyi adósságot, hogy tiz szegény ember meggazdagodnék belőle; mikor azután a szinésznő kikaczagja mint egy őrültet, és ajtót mutat neki, akkor kiábrándul; a többi azután csak egy golyóba kerül; az véget vet a csalódásoknak. Önérzetes férfi másként nem is tehet; annak nem szabad kinevettetni magát, hogy nem vigad és nem tart a czimborákkal. A férfi csalódás határánál pisztolyt ragad kezébe és ott marad a határszélén. A ki nem igy tesz, az nem valódi férfiu, vagy hogy bolond siró-rivó poéta. Ha mindenki férfiasan, pisztolylyal dolgoznék, poéta se volna a világon. — Árpád nem fogja tulélni csalódását és adósságait.

Igy gondolkozott és vonta következtetéseit Kedeőné.

Azon napon, mikor a hajtóvadászati rendeletet kiadta férjének, Árpád is haza ment a fővárosból.

Kedeőné látszólag igen nagy örömmel fogadta és tudatta vele, hogy az ő kedvéért mulattatására a legközelebbi hetekben hajtóvadászatot fognak tartatni; sőt mindjárt a napot is meghatározta, férjét pedig ujolag kérte, hogy a szükségeseket szerezze meg. Szeriute legjobb, ha Bécsből hozatnak betanitott paripákat és agarakat.

Persze, hogy Kedeőnek minden jó volt, a mi feleségének jó volt.

Az öreg Kedeő meg is tette az intézkedést illetőleg.

A hajtóvadászat augusztus 30-ára lett kitüzve. És az urnő véghetetlen boldog volt.

A kitüzött napra megérkeztek a lovak, agarak és a meghivott ugyenélők és naplopók ármádiája: hétszilvafára szorult kékvérü mágnások, ötven holdon mágnást játszó hétszilvafások, Magyarországra eresztett éhes csehek és németek, vérttagadott csenevész magyarok, aztán egy csapat pojáczásitott lovász és kutyásitott hajtó.

Még alig derengett, mikor készülésre kürtjelt adtak. Elővezették a lovakat: előjöttek a vadászok és felültek lovaikra. Mikor az öreg Kedeő lovára ült, elvesztette az egyensulyt és kiesett kalapja.

Egyik közelben ácsorgó, szolgálatában őszült cseléd azt jegyezte meg rá: „szegény uraság már a fejét is elveszti ebben a furcsa életben."

Mindnyájan együtt voltak, csupán az ifju Kedeő hiányzott. Az urnő érte küldött szobájába; de nem volt ott; előbb ébredt valamennyinél. Az egyik komornik azt mondta, hogy a nagyságos urfi bizonyosan az erdőben vagy a mezőn van már; mindennap korán reggel arra van a szokott sétája.

Hangos kürtrivalgás jelzé az indulást.

Mire a nap nagy gondolkodva kikelt másvilági ágyából, körülfogták a rengeteget; mindegyik kijelölt helyére ment; megkezdődött a hajtás.

A legelső vad egy gyönyörü szarvas volt. Alig bukkant fel az, a peczérek jeladására eleresztették az agarakat, s a vadászok észveszetten üzték a rohanó vadat. Elül ment maga az urnő, mint szilajképü amazon; nyomában mindjárt Borkövy Elek; aztán több vendég; legutolsó volt az öreg Kedeő. Ő már vén csont volt az ilyen bolondos passiohoz; különben se kedvelte soha az agarászatot; neki, ha géphez akarjuk hasonlitani a szenvedélyeket, csak „helybenmozgó" (locomobil) passiói voltak, s ezek között első helyen a kártyázás. Nemhogy ösztönözte volna paripáját, hanem inkább fékezte, csititotta, hogyha azok a többiek urastul megbolondulnak is, hát ő csak mérsékelje magát. Hanem a paripa nem igen akarta a békés szavakat érteni; rohant a többi után, mint a nekibőszült vadállat. Ez a mén volt a legszilajabb, s még az a gonosz tulajdonsága is veszélyessé tette, hogy az akadályok átugratásánál minden legkisebb tárgytól megijedt; különösen a fehér kendőtől félt.

Az üldöző csapat gátról gátra szerencsével üzte a vadat; de az egyszerre merész kanyarulatot tett és egy sebes hegyi patakon átszökve, az erdő ellenkező oldalának tartott. A vadászcsapat minden tagja nyomában volt; a patakon átugratiak.

Ugratás közben Kedeőnének zsebkendője elmaradt s a patak túlpartján egy bokron akadva, szabadon lengeté a szél.

Az öreg Kedeő a vad nem várt kanyarulatánál kissé elmaradt. Mikor a patakhoz ért, sarkantyut adott a paripának, hogy biztosabban átjusson a tulpartra. A mén a nem szokott, udvariatlan csiklandozásra neki szilajodva rohant a pataknak. Ugrás közben, mikor már lábai a tulpartot érték, a szél meglebbenté a fehér kendőt; a paripa ijedten ugrott vissza s ugyanazon pillanatban egyensulyt vesztve, lovagjával együtt a patakba zuhant.

A viz ott oly mély volt, hogy ennét segitség nélkül menekvésről szó se lehetett. A többiek már sokkal távolabb voltak, hogy sem a segélykiáltást a veszély pillanatában meghallhatták volna. Különben is a nagy robogásban, mit a száguldó paripák okoztak, lehetetlen volt azt meghallani.

De csak néhány perczre a szerencsétlen eset után fiatal erőteljes férfi ugrott a patakba. Ez Kedeő Árpád volt. Előbb a lovat segitette lábra, azután atyját, kinek semmi baja nem történt, mivel a ló csak féloldalt enyutette s igy fejét nem temette maga alá. A meder iszapos volt, ennélfogva az eltemetett testrész is elég puha talajon heveri.

A fiatal Kedeő, mint emlitettük már kora reggel, megelőzve a társaságot, kijött az erdőre. Szerette élvezni a reggeli levegőt, szerette nézni a felkelő napot, mikor sugárkarjaival öleli a sudár bérczet, mosdik a századoS rengeteg harmatában; és szerette elfeledni a világot, az embereket, a gőgös urak ágoskodását, a szegények Istenhez kiáltó nyomorát, mindent, mindent a mi az eszményeihez emelkedő léleknek azt kiabálta: „ne épits légvárakat, ne álmadozzál az emberiség jobblétéről! az emberek minden jótevőjüket megkövezték!"

Ezeket szerette ő elfeledni egy szeretett lányka karjaiban. Ez a lányka ott la-

kivül semminek birtokában, egyedül a gondviselésre bizva a társadalom kárára nőnek fel. Kettős veszteség ez utóbbira nézve. Egy munkás emberrel kevesebb, egy veszedelmes taggal több. A nagy Széchenyi mondá azt a szót, hogy oly kevesen vagyunk, hogy még az apagyilkosnak is meg kellene bocsátani. Pedig mindenképpen többen lehetnénk. Orvosi statisztikáink tisztán megmutatják mennyi emberélet megy évenkint veszendőbe, — mert az minálunk nagyon olcsó. Rosz, hiányos a gondozás, az ápolás, s ha még is marad, nagy része elfajul, elkorcsosodik, veszedelme, réme lesz a társadalomnak, mert nincs ki nevelje, ki erkölcsre oktassa, ki jóra vezesse, ki megadná neki fentarthatása lehetőségét. S így felnőve veszélyezteti a közbiztonságot, harczban áll a törvénynyel s fittyet hány az igazságszolgáltatásnak és sok esetben tudata sincs az általa elkövetett hajmeresztő gonosztettről, mert csak vad állati ösztönét követte. Védő és mentő eszköz a társadalom ellenségei ellen van a törvényben, az bizonyos és bünhődik is az, kit az igazság büntetőkeze elér, — de a forrást kell bedugni. A bűnöket fogyasztani csak gyökeres segitséggel lehet. Ennek a gyökeres segitségnek az eszköze — habár nem szünteti meg egészen a bajt, de legalább kevésbbé veszedelmessé teszi — egy szóban foglalható össze — menedékház. Erről máskor.

Közérdekűek.

A házilpar és iparos szakosztatás érdekében Gömörmegye igen kedvező határozatot hozott. Nevezetesen a megyében fennálló „háziipart és iparszakoktatást terjesztő egyesület“ kérelmére — az „O. é.“ szerint — elrendelte, hogy tekintettel ezen egyletnek már eddig is számbavehető eredményenyel működésére, miáltal a nép munkaszeretete fokoztatott, keresetképessége emeltetett, a szelidebb erkölcsök hozzáférhetőbbek lettek, — minden megyei község köteles hat egymásután következő éven át az egyesület tagja lenni s mint ilyen a községi pénztárba a 2 frt évi tagdijat befizetni.

A Kovács Kálmán igazságügyminiszteri tanácsos elnöklete alatt működő azon szakértekezlet — mely a főpapok hagyatéki ügyében a törzsjavadalom kiegészitése stb. tárgyában kibocsátandó szabályrendelet megvitatása czéljából hivatott egybe — befejezte működését. — Azon vegyes bizottság kiküldése, mely a cultusminiszter helyett hivatva lesz a végszámolati okmányok fölött végleg határozni, ujabb megvitatás tárgyává tétetett s véglegesen megállapittatott, hogy a miniszteriumnak képviselői csak miniszteri vagy akadályoztatás esetén osztálytanácsosok lehetnek, s hogy a vallásügyi miniszterium államtitkára akadályoztatása esetén helyettesitheti az elnökségben a minisztert. Emlitettük, hogy az örökösök (vérrokonok és végrendeleti örökösök) egy tagot választanak a bizottságba. Ezen rendelkezés továbbra is fönnmaradt; kimondatott azonban még, hogy ha a vérrokonok esetleg végrendeleti örökösök a miniszteri biztos által kitüzendő 30 nap alatt a választandó tagra nézve megállapodásra nem jönnének vagy a miniszteri biztost 30 nap alatt a megállapodásról nem értesitenék: az igazságügyminiszter a Curia birái közül fog egy tagot kijelölni. A bizottság szavazattöbbséggel határoz; egyenlő szavazat esetén az elnök dönt. A vegyes bizottságnak jogában áll azon esetre, ha az elébe terjesztett adatokat kielégitőnek nem találná, az érdekelteket megfelelő határidő alatt beadandó nyilatkozatra felhivni. Ezen bizottság megállapodása ellen az érdekeltek csak a legfelsőbb kegyelemhez fordulhatnak.

Kimondatott, hogy a magánhitelezők mindaddig, mig a törzsjavadalom kiegészitve nincs, kiegészitési végrehajtást a püspök után maradt vagyonra (ide a családi vagyon nem értetik) nem vezetnek. Az átmeneti intézkedések tekintetében kimondatott, hogy a jogerejű birói határozatba folyamatba tett hagyatéki tárgyalásokra az uj rendelet intézkedései nem terjednek ki — magától értetődik, hogy a javadalmat törvényileg biztositott elsőbbségi igények ez által nem érintetnek.

A nagy-kanizsai példához hasonlón a debreczeni törvényszék és területi járásbiróságok birái és hivatalnokai kérvényt intéztek a képviselőházhoz a magyar birói kar anyagi helyzetének javitását sürgetve. A kérvény, melyet Szögyényi István törvényszéki elnök jegyzett, a következő 4 pontban foglalja össze kivánságait:

1-ör. A lakpénzek a biróságok elhelyezésére szolgáló városokban létező, a hadsereg és honvédségéhez hasonló módon kipuhatolandó lakásviszonyoknak megfelelőleg avagy legalább a Budapesten elhelyezett biróságok tagjaira megállapitott mennyiségre, miután a budapesti lakásviszonyok kedvezőbbek, mint a vidéki városokéi, törvényhozásilag emeltessenek föl s az erre megkivántató összeg már a jövő 1882. évi költségelőirányzatba vétessék föl, vagy ennek ideiglenes rendezésére a póthitel kilátásba helyezésével, az igazságügyi kormányzat utasittassék.

2-or. A birósági végleges szervezés törvénynyel határoztassék meg.

3-or. A nyugdij rendszer törvénybe foglaltassék.

4-er. A fokozatos fizetésekkel javadalmazott hivatalnokokra nézve a hivatali személyzeti állományi létszám a végből, hogy a már szolgálatban levő hivatalnokok a kiérdemelt előléptetésben idősbségi sorrendben részesüljenek, állapittassék meg, a birákra nézve pedig oly kinevezési szabály törvényesitessék, mely a képzettség, munkásság s megbizhatóság tekintetében kifogástalanoknak az előmenetelt biztositsa.

A hadmentességi dijról szóló 1880. XXVII, t. cz. §-ában megállapitott tételek ellen Hontmegye főispánja illetékes helyre tett jelentésében — mint az „O. é.“ irja — azon kifogást emeli, hogy a 3, 4 és 6 frtos tételek fizetése igen nyomasztónak mutatkozik, de még nyomasztóbb az, hogy az adózásnak ezen neme a vagyon kisebb vagy nagyobb mértékétől eltekintve, kizárólag személyes, tehát egyenlő szolgálati kötelezettség megváltása mellett progressiv jelleget öltött. A főispán nemcsak kivánatosnak, de szükségesnek is tartja, hogy a hadmentességi dijra kötelezettnek saját adója vétessék alapul, s nem azoké, a a kikkel közösségben él.

Hazánk integritásának ügye

a XVIII. század folyamában,

vagyis a törökök végképi kiüzése után miképen mennyiben kapcsoltattak vissza az anyaországhoz az elszakasztott területek?

Értekezés.

Irta: KOZÁRY JÓZSEF.

(Folytatás.)

A 3-ik fejezet a Bánság és Osztrák-Oláhország közti határok megállapitásával foglalkozik. Fölemliti, hogy miután az Osztrák-Oláhország és a Bánság közt határt képező patak a békekötés 5-dik pontjában Bachna pataknak megneveztetik, a biztosok tehát ezen pataktól a két ország határait szabályozni kezdvén, a legelső kiindulást a Bachna pataktól számitották, nem messze azon helytől, hol a Dunába ömlik. S ezen kezdet jelénl szolgált ama domb, mely az előbbi fejezetben az emlitett 27 domb közül Orsova és az erőd mellett Bachna felül az utolsó, miután nem lehetett a Bachnához közelebb valami más jelet tenni, minthogy a patak gyakran kiszokott áradni.

Innét a Bachna patak körülbelül fél órányira határul szolgál azon pontig, hol a völgy és patak Cerova néven a Bachnával egyesülnek, a mely szögletbe föld halom emeltetett s mely szögletet határul szolgál a Frenckul hegy tetején levő forrásig, Oláhország ilykép keletre, a bánság nyugatra maradván. E forrástól nem messze ismét két halom emeltetett, ugyanazon a helyen, hol az előtt is két határ kő volt szemlélhető. Kissé távolabb e halmoktól Oláhország oldalán a régi erőd Todoran Meteresz, németül Todor Schanz létezik.

Az Arschanhegy átmetszésétől éjszak felé fordulva az ez irányban tekvő magas hegyek közül a legmagasabb hegy, t. i. a Domoklet, Grebeniz, Pietra, Kamena és Geleinizmare, természetes határnak vétetett, ugy, hogy ezen hegyek keleti oldala Oláhország felé, a nyugati oldal a bánság felé nézzen.

Geleiniz-mare hegy, a Cserna patakhoz eső lejtőségben és innét nyugat felé a Cserna patakig, ezen hegytől pedig mintegy 3 órajárásnyira vizirányban felfelé hatolva maga a Cserna patak képezi a határt azon pontig, hol a Kapuno hegy magassága a szomszéd Debrovir nevű havas csucsáig ismét a határnak egy részét képezi.

E Debrovir nevű hegytől a határvonal megint éjszakra kanyarodik és négy, szintén többnyire hóval fedett: Tatoe, Totila, Lesek és Morárul nevű hegyek tetején oly módon megy át, hogy azok fele keletre Oláhországhoz, a másik fele pedig nyugatra a bánsághoz tartozik. A Morarul hegynél, hol Erdély és Oláhország határai kezdődnek, ismét földhalmok hányattak és ünnepélyesen kiterdettetett a határigazitás befejezése, hogy az alattvalók közül senki e határokat megsérteni ne merészkedjék.

Ezután Mewku Fati Mehemed effendi, teljhatalommal levén felruházva, eredeti török nyelven szerkesztett, általa aláirt és pecsétjével ellátott hiteles iratot adott át a bécsi udvar megbizottjának. Ez pedig latin nyelven irt sajátkezű aláirással és pecsettel ellátott egyezségi levelet amazzal kicserélte Karánsebesen 1741. jun. 3. E szerződés eredeti példánya 1868. óta meg van a magy. kir belügyminiszteriumban.[26])

A belgrádi békekötés után már nem sok változás történt hazánk területi integritását illetőleg; de annál nagyobb belreformot szült a XVIII. század azon fele, mely ép e békekötés után Mária Terézia uralkodását foglalta magában, ki III. Károly és Erzsébet Krisztina Brunszvik lünburgi herczegasszony leánya volt s 1717. május 13-án születvén, még az nap este a római pápa követe által megkereszteltetett.[27])

Nevelésének irányát Fogel Ferencz jezsuita vetette meg, kit szülei tanitójává nevezték. Kedvencz tárgya volt a történelem, de csakhamar megtanulta nagy szorgalommal a német nyelven kivül a franciát, diszt és később, midőn már a magyarok is uralkodójokul ismerték, ezeknek kedvéért a latin nyelvet; de ép oly örömest megtanulta volna, mert érdekei nagyon is megkivánták a magyar nyelvet is, ha szük látkörü eleink azt, nem pedig a latint kivánták volna tőle.[28])

Mária Teréziának nemcsak uralkodói nagysága tünik föl, hanem magán életét is példás erények diszesitették; e jellemvonást leginkább tolmácsolják fiához, II. Józsefhez intézett szavai: „Hogyha halhatatlan lehetnék, ezt csak azért óhajtanám, hogy a szerencsétleneket gyámolitsam.“ [29])

Lützenmajer Sándor, győri születésű hazánkfia a nagy királynőt e szavaihoz méltó helyzetben örökitette meg egy remek festményen, hol a kegyes királynő egy szegény koldus asszony siránkozó gyermekét az éhhaláltól megmentendő, a gyermek ajkait saját fölséges emlőihez szoritotta.[30])

Hogy minden elődénél sokkal helyesebb s egyszersmind meguyerőbb alak volt a magyarokra nézve, tanusitja az 1741-ki pozsonyi országgyűlési jelenet, hol a rendek nem vontak kardot, mint sokan vélik a „Vitam et sanquinem“ közben, hanem azért oly nagy volt a megilletődés, hogy könyekre fakadtak, mit Podhradczky József közölvén Barkóczy Ferencz esztergomi érsek beszédét, melylyel az érsek 1764. jul. 3-án köszöntötte Mária Teréziát, de magának a beszédnek tartalma az 1741-ki országgyűlésre vonatkozik, hol pedig ezt olvassuk szóról-szóra: „Et o felicem metamorphosium lacrymarum nostrarum, quibus fides et ca entibus te auguste romanorum rex, vix natum ac in ulnis magnae matris, de fluxa se cibrum fide vagientem, in hac ipsa arce regia vigavimus, quem nunc et spes et praesdia nostra edultum, jamque majestatis meignibus angelicam nostram coronam ornaturis et sublevaturis auctum, laeti ac exultantes suspicimus et veneremur.“ [31])

Mária Terézia hosszu uralkodása, leszámitva édeskés modorával a magyarokat elbódító udvari centralistikus irányát, sok tekintetben, annyi áldozat árán, mint mennyivel a magyarok lépten-nyomon neki kedveskedtek, mondhatjuk, hogy meglehetős üdvös volt.

Jelenleg czélunkon kivül esvén egyébbel tüzetesen foglalkoznunk, mint a mi a haza területi integritására vonatkozik, azon ponthoz jutottunk, hol az ő nemesebb, a magyarok iránt a hálának valódi nemével viseltető fejedelemnőnek ez irányu intézkedéseit is vizsgálhatjuk.

Kormányának s hazánk iránt való hálájának kétségkivül fényes nyilatkozata a temesi tartomány visszacsatolása s ezzel az ország épségének teljes helyreállitása volt.

Az ország rendei a királynő hozzájárultával már az 1741-ki országgyűlésen törvényt alkottak, hogy mihelyt békeségesebb idők állnak be, mind az ország belsejében levő katonai helyek, mind a tőtországi és bánsági kerületek az anyaországtestbe visszakebeleztessenek.

A tőtországi terület sorsa könnyebben dült el; mert Mária Terézia kormánya, katonai végelyekül szolgálandó határszéli területeknek, csere, elkülönzés, bekeblezés és határjelek kijelölése általi terjesztgetéssel foglalkozott, oda törekedvén, hogy miképpen lehetne a megyei területektől a szorosabb elkülönzéseket eszközölni. Az eredmény ki is lőn viva. Ugyanis 1765. és 1769-ben cserék eszközöltettek. De leginkább sikerült kiszközölni 1800-ban, hogy a bání végelyekbe kebelezve volt zágrábi püspöki és káptalani javak a Torontálmegyében nyert birtokokért kivánt sikerrel a katonai karnak átengedtettek.[32])

De a bánság körül sokkal több nehézség merült föl s bár ez iránt mind az 1751-ki, mind pedig 1764-ki országgyűlések ujabb kérelmekkel járultak a trón elébe, a temesi bánság mégis külön, a német bécsi udvari kamarától és a főhadi tanácstól függő igazgatás alatt maradt vámvonattal és elválasztva az ország többi részétől 1774-ben ama föliratok következtében, melyek a vámviszonyok méltányosabb szabályozását szorgalmazták vala, végre a bánság visszakeblezése is szóba hozatott.

Albert herczeg királyi helytartó, ki őszintén igyekezett előmozditani az ország javát, pártolá az ügyet s ennek következtében a királynő is végre elhatározá magában, hogy teljesiteni fogja az országnak régi, törvényes kivánságát; de az ügy a német korcs miniszterium és udvari kormányszékek körül nem kevés akadályra talált, oly agyafurt érvre támaszkodva, hogy a temesi bánság a monarchia többi tartományainak hozzájárulásával vétetett vissza a töröktől, a bekebelezés ugy vélhető helyesnek, ha Magyarország ezért váltságot fizet.[33])

Önző okoskodás; pénzért a kutya is segithet. A magyarok pedig a hosszu török hadjáratok alatt helyettük is eleget izzadtak ingyért, hazánk védbástyáját képezvén a nyugati culturának.

Ugy látszik, hogy maga a királynő is habozott ily önző tanácsok meghallgatása után, végre elszégyenelvén magát az önző gondolatok mérlegelése, birálgatása közben, szakitott azokkal, s jobb szellemének sugallatát követve, azt mondá: „Én teljes megegyezésemet adom, hogy a bánság bekebeleztessék, de oly föltétel alatt, hogy be-

[26]) Pesti Fr. I. 173 l.
[27]) „Családi-Könyve“ 1855. III. füz. 107. l.
[28]) „Mindenes Gyűjteménye“ II. 1789. 82. l.
[29]) „Csalad K.“ 1855. III. 107. l.
[30]) „Tarka Világ“ 1869. IX. 429. l.
[31]) „Akadémiai Értesitő“ 1852. I. 1 l.
[32]) Palugyay Imre: „A kapcsolt részek tört.“ 1863. I. 297. l.
[33]) Horváth M. VII. 444. l.

---

kott az egyszerű erdei lakban, János erdősnél. Azt mondták, hogy valami szegény árvalány, kinek se anyja, se apja; legközelebb álló rokona pedig az erdősné. Még igen kis lányka volt, mikor magához vette. Az óta nőtt ilyen gyönyörű szép szőke lánynyá. Idának hivták.

Kedeő Árpád egyik erdei sétája alkalmával meglátta, megszólitotta. Azután többször is beszélt vele. Feltünt neki a fiatal 17 éves lánynak feltünő éles esze és gondolkozása. Eltökélte magában, hogy többször meglátogatja, beszélni fog vele és tanitani fogja, mert igen nagy hajlamot vett észre Idában a tanulás iránt. Annyira tanitotta, tanitotta, hogy utoljára ő is megtanult valamit. És ez a tudomány roppantul erőt vett a fiatal Árpádon. Szerelmes lett, nagyon szerelmes. Az pedig tudvalevő dolog, hogy a szerelem azon bolondságok közé van sorozva a' bölcsek által, melyek minél későbben jönnek, annál rosszabbak.

Kedeő Árpád nem azok közé a fiatal uriemberek közé tartozott, a kik már a grammatikánál elkezdik a szerelmet, és a maturusnál már annyira érettek benne, hogy akár le is potyoghatnak; hanem mint komolyabb irányu fiatalember a folytonos tanulás között rá sem ért holmi hóbortokra gondolni, annál kevésbé utánuk járni; s ez okozta, hogy 22 éves korában akadt csak meg szeme egy szép leányon, kiről azt se tudta igen előbb, hogy mirevaló teremtése az Istennek.

Hanem, mikor megtudta, akkor igazán rabja lett szivének.

A hajtóvadászat reggelén is kijött Idához. Ott ábrándoztak a jó Isten tudja mi minden romba dülendő dolgokról a patak partján. Ott hallották a kürt rivalgását; a paripák robogását, ha ugyan hallották a nagy boldogságban. De azt már csakugyan látták, mikor a csapat nem várt kanyarulattal feléjük tartott. Akkor elrejtőztek a sürü bokrosba.

Az Isten is igy akarta, mert ha nem ugy történik, Kedeő okvetlenül elvész. De Árpád, a mint a veszélyt látta, rögtön előugrott, s megmenté atyját.

Szegény öreg nem győzött hálálkodni fiának, hogy életét megmentette. Gyönyörködve legeltető szemeit a fiatal lánykán, ki szintén odament.

„Hát ez kicsoda?“ — kérdé Árpádtól.

Árpád fülig pirult s alig birta kedvese nevét megmondani.

Az öreg mindjárt gondolta, hogy mi lappang a dologban, de nem szólt semmit, hanem Árpád és Ida kiséretében betért a közeli erdőslakba, hogy ruháját megszáritsa.

Azután Árpád kiséretében a vadászcsapattal nem törődve egyenesen hazatért.

A többiek délután késősen értek haza.

Az öreg Kedeő elmondta nekik az esetet. Ők persze haragudtak, hogy a társasvadászati szabály ellenére minden jeladás nélkül ott hagyta őket a faképnél, de más részről meg örültek, és szivesen üdvözölték az öreget.

Legnagyobb volt Kedeőné meglepetése. Ez szentül hitte, hogy az a fehér zsebkendő megteendi a kellő hatást. Meg is tette volna, ha a mentő oda nem érkezik.

Mikor férjéről az esetet meghallotta, és megtudta, hogy Árpád és az erdősék Idája együtt voltak, azt sugta Borkövynek:

„Ez a kölyök kijátszotta, megsemmisitette a mai nap valódi eredményét; de neki pusztulnia kell úgy, mint a hogy az apja halálos itéletét a mai sikertelenség sem másitotta meg.“

Borkövy kezét dörzsölte. Már az ördögé volt. (Folyt. köv.)

A Budára törekvő szintársulat.

Debreczen, Nyiregyháza, Baja, Pécs, Kassa, Nagyvárad, Miskolcz, Pozsony, Balaton-Füred, Veszprém, Szeged, 1858. 1859. 1860.

Molnár Györgytől.

(Folytatás.)

A kinos, keserves (mert a szőke fürtü megyefőnök azzá tette) miskolczi saison után kántor Gyuszi 1860 husvétján egyhuzomban ismét nagy utat téve, Pozsonyba ment társulatával. A magyar színészet a koronázó városba, mely a magyarok pénzén gazdagodott meg, csak a német színészet kegyelméből juthatott, és ekkor is csak a kikelet idejében, mikor a hosszu téli idény alatt kifáradt, a bécsi és mindenféle vendégek által már egészen ki volt préselve a közönség; még ekkor is a magyar színészetnek csupán a morzsa jutott, a német direktorok kapván a magyar előadások bruttojának felét! Valóságos uzsora üzlet volt s a német direktorok jobb vásárt csináltak mint a saját előadásaikkal, mert nekik mibe sem került s mégis zsebre rakták a nagyobb részt, a magyar színészet pedig e neki jutott kevesebb részből fizette és viselte a terhes költségeket és a személyzet gázsiját.

Igy a folytonos téli házak sem fedezhették a fenntartást; a német nagy adagokban elkapkodta a magyar színészet előtt a jó falatokat s az idegen mellett a hazai élt a morzsákon, a savón saját házájában, amit a német nagy kegyesen és ugyan mostoha kezekkel meghagyott neki.

Nagy Széchenyink ezekben a napokban mult ki és a rémitő eset fölrázta a nemzetet, gyászba borította az egész országot.

Mit is tudott volna a nemzet egyebet tenni, mint a Kárpátoktól Adráig megint csak a Kölcsei hymnust, a „megbünhődte már a nemzet a multat s jövendőt“ meg a Szózatot, Bécs felé tekintettel, búsan és bosszusan és fenyegetve énekelni! Vajjon hányszor fogja a nemzet ezt igy, soha örömére — mindég bánatra énekelni?!

Hát még ezt a bús dalt sem engedték a nemzetnek énekelni, féltek tőle, pedig Villafranka után nem volt már mit felniök!

A kántor Gyuszi társulatának kórusa dehogy engedte volna el Pozsonyban is a hazafias énekeket! A ref. egyházban tartott Széchenyi gyász isteni tiszelet után a templom előtt sorakozták és V. Kovács József a szinlapok közé pakolt társulati lobogót magával vivé a szentegyházba, ott kipakolta, kibontotta s aztán élére állott a szinész csoportnak s a szózat éneklése mellett a szinház felé indultak; minél beljebb haladtak, mindig jobban és jobban nőtt a hazafiadt hangoztató csoport; V. Kovács rettentő bassusával és zászlójának indulatos lobogtatásával oly fenyegető akciót mutatott, hogy a félénk nyárspolgárok a házak ablaknál keziket kezdték tördelni s azt óbégatták, hogy nyakukon van a revelicció. V. Kovács akkor keményv vastag bajuszt viselt, mely sötét feketeségével a villogósan forgó szemmel, elhatározó arczkifejezéssel félelmesen ijesztő volt; alig értek ki a ref. templom melléktuczájából, már egy sor fegyveres policzáj állotta utjokat; nem egy könnyen engedtek, kivált V. Kovács, ki a zászlót nem akarta oda adni, egy kis dulakodásra, — melyben a pozsonyi magyar ifjuság kevés száma segitett neki, a policzájok szét voltak szórva és katonaságért futottak, de V. Kovács is — s ki a zászló rudjával egy policzáj káplárt jól megbubozott — futott a zászlójával és futásában ujra bepakolta a hazafias drámákat hirdető czédulatokba s a dekorácziók közé rejtette azig, ő maga meg sietett egy borbélyhoz, szép fekete bajuszától elbucsuzni, hogy a policzájok rá ne ismerjenek.

Nagy inkvizicció támadt a dologra, a szintársulat összes férfi személyzetét felkisértek a policzáj direkczióra, ott aztán glédába állitották és a megbubozott czipős fejü policzáj káplár végig járt a szinész soron, de nem ismerte föl V. Kovácsot, ki borotvált arczával olyan ártatlan francsali képet vágott, hogy a fájdalmas fejü káplár is megszánta. A policzájok nem tudtak magyarul, a szinészek nem akartak tudni egy szót, egy betüt sem németül, sehogy sem boldogultak, valamennyit bezárni helyök sem volt a 36 szálas gyerek számára, de az izgatott napokban a pozsonyi kevés magyarság és mágnások miatt nem is merték őket letartóztatni; egy inkártnátus cseh származéku rendőrbiztos, hallván a káplártól — ki még mindig a V. Kovács fekete bajuszát keresé — hogy a zászlót lobogtató legdühösebb szinész rettentő bassus hangon énekelte a „Czozát“ (a cseh németek igy mondták ki a „Szózat“-ot) rebellis lied et, tehát sorban mindegyiket megskáláztatta, hogy a hangról jöjjön rá a rettenetes zászlótartó rebellis szinészre; V. Kovács olyan torok meg fejhang tenort vágott ki, hogy a muzikás fülü cseh policzájbiztos, mint valami pincsi kutyácska, egy bele nyivitett.

Összetörték aztán valamennyien a fejöket, hogy miként jöjenek nyomára? . . . Az egyik azt találta ki, hogy énekeltessék el velök körusban a Szózatot, akkor bizonyosan elárulja magát a bassus, hanem ettől a többiek ijedtek meg, mondván: hogy azt a rebellis éneket a policzájdirekczión el-énekeltetni gondolatnak is borzasztó, hisz az egész város ide csődülne s neki bátorodva az utczán énekelnék tovább. Végre abban állapodtak meg, hogy az udvar végében eső kazamátaszerű vallató kamarába vitték őket és ott énekeltették el velök a Szózatot, de V. Kovács bizony most sem bassziált nekik, hanem ismét a torok és fejhangok tenorjával karczolta a muzikális fülü cseh policzájokat!

Hiában volt minden, nem tudtak nyomára jönni a fekete bajuszos bassista zászlótartónak és V. Kovács megmenekült, de siratta bajuszát, szégyelte lányos arczát, ám mert egyik sopránistának igy tetszett meg, hát nem is hagyta aztán többé megnőni még akkor sem, mikor a sopranista már változtatott a bajusztalan gusztusán.

A pozsonyi hat hetes rövid idény alatt többnyire énekes népszinművek adattak és ezek között számtalanszor, mindig nagy tetszés és tömött házak előtt „Fenn az ernyő nincsen kas,“ meg a „Falusiak“ vigjátékok.

A saison végén kántor Gyuszi azzal a fenyegetéssel, hogy a Pálfyterembben fog néhányszor játszani, ha a német szinigazgató (Kottaun) a busás jövedelmek fejében, melyet a magyar színészettől már elszebelt, három napra dij és részfizetés nélkül át nem engedi a szinházat, melyet ő a magyar várostól (t. i. magyarországi) nemcsak, hogy ingyen kapott, de még az egész épület jövedelmező helyiségeinek bérletét is, mint a

bőle annyi pénzt huzhassanak, a mennyit csak lehet, adósságaink födözésére és a bejavitásokra.

Albert herczeg azonban s a magyar tanácsok buzgó működése gyámolitva a királynő jó indulata által végre legyőzte a német ministerek tehetetlenségét s Mária Terézia nem sokára irhatta Albert herczegnek: „A mai nap nagy nap Magyarországra nézve. A bánság fölötti kérdés el van döntve. A kanczellár le fog menni, hogy az ügyet önnel, kedves fiam véglegesen tárgyalja. Megelégedésemre szolgál, hogy ezen javitások mind az ön kormánya alatt hajttatnak végre és legalább ezen ország boldogabbnak tartja magát, mint volt az előtt. Én jó magyar nő vagyok; szivem csordultig tele van hálával ezen nemzet iránt. Ez órában elmondhatom: consummatum est, s nyugton mehetek végső nyugalomra."

(Folytatás köv.)

Helyi és megyei hirek.

— **(A társaskörből.)** A társaskör uj helyisége egy pompásan sikerült közvacsorával avattatott fel szombaton este. Pompásnak mondjuk, mert a társaskör tagjai közül ötvennél többen jelentek meg a kedélyes estélyre, mely 13 próbás bankettnek is beillett, amennyiben a „Korona" vendéglőse Szignitz Róbert 1 frtért 5 tál ételt szolgáltatott. Ugy a felszolgálás, mint az ételek teljesen kielégitették a jelenvoltakat, kik az olcsó árhoz képest majdnem soknak tartották azt, a mit kaptak. De ez csak másodrendü dolog azon derült és kedélyes hangulattal szemben, mely az egész társaságot az egész vacsorán át jellemezte. Hogy a pohárköszöntőkben nem volt hiány, azt talán említeni sem kellene, mert magyar ebéd és vacsora e nélkül el sem lehetne, — ennek a közvacsorának pedig még azonkivül azon jelentősége is volt, hogy hét évi fennállása után, most a társaskör más tanyába tette át lakását. Ebből kiindulva mondott a körnek derék elnöke mlt. Dr. Laky Kristóf ur egy ép oly szellemes, mint meleg hangon tartott pohárköszöntőt az uj tanyában üdvözölve a társaskör tagjait, reámutatva a körnek három rendbéli helyiségére, az olvasó, játszó és társalgó teremre, mint a közművelődésnek, a szórakozásnak és barátságnak hajlékára, a kör fennállásának mind megannyi létoka és feltétele. Kivánja, hogy mind három helyiségben mindhárom czél mentül jobban érvényesüljön. A talpraesett felköszöntőt lelkesen megéljenezték. — Simon Gábor ur az egyetértésre emelte poharát. E sorok irója az Elnököt és a választmányt, mint a kör tapintatos vezetőit éltette. Tuboly Viktor ékes rigmusokban mondott köszöntőt. Ismét Dr. Laky Kristóf köszöntötte fel Grossmann Ignáczot humoros, kedélyes szavakban, ki daczára annak, hogy pap, mégis a legszebb asszonytól csókoltatja meg magát — a múzsától sat. sat. Legyen ez a szépen sikerült estély jó ómen a társaskör később rendezendő mulatságaira nézve.

— **Hölgyestélyek.** Társaskörünk derék választmánya mindenképen emelni akarván társaséletünket, hogy annak mentül nagyobb élénkséget kölcsönözzön, legutolsó ülésében azon határozatot hozta, hogy minden szombaton hölgyestélyt tart. Az első e nemü estély legközelebbi szombaton lesz, melyre ezuton is figyelmeztetjük a kör tagjait. Ez estélyeknek rendezése igen szerencsés ötlet volt a társasköri választmány részéről; a hetenkint egyszeri társasjövetel hölgyeink részéről is pezsgőbbé teszi a társaséletet, a mint ezt a Veszprémben szintén télen át rendezett theaestélyek tanusitják. Nálunk ezen hölgyestélyeknek meghatározott programmjuk nincs, a mi helyes is, az összejötti társaságnak actiója e tekintetben korlátolva nincs és ez bizonyára semmit sem fog elvonni érdekességükből.

— **A helybeli kisdedóvó egyesület** jótékonyczélu vacsorát rendez deczember 3-án, melyen fiatal hölgyek fogják az ételeket felszolgálni. — Ez ügyben szombaton ülés volt, s közönségünk lukullusi ellátást várhat. A rendezésben, melynek körültekintő voltától igen sok függ, s mely magában hordja a teljes sikert, nagy része van a kisdedóvó-egyesület fáradhatatlan buzgalmu gondnokának ns. Somssich Lőrincz urnak, ki a kisdednevelő egyesület tőkéje gyarapitására czélzó gondoskodása által megmutatja, miszerint ő nemcsak névleg, hanem valóban tényleg is g o n d n o k a ezen nemes és minden pártolásra méltó egyesületnek.

— **Az országos Veres-Kereszt egylet** nagy-kanizsai fiókja vasárnap e hó 13-án tartott ülést, melyben a választmány megválasztotta tisztviselőit. A választás eredménye a következő volt: 1. Elnök: Plihál Ferencz, 2. elnök Hirschler Ede; — 1. elnöknő: Ebenspanger Lipótné, 2. elnöknő: G. Gutmann Vilmosné. — Jegyzők: Hoffmann Mór és Pataky Andor. Pénztárnok: Knausz Boldizsár. Orvos: Dr. Tomcsányi Imre. Plihál Ferencz ur meleg szavakban köszönte meg a feléje fordult bizalmat és kéri a választmányt, hogy neki a teendők végzésében segédkezet nyujtsanak. Miután még Ebenspanger Lipót ur inditványára Plihál Ferencz urnak eddig mint első jegyző kifejtett nagy buzgalmáért a jelenvoltak lelkes éljenzése között jegyzőkönyvileg köszönet szavaztatott, a választmányi ülés néhány kisebb ügy elintézésével véget ért.

— **Weiser-féle** művész-hangverseny Orgéni Aglaja kisasszony kir. kamara énekesnő, Sahla Richárd ur hegedüművész és Dr. Kienzl Vilmos ur Lipcséből, zeneszerző és zongoraművész közreműködésével vasárnap, 1881. november hó 20-án esti 8 órakor Nagy-Kanizsán, az „Arany Szarvas" nagy termében. M ü s o r o z a t : 1. Sonata zongorára és hegedüre (G.-dur.) I. szak. (13 mű,) Rubinstein. Dr. Kienzl és Sahla Richárd. 2. Aria („Il Re Pastore"-ból, vezérhegedüvel, Mozart, Orgéni Aglaja. 3. Aus meinem Tagebuche (zongoradrb. 15. mű,) Kienzl V. a) „Seeliges Waldgeheimnis;" b) „Im Wandern;" c) „Zwischen Wellen und Sturm;" d) „Bal masqué" (Polonaise) Dr. Kienzl Vilmos 4. Első hangverseny (6. mű) Paganini, Sahla Richárd. 5. Arie „La Traviata"-ból Verdi, Orgéni Aglaja 6. a) Albumblatt Wagner-Wilhelmy, b) Capriccio, Fiorillo, Sahla Richárd. 7. a) Alleluja d'amour, Faure b) Bolero, Dessauer Orgéni Aglaja. 8. Tánczdarab. (21. mű) hegedüre és zongorára, Kiensl-Sahla, Sahla Richárd és Dr. Kienzl. H e l y á r a k : Körszék 1—5 sor 2 frt. Zártszék 1 frt 50 kr. Földszint 80 kr. Karzati beléptidij 50 kr. Jegyek előre válthatók Fischel Fülöp könyvkereskedésében és a hangverseny estéjén a pénztárnál.

— **Jótékonyság.** T. Wolheim Ernő ur a főgymnasium kebelében működő Gyakorló iskolának a munkakedv fokozására egy k. aranyat adományozott, mit a tanügy nevében tisztelettel hoz a nyilvánosság elé a főgymn. igazgatóság. (Örvendünk az érdeklődésen s a hazafias figyelmet óhajtjuk minél többen gyakorolják. Szerk.)

— **Svarcz Józsi ur** lapunk szellemes budapesti levelezője a bécsi „N e u e W i e n e r M o d e b r i e f e" szépirodalmi melléklettel megjelenő havi divatlap szerkesztője lett. Széptehetségü fiatal barátunk igéretét birjuk, hogy Bécsből is felfogja keresni lapunkat leveleivel. A havonkint megjelenő lap előfizetési ára félévre 1 frt.

— **Nyomor a fővárosban.** Tegnap délelőtt a II. kerületi Niedermayer utczában egy napszámos ruhában öltözött egyén összerogyott és eszméletét vesztve elterült a kövezeten. Az elősiető rendőr a szegény embert kocsin szállitotta a kapitányságra, hol az orvos megvizsgálta. Ez constatálta, hogy a napszámos tápanyag hiányából rogyott össze, Erősitő szerek nyujtása által sikerült őt eszméletre téríteni, s akkor előadta, hogy neve Telmer János nagy-kanizsai születésü 39 éves napszámos. A szegény ember munkát nem birván kapni, éheznie kellett és már három nap óta semmit sem evett. Telmer az utasitása folytán ápolás végett a Szent János kórházba szállittatott.

— **A névváltoztatás** tárgyában a belügyminiszter 54,014. szám alatt a következő körrendeletet bocsátotta ki az összes törvényhatósághoz: „Miután több izben tapasztaltatott, hogy a névváltoztatások tárgyában ide felterjesztett kérvények és az azokat kisérő hatósági véleményes jelentések hiányosan szerkesztetnek és nem szabályosan szereltetnek fel, a mennyiben a névváltoztatások engedélyéhez megkivántató kellékek kellőkép előtüntetve nincsenek, jövőre való miheztartás végett értesitem a törvényhatóságot, miszerint a névváltoztatások iránt beadott folymodványok az elintézés könnyitése s gyorsitása végett rendesen csak kellőleg felszerelve s indokolva terjesztendők fel, Különösen pedig az illetők születési bizonyitványai, esetleg hitelés atyai vagy gyámhatósági beleegyezés csatolandó, az illetőség helye megjelölendő és lehetőleg az illetőségi hatóságnak nyilatkozata bemutandó; az esetben pedig, ha folyamodók nem illetőségük helyén tartózkodnának, a tartózkodás helyén levő közigazgatási hatóságnak nyilatkozata is, — tekintettel főkép az illetők ott tartózkodási idejének tartamára és ezen idő alatt tanusitott magaviseletére, melléklendő; tovább közlendő tolyamodóknak foglalkozása, Végül a folyamodványok netalán keletkezhető zavarok elkerülhetése végett, folyamodók sajátkezü aláirásával, esetleg pedig tanuk által hitelesitett keresztvonással lesznek ellátandók.

— **A kereskedő** ifjak önképzőkörében legközelebb előadást tart L e n g y e l Henrik tudós oriantalista az egyptomi hyerogliphákról. E tudós férfiu, ki legközelebb Kairóba utazik tanulmányozás czéljából öcscse az önképzőkör derék elnökének Lengyel Ignácz urnak. Erdekkel nézünk a felolvasás elé s figyelmeztetjük közönségünket is erre.

— **Egy derék iskolaszéki tag.** Több bodorfai (Zalam.) szegény szülő azon kéréssel járult a káptalanfai iskolaszékhez, mentené fel gyermekét a téli iskolalátogatás alól, miután nem képesek őket téli ruhával ellátni, az ut Bodorfáról az iskoláig majd nem fél órai Kérésükkel elutasittattak, mert Jogasits János, bodorfai közbirtokos azon ajánlatot tette, hogy a szóban levő szegény gyermekeket ő fogja ellátni téli lábbelivel. Az Isten fizesse meg neki. Mint értesülünk, ugy Káptalanfán és Bodorfán az ifjabb nemzedék közül nincs egy sem, ki ne tudna rendesen irni és olvasni. E községek jeles tanitója Vellner Alajos.

— **Elismeréssel** emlitjük fel helyhatóságunk azon üdvös intézkedését, mely szerint az Eötvös tér és Kinizsi utcza járdáit, ez utóbbiban egy hid felállitását, úgy szintén a Szakonyi kert melletti csatorna szabályozását eszközlésbe vette. Ez elismerés első sorban a város derék mérnökét Plosser Ignácz urat is illeti.

— **Posta.** Zalamegye Muraszentmárton községben folyó évi November hó 11-én, kir. postahivatal lépett életbe, mely levél és kocsi-posta küldemények, nemkülönben 200 frtig terjedő postautalványok és utánvételek felvételével, továbbitásával és kiadásával, illetőleg kifizetésével fog foglalkozni. Ezen uj postahivatal kézbesitő kerületét Muraszentmárton, Máfoff, Hlapicsina, Verhovlján, Zsabnik, Bezoyecz, Csesztyanec, Jurovec, Lapsina, Bukovje községek, valamint a V. hegykerülethez tartozó helyek, u. m. Kapelcsák, Alsó-Kobzovcsák, Gradivcsák, Gerkavescsák, Jurevcsák helyek és Uj-Udvar major fogják képezni.

— **A pápa-keszthelyi** vasut végrehajtó bizottsága h. elnöke által, az érdekeltség tagjaihoz következő felszólitás intéztetett: A pápa-keszthelyi vasut előmunkálati költségeiből a mult év végével beadott számadás szerint megmaradt 1350 forint, mely a pápai takarékpénztárba kamatozásra betétetett; ezen összegből mintegy 500 forint elég arra, hogy a tervezett vasut építése/alkalmával — mely éppen nincs elejtve — az előmunkáltató érdekeltség felmerülhető költségeit fedezze, 840 forint pedig, vagyis az aláirt előmunkálati költségek 10%-a minden aláirónak visszafizethető. Méltóságos Skublics Gyula és N. Bogyay István urak a magok részéről azon ajánlatot tették, hogy a részökre visszajáró 10%-ot az épülőben levő pápai szinház alapjára ajándékozzák, ezen kezdeményezést a végrehajtó bizottság pápai és devecser vidéki tagjai elvben sajátjokká tevén, azon tiszteletteljes kéréssel fordulok uraságodhoz, mint egyik aláiróhoz, sziveskedjék egy hozzám intézett levelező lapon nyilatkozni a pápai szinháznak ajándékozza-e a 10%-ot, — vagy azt megküldetni kivánja? Utóbbi esetben a postai utalványnyal megküldetik. Pápa, nov. 8-án, 1881. Tisztelettel Kiss László, a végr. biz. h. elnöke. — Ezen felszólitás folytán a már eddig is beérkezett válaszok mindannyia a szinház alapra ajándékozza a 10%-ot és ugyan: M. Gróf Esterházy Móricz ur 50 frt, M. Gróf Esterházy testvérek 50 frt, nagyméltóságu megyés püspök ur 50 frt, Pápa város közönsége 50 frt, Pápai takarékpénztár 60 frt, Pápa városi és vidéki takarékpénztári 10 frt, N. Pap János ur 10 frt, N. Néger Ágoston apát ur 10 frt, Lóskay Miklós főmérnök ur 10 frt, Hanauer Béla ur 10 frt, M. Gróf Wallis Gyula ur 10 frt, özv. Nagy Szabó Ignáczné önagysága 10 frt, N. Mádai Izidor ur 10 frt, N. Békássy Károly ur 10 frt, M. Skublics Gyula ur 10 frt, N. Bogyay István ur 10 frt, Pick Henrik ur 10 frt, Bermüller József ur 5 frt, Schönauer Antal ur 5 frt, Győri püspöki uradalom 10 frt, összesen eddig 400 frt.

— **Uj zeneművek.** Rózsavölgyi és társa zeneműkereskedésében Budapesten megjelent: 11 Népdal, Ballagi Adél úrhölgynek ajánlva. Zongorára alkalmazá Nagy Zoltán. 1. Nem ugy van már... 2. Csip a csalán az útfélen... 3. Pipacs nyilik a réteken... 4. Kék szemednek ragyogása... 5. Hej te czigány... 6. A toronyban delet harangoznak... 7. Esti hajnal az égalján... (Elmennék én tihozzátok... „A szép asszony kocsisa" népszinműből.) 8. Fujja a szél az akáczfa levelet... 9. Átölelte az eget a szivárvány... 10. Gyöngyvirág a bokor alján... 11. Kis kertemben rózsafa... („A szép asszony kocsisa" népszinműből.) Ára 1 frt. — Továbbá ugyanott megjelent: „Csak te egyedül!" (Keringő.) Zongorára alkalmazá Schindler József. Ára 80 kr. Ajánljuk zenekedvelőink figyelmébe.

KÖZGAZDASÁG.

A zalamegyei gazd. egyesület

által Zala-Egerszegen 1881-dik évi oktober 2—3-án rendezett kiállitásra beküldött gyümölcsök összeirása.

(Folytatása és vége.)

15. Fabianics Ignácz Miseta, alma: 15 faj meg nem nevezett, körte: 15 faj meg nem nevezett.

16. Nagy Károly szijjártó Z.-Egerszeg, alma: Tafada, 1880-ik évi termés és 1881-ik évi, Fekete kormos, Arany ranett, Zöld bordás, Muskotál ranett, Arany-peping, Ananás ranett, Korodai ranett, Czitrom peping, Ős erdélyi ranett, Alant alma, Gyöngy ranett, Vörös pernán, Eper alma, Selyem tafota, 15 faj.

17. Zala-Egerszeg mezzőváros, körte: Kolmor manna vajoncz, Ketzer-féle Evő körte, alma: Angol nagy arany peppin, Imperiál Reinette 2—2 faj.

18. Talabér Zsigmond Sárszeg, alma: Kanadai renette, Angol arany permain, Török Balint, Gold peppin, nagy angol peppin, Gyöngy renett, Szerzotka, Ananász renett, Orosz reinette, Borsdorfer, Muskotály renette, Willis kora reinett, Fehér Calvill, Vörös Calvill, Sárga Calvill, Carmen Calvill, Mandola Reinette, Czitrom magoncz, Tafota, Tej alma, Bőr alma, Eper alma, Franczia muskotály, Jeges parmaine, Gold moor, Ismeretlen, Vörös Pogácsa, Sirus Sperabilis, 9 faj Ismeretlen, 37 faj; Dió: Két féle; Körte: Diel vajoncz, Ferdinand koronaörökös, Totleben, Császár vajoncz, Napoleon vajoncz, Pisztráng Nemes Crassán, Ismeretlen, Zöld Bergamotte, Virgileuse, Téli makária, Téli esperes, 5 faj — Ismeretlen, 18 faj.

—

Szőlők összeirása.

Árvay István Zala-Egerszegen Babo traube, Sárga bajor (goher), Fekete bajor, Bakator, Basilicum, Beregi rózsás, Bourdelais de Jura, Burgundi kék, Burgundi fehér, Carbonnet sodignon, Carmenere, Chasselus blanc, Chasselus imperial ruge, Chasselus muscat, Chasselus piros, Chasselus croguaut, Chasselus mantelon, Chasselus violette, Czíprusi kék, Cseke, Clävner kék, Clävner szürke (Auvergnaisegris) Datte traube, Decandolle, Duc de magenta, Füge szőlő, Gourdott, Isabella kék, Isabella piros, Isabella Catawba, Imbriorina, Kecskecsecs fehér, Kecskecsecs tüskés pupu ramotos, Lipovina, Lachryma Christi, Marlotte, mézes sárga, mézes zöld, muskotály sárga, muskotály zöld, muskotály Bowooel, muskotály négyszögü, muskotály crognont, smirnai zöld, nagy türtü fekete, muskotály fekete, muskotály violette, muskotály Capucziner, muskotály piros, muskotály Sz. Lacerent, muskotály Bergamotte, muskotály Alexandriai fehér, muskotály Alexandriai violette, muskotály Szegszárdi, muskotály Gesu, muskotály nagy szemü fekete, muskotály Hamburgi, muskotály Carail piros, muskotály aleppoi nagy, muskotály ottonelle, muskat golden Champion, Narancs szőlő, ököszem fehér, oporto, Passatutti, Praecoce de Malingre, Ragszőlő keresztes, Ragszőlő fekete, Rizling rajnai, Rizling olasz, Recodin, selyem szőlő, Szigeti (furmin), Somszőlő, Tramini fűszeres, Trollingi piros, Vörös vállyu, Wildbachi fekete, Wildbachi piros, Zöld Malvasia, Tök szőlő, Golden Hambro, magoncz, Corneille, Szilva szőlő, Óriás vörös, Verjus, Juhfarku, muskat madera, Mirkovátsa, névtelen, Kadarka fekete, Kadarka zöld, Napoleon. Chassebol imperial blanc, Szilva szőlő, Goldenn Hamboo, Zöld bábor, Muscat madeira, névtelen X 1/4, Citronelle, összesen 101 faj.

2. *Zalavári apátság* Chasselus blanc, Zöld selyem, Sárga selyem, Frankenthali, Muscat attinel, Precose di melingre, Babo, Mézes fehér, Szürke clevner, Piros clevner, Piros Isabella, Damascusi, Francenthali kék, Piros muscat, nagy Isabella, aprószemü Isabella, János főherczeg, Muscat Bergamotte összesen 18 faj.

3. *Theodorovits Károly, Kovács család, szőlőművelője:* Cseke, Clevner, Rózsaszőlő, Keresztes ratok, fekete ratok, Király szőlő, Szigeti, Fehér rag, Imbrina, Vörös vályu, Dinka, Sárfehér, Frankenthali fekete, Bajor fehér, Bajor fekete, Veltlinni, Mézes, oporto fekete, Korai Burgundi fekete, Nagy Burgundi fekete, Olasz rizling, Rajnai rizling, Tramini rizling, Muskota sárga, muskota zöld, muskota fekete, Isabella fehér, Isabella piros, Izabella fekete, Chasleas renge, Chasleas royal, Damasceni, Gutedel sárga, Gutedel fehér, Gutedel ropogó, Budai kadarka, Egri kadarka, Villányi kadarka, összesen 38 faj.

4. *Pirity Lajos Zala-Egerszeg,* Olasz rizling, Burgundi oporto, Fekete hárslevelü, Olasz rizling, Fekete rizling, muskota, Rózsa szőlő, Fehér térdes, Kadarka, Isabella, Fekete ratok, Fehér ratok, fehér ratok, Durbanes, Tót szőlő, Vörös tramini, Tök szőlő, Kecske csöcsü, Cseke szőlő, Rózsa szőlő, összesen 20 faj.

5. *Csács-Bozsok helység elöljárósága Csács,* Fehér rag, Fehér rag, Kadarka, Sárfehér, Tök szőlő, Rizling, muskotály, Lepovina, Cseke, összesen 9 faj.

6. *Kósi János Csács,* Fehér rag, fekete rag, Kadarka, Fekete Bajor, Keresztes rag, Budai kadarka, muskotály, Kecskecsöcsü fehér, Cseke, Juhfarku, összesen 10 faj.

7. *Ollári urodalom Ollár,* Fekete rag, Cseke, Feh. Szigeti, Zöld sárfehér, Szőlőfanti sárfehér, Vékonyhéju, Juhfarku fehér, Zöld kéknyelü, Sonkoly szőlő, Gergely szőlő, Huszár szőlő, Agos szőlő, Fehér tök szőlő, Fehér mézes szőlő, Zeller levelü szőlő, Legyes szőlő, Feh. Burgundi, Rajnai Rizling, olasz rizling, Füge szőlő, Genuai fehér, Selyem szőlő, Fehér, pézsma szőlő, Fehér muskota, Fehér Satla, Muskat gutedel, Ropogós gutedel, Bazalikum, Tüskés pupu kecskecsecs, Hosszukás kecskecsecs, ökörszem, sárga bajor, Hulló bajor, Révkuti bajor, Somszőlő, összesen 35 faj.

Fekete fajok: Tök szőlő, Fekete Isabella, Fekete Bajor, Fekete muskota, Fekete Burgundi, Fekete oporto, Fekete Hárslevelü, Fekete rag, Fekete körtelevelü, Fekete Ludtalpu, Fekete Vörösszálu, Fekete Urgulya, Vadfekete, Fekete franczia, Korai kis Burgundi, Fekete rigó szőlő, összesen 16 faj.

Piros fajok: Piros Muskota, Piros Gutedel, Piros somszőlő, Piros rózsaszőlő, Piros Bókor, Piros Traminer, Piros Isabella, Piros kecskecsecsü, Piros Dekandol, Kamrainer muskota, Hamvas Clavner, összesen 11 faj.

8. *Rozenkrantz József Ola,* Szlankamenka, Budai Zöld, Budai kadarka, Olasz Rizling, Cziprusi fehér, Burgundi fekete, Schaslas vörös. Schaslas Fehér, Isabella catauper, összesen 9 faj.

9. *Kovács György Zala-Egerszegi hegy,* Oporto, Cseke, összesen 2 faj.

—

Borok összeirása.

1. Zalavári Apátság, fehér 1878, Csács, olasz rizling, fehér 1879., Csács, olasz rizling.

2. Koller István F.-Rajk, fehér, 1879., Pogányvár rizling.

3. Dervarits Ákos Kilman, fehér, 1880., Pogányvár, auvernas; fehér 1879., Pogányvár, rizling, fehér 1862, Pogányvár, presnyebor, vörös 1879., Pogányvár, burgundi.

4. Fatér Mihály Szt.-Békálls, fehér 1880., Szt.-Békálls, közönséges

5. Korchmáros N. János Huszonya, fehér 1862., Huszonyai, vegyes, vörös 1879, Huszonyai, burgundi, fehér 1873., Huszonya rizling, fehér 1879, Huszonya rizling.

6. Klosotszky Márton Zala-Egerszeg, fehér 1879., Z.-Egerszeghegyi, vegyes; vörös, 1879 Z.-Egerszeghegyi, oporto.

7. Nagy Károly (szijgyártó) Z. Egerszeg, fehér 1872., Z.-Egerszeghegyi, ratok, fehér 1875., Z.-Egerszeghegyi, ratok, fehér 1879., Z.-Egerszeghegyi, ratok.

8. Árvay István Z.-Egerszeg, fehér 1875., Jánka, tramin; fehér 1879., Jánka, tramin; fehér 1879., Jánka, rizling; fehér 1879., Jánka asztali vegyes; vörös 1879., Jánka, oporto.

9. Lovas Pál, Z.-szt.-Gróth, fehér 1863. Csáford, vegyes.

10. Böröndi György, Alibánta fehér 1879., Ördög-Henyei, vegyes, fehér 1862., Ördög-Henyei, vegyes.

11. Császár Mihály Szepetk, fehér 1862., Istvánd, vegyes, fehér 1869., Istvánd, vegyes, fehér 1869., Istvánd, vegyes; fehér 1872., Istvánd, vegyes; fehér 1879., Istvánd, vegyes;

12. Olláni urodalom Ollár, fehér 1868., Kemendi, vegyes, fehér 1872., Kemendi, vegyes, fehér 1875., Kemendi vegyes; fehér, 1879., Kemendi, vegyes.

—

redout táncztermet, kávéházat, boltot, kocsmát, — ráadásul kapta.

A rendőrfőnök (jóravaló cseh ember volt, a ki gyermekeit magyar nyelvre is tanitatta) ugy megijedt e szándéktól, hogy a német igazgatóra keményen ráparancsolt, miként ezt meg kell adnia, mert ha a magyar szinészek a Pálfyteremben játszanak, hát a közönség erre ugy föllháborodik, hogy ezt a csöndes várost is fölforgatják.

A három bucsuelőadásokra egyszerre lehetett jegyet váltani; egy nap alatt mind a három előadásra elkapkodták a jegyeket, még a félénk németek is eljöttek ez utolsó előadásokra, csakhogy megszabaduljanak a rebellis szintársulattól. A három előadás elseje Szigligeti „Vid" drámája volt fölczifrázva látványokkal, az ör. Szerdahelyi zenéjével, tablókkal, menet és csoportozatokkal, záradékul a nagy indulóval, háttérben Pannonia tündéri látványnyal a hármas halmon!

Másnap a Huszárcsin volt, melyet a pozsonyiak úgy megkedveltek. Harmadik és bucsu előadásul a miskolczi Kazinczy ünnepély.

A három nap alatt folytán ünnepies hangulatban volt a közönség, általános lelkesedés fogta el a kebleket, másnap a gőzkocsik háza, csarnokai, étterme, udvarra, tornácza, kilépő fészere mind-mind teli volt melegen bucsuzó lelkes közönséggel, mely egy utolsó istenhozzádot mondott a Balaton-Füredre távozó szintársulatnak. Még a megbubozott policzáj káplár is érzékenyen vett bucsut V. Kovácstól, ki bajuszának egy mássát csinálva, pillanatra orra alá ragasztotta, mire a káplár örömében elordította magát, hogy: „Ich habe es doch herausgefunden, dies war der fürchterliche Bassist" s aztán összecsókolóztak és brüderschaftot ittak. A gőzkocsi éles fütytyeit az indulás alatt elnyomta a társulat ajkán hatalmasan fölhangzó Szózat dallama, mely a vasut magas partjáról a koronázó város fölött terjedt szét s a posonyi félénk nyárspolgárok megkönnyebbült kebellel lélegzettek fel, „Gott sei Dank"-ot sóhajtva a távozó magyar szinészek, — a rebellis szintársulat után.

Kántor Gyuszi előre ment Budán kopogtatni, hogy átutazólag engedjenek 6 előadást tartani. A helytartósági alelnök Cseh, pártolólag nyilatkozott, Prottmán csak irodájának nyitott ajtóján át fogadta el kántor Gyuszit és egyik szobából a másikba átkiáltott, hogy mondják meg annak az embernek, hogy ne alkalmatlankodjék már annyit, mert mind hiában, semmi sem lesz belőle; kántor Gyuszinak Pozsonyi a direktor jutott eszébe, ki szintén olyan formán sümmöztette el az anticzipálókat, mint most Prottman a magyar szini-előadások engedélyét kérelmező fiatal igazgatót, ki kocsishoz méltó fogadtatásáért ambiczíójában mélyen sértve, Prottmann és ő közötte álló tolmács-biztosnak keményen oda moudta, hogy: „majd engedélyezni fogja hát a t á b o r n a g y kormányzó ur!"

Ez a fölfortyant, akkor általános divatban lévő sarkantyus csizmás heveskedő direktortól nem volt politikus dolog, mert Prottmann másnapig, mikor Benedek generális elfogadó napja volt, már instruálta a katona kormányzót és elébe vágott a fiatal igazgatónak.

Az audienczián nem igen alkalmatlankodtak a kistermetü bakakáplár generálisnak, tehát n e m sokáig kelle az előszobában ácsorogni; (ez a legkellemetlenebb valami az életben) Benedek az olyanféle komédiás kéregetőt nem engedte az ajtónál egy lépéssel beljebb lépni a hosszukás szobában, melynek ablakai a vár udvarára nyilottak, baka léptekkel, mint Fridrik császár hátra kulcsolt kezekkel a sarkantyus jövevény elébe sietett s csaknem mellével érintette már, nehogy beljebb lépjen az ajtótul, valóságos sarokba szoritás volt; karikára keményen kipödrött bajuszos arczával a magasabb termetü fiu orra alá állott s ugy nézett rá fölfelé, mint kis ürge a gólyára. „Hát lóháton jött hozzám" — kérdi tréfás rövidséggel s katonás tempóval. „Nem kegyelmes uram" — felelé rá mosolyogva kántor Gyuszi. „Hát akkor minek az a sarkantyu meg lovagcsizma? — kérdi a kis ember és folytatja tovább — annyi a sarkantyus gyalog vitéz az országban, hogy tizedrészének sem jutna paripa" s ezzel megfordulva végig ballábjobblábozta a szobát s ujra előbbeni posztojára állt.

Bajusza pödörgetésével ilyes okoskodást kezdett: „hát persze jó volna ugye Pozsonytól Balaton-Füredig egy kis utiköltségre valót keresni Budán átutazólag, csakhogy lássa maga — és ekkor már megfeledkezve az érvekről, melyeket Prottmann kapaczitált belé, csakugy lassan huzta-vonta fejéből ki az okokat, igy folytatván: Pesten van egy magyar szinház, Budán meg egy német szinház, (t. i. nyáron át, mikor a németek csak Budán tartottak előadásokat) hát Budán se legyen magyar szinház" s ezzel a szarvas okoskodással katonásan intve, elbocsátotta a sarkantyus direktort.

Ez alatt meg a derék Alsdorf, ki jövedelmezési szempontból is hajlandó lett volna a budai arenában — természetesen fele jövedelemre — a magyar szinészeket föllépteтni, Prottmant akarta kapaczitálni és puhitani, hogy engedné meg. A magyar nemességére büszkélkedő német direktor, a divat szerint szintén atillában járt, ebben ment Prottmannhoz is, ki majdnem leszidta az atillát róla és dühösen, — mert indulatos ember volt — kapaczitálta Alsdorfot, hogy nem látja be, miként ezek a magyar szinészek ha egyszer Budán föllépnek, kivált a mostani hazafias hangulat közt, örökre itt fognak maradni s a két magyar szinház rövid időn kiszoritja a német szinészetet.

Egy szóval, Prottmann maradt annál, hogy semmise lesz belőle süm-süm — mint Pozsonyi a direktor szokta volt mondani az anticzipácziót kérelmezőknek.

(Folyt. köv.)

Gépek összeirása

1. Sanits Sándor Z.-Egerszeg. Szőlő rosta ára 7 frt.

2. Goldfinger János Zala-Egerszeg. Egy garatu szőlőprés ára 80 frt.

3. Klauz Márton Zala-Apáti. Kettős garatu szőlőprés 300 frt.

4. Schlammadinger Alajos Székes-Fehérvár. Keöd-féle borsajtó 145 frt.

5. Weil és Hatzinger Bécs. II. Franzens-brückenstrasse Nrő. 3. Legujabb szab. szivattyu. Legujabb és szab. szárnyas szivattyu.

6. Broson és Hahn Holdmező-Vásárhely (Hirbinsky Adolf) szőlőmetsző olló 1 frt. 80 kr. szőlőmetsző olló 1 frt 20 kr.

Az állattenyésztésről.

Az „Elleuőr" folyó évi 554. számában olvastam a magas kormánynak azon czélszerü és helyes intézkedését, mely szerint évenkint százezereket áldoz az állattenyésztés emelésére. Szabadjon e helyen nekem is igénytelen nézetemnek kifejezést adni az iránt, mit állásomnál fogva naponkint tapasztalni alkalmam van, mert valóban hazánk anyagi jóllétének emelésére nézve fölötte szükséges volna e tárgyra mentül nagyobb figyelmet forditani.

Nézetem szerint a magas kormány általi intézkedést ugy kell felfogni, hogy az állattenyésztést az általa hozott és hozandó áldozatokkal ugy minőségileg mint mennyiségileg emelni akarja. Ámde ezen közgazdaságunk egyik fölötte fontos ágára irányzott nemes törekvése elérhető e akkor, mikor a tenyésztésre éppen legalkalmasabb kitünő és szép borjuk két hetes koruktól fogva egy éves korukig a mészárosnak adatnak el leölés végett?

Én csak Nagy-Kanizsa városát veszem zsinórmértékül, hol évenkint több mint 3000 borju vágatik le, melyeknek több mint fele alkalmas a tenyésztésre; milyen lehet ez arány a nagyobb városokban? Ennek megakadályozására alkalmas módozatot kellene találni, mely szerint kizárólag csak olyan borjukat szabadna levágatni, melyek a tenyésztésre nem alkalmasak, a tenyésztésre alkalmas borjukat pedig premiáltatván, a tenyésztő buzdulást és serkentést kapjon a helyes tenyésztésre. Ennek kivitele érdekében czélszerü volna minden járásban szakbizottságokat alakitani, melyek a magas kormány intézkedéseit lelkiismeretesen törekednének megvalósitani, az ilyen szakbizottságba mindenkor az állatorvos is volna beválasztandó.

Egy másik körülmény, mely állattenyésztésünk felvirágzását gátolja az, hogy számos helységben egy bikára 150—180 tehén jut fődözésre, a miből az következik, hogy az apaállat idő előtt elgyöngül, s a képtelenség következtében potom áron a mészáros kezébe kerül, s azonkivül a teheneknek nagyobb része födözetlen marad, s a borsos nyavalya könnyen kifejlődik. Mindez együttvéve kiszámiálhatlan kárára van közgazdaságunknak s első sorban állattenyésztésünknek, mit különösen az tud legjobban megitélni, kinek alkalma van azt naponként saját szemeivel látni és tapasztalni.

F. L.

Felelős szerkesztő:

HOFFMANN MÓR.

HIRDETÉSEK:

Weiser-féle

művész-hangverseny

ORGÉNI AGLAJA kisasszony,
kir. kamara énekesnő.

SAHLA RICHARD
ur, hegedü-művész és

Dr. KIENZL V. ur Lipcséből,
zeneszerző és zongoraművész közreműködésével

vasárnap, 1881. november hó 20-án esti 8 órakor

Nagy-Kanizsán,

az „Arany-Szarvas" vendéglő disztermében.

Műsorozat:

1. Sonata zongorára és hegedüre (G.-dur.) I. szak. (13. mű) *Rubinstein.*
Dr. Kienzl és Sahla Richárd.
2. Aria „Il Re Pastore"-ből, vezérhegedüvel *Mozart.*
Orgéni Aglaja.
3. Aus meinem Tagebuche (zongoradarab 15. mű) *Kienzl V.*
a) „Seeliges Waldgeheimniss;"
b) „Im Wandern;"
c) „Zwischen Wellen und Sturm;"
d) „Bal masqué" (Polonaise).
Dr. Kienzl Vilmos.
4. Első Hangverseny (6. mű) *Paganini.*
Sahla Richárd.
5. Arie „La Friviata"-ból. *Verdi.*
Orgéni Aglaja.
6. a) Albumblatt *Wagner-Vilhelmz.*
b) Capriccio *Fiorillo.*
Sahla Richárd.
7. a) Allelaju d'amvur *Faure.*
b) Bolero *Dessauer.*
Orgéni Aglaja.
8. Tánczdarab (21. mű) hegedüre és zongorára *Kienzl-Sahla.*
Sahla Richárd és Dr. Kienzl.

Helyárak: Körszék 1—5 sor 2 frt. — Zártszék 1 frt 50 kr. — Földszint 80 kr. — Karzati beléptidij 50 kr.

Jegyek válthatók: Fischel Fülöp könyvkereskedésében előre, a teljes programmok betekinthetők.

Figyelemre méltó!

EPILEPSIA,

görcs és szivbajban szenvedők, kik ezen betegségek iránt érdeklődnek és **biztos segélyt keresnek,** bizalommal szerezzék meg **Dr. Boas** görcs és idegbajt gyógyitó **specialistának** füzetét; kapható ingyen és bérmentve, csakis

PARLAGHY urnál,
München. 39. Bayerstr.

886 4—12

Felvilágositásul!

Hozzám több oldalról érkezett kérdezősködéseknek eleget tenni akarván, megjegyzem, hogy egy huszféle nevet viselő czég által mint

bámulatot keltő, mesés

s. t. e. semmitmondó szavakkal hirdetett áruczikkek minden szolid czég által jobb minőség mellett még jelentékenyen olcsóbban szállittathatók. Igy pl. ajánlok tiszta, jó és valódi gyapju szöveteket, egész öltönyöket, 3¼ méter, melyek ezen czég által mint

még sohasem létezett

6 frtjával jeleztetnek **à 5 frt 50 kr.;** valódi jó Oxford ingeket, melyek 1 frt 20 krjával mint 888 4—50

mélyen a rendes ár alattiak

hirdettetnek, **80** krért adok, épugy jó **shirting-ingeket**, fényesen kiállitva, gallérral vagy anélkül 1 frtért; vászon **alsó** nadrágokat jó creas-vászonból **75** krért.

Ezen czéggel ellentétben, mely mentül több megrendelést kér, kérem t. vevőimet, hogy egy csekélységgel győződjék meg a mondottakról; továbbá ez aruczikkekről mindig nagy raktárt tartok, a mi nem ugy áll, miről mindenki meggyőződhetik.

Teljes tisztelettel

fő-bizományosa
az egyesült osztrák és magyar szövő-iparosoknak.

GRAETZ GYULA, BÉCS,
VII. Neubaugasse 40. sz.

Készpénzfizetés vagy utánvét mellett. Meg nem felelő aruczikkek kicseréltetnek.

Védelem a halál ellen.

Tuberculosis, mell és torokfájás, a halál kaszásának fő-szállitói mindig csak meghülések következményei. **Hudron Wilm.** tanárnak sikerült egy *pánczéling* alakjában oly *präservativumot* teremteni, melynek reggelig elkészitett *mell és váll gyapjubetétei* olyanok, hogy a meghülés teljesen lehetetlen. Ugyanez *orvosi tekintélyektől* a legmelegebben ajánltatott és urak és nőgyek számara minden nyak és testnagyságban 2 *darabjával,* egy cartonjában 6 frtjával kapható kizárólag az alólirott fő-bizományosnál. Vidékre készpénzért vagy utánvétel mellett.

JULIUS GRAETZ
Bécs, Neubaugasse 40.

Raktárak minden kerületben állittatnak és a bizomanyosok közzététetnek.

887 4—20

Felhivás

a hamburgi állam által biztositott nagy pénzlotteria nyeremény esélyeibeni részvételre, melyben néhány hónap mulva

9 mill. 140,340 r. márkát

bizonyosan nyerni kell. — A 7 osztályba beosztott uj játékterv 100,000 sorsjegy közt 50,800 nyereményt tartalmaz, esetleg

400,000 r. márkával

és pedig

1 nyer.	250,000 m.	3	nyer.	8000	m.
1 nyer.	150,000 m.	3	nyer.	6000	m.
1 nyer.	100,000 m.	55	nyer.	5000	m.
1 nyer.	60,000 m.	5	nyer	4000	m.
1 nyer.	50,000 m.	109	nyer.	3000	m
2 nyer.	40,000 m.	212	nyer.	2000	m.
3 nyer.	30,000 m.	10	nyer.	1500	m.
1 nyer.	25,000 m.	2	nyer.	1200	m.
4 nyer.	20,000 m.	533	nyer.	1000	m.
7 nyer.	15,000 m.	1074	nyer.	500	m
1 nyer.	12,000 m.	100	nyer.	300	m.
23nyer.	10,000 m.	29115	nyer.	138	m.
			stb.		stb.

A nyereményhuzások tervszerüleg és hivatalosan vannak megállapitva.

Ezen nagy pénzkisorsolás legközelebbi nyereményhuzásához egy

egész ered. sorsj. ára csak 6 m. vagy 3' , frt
egy fél „ „ „ „ 3 „ „ 1½ frt
„ negyed „ „ „ „ 1½ „ „ 90 kr.

és ezen államilag biztositott eredeti sorsjegyeket az összeg beküldése vagy postai befizetése mellett a legtávolabb vidékre is bérmentesen elküldöm. Csekély összegek postajegyekben is beküldhetők.

A Steindecker ház rövid idő alatt 125,000, 80,000, 30,000, 20,000, többi 10,000 márkás nagy nyereményeket fizetett ki vevőinek, s az által sok család szerencséjének megalapitásához járult.

A betétek a nagy nyereségkilátásokhoz aránylag igen csekélyek és a szerencsakisérletet csak ajánlani lehet.

Minden résztvevő megkapja a megrendelés alkalmával a hivatalos tervet és a huzás után a nyereménylajstromot.

A nyeremények kifizetése mindenkor pontosan az állam jótállása mellett történik s akár közvetlen megküldése vagy kivánatra érdekeltjeinknek Austria minden nagyobb piaczain fennálló összeköttetéseink által kézbesittetethetik.

Megbizások mindenesetre még f. hó 30-ka előtt bizalmasan intézendők az alulirott kipróbált régi czéghez,

Steindecker József
bank és váltóüzlet Hamburgban.

U. i. A STEINDECKER-ház — mindenütt mint szilárd és biztos hitelü ismeretes — nem szorult különös reklamra; miért is az mellőztetik, mire a t közönség figyelmeztetik.

890 1—2

Főüzlet és központi iroda: IV. váczi-utcza, „Peking városához."
Fiókok:
IV. kerület, kigyó-tér „A teanövényhez" — VII. ker. király-utcza 17. sz., a „Moszkva városához."

DIETRICH és GOTTSCHLIG

oszt. cs. kir. és a magyar kir. udvari **tea- és rum kereskedésük Budapesten**
Ajánlja a téli évadra dusan felszerelt raktárából közvetlenül importált

884 4—10

Chinai Teát

(legujabb 1881/82-diki termés.)

Különösen:

		frttól	frtig
Congo, legfinomabb	¼ kilója	2.—	3.—
Souchong „	„	3.—	5.—
Orosz családi tea	„	3.—	4.—
Fekete orosz karavan tea	„	6.—	12.—
Fekete karavan virágos tea	„	5.—	6.—
Pecco virágos tea legfinomabb	„	4.—	6.—
Orosz karaván virágos tea	„	6.50	12.—
Udvari tea-vegyiték	„	12.—	—.—
Victori tea-vegyiték	„	8.—	—.—
Király tea-vegyiték	„	6.—	—.—
Moszkvai tea-vegyiték	„	5.—	—.—
Császár tea-vegyiték	„	4.—	—.—
Mandarin tea-vegyiték	„	3.—	—.—

Ugyanezen fajták csomagokban és diszes chinai szelenczékben is kaphatók.

Jamaika-Rum
legfinomabb fajok, közvetlenül importálva.

1. sz. nagy üveg barna (½ pint)	2 frt 20 kr.
1. sz. közép üveg barna (1 meszely)	1 frt 10 kr.
1. sz. kis üveg barna (½ meszely)	— frt 56 kr.
2. sz. nagy üveg barna (½ pint)	1 frt 50 kr.
2. sz. közép üveg barna (1 meszely	— frt 75 kr.
2. sz. kis üveg barna (½ meszely)	— frt 40 kr.
3 sz. nagy üveg barna (½ pint)	1 frt 20 kr.
3. sz. közép üveg barna (1 meszely)	— frt 60 kr.
3 sz. kis üveg barna (½ meszely)	— frt 30 kr.
4. sz. nagy üveg barna (1 pint)	1 frt 50 kr.
5. sz. nagy üveg barna (1 pint)	1 frt 20 kr.

Ismét eladóknak megfelelő árleengedés.

Braziliai-Rum
biróilag deponált védjegygyel.

1 nagy butelia üvegestül (1 pint) — 1 frt. — kr.
1 kis butelia üvegestül (½ pint) — — frt 53 kr.

Mindennemü külföldi likőrök, pezsgők, sherry, franczia borok, csokoládé ang. teasütemény, minden alaku és nagyságu tea-edények.

A legcsekélyebb próbamegrendelések is pontosan teljesittetnek. Kereskedőnek megfelelő engedmény.

Ezen általánosan ismert, **Lee Vilmos** által feltalált gyógyszer, a legjobb eredménynyel használható minden **külső** vagy **belső gyuladás, fej-, fül- és fogfájás** ellen, **megsebesülések** vagy **nyitott sebek, égési sebek, rákgyuladás, bénulás** és **szemgyuladás** ellen, **fogtisztitás, bedörzsölésre** s a t.

Ezen **sós borszesz**, földrészünk és Anglia legnagyobb tekintélyei által, mint biztosan és jól ható gyógyszer kineveztetik és valódisága következtében legnagyobb joggal, mint sikeres gyógyszer — mely fölött 16 év lefolyása óta számtalan köszönő levéllel birunk — mindenkinek ajánlható.

Gyakran előkerülő utánzások kikerülése végett, a t. cz. közönséget, biróilag letételezett üvegszalagunk és védjegyünkre figyelmeztetjük.

Egy nagy üvegnek ára 60 kr.

Ismételadók jelentékeny kedvezménynek örvendnek.

Használati utasitás minden üveghez ingyen mellékeltetik.

Bizományi raktárak átengedtetnek és hirlapban közöltetnek.

Dietrich és Gottschlig,
osztr. csász. és magy. kir. udvari szállitók.

REISMAN és MÜHLBERG
BUDAPEST.

Excelsior-malom
(Schmeja Ed. szab.)

1877. év óta minden kiállitáson dijaztatott.

Legtökéletesebb daráló és őrlőmalom, mindennemü termény aprózására és őrlésére, a leglágyabbakhoz ugy mint a legkeményebbekhez. *Csekély erőszükséglettel nagy munkaképesség, nagy állandóság mellett egyszerü kezelés.*

Borszivattyuk (Celerity szivattyuk) perczenként 170 liter munkaképességgel.
Borsajtók, (System Mabille).
Amerikai szecskavágók.
Trieurök (szabadalm. gyártmány)
Manometer és kazanfelszerelések.
Bor- és sörszivattyuk (törés és benső összeforrás ellen jótállás.)
I. minős. szinbör gépszijak (zsirozatlan).
Varró- és kötőszijak.
Szena- és trágya-villák (Valódi amerikai.)
Önolajozó. (Szab. szilárditott üvegből.)
Vitarlampák. (Tüzmentes.)
Reflektorok. (Nagy tüzelő-szer megtakaritás.)
Valódi amerikai vasáruk. 885 4—5
Müszaki gummi-czikkek.

REISMANN és MÜHLBERG
gépek és müszaki czikkek raktára és irodája Budapest, VI. Sugárut, 22/24. sz.

Minden kiállitáson az első érdeméremmel kitüntetve.

Ezüst érem Páris 1878.
Ada május 1-én 1881. aranyérem.
Zala-Egerszeg május 2-án 1881. Első dij.

Brogle J. és Müller
gép- és rosta-lemez gyára
Budapesten.

A Margit-hid közelében, készit
Trieuröket változó szitával (konkoly választó) 6 különféle nagyságban.
Trieur hengereket malmok számára.
Koptatókat,
Szelelő rostákat.
Szitákat és rostákat cséplőgépek számára.

839-31

Nyujtsunk kezet a szerencsének!

400,000 márka

főnyereményt nyujt kedvező esetben a **legujabb nagy pénzkisorolás,** mely a magas **kormány** által jóváhagyva és biztositva van.

Ezen uj tervezet előnye abban áll, hogy néhány hónap lefolyása alatt 7 sorsolásban **46,640 nyereménynek** közvetlen kisorsolás alá kell kerülnie, köztük találkozik **400,000** frtnyi főnyeremény, részleg pedig:

1 nyer. á m.	250,000	1	nyer. á m.	12,000
1 nyer. á m.	150,000	23	nyer. á m.	10,000
1 nyer. á m.	100,000	3	nyer. á m.	8000
1 nyer. á m.	60,000	55	nyer. á m.	5000
1 nyer. á m.	50,000	109	nyer. á m.	3000
2 nyer. á m.	40,000	212	nyer. á m.	2000
3 nyer. á m.	30,000	533	nyer. á m.	1000
1 nyer. á m.	25,000	1074	nyer. á m.	500
4 nyer. á m.	20,000	29,115	nyer. á m.	138
7 nyer. á m.	15,000		stb.	stb.

A nyeremény huzások tervezerint hivatalosan állapittattak meg.

A legközelebbi első, az állam által biztositott nyereményhuzás a következő összegbe kerül:
1 egész ered. sorsj. ára csak 6 m. vagy 3 frt 50 kr o. é. b
1 fél „ „ „ „ 3 „ „ 1 „ 75 kr. o. é. b
1 negyed „ „ „ „ 1 fél „ — „ 90 kr. o. é. b

Valamennyi megbizás az összeg előleges beküldése vagy postautalvány mellett azonnal és a legnagyobb gonddal eszközöltetik, mindenki magát az állam czimerével ellátott eredeti sorsjegyet kapván tőlünk kezéhez.

A megrendelésekhez megkivántató hivatalos tervezetekdij nélkül mellékeltetnek, minden huzás után pedig felszólitás nélkül küldjük részvétőinknek a hivatalos huzási jegyzéket.

A nyeremények kifizetése mindenkor pontosan az állam jótállás mellett történik s akár közvetlen megküldése vagy kivánatra érdekeltjeinknek Austria minden nagyobb piaczain fennálló összeköttetéseink által kézbesittethetik.

Vállalatunknak mindenkor kedvezett a szerencse, sok más tekintélyes nyeremény között gyakran az első főnyereményeknek örvendven az, mint **250,000 225,000, 150,000, 100,000, 80,000, 60,000, 40,000** stb fizettettek ki.

Az ily a legszilárdabb alapon nyugvó vállalatnál, előrelathatólag mindenütt biztonsággal a legélénkebb részvételre számithatván kéretik már a közeli huzás miatt is minden megbizást minél előbb, de mindenesetre **f. e. november 30-ika előtt** közvetlenül alulirott bankházhoz intézni.

Kaufmann & Simon,
bank- és váltó üzlet Hamburgban,

bevásárlása és eladása mindennemü államkötvények, vasuti részvények és kölcsönsorsjegyeknek.

U. i. köszönetünket lejezve ki ezennel irantunk eddig tanusitott bizalomért, felkérjük az uj kisorsolásnáli részvételre,— főtörekvésünk ezentul is oda irányuland, mindenkor pontos és szilárd szolgálat által tisztelt érdekeltjeink teljes megelégedését kiérdemelni. Fontebbie k

880 1—2

Férfiui gyengeség, megrongált idegzet. Titkos ifjukori vétkek és kicsapongások.

Dr. WRUN-féle

Peruin-por

(peru növényekből készitve.)

Egyedül csak peruin-por alkalmas a nemzés szülőszervek mindennemü gyengeségének elháritására, s igy a férfiaknál a tehetetlenség (férfiui gyengeség) s a nőknél a magtalanság eltávolitására. Nemkülömben pótolhatlan gyógyszer az idegrendszer minden bántalmainál. A nedv és vérveszteések által előidézettel erőtlenedéseknél s nevezetesen a kicsapongások önfertőzés és az éjjeli magömlések (mint a tehetetlenség egyedülálló okozói) által előidézett férfiui gyengeségi állapotoknál, valamint a kéz és lábak ideges reszketésenél, ezáltal oly szer van nyujtva, mely által az elmaradhatatlan eredmény okvetlen eléretik.

Ára egy doboznak leirással együtt 1 forint 80 kr.

Kapható Nagy-Kanizsán Prager Béla gyógyszertárában Főgymnasig; Bécsben Glischner A. okleveles gyógyszerész II ker. Keiser József Strasse 14.

891 3—30.

Lungen-
und 872 10—12
Magenleiden
geheilt.

An den k. k. Hoflieferanten Herrn Johann Hoff, königl. Commisions-Rath, Besitzer des goldenen Verdienstkreuzes mit der Krone, Ritter hoher Orden,

Erfinder

und alleiniger Fabrikant des Joh. Hoff'schen Malzextractes, Hoflieferant der meisten Fürsten Europas, in Wien, Fabrik: Grabenhof, Bräunerstrasse 2. Comptoir und Fabriks-Niederlage: Graben, Bräunerstrasse Nr. 8.

Hoff'sches Malzextract-Gesundheitsbier.

57-mal von allerhöchsten Seiten ausgezeichnet.

Die ersten, echten, schleimlösenden, Johann Hoff'schen Brust-Malzbonbons sind in blauen Papier; ohne registrirte Schutzmarke (Bildniss des Erfinders Johann Hoff) ist das Fabrikat gefälscht.

Hoff'sche Malz-Chocolade und Brust-Malzbonbons.

Ich litt an einem furchtbaren Magenleiden; jede Speise und jedes Getränk wurde sofort in Gestalt einer laulig riechenden, kaffee-artigen Substanz ausgeworfen; keine Arznei wollte helfen und meine mit schrecklicher Eile zunehmende Entkräftung und Abmagerung raubte mir alle Hoffnung auf Genesung, als ich meine Zuflucht zu Ihrem Hoff'schen Malzextract nahm. In einigen Tagen zeigte sich erhebliche Besserung. Nächst Gott verdanke ich nur Ihnen meine Lebensrettung. Bitte um Zusendung von 28 Flaschen Malzextract-Gesundheitsbier, 2 Kilo Malz-Chocolade und 10 Beutel Malzbonbons. Ihr stets dankbarer

Voelker, Landschafts-Direktor in Neu-Ingelow.

Se. Majestät

der **König** von **Dänemark** liess dem Fabrikanten Herrn **Johann Hoff** durch seinen Adjutanten mittheilen, dass er den **Werth seines Malz-Extractes sehr hoch anschlage, „ich habe,"** so lautete die königliche Erklärung, **„mit Freuden die Heilwirkung des Hoff'schen Malz-Extractes bei mir und mehreren Mitgliedern meines Hauses wahrgenommen."**

Unter 2 fl. wird nichts versendet.

Hauptdepot: N.-*Kanizsa* Fesselhofer József. *Z.-Egerszeg:* Hubinszky A., *Sopron:* P. Müller; *Keszthely:* Wünsch Ferencz; *Kaposvár:* Lajpczig Antal; *Kalocsa:* Behr B. Lipót. *Warasdin:* Kusy. Hochsinger Apotheken in Gross-Kanizsa bei S. W. Pollak.
Filiale Budapest, Trödlergasse No. 7.

Nyomatott Fischel Fülöp laptulajdonosnál, Nagy-Kanizsán 1881.

47. szam. Nagy-Kanizsa, 1881. szerdán, november 23-án. VIII. évfolyam.

Kiadóhivatal: Fischel Fülöp könyvkereskedése. Ujvárosház utcza. 513. szám.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt. Fél évre 3 frt. Negyedévre 1 frt. 50 kr.

Hirdetmények: 5 hasábos petitsor egyszer 7 kr. többszöri hirdetésnél 5 kr. Bélyegdij 30 kr.

ZALA

MEGYEI ÉRDEKŰ.

KÖZMŰVELŐDÉSI, TÁRSADALMI ÉS GAZDÁSZATI HETILAP

A ZALAMEGYEI GAZD. EGYESÜLET ÉS TÖBB MÁS EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Szerkesztői iroda. Hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők Uj városház utcza 513. sz.

Bérmentetlen levelek csak ismert kezekből fogadtatnak el:

Kéziratok vissza nem küldetnek.

Nyilttér: Petitsora 10 kr.

Meghivás.

A Zalamegyei Gazdasági Egyesület 1881-ik évi november hó 28-án délután 4 órakor Zala-Egerszegen saját tanács termében rendes

közgyülést

tart, melyre az előfordulandó tárgyak fontossága tekintetéből a tisztelt tagoknak minél nagyobb számban leendő megjelenése kéretik.

Tárgyak:

1. Az elnökök megválasztása.
2. Az évi költségvetés megállapitása.
3. Folyó ügyek.

Zala-Egerszeg 1881. nov. 1-én.

Árvay István,
ügyvezető elnök.

Csak a meddig a takaró ér.

(H. M.) Egy becsületes angol ember, furcsa neve volt, Smilsnek hitták, vagy ha még él, most is ugy hivják, vastag könyvet irt a takarékosságról, a mint látszik, tehát egy nagyon is reánk férő erényről, s egy magyar ember könyves Tóth Kálmán leforditotta magyarra, ezt tudjuk, de hogy hány magyar ember olvasta el azt a könyvet, azt már bajos volna megmondani, még bajosabb hányan szivlelték meg azokat az okos és jó tanácsokat a melyek oly gyönyörüségesen vannak elmondva benne.

Elmondja abban igen helyesen és szépen, mily nagy erény az a takarékosság, mennyi sok szép és üdvös dolognak a szülőanyja, miképpen lehet az erénynyel még egyszerübb és silányabb viszonyok között is családok jóllétét, anyagi boldogságát előmozditani, és közvetve, milyen befolyással van az ember életében a takarékosság erkölcsi tekintetben is; miképpen mozditja elő a takarékosság egyesek és családok békéjét, a jó egyetértést, miképpen teremt az rendezett viszonyokat az emberi háztartásban, hogyan veszi elejét az elzüllésnek, sokszor a kétségbeesésnek, melyet a takarékosság ellenkezője, a pazarlás előidézni szokott; minő befolyással van a czélszerü takarékosság a társadalmi viszonyokra s miképpen alapszik az állam jóléte egyesek takarékosságán, akkor, mikor ezen erény a nemzettest minden egyes tagját áthatja. Ez mind igen szépen, bőven el van mondva abban a könyvben, példákkal felvilágositva. Ugy, hogy igazán elgondolkozik az ember, mikor ezt olvassa, és képzelete lelke elé varázsolja azt a boldog állapotu országot, melyben a munka szeretete mellett mindenkiben a takarékosság szép erénye van meg, s a hol mindenkinek lévén valami feleslegje, nagy a nemzet vagyona, hitele korlátolatlan, adóssága csekély és a szegények sorsa is türhető. Megszivlelésre méltó tanácsok vannak benne, s ha gazdag ember volnék megvenném a Légrády testvérektől annak a könyvnek egész kiadását, s a hány példány csak volna, egy-egy magyarember asztalára tennék le egyet-egyet karácsonykor kriszkindlinek, (mert a magyar embernek tudvalevőleg nem nagy erénye a takarékosság), talán megszivlelné azokat a jó tanácsokat, és a maga javán okulva másokat is megtanitana a takarékosságra.

Én is neki elmélkedtem ama könyv olvasásakor, mert sok igazság van benne és az igazság akármilyen köntösben jelenjék meg, mindig-megkapó. Pedig szent igazság, hogy ránk magyarokra nagyon is ráfér a takarékosság.

Legtöbb bajunk, a melylyel családi és társadalmi életünkben megküzdenünk kell, a fölösleges sokszor oktalan és haszontalan költekezésben leli forrását. Igaz, hogy nem könnyü dolog a polgárisultság mai napság már tulfeszitett igényeit az ezeket teljesen kielégiteni nem biró bevételekkel, keresménynyel teljes összhangzásba hozni, de ha tudjuk azt, hogy a finomabb polgárisultság, igen sokat nem igényel, a mit mi jogos igénynek képzelünk, akkor valóban nem birjuk belátni, hogy miért nem egyszerüsithetnők életünket azon mértékben, hogy a civilizátiónak is meg legyen adva követelménye. Itt nem a szükségeseknek megvonásáról van szó, a mire czélszerü takarékoskodás mellett soha sincs szükség, itt csupán a fölösleges kiadásoknak törléséről van szó, melyek talán pillanatnyi élvet szereznek, de melyeknek utóize keserü szokott lenni. Itt nem a takarékosságnak azon neméről van szó, mely már határos a fukarsággal, s mely az emberi élet nemesebb élvezeteinek igényétől fosztana meg bennünket, hanem azon költekezésről, mely nagyon is érinti mesgyéjét a pazarlásnak, mely adosságokba ver, élvhajhászóvá, munkátlanná tesz, és legtöbbnyire megrontja a jövőt. — Igen helyes közmondás az, hogy csak addig nyujtózkodjunk, a meddig a takaró ér: de ha ezt az élet viszonyaira alkalmazzuk, azt kell mondanunk, hogy nem is egészen odáig, mert ha valaki mindent elkölt, a mit keres, az csak a mára gondol, nem a holnapra, melyen — meglehet — hogy családja koldusnak találja magát. Az igazi takarékosság számitó berendezéssel méri ki szükségleteit, anélkül, hogy elvonná azt, a mire szükség van, egy kis fölösleg mindig marad előre nem látott véletlen esetekre) ha ezek elő nem fordulnak, annál jobb, az a kis fölösleg szaporodik, és adott alkalommal sok szivet tépő gondtól megment. De valamint minden erény, nemcsak önmagára nézve szép és az embernek üdvöt hozó, a takarékosság is olyan, hogy az egész családban is, a melyet áthat, egészen más állapotokat teremt, más erényeknek hatalmas támaszául és tényezőjéül szolgál, és végre nemcsak a pénzre terjed ki, mely élvégre még teljesen boldoggá nem tehet, hanem a megelégedést nagyban előidéző módon kiterjed az élet minden viszonyára és körülményeire a családban, mely mivel boldogabb, mivel derült jóllétnek örvend, összetartóbb, szeretőbb is lesz, és ezen állapotában a jó társadalmi viszonyoknak is kiváló alapja és támasza.

Vegyük csak például magát az élelmezést. Külföldiek, kik Magyarországra jönnek azt állitják, hogy oly sokat sehol sem esznek mint nálunk, és valóban mi igen sokat adunk a gyomorra, s a diaetetika a legtöbbeknél bizonyára ismeretlen valami, s igy van az általában mindenben, de itt is csak a fölösleges, a tulságos kárhoztatandó, melynek éppen semmi haszna sincs, sőt a legtöbb esetben ártalmas, káros.

Soroljunk e fel példákat az élet egyébb viszonyaiból? Mutassunk oda a pazarlás rákfenéjének pusztitására a közgazdaságban, kisebb birtokosaink, iparosaink körében, -a honban különben legtöbb panasz jő? Ezt fölöslegesnek tartjuk. Tudják ezt nagyon jól, azért csak végezzük a hogyan kezdtük! Csak a meddig a takaró ér, de még ezen is beljebb.

A közraktárakról.

Már több izben volt alkalmunk e helyen a közraktárak fontosságáról megemlékezni, különösen pedig kiemeltük azon kiváló előnyt, mely városunkra oly közraktár létesitése által háromolnék. Különböző tényezők foglalkoztak már ezen terv kivitelével, többek között a Zalamegyei Gazdasági Egyesület, mely azon helyes eszméből indult ki, hogy a termelők érdekei teljesen összeesnek a kereskedők érdekeivel, és hogy **Kanizsa** városa, mely nemcsak Zalamegyének legjelentékenyebb kereskedelmi piacza, hanem mely az országnak egyik fontos emporiumát képezi, első sorban van hivatva arra, hogy egy közraktár létesitése által a hatalmas külföldi verseny által erősen károsított gabna, nyers termény és borkereskedésünket lábra segitse.

— A helybeli kereskedő testület már ismételve tett is lépéseket ez ügyben a mérvadó tényezőknél, de fájdalom, eddig minden siker nélkül. A legutolsó időben is folytak tanácskozások kiváló kereskedőink között ez ügyben, a melyek most már reménlhetőleg kedvező sikert fognak eredményezni. Sikerült ugyanis a kereskedőségnek e fontos ügyre nézve a „magyar leszámitoló és pénzváltó bank“-nak érdekeltségét, mely banknak Széll Kálmán az elnöke, megnyerni. Ezen bank ugyanis Budapest városától is átvette a raktárakat, és az országban az ily rak-

„Zala“ tárczája.

Epigrámmák.

I.

Mig e kebelt magasult érzelmek lángja heviti,
Kell, hogy szent nevedet szűm közepére [tegyem;
Ott ragyog az és mennyei fényt hint lelki [valómra
S még sirom is kiderül általa angyali lény!

II.

Hogyha a lét kiaszott sivatag, vagy szörnyü [magány csak
Drága barát nélkül, szünk kit epedve [óhajt:
Ugy lelkem bizonyára a mennynek ölén vi- [gadoz már,
Mert szeretett Lajosom, nemde Te vagy [e barát!?

III.

Itt az örök szeretet heve ég e kebelben [irántad,
Mit zápor sohasem, mit zivatar ki nem olt,
Sirba viend a halál, de derül neved által a [sirbolt,
Csillagként ragyog az ott is örökre nekem.

Kozáry József.

Az asszony, ha ördög.

SZALAY SÁNDOR-tól.

VI. Névnapi üdvözletek.

(Folytatás.)

Kedeő Sámuelné nagy boszuságára egyszer csak az jutott eszébe a nagyhatalomnak, hogy a magyar emigransokat jó lenne fölmenteni és megtette.

Adélhoz is meghozta e hirt a hirlap. Éppen Borkövyvel együtt ültek, mikor ezt olvasta. Roppantul zavarba hozta e nem várt ujság. Éppen akkor beszélték meg, hogy most már a tizenötévi zálogidő elmult ugyan, de Madarassy — a mint leveleiből gyanitani lehet — nem szándékozik vissza Európába, de reménye sincs, hogy valamikor fölmentést kapjanak. Igy tehát attól nem is kellett tartani a pokoli terveket főző Adélnak.

Miután tehát egybekelésökre nézve semmi akadály sem volt előttük, csak is az öreg Kedeő, azt akarta láb alól eltetetni minden áron a hű életpár. A hajtóvadászat alkalmával tett kisérlet meghiusult. Ez időtől fogva Kedeő Árpád éber szemmel kisérte mostohaanyjának minden lépését, mert észrevette, hogy szegény gyámoltalan apjának élete ellen tör. Kedeőné ezt igen jól látta; de könnyen tulgázolt rajta, mivel Árpádnak az erdősék Idájával folytatott szerelmi viszonyáról kimeritő tudomása volt.

A hajtóvadászat után nehány napra Kedeőt figyelmeztette Adél, hogy Árpádot komolyan vegye négyszem közé és figyelmeztesse azon örvényre, melynek szélén áll. Adja tudtára, hogy azon szerelmi viszony, mely egy oly előkelő, nagy ágyban született fiut a kunyhók közé vezet, előbb utóbb szégyenfoltot vet a családra.

Az öreg Kedeőnek ez szentirás volt már csak azért is, mert az ő minden bölcseségekben bővelkedő kedves felesége mondta, kinek akarata és beleegyezése nélkül ne görbüljön meg egyetlen hajszál.

Szegény öreg Kedeő nagy tekintélyü feleségének méltó indignatiójára nem birt hasonló szónoki hévvel felelni, hogy igen is ez „crimen laesae nobilitatis“; hanem hát elég volt az ötőle, hogy házisapkáját, a nemesi üresség mesterséges boltozatját földhöz vágta és nem is emelte föl mindaddig, mig Árpád fiának tudtára nem adta, miképen őrizkedjék a vérkeverétől, mert az sohasem terem jó gyümölcsöt; a paraszt csak paraszt marad, ha százszor fölszabaditják is. Aztán, mintha legalább is három paraszt esett volna le a szivéről egészen megkönnyebbült, hogy hát mégis csak a sarkára bir ő még állani, mikor a felesége ugy kivánja. És mindenek felett az hizelgett neki, hogy érvei megdönthetlenek valának, mert fiskálisnak készülő fia sem volt képes replikázni, belenyugodott.

Kedeőné mindezt tudta és meg mert volna esküdni, hogy ez viz leszen az ő malmára. Tehát csak a férj leszen most hátra. Igen, de akkor vették tudomásul az amnestiát. Ez minden légvárukat romba döntötte.

De Kedeőné nem azon jellemek közé tartozott, kik az első akadálynál visszalépnek. Mikor a hirt elolvasta Borkövyhez fordult.

„Mit gondol Elek, fog-e élni Madarassy az amnestiával?“

„Én azt hiszem — válaszolt Borkövy — hogy Iván barátom sokkal jobban szereti hazáját és gyermekét, hogysem künn maradna. Mihelyt az amnestiának hirét veendi, azonnal bejön és pedig mint gazdag nábob. Söt az sem lehetetlen, hogy valami uton-módon megsejditve jó eleve a fölmentést, valahol Olasz- vagy Törökországban várta meg annak kihirdetését s nehány nap alatt már itthoun lesz.“

„De Elek, akkor én veszve vagyok. En eddig hitegettem Ivánt, hogy leánya él, egészséges és szép előmenetelt tett a tanulásban. Ha most a leányért remegő apa megjön és látja, hogy leveleimnek minden betüje ügyesen kigondolt hazugság, a legkétségbeesettebb lépést követheti el. Meg csak arra gondoljon, hogy egyszerre koldussá lennénk és ragyogó álmaink, hogy egykor független urai leszünk e szép birtoknak, hogy szerelmünket nyiltan megmutathatjuk a világnak, nem kell a hidegség vagy közöny álarczába zárni — mind, mind romba dőlnek.“

„Igaz, de mit tehetünk?“

„Ön kérdi azt, ön a tettekre teremtett férfi? egy nőtől, kinek csak egyetlen hatalma, ereje van: a szerelem; annak is önmaga a legkinzottabb rabja. Ha én férfi volnék, ha ereimben nem az én nememnek tehetetlen, gyáva vére buzogna, nem kérdeném Borkövy Elektől, hogy mit tegyek akkor, mikor kedvesemnek életéről, mindenéről van szó, hanem áldozatul tenném a szerelem oltárára életemet, becsületemet, még üdvösségemet is. Igen, csakhogy ahoz forró, mindent feledő szerelem kell.“ — Igy szólt hévvel Kedeőné; nagy sötét szemeit Borkövy Elekre függeszté s azokból két ragyogó könycsepp gördült végig a márványsima arczon; aztán a pamlagra hanyatlott.“

„Életem, mindenségem, Adél! ne essél kétségbe! Inkább egy cseppig kiontom érted véremet, csak könyüidet ne lássam. Szólj mit mit tegyek?“

„Semmit! — szólt sötéten Adél — Madarassy Adél, ha nem férfi is, buzog oly nemesvér ereiben, hogy a „vagy-vagy“ pillanatában szivébe bir felejteni egy elnémitó tört. Mért bizzam én férfiban? A férfi csak addig rabja a nőnek, mig ajkain megrészegül; azután a nő lesz játékszer a férfi előtt. Távozzék! Majd ha e szivből kieresztem azt az átkozott vért, mely önért forrott, jöjjön el és kaczagjon fölöttem!“

Borkövy leborult Adél előtt. Olyan tulvilági volt ebben a pillanatban annak arcza, hogy Borkövy imádkozni szeretett volna előte, ha régen az ördöggel nem volna alkuban.

„Adél — szólt remegve s átkarolta Adél térdeit. — Mindent megteszek. Ne vádolj üdvösségem! Jer ölelj még, csókolj meg, hadd részegüljek meg még jobban, hadd lássam hadd érezzem mennyországnak a poklot, ugy könnyebben rohanok kárhozatomba érted. Ne félj: Madarassynak veszni kell!“

Adél méltóságos tekintettel állott odább.

„De bizhatom-e benned? — szólt — benned, a ki csak nehány pillanat előtt habozva állítál és remegtél, mint a gyermek, kinek kezébe adják a fegyvert, hogy süsse el?“ —

„Mindent megteszek, csak élj, csak szeress!“

„Jó, tehát most menj G....be. Az igaz, hogy ide messze van, de, ha őszintén szóltál, ezt is megteszed. Ha Iván haza jön, ott keresztül kell jönnie. Fogadj kémeket, bérenczeket, szóval tégy meg mindent, e mit szükségesnek tartasz arra, hogy egy keresztül utazó idegen se jöhessen keresztül tudtod nélkül. A többit rád bizom. Tehát menj, mert az idő drága! A várost el ne hagyd. Időnkint elmegyek hozzád. Isten veled! Ne e csók bátoritóul! Ha Iván hozzám juthat a te vigyázatlanságod következtében, akkor csak ravatalomon láthatsz még egyszer.“

Rögtön intézkedéseket tettek az elutazásra. Egy óra mulva Borkövy Elek Kedeőné csókjaitól részegülten ment őrállomására. — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Másnap az öreg Kedeőnek nevenapja volt.

Ez alkalomra a régi jó czimborák összegyültek. Hivatalos vala a község érdemes plébánosa is; kedélyes öreg ur, hirneves rimelő; minden toasztját versben szokta elmondani.

Akkoriban a nagyurak gyomra is csak ugy a harangszó után járt, mint a szegény emberé. Egy nehány idegent majmoló evett csak akkor, mikor a szegény ember megehül és uzsonát eszik. És abban a jobb gyomru korban azért sem kötötték a vendéget az etiquette akasztófájára, amiért őszinte gyomorral bevallotta, mikor elhuzták a delet, hogy önála bizony erősen telhőzik.

Pedig kérem ez nem is igen régen volt. Ezelőtt 15 esztendővel. Abban a boldog időben, mikor én kis gyerek voltam; aztán a sok szép néni között pajtásaimmal bujósdit játszottam...... a krinolinok mellett. Es az imposans viselet abban az időben bukott meg és most már annyira lenyuzták magukról a szép nénik, hogy bizony bizony nehéz volna most közöttük bujósdit játszani. Magukat is nagy ügygyel, bajjal birják csak elbujtatni mostanában a módis szoknya-préselményben.

Na de ha mi ilyen dolgokkal bajlódunk, akkor a kedélyes plébános ur megneheztel, mert már kijelentette és pedig pattogós rimben, hogy:

„Kedeő Samu nem János,
Éhes már a plébános.“

„Mindjárt szent atyám, mindjárt!“

Csakugyan hozzák a párolgó levest. A vendégek helyet foglalnak. Nem igen kell kijelölni a helyet; nem is pörölnek csupa udvariasságból, hogy melyik üljön hátrább? A vének elfoglalják az őket megillető helyet;

tárak egész hálózatát szándékozik felállitani, mely raktárak bizonyos érintkezésben álljanak a központival. E körülmény biztossá teszi sikerünket. A nevezett banknak érdemekben dus elnöke, a kitünő hazafi Széll Kálmán kijelentette már a bank készségét e vállalatnak helyben való létesitésére, mivel ez meg van győződve a kanizsai piacz fontosságáról, s a Dunántul létesitendő közraktáraknál első sorban városunkat vette tekintetbe. És igy a legfontosabb intézmények egyikének valósulását remélhetjük, mely intézmény termelési, kereskedelmi és közlekedési viszonyainknak jelentékeny lendületet adhat, mely vállalat elé annál nagyobb bizalommal tekinthetünk, mert a világhirü intézet élén az ország legjobb férfiai állanak, kiknek neve biztos kezességet nyujt az eljárás tökéletes szolidságáról, mely férfiakra nyugodtan bizhatjuk érdekeinket. Most, miután a kezdet meg van téve, bizton elvárhatjuk, hogy az érdekelt felek mindegyike a magukét megfogják tenni a terv sikerültére, első sorban pedig városi képviselőségünk kötelessége lesz bebizonyitani, hogy felfogva ezen, piaczunk emelését czélzó vállalat horderejét, a jogos igényeknek meg fog felelni. Reméljük, hogy olvasóinkkal közelebb kedvező eredmény tudathatunk. X. Y. Z.

Levelezés.*)

Zala-Egerszeg, nov. 17.

Kedves barátom!

Te magad is jól tudod, hogy a tanitónak kevés ezüst ragyogásu pillanat jutott osztályrészül az életben. Azokat, kik az anyagi téren fáradoznak, sokkal jobban dijjazzák mint azokat, kik a szellemi téren vesződnek az embercsemetékkel, hogy az emberben kialakitani segitsék az embert és képessé tegyék őt a földi életnek valamelyik pályájára. Ez igen nehéz munka, — nehéz pedig azért, mert ha a gyermek igen sokat tud, azt mondják, hogy a feje kitünő, ez még tanitó nélkül is tudna fejlődni, — ha pedig a gyermek tehetsége sehogy sem akar fejlődésnek indulni, ennek meg a tanitó az oka — s a tanitónak a legtöbb esetben egyebe sem marad az öntudatnál, mely nyugtatónak, vigasztalónak ugyan igen jó, de melylyel a tanitó jól nem lakik. — Egy kitünő művésznő, a ki a nagy publikumot elragadtatni képes isteni művészetével, egy este többet keres, mint egy igazgató tanitó 8 esztendő alatt. Nem irigyli senki tőle, de az a mester, aki az öntudatlan gyermek elméjét, szivét megnyitja és az isteni képmást megvalósitja örül, hogyha végső napjaira egy betevő falatja van, mig sokszor azok, kikben a képzés alapjait ő rakta elmosódhatlanul, nagy állásokban büszkélkednek.

De hagyjuk ezeket a reflexiókat, melyeknek végük, hosszuk nem volna, ha tovább akarnám füzni. Csak egy lélekemelő ünnepélyről akarok itt szólni, mely e hó 12-én a helybeli polg. isk. rajztermében ment végbe, mely alkalommal nyilvánosan tüzte fel Krób Pál, tanfelügyelő Weisz Joel igazgató mellére az arany érdemkeresztet, melylyel az utóbbi legközelebb kitüntettetett. Lélekemelőnek nevezem ez ünnepélyt, mert valóban az volt. A rajzterem alig birta befogadni a közönséget. A testületek képviselve voltak ott mind. Ott volt az iskolaszék küldöttsége tek. Árvay István ur vezetése mellett; a városi küldöttség, melyet Miszóry Ignácz városbiró vezetett; az izr. hitközség Fischer Ignácz közs. elöljáró elnöklete alatt. Dr. Horváth Károly apát ur és sok mások, kik tanui akartak lenni az egyszerü néptanitó számára rendezett ünnepélynek, mely egyszerüségében valóban megható volt, s mely annál örvendetesebb, mivel bebizonyitá, hogy a lelkiismeretes működés az öntudaton kivül elismerést és hálát is terem.

A közönség teljes számmal összegyülvén az emlitett helyre, a megye tanfelügyelője tek Krób Pál ur üdvözölte első izben a veterán tanitót, ki jelenleg 75 éves, s ki mint maga emlité egyik feleletében már 70 év óta nyeli az iskola porát. Elolvasván a kitüntetést tartalmazó legmagasabb királyi leiratot, az őszinte örömérzelmet visszatükröző meleg szavakban lelkesült beszédet tartott ugy a közönség, mint az ünnepelt veteranhoz, kinek mellére beszéd közben feltüzte a keresztet. Az egész beszéd nem állván rendelkezésemre, annak valóban megható végszavait irom csak ide, a mikor a tanfelügyelő mint ember fordul a kitüntetetthez. A keresztet mellére feltüzve igy folytatja: „Ne vegye tőlem rosz néven a t. közönség, ha záradékul megszóllal bennem az ember, mint jóakaró barátja a kitüntetettnek. Kedves öreg barátom! Ragyogjon a legmagasabb kitüntetés jelvénye még számos éven át melleden s amilyen jó egészséggel érted el e tisztes öreg kort, oly életvidor jó kedvvel légy még számos éveken át fiatalabb pályatársaidnak követendő példányképe. — Ti pedig (a tanulókhoz fordulva) tanulói a kitüntetettnek, hálás emléketekbe véssétek e napot és soha se feledjétek el jó öreg tanitótokat. Viseljétek magatokat ő irányába ugy, hogy tetteitekből láttassék meg az, hogy a szent irás e szavait ismeritek: „a vén ember előtt kelj fel és a vén embernek arczáját megbecsüljed." — Most pedig velem együtt kérjétek a mindenható Istent, hogy kedves tanitótoknak hátralevő életideje csendes és nyugodt legyen s mig él, mindig boldogul éljen. Éljen! Éljen!"

A derék tanfelügyelő ezen a megillettődés meleg hangján mondott szavaira az ünnepelt könnyes szemekkel válaszolt, viszszatekintve multjára és megköszönve a kitüntetést; hálát adva hogy magyarnak született.

Volt tanitványai nevében Dr. Graner Mihály üdvözölte, átadván neki egy tanitványai által gyüjtött 750 frtról szóló takarékpénztári betétkönyvecskét. Dr. Graner igen szives üdvözlő szavaira, megillettődve válaszolt az ősz tanitó, mondván, habár 50 év óta küzd a tanitással járó bajokkal, e pillanat mindent elfelejttet vele s öröm dagasztja keblét, látva mily részvéttel sorakoznak köréje volt tanitványai.

Még hátra volt a hitközség, melynek elnöke Fischer László ur üdvözlő szavaiban felemlité, hogy a község, tekintve az ősz tanitó évek hosszu során át kifejtett fáradhatlan működését neki nyugdijat biztosit. — Mit a kitüntetett szivélyes szavakban megköszönt.

Azt talán emlitenem sem kell, hogy este 40 teritékü bankett volt és az örömnapnak méltó befejezésére „biberunt magnum áldomás" A pohárköszöntésekben sem volt hiány.

Igy mult el ezen szép, ezen megható ünnepély, a rokonszenv és jó érzés számos jeleivel.**)

*) Mult számunkra későn érkezett.

**) Őszinte örömmel olvastuk e sorokat, melyek hű képét nyujtják a megtartott ünnepélynek, mely nemcsak a kitüntetettnek válik becsületére, hanem becsületére válik azoknak is, akik ezt rendezték. — A földi élet sokféle esélyei közepette az ember sokszor hajlandó hinni, hogy nincs elismerés, nincs hála, s az egyszerü, habár tisztességes pálya utja, csak a tövisekből terem bőven, de annál kevesebbet az elismerésből. — Kétszeresen örvendünk a magunk részéről is Weisz Joel batyank valóban megérdemlett kitüntetésén, s hordhatja azon keresztet dijul azon drága gyöngyökért, azon verejték cseppekért, melyek lelkiismeretes fáradozása nyomán annyiszor gyöngyöztek homlokán. Az ur Isten adjon neki még számos évet, hogy multja fáradozásainak a megérdemlett nyugalom édes csendjében örülhessen mint olyan, ki megtette azt, a mivel tartozott.

Szerkesztő.

Hazánk integritásának ügye

a XVIII. század folyamában,

vagyis a törökök végképi kiüzése után miképp s mennyiben kapcsoltattak vissza az anyaországhoz az elszakasztott területek?

Értekezés.

Irta: KOZÁRY JÓZSEF.

(Folytatás.)

A visszakebelezés 1778. junius 6-án Niczky Kristóf gróf és Zichy Ferencz kamarai, továbbá Vörös Antal aládor és királyi táblai biztosok által hajtattak végre; ez a temesi tartomány, tekintet nélkül a vármegyék régi határaira, melyeket sem az akkori diplomatia, sem a tudomány már nem ismert, Krassó, Temes és Torontál vármegyékre alakult.*)

Az 1779-iki év a régi Szörényvármegyét nem támasztotta föl; ez egy későbbi időnek lőn föntartva. Emlékezetes tény származott az 1779-ki alakulásokból. Ugyanis az alig megalakult Krassóvármegye kénytelen volt 1783-ik évben a maga kerületéből 14 községet és pedig: Karánsebes várost, Golec, Petrosnica, Pestere, Buhin, Pojana, Voislova, Szavój, Cseres-Bistra, Glimboka, Obresia, Jász és Csuta földeket, a határőrvidéknek átengedni.[44])

A királynő gondoskodott azonnal az emlitett 3 vármegye föispánjairól is, Temesbe Niczkyt, Torontálba Győry Ferencz grófot, Krassómegyébe pedig Haller grófot nevezte ki, kik aztán megyéikben a municipális igazgatást a többi megyékéivel egyenlő módon állitották helyre.

Minthogy azonban a bánságból a majdnem két századig tartott török uralom alatt a nemesség végkép kipusztult, a királynő 1780-ban a terjedelmes koronai uradalmakból-kisebb-nagyobb jószágokat áruba bocsátott s minden uj birtokost egyuttal nemesi oklevéllel is megajándékozott.

A temesi bánság bekéblezése s az alkotmányos megyei igazgatás helyreállitása még egyéb intézkedéseket is szükségessé tett. Az ugynevezett nagy-kikindai illérezred, mely a bánság visszafoglalása után a bevándorlott szerbekből alkottatott s melynek székhelye a Maros torkolatától a Tisza hosszában Nagy-Becskerekig terjed vala, föloszlattatott s az előbbi hadi szolgálatot tevő nép némi kiváltságokkal megadományoztatván, polgári állásba helyeztetett; az egész terület pedig a nagy-kikindai kamarai kerület neve alatt Torontálmegyéhez kapcsoltatott. Az ily módon föloszlatott ezred helyett az uj 3 megye kapcsolt részein a Tisza torkolatától Erdélyig a török határszélek hosszában két uj határvédő ezred állittatott föl az ott lakó vagy a kikindai kerületből oda áttelepitett népségekből.[45])

*) Vesd ö. Mailath: „Gesch. des Magyaren, 1853. IV. 30. lap.

[44]) Pesty Fr. I. 185. l.

[45]) Horvath M. VII. l.

De nemcsak a nagy-kikindai volt illirezredről, hanem általában az ország határaiban lakó egész szerbfaj állapotáról is intézkedett Mária Terézia. De ezen intézkedéssel nem valának a szerbek megelégedve s ujabban kérték a királynőt ügyeik jobbkarba helyezésére. — Kérésük meghallgattatván, 1796-ban Hadik Endre tábornok és budai kormányzó vezetése alatt egy szerb nemzeti gyülést tartottak s az onnan fölterjesztett kérelmek nyomán 1771. jul. 20. minden nemegyesült görögszertartásu illir nemzetbeli alattvaló számára az ugynevezett illir szabályzatot tette közzé. Ebben legfontosabb czikk az volt, hogy a szerb metropolitának eddig a világi ügyekben is gyakorolt hatalma megszünvén, helyette rendeltetett, hogy a szerbek ezentul közpolgároknak tekintessenek s a katonai rendben levők hadi tisztjeiktől, a polgári állásban levők pedig az illető megyei és városi magistratusoktól és a magy. kir. cancellariától függjenek, vallási gyakorlatok s a papság egyéb ügyeiben mindnyájan az udvari illir bizottmányhoz tartozzanak.

1779-ik évben „Declaratorium Illyricum" név alatt ujabb szabályzat jött létre, mely egyebek közt a karlóczai metropolitának kiváltságos jogait még jobban megnyirbálta s a szerbek papjaikkal ép ugy, mint az ország többi lakósai, a megyei, városi s földes uri hatóságoktól és a magy. kir. udvari cancellariától tétettek függőkké.[46])

Mária Terézia kormányzatának végéveiben történt Lengyelországnak amaz fölosztása, mely eredményeiben szintén összefügg fölvett tételünkkel.

Ő határozottan ellenezte ezen ország szétharácsolását: „Én magamnak — ugymond — egy falut sem akarok megtartani, mihez jogom nincsen s valamint nem akarok a máséhoz nyulni, ugy türni sem fogom, a mennyire tehetségemben áll, hogy mások tehessenek foglalásokat; engem semmiféle osztályterv nem viend kisértetbe, söt minden ilyféle tervet megvetéssel utasitok el magamtól. És ezért nem is tulajdonitok magamnak valamely érdemet; mert nekem mind az eszély és politika elvei, mind a méltányosság és igazság érdekei szerint igy kell cselekednem.[47])

„De a körülmények mégis mást határoztak, minthogy nemcsak a II. Katalin az orosz czárnő, vagy mint őt II. Frigyes porosz király hizelgőleg nevezni szerette: az éjszaki Semiramis, hanem maga a király is igen megbarátkozott azon eszmével, sokkal jabban már, hogy sem ettől elállani akármelyik is hajlandó lett volna.

A szerződést a két hatalom ez iránt 1770-ben már munkába fogta s minthogy a következő évben meg is köttetett, Mária Teréziának, hacsak Török, vagy Lengyelországért háborut viselni nem akar egyéb választása nem maradt, mint vagy a török birodalom, vagy Lengyelország fölosztásába belenyugodni.

A választásban nem soká habozott a bécsi kormány, de Mária Terézia csak hosszu habozás után s csak igen nehezen tudta elhatározni magát arra, hogy megegyezését adja Lengyelország végfelosztásába, mit már lelkiismeretével s józan politikai belátásával is rosszalt és kárhoztatott, mit Kaunitz herczeghez irt eme szavai eléggé tolmácsolnak: „Az egész ügy oly kellemetlen nekem, oly annyira ellenkező elveimmel s kormányéletem egész folyamával, hogy csak rá se gondolhatok. Ez ügyben, miben nemcsak az igazság égbekiáltólag ellenünk, hanem a józan ész és minden méltányosság is ellenünk van, megvallom, oly szorongattatásban vagyok, mint még soha nem voltam egész életemben. Még láttatni is szégyenlem magamat. Gondolja meg a herczeg, mily példát adunk a világnak, hogy Lengyelország, Moldva és Oláhország egy nyomorult rabja miatt becsületünket, tekintélyünket koczkára teszszük. De látom, hogy magamra maradtam s nem vagyok hajdani erőmben, a dolgot tehát, bár felette nagy busulásommal, menni hagyom a maga utján."

Midőn pedig 1772-ik évben végmegegyezése kivántatott aug. hónapban, e szókat irá az előterjesztésre: „Placet; mivel azt annyi nagy ember ugy kivánja, de ha már én majd rég a sirban leszek tapasztalni fogják, mi lesz annak következménye."

Beleegyezését mégis Lengyelország elharácsolása iránt azon föltéthez kötötte, hogy a török birodalom épsége legalább az Al-Dunánál változást ne szenvedjen. Ezen kikötés miatt szünt meg az orosz udvar Moldva és Oláhország függetlenségét továbbra is sürgetni.

A porosz, orosz és osztrák hatalom seregei ugyanazon időben egyszerre rohanták meg szegény Lengyelországot s az 1773-ki évben összegyült lengyel országgyülés hiába kérte Szaniszló király által az ország földarabolásának megakadályozását a franczia, spanyol és a svéd hatalmak beleavatkozásával, szabadsága a jelenvolt orosz hadak által csakhamar elnyomatott s még ugyanazon évben szept. 16. szintén kénytelen vala aláirni az osztályszerződést, mely szerint Oroszország 3 ezer, Poroszország 6 száz négyszögmértföldnyi területet kapott, Mária Terézia pedig az országnak Zsigmond által 1412. — évben Lengyelországnak elzálogositott 16 szepesi várost kapta vissza s ezen felül Lengyelországból mintegy 2 ezer négyszög mértfnyi tartományt foglalt el, mely a mai Galicziát képezi. A maradvány még körülbelül 10 négyszög mértföldre rugott 4 millió lakóssal. Ez Szaniszló király birtokában hagyatott. Az ország szétharácsolása 1795-ben már harmadszor is megtörtént.

A török-orosz háboruknak az 1774-ik év, julius havában kötött kucsuk-kajnardsi béke vetett véget, mely, minthogy a fényes porta ekkor már nagyon megvolt gyöngülve s a békét csak kényszerből kötötték meg, oly nagy függésbe hozta ezentul a török birodalmat az iránt, hogy a telhetetlen orosz amazt már csaknem sajátja gyanánt tekintette s csak időkérdése volt, hogy azt majd forma szerint is birtokai közé kebelezni jónak lássa.[48])

E béke kötése előtt már biztositani akarta magát a bécsi kormány az iránt, hogy Moldvát és Oláhországot a töröknek visszaadja, miért is a portával kötött szerződés szerint, ennek egy tartományát: Bukovinát, mint felette fontos hadászati területet megszállotta. Később e tartományt Kis-Oláhországért cserébe a törökök végkép átengedték.

E tartománynak, mely hajdan a X. század végéig Erdélyhez tartozott s összesen 189 négysz. mértföldnyire terjed s lakósai közt 9 magyar helységet számlál, Mária Terézia Splényi Gábor bárót nevezte ki első kormányzójává.[49])

Eképp Mária Terezia, midőn a nemesebb lelkiismeret sugallata szerint hazánkat sokféle intézkedése által fölvirágozni igyekezett, egyuttal 40 éves, a magyarokra nézve áldásosnak látszó kormányának legnagyobb dicsőségére, hazánk területi integritását, melyet idők jártával a balszerencse sokszor megrongált, ismét helyreállitotta, Fiume tengerparti szabad kikötőt 1776-ik évben Magyarországnak adományozván s közvetlenül ahhoz csatolván, Majláth Józsefet első kormányzójává nevezte, s igy a bécsi kapucinusok temploma alatt levő sirjának földirata soká jelentőségteljes lesz a magyar előtt főleg eme szavaival: „Hungariam aeternis vexatam bellis, perenni pace novi, veteribus regnis auxi, Themidem musas revexi, Socrus regum filia conjux mater caesaris hac brevi claudor urna."[50])

(Vége következik.)

[46]) Szalay L. A magyarországi szerb telepek.

[47]) Horvath M. VII. 453. l.

[48]) Hammer: Gesch. des Osm. Reiches IV. 570 s köv. l.

[49]) Horváth M. VII. 457. l.

[50]) Péczeli: „Mindenes Gyüjtemény" 1789. I. 142. lap.

a fiatalok meg oda ülnek, a hol hely marad. És egyiknek a fejében se apadt azért a velő.

A plébános urnak az is szokása, hogy minden ételre rimet mond. Ott ül a háziasszonytól jobbra.

A levesre igy sül el tehetsége:

„Pompás ez a leves,
Hogyha sok is, keves."

Ez persze annyit is jelent, hogy miután ugy is ő eszi meg minden bizonyosan először a tányér levest, hát kér alázatosan még egy kevesecskét.

Bizony nekünk is legjobb lenne azt a pompás ebédet végigenni, minthogy ilyen száraz sorokban elmondani: mi mindent nem ettünk és etetünk? De hát vagyok én olyan udvariassággal az olvasó iránt és annyi kimélettel magam iránt, hogy még a töltött káposztát is elhagyom, ámbár a plébános urnak négy sorba foglalt füstölthussal és egyéb káposztalényegekkel teljes verse még most is a fülemben cseng. Áttérek egyenesen azon étellez, a mivel most már a megokosodott francziák kezdik az ebédet, t. i. a pecsenyéhez.

Jóravaló magyar szokás az, hogy mikor az embernek gyomra is, szive is meglehetősen szinültig van, nem igen viheti szó nélkül tovább a dolgát.

(Folytatás köv.)

A Budára törekvő szintársulat.

Debreczen, Nyiregyháza, Baja, Pécs, Kassa, Nagyvárad, Miskolcz, Pozsony, Balaton-Füred, Veszprém, Szeged, 1858. 1859. 1860.

Molnár Györgytől.

(Folytatás.)

A czéljához mind közelebb jutó kántor Gyuszi bár most is és ujra elutasitva Budától, törhetlen akarattal és reménykedéssel munkálkodott tovább és tovább ideáljának megvalósitására. A politikai viszonyok oly nehezen, oly döczögve fordultak az idő kerekén, pedig csak ettől várhatta a magyar szinészet is, hogy Budára bejuthasson; a Kazinczy ünneptől kezdve a politikai tüntetések megindultak és a 100 évvel ezelőtti szellem, mintha sirját elhagyva abból ki kelt és beszárnyalta volna hazáját, melytől és melyért annyit szenvedett; ő valóban, ő megint ébresztője volt a nemzetnek, mely szellemszárnyainak legyintésére ébredezni kezdett; alig hangzottak el a Kazinczyt dicsőitő hymnusok, követte azt a nagy magyar Széchenyi halála, és az örömhangok gyász kórusokba mentek át, kisérve megáradt könyektől; de csakhamar jött a gyöngéden vigasztaló Kisfaludy Sándor ünnepe a kies Balaton-Füreden; a reményt nyujtó édes örömdalok ujra földagasztták a kebleket s a hálakórusok ismét égfelé szálltak. 1860. jun. 11-én a fél ország szine ott állt a Balaton tükrére és a megénekelt bérczek felé tekintő Kisfaludy szobra előtt, melyet óriási lelkesedéssel lepleztek le.

A kántor Gyuszi társulatát hivták meg az ünnepélyre, egyszersmind 3 évre neki advá ki a balaton-füredi szinházat is.

Diszben, pompában ékeskedett az egész kies fürdő, a diszelőadás a következő programmal tartatott meg: Első szakasz; „Kisfaludy Sándor emlékezete" Szabó Richárdtól, fölolvasta Molnár:

„Tüneményes időket élünk — monda hazánk egyik legszellemdusabb irója — és valóban, ha napjaink a széles e hazában minden lépten-nyomon, minden legkisebb alkalommal nyilatkozó közérzület mozzanatait tekintjük, tüneményes jelenségeket látunk, mert a szellemek föltámadnak sirjaikból, — mig mások ismét sirba lépnek, hogy a nemzetet sirjok fölött szeretetben, összetartásban, küzdelemben egyesitsék.

Tüneményes időket élünk. A vének megifjodnak; az ifjak megérnek; a férfiak tettvágyra buzdulnak; a hölgyek lelkesitenek melegebben mint valaha, mintha a földből emelkednék, vagy az égből ereszkednék alá valami bűvös lég, mely istenérintésekint lesimitja a szemekről az álmot, leolvasztja a szivekről a kérget, — és rugékonyságot önt az eltompult lelkekbe.

Ugy vagyunk, mint midőn a tomboló vihar után az ég kiderül és örömittasan látjuk, hogy a vész terhes felhők leömlése csak a portól és kártékony férgektől tisztitotta meg vetéseinket és mezőinket, mert a zápor sulyától lekonyult szálak föl emelkednek, és játszi himbálással ragyogtatják a rajtok maradt cseppeket, melyek ártani többé nem képesek, — sőt üditő élet nedvet rejtenek magokban.

Ó áldott légy te tüneményes idő, te varázsló bűvész, ki lesimitád szemeinkről az álmot, és azon fölemelő öntudatra ráztál föl bennünket, hogy nem vagyunk meghalva, hanem életerő pezseg ereinkben, egészséges vér lüktet sziveinkben, mely biztositéka egy még hosszú és virágzó életnek.

Ó, áldott légy te tüneményes idő, mely jelenségeid egyikében, a halottak iránt nyilatkozó szent kegyeletben nagy elhunytjaink sirjánál és szobrainál összegyüjtesz bennünket, hogy midőn közösen megsiratjuk elhunyt nagyjainkat, a lehullott könnyek ragyogásában a hálateljes kö[illegible]kifejezésében örömteljes megillettődéssel [illegible], hiszen minket egy gondolat, egy érzelem, egy akarat vezérel.

Alig éredtünk fel Kazinczy sirjánál; — Széchenyi ravatala körül gyülekeztünk össze. A tüneményes időnek egy nagy halottának emlékét kelle fölelevenitenie és egy még nagyobb halottat kelle sirba vinnie, hogy egy nemzetet aléltságából fölrázzon, és ujjával ama szellemerőre és egyességre mutasson, mely e nemzet lelkében él és jövőjének megdönthetlen védfala.

A kegyeletes megemlékezés és nemzeti önérzet ismét egy nagy emberünk emlékoszlopa körül gyüjtött össze bennünket. Az összeforradó közérzület ismét oly magasztos szépen nyilatkozott, hogy a költőként: „szivünk megtelik az öröm borával" és fölhabzik a szeretet, az összetartás gyöngye, mi a nemzetek életének, erejének, erényének legdrágább ékessége.

El volt mondva százszor meg százszor, hogy a mely nemzet ugy tudja megtisztelni jelesét, ily összeolvadó kegyelettel hódol a szellem hatalmának; az önszellemiségének adja tanujelét; és mig valamely nemzet a szellemiség érzékét nemcsak becsülni tudja, de önmaga is szellemi tud lenni, az magában hordja fönállásának megvát, melynek kicsirázását külbefolyások egy ideig megakadályozhatják, de el nem fojthatják soha.

Az a szobor, mely ott áll a Balaton partján s melyet Zalamegye közönsége hazánk Petrárcájának, Kisfaludy Sándornak megdicsőitésére emelt, a közérzületnek szentén egyik szent oltárává lőn ma, hol ezer meg ezer sziv egyesült azon forró imában, hogy a népek s nemzetek istene ne hagyja e nemzetet jelesek nélkül, hogy képezzék ezek azon szellemkapcsot, mely a nemzeti nagy családot búban és örömben összetartsa, egy közös és szent czélra vezérelje, és egy dicső jövőre segitse.

Minket különösen, kik e nemzetnek sanyarral küzdő, de hü napszámosai vagyunk, kikben a rideg nélkülözés sem tudja a nemzetiség hő szerelmét megingatni, es épületben kettős megható érzelem érzékenyit el, és ha valaha büszkévé tett bennünket azon öntudat, hogy tövises pályánkon a nemzetnek szolgálunk, ugy büszkék vagyunk ma, hogy nemes Zalamegyének e szent ünnepélye alkalmával azon férfi megdicsőült szellemének nyujthatjuk be kegyeletteljes hódolatunkat, kinek irodalmi érdeme mellett még az is hirdeti szellemnagyságát, hogy e szinházat létrehozta.

Igen, nagy érdemü mélyen tisztelt közönség, Kisfaludy Sándor inditványozta e szinház épittetését, melyet a „hazafiság szentelt a nemzetiségnek," mert Zalamegye áldozatkész, hazafias rendei eltogadták az inditványt, áldozatkészen adták meg a szükséges költséget; a dicsőült inditványozó a terv végrehajtásával lett megbizva, mit ez oly lelkesen teljesitett, hogy alig egy év mulva, 1831-ben a vándorszinészet Füreden már kész templomot talált.

(Folyt. köv.)

Helyi és megyei hirek.

— **A társaskori szombati összejövetelek** elsője mult szombaton tartatott meg először olyan minőségben, miként az a választmány által eredetileg tervezve volt, hogy t. i. a tagok nejei és lányai is részt vegyenek benne. Az inditvány meglepően helyesnek bizonyult be! Ugy látszik, a nők örömest keresik fel férjeik szórakozási és társalgási helyét! És jól is van ez igy! Kinek ne volna az kellemes, ha napi foglalkozásának egyformaságából kibontakozva egy pár órát vidám feszélytelenségben tölthet el, mely a lélek ruganyos élénkségét felköltve a testet munkaképessé üdévé teszi. És városunkban, hol a családias jellegü összejövetelek bizony nem gyakoriak, a társaskör ezen estélyei hivatva vannak arra, hogy szellemi központot alkossanak, melyben kiki otthon érezve magát, egy nagy családdá képezze a művelt társadalmat, mely családnak minden tagja örüljön a többiek örömén! A pompás Bözendorfer féle zongora kellemes hangját hallva az ember önkénytelenül vágyott föl az impozánsul világitott helyiségbe, hol pezsgő kedv és vidám hangulatban egy valóban szép társaságot talált az ember!

Ott láttuk városunk hölgykoszorujából a kör buzgó elnökének Dr. Laky Kristófnak örökvidor kedélyü nejét, Dr Horváth, Gulyás, Makay és Erdődy birák nejeit, Bán k. a. Vidor (Veisz) Sabina k. asszonyt édesanyjával, Dr. Blauné, Dr. Szukitsné, Plébeiszné, Dauschánė urnőket, Gözony Marcsa kisasszonyt és a Tomcsányi nővéreket stbit. Ahol hölgyek vannak, és hozzá zene, is, el sem képzelhető, hogy tánca ne legyen! Tánczra is perdült ott öregje, ifja egyaránt!

tárak egész hálózatát szándékozik felállitani, mely raktárak bizonyos érintkezésben álljanak a központival. E körülmény biztossá teszi sikerünket. A nevezett banknak érdemekben dus elnöke, a kitünő hazafi Széll Kálmán kijelentette már a bank készségét e vállalatnak helyben való létesitésére, mivel ez meg van győződve a kanizsai piacz fontosságáról, s a Dunántul létesitendő közraktáraknál első sorban városunkat vette tekintetbe. És igy a legfontosabb intézmények egyikének valósulását remélhetjük, mely intézmény termelési, kereskedelmi és közlekedési viszonyainknak jelentékeny lendületet adhat, mely vállalat elé annál nagyobb bizalommal tekinthetünk, mert a világhirü intézet élén az ország legjobb férfiai állanak, kiknek neve biztos kezességet nyujt az eljárás tökéletes szolidságáról, mely férfiakra nyugodtan bizhatjuk érdekeinket. Most, mitán a kezdet meg van téve, bizton elvárhatjuk, hogy az érdekelt felek mindegyike a magukét megfogják tenni a terv sikerültére, első sorban pedig városi képviselőségünk kötelessége lesz bebizonyitani, hogy felfogva ezen, piaczunk emelését czélzó vállalat horderejét, a jogos igényeknek meg fog felelni. Reméljük, hogy olvasóinkkal közelebb kedvező eredmény tudathatunk. X. Y. Z.

Levelezés.*)

Zala-Egerszeg, nov. 17.

Kedves barátom!

Te magad is jól tudod, hogy a tanitónak kevés ezüst ragyogású pillanat jutott osztályrészül az életben. Azokat, kik az anyagi téren fáradoznak, sokkal jobban dijjazzák mint azokat, kik a szellemi téren vesződnek az embercsemetékkel, hogy az emberben kialakitani segitsék az embert és képessé tegyék őt a földi életnek valamelyik pályájára. Ez igen nehéz munka, — nehéz pedig azért, mert ha a gyermek igen sokat tud, azt mondják, hogy a feje kitünő, ez még tanitó nélkül is tudna fejlődni, — ha pedig a gyermek tehetsége sehogy sem akar fejlődésnek indulni, ennek meg a tanitó az oka — s a tanitónak a legtöbb esetben egyebe sem marad az öntudatnál, mely nyugtatónak, vigasztalónak ugyan igen jó, de melylyel a tanitó jól nem lakik. — Egy kitünő művésznő, a ki a nagy publikumot elragadtatni képes isteni művészetével, egy este többet keres, mint egy igazgató tanitó 8 esztendő alatt. Nem irigyli senki tőle, de az a mester, aki az öntudatlan gyermek elméjét, szivét megnyitja és az isteni képmást megvalósitja örül, hogyha végső napjaira egy betevő falatja van, mig sokszor azok, kikben a képzés alapjait ő rakta elmosódhatlanul, nagy állásokban büszkélkednek.

De hagyjuk ezeket a reflexiókat, melyeknek végük, hosszuk nem volna, ha tovább akarnám füzni. Csak egy lélekemelő ünnepélyről akarok itt szólni, mely e hó 12-én a helybeli polg. isk, rajztermében ment végbe, mely alkalommal nyilvánosan tüzte fel Kröb Pál; tanfelügyelő Weisz Joel igazgató mellére az arany érdemkeresztet, melylyel az utóbbi legközelebb kitüntettetett. Lélekemelőnek nevezem ez ünnepélyt, mert valóban az volt. A rajzterem alig birta befogadni a közönséget. A testületek képviselve voltak ott mind. Ott volt az iskolaszék küldöttsége tek. Árvay István ur vezetése mellett; a városi küldöttség, melyet Miszóry Ignácz városbiró vezetett; az izr. hitközség Fischer Ignácz közs. elöljáró elnöklete alatt. Dr. Horváth Károly apát ur és sok mások, kik tanui akartak lenni az egyszerü néptanitó számára rendezett ünnepélynek, mely egyszerüségében valóban megható volt, s mely annál örvendetesebb, mivel bebizonyitá, hogy a lelkiismeretes működés az öntudaton kivül elismerést és hálát is terem.

A közönség teljes számmal összegyülvén az emlitett helyre, a megye tanfelügyelője tek. Kröb Pál ur üdvözölte első izben a veterán tanitót, ki jelenleg 75 éves, s ki mint maga emlité egyik feleletében már 70 év óta nyeli az iskola porát. Elolvasván a kitüntetést tartalmazó legmagasabb királyi leiratot, az őszinte örömérzelmet visszatükröző meleg szavakban lelkesült beszédet tartott ugy a közönség, mint az ünnepelt veteranhoz, kinek mellére beszéd közben feltüzte a keresztet. Az egész beszéd nem állván rendelkezésemre, annak valóban megható végszavait irom csak ide, a mikor a tanfelügyelő mint ember fordul a kitüntetetthez. A keresztet mellére feltüzve igy folytatja: „Ne vegye tőlem rosz néven a t. közönség, ha záradékul megszóllal bennem az ember, mint jóakaró barátja a kitüntetettnek. Kedves öreg barátom! Ragyogjon a legmagasabb kitüntetés jelvénye még számos éven át melleden s amilyen jó egészséggel érted el e tisztes öreg kort, oly életvidor jó kedvvel légy még számos éveken át fiatalabb pályatársaidnak követendő példányképe. — Ti pedig (a tanulókhoz fordulva) tanulói a kitüntetettnek, hálás emlékeptekbe véssétek e napot és soha se feledjétek el jó öreg tanitótokat. Viseljétek magatokat ő irányába ugy, hogy tetteitekből láttassék meg az, hogy a szent irás e szavait ismeritek: „a vén ember előtt kelj fel és a vén embernek arczáját megbecsüljed." — Most pedig velem együtt kérjétek a mindenható Istent, hogy kedves tanitótoknak hátralevő életideje csendes és nyugodt legyen s mig él, mindig boldogul éljen. Éljen! Éljen!"

A derék tanfelügyelő ezen a megilletődés meleg hangján mondott szavaira az ünnepelt könnyes szemekkel válaszolt, visszatekintve multjára és megköszönve a kitüntetést; hálát adva hogy magyarnak született.

Volt tanitványai nevében Dr. Graner Mihály üdvözölte, átadván neki egy tanitványai által gyüjtött 750 frtról szóló takarékpénztári betétkönyvecskét. Dr. Graner igen szives üdvözlő szavaira, megilletődve válaszolt az ősz tanitó, mondván, habár 50 év óta küzd a tanitással járó bajokkal, e pillanat mindent elfelejttet vele s öröm dagasztja keblét, látva mily részvéttel sorakoznak köréje volt tanitványai.

Még hátra volt a hitközség, melynek elnöke Fischer László ur üdvözlő szavaiban felemlité, hogy a község, tekintve az ősz tanitó évek hosszu során át kifejtett fáradhatlan működését neki nyugdijat biztosit. — Mit a kitüntetett szivélyes szavakban megköszönt.

Azt talán emlitenem sem kell, hogy este 40 teritékü bankett volt és az örömnapnak méltó befejezésére „biberunt magnum áldomás" A pohárköszöntésekben sem volt hiány.

Igy mult el ezen szép, ezen megható ünnepély, a rokonszenv és jó érzés számos jeleivel.**)

*) Mult számunkra késön érkezett.

**) Őszinte örömmel olvastuk e sorokat, melyek hü képét nyujtják a megtartott ünnepélynek, mely nemcsak a kitüntetettnek válik becsületére, hanem becsületére válik azoknak is, akik ezt rendezték. — A földi élet sokféle esélyei közepette az ember sokszor hajlandó hinni, hogy nincs elismerés, nincs hála, s az egyszerü, habár tisztességes pálya utja, csak a tövisekből terem bőven, de annál kevesebbet az elismerésből. — Kétszeresen örvendünk a magunk részéről is Weisz Joel batyánk valóban megérdemlett kitüntetésén, s hordhatja azon keresztet díjul azon drága gyöngyökért, azon verejték cseppekért, melyek lelkiismeretes faradozása nyomán annyiszor gyöngyöztek homlokán. Az ur Isten adjon neki még számos évet, hogy multja fáradozásainak a megérdemlett nyugalom édes csendjében örülhessen mint olyan, ki megtette azt, a mivel tartozott.

Szerkesztő.

Hazánk integritásának ügye

a XVIII. század folyamában,

vagyis a törökök végképi kiüzése után miképp mennyiben kapcsoltattak vissza az anyaországhoz az elszakasztott területek?

Értekezés.

Irta: KOZÁRY JÓZSEF.

(Folytatás.)

A visszakebelezés 1778. junius 6-án Niczky Kristóf gróf és Zichy Ferencz kamarai, továbbá Vörös Antal alnádor és királyi táblai biztosok által hajtattak végre; ez a temesi tartomány, tekintet nélkül a vármegyék régi határaira, melyeket sem az akkori diplomatia, sem a tudomány már nem ismert, Krassó, Temes és Torontál vármegyékre alakult.*)

Az 1779-iki év a régi Szörényvármegyét nem támasztotta föl; ez egy későbbi időnek lőn föntartva. Emlékezetes tény származott az 1779-ki alakulásokból. Ugyanis az alig megalakult Krassóvármegye kénytelen volt 1783-ik évben a maga kerületéből 14 községet és pedig: Karánsebes várost, Golec, Petrosnica, Pestere, Buhin, Pojana, Voislova, Szavoj, Cseres-Bistra, Glimboka, Obresia, Jász és Csuta földeket, a határőrvidéknek átengedni.[44])

A királynő gondoskodott azonnal az emlitett 3 vármegye föispánjairól is, Temesbe Niczkyt, Torontálba Győry Ferencz grófot, Krassómegyébe pedig Haller grófot nevezte ki, kik aztán megyéikben a municipális igazgatást a többi megyékéivel egyenlő módon állitották helyre.

Minthogy azonban a bánságból a majdnem két századig tartott török uralom alatt a nemesség végkép kipusztult, a királynő 1780-ban a terjedelmes koronai uradalmakból-kisebb-nagyobb jószágokat áruba bocsátott s minden uj birtokost egyuttal nemesi oklevéllel is megajándékozott.

A temesi bánság bekeblezése s az alkotmányos megyei igazgatás helyreállitása még egyéb intézkedéseket is szükségessé tett. Az ugynevezett nagy-kikindai illérezred, mely a bánság visszafoglalása után a bevándorlott szerbekből alkottatott s melynek székhelye a Maros torkolatától a Tisza hosszában Nagy-Becskerekig terjed vala, föloszlattatott s az előbbi hadi szolgálatot tevő nép némi kiváltságokkal megadományoztatván, polgári állásba helyeztetett; az egész terület pedig a nagy-kikindai kamarai kerület neve alatt Torontálmegyéhez kapcsoltatott. Az ily módon föloszlatott ezred helyett az uj 3 megye kapcsolt részein a Tisza torkolatától Erdélyig a török határszélek hosszában két uj határvédő ezred állittatott föl az ott lakó vagy a kikindai kerületből oda áttelepitett népségekből.[45])

De nemcsak a nagy-kikindai volt illirezredről, hanem általában az ország határaiban lakó egész szerbiai állapotáról is intézkedett Mária Terézia. De ezen intézkedéssel nem valának a szerbek megelégedve s ujabban kérték a királynőt ügyeik jobbkarba helyezésére. — Kérésük meghallgattatván, 1796-ban Hadik Endre tábornok és budai kormányzó vezetése alatt egy szerb nemzeti gyülést tartottak s az onnan fölterjesztett kérelmek nyomán 1771. jul. 20. minden nemegyesült görögszertartásu illir nemzetbeli alattvaló számára az ugynevezett illir szabályzatot tette közzé. Ebben legfontosabb czikk az volt, hogy a szerb metropolitának eddig a világi ügyekben is gyakorolt hatalma megszünvén, helyette rendeltetett, hogy a szerbek ezentul közpolgároknak tekintessenek s a katonai rendben levők hadi tisztjeiktől, a polgári állásban levők pedig az illető megyei és városi magistratusoktól és a magy. kir. cancellariától függjenek, vallási gyakorlatok s a papság egyéb ügyeiben mindnyájan az udvari illir bizottmányhoz tartozzanak.

1779-ik évben „Declaratorium Illyricum" név alatt ujabb szabályzat jött létre, mely egyebek közt a karlóczai metropolitának kiváltságos jogait még jobban megnyirbálta s a szerbek papjaikkal ép ugy, mint az ország többi lakósai, a megyei, városi s földes uri hatóságoktól és a magy. kir. udvari cancellariától tétettek tüggőkké.[46])

Mária Terézia kormányzatának végéveiben történt Lengyelországnak ama fölosztása, mely eredményeiben szintén összefügg fölvett tételünkkel.

Ő határozottan ellenezte ezen ország szétharácsolását: „Én magamnak — ugymond — egy falut sem akarok megtartani, mihez jogom nincsen s valamint nem akarok a máséhoz nyulni, ugy türni sem fogom, a mennyire tehetségemben áll, hogy mások tehessenek foglalásokat; engem semmiféle osztályterv nem viend kisértetbe, sőt minden ilyféle tervet megvetéssel utasitok el magamtól. És ezért nem is tulajdonitok magamnak valamely érdemet; mert nekem mind az eszély és politika elvei, mind a méltányosság és igazság érdekei szerint igy kell cselekednem.[47])

De a körülmények mégis mást határoztak, minthogy nemcsak a II. Katalin az orosz czárnő, vagy mint őt II. Frigyes porosz király hizelgőleg nevezni szerette: az éjszaki Semiramis, hanem maga a király is igen megbarátkozott azon eszmével, sokkal jabban már, hogy sem ettől elállani akármelyik is hajlandó lett volna.

A szerződést a két hatalom ez iránt 1770-ben már munkába fogta s minthogy a következő évben meg is köttetett, Mária Teréziának, hacsak Török, vagy Lengyelországért háborut viselni nem akar egyéb választása nem maradt, mint vagy a török birodalom, vagy Lengyelország fölosztásába belenyugodni.

A választásban nem soká habozott a bécsi kormány, de Mária Terézia csak hosszu habozás után s csak igen nehezen tudta elhatározni magát arra, hogy megegyezését adja Lengyelország végfelosztásába, mit már lelkiismeretével s józan politikai belátásával is rosszalt és kárhoztatott, mit Kaunitz herczeghez irt eme szavai eléggé tolmácsolnak: „Az egész ügy oly kellemetlen nekem, oly annyira ellenkező elveimmel s kormányéletem egész folyamával, hogy csak rá se gondolhatok. Ez ügyben, miben nemcsak az igazság égbekiáltólag ellenünk, hanem a józan ész és minden méltányosság is ellenünk van, megvallom, oly szorongattatásban vagyok, mint még soha nem voltam egész életemben. Még láttatni is szégyenlem magamat. Gondolja meg a herczeg, mily példát adunk a világnak, hogy Lengyelország, Moldva és Oláhország egy nyomorult rabja miatt becsületünket, tekintélyünket koczkára teszszük. De látom, hogy magamra maradtam s nem vagyok hajdani erőmben, a dolgot tehát, bár felette nagy busulásommal, menni hagyom a maga utján."

Midőn pedig 1772-ik évben végmegegyezése kivántatott aug. hónapban, e szókat irá az előterjesztésre: „Placet; mivel azt annyi nagy ember ugy kivánja, de ha már én majd rég a sirban leszek tapasztalni fogják, mi lesz annak következménye."

Beleegyezését mégis Lengyelország elharácsolása iránt azon föltéthez kötötte, hogy a török birodalom épsége legalább az Al-Dunánál változást ne szenvedjen. Ezen kikötés miatt szünt meg az orosz udvar Moldva és Oláhország függetlenségét továbbra is sürgetni.

A porosz, orosz és osztrák hatalom seregei ugyanazon időben egyszerre rohanták meg szegény Lengyelországot, s az 1773-ki évben összegyült lengyel országgyülés hiába kérte Szaniszló király által az ország földarabolásának megakadályozását a franczia, spanyol és a svéd hatalmak beleavatkozásával, szabadsága a jelenvolt orosz hadak által csakhamar elnyomatott s még ugyanazon évben szept. 16. szintén kénytelen vala aláirni az osztályszerződést, mely szerint Oroszország 3 ezer, Poroszország 6 száz négyszögmértföldnyi területet kapott, Mária Terézia pedig az országnak Zsigmond által 1412. — évben Lengyelországnak elzálogositott 16 szepesi várost kapta vissza s ezen felül Lengyelországból mintegy 2 ezer négyszög mértföldnyi tartományt foglalt el, mely a mai Galicziát képezi. A maradvány még körülbelül 10 négyszög mértföldre rugott 4 millió lakóssal. Ez Szaniszló király birtokában hagyatott. Az ország szétharácsolása 1795-ben már harmadszor is megtörtént.

A török-orosz háboruknak az 1774-ik év, julius havában kötött kucsuk-kajnardsi béke vetett véget, mely, minthogy a fényes porta ekkor már nagyon megvolt gyöngülve s a békét csak kényszerből kötötték meg, oly nagy függésbe hozta ezentul a török birodalmat az iránt, hogy a telhetetlen orosz amazt már csaknem sajátja gyanánt tekintette s csak időkérdése volt, hogy azt majd forma szerint is birtokai közé kebelezni jónak lássa.[48])

E béke kötése előtt már biztositani akarta magát a bécsi kormány az iránt, hogy Moldvát és Oláhországot a töröknek visszaadja, miért is a portával kötött szerződés szerint, ennek egy tartományát a Bukovinát, mint felette fontos hadászati területet megszállotta. Később e tartományt Kis-Oláhországért cserébe a töröknek végkép átengedték.

E tartománynak, mely hajdan a X. század végéig Erdélyhez tartozott s összesen 189 négysz. mértföldnyire terjed s lakósai közt 9 magyar helységet számlál, Mária Terézia Splényi Gábor bárót nevezte ki első kormányzójává.[49])

Ekképp Mária Terezia, midőn a nemesebb lelkismeret sugallata szerint hazánkat sokféle intézkedése által fölvirágozni igyekezett, egyuttal 40 éves, a magyarokra nézve áldásosnak látszó kormányának legnagyobb dicsőségére, hazánk területi integritását, melyet idők jártával a balszerencse sokszor megrongált, ismét helyreállitotta, Fiume tengerparti szabad kikötőt 1776-ik évben Magyarországnak adományozván s közvetlenül ahhoz csatolván, Majláth Józsefet első kormányzójává nevezte, s igy a bécsi kapucinusok temploma alatt levő sirjának fölirata soká jelentőségteljes lesz a magyar előtt főleg eme szavaival: „Hungariam aeternis vexatam bellis, perenni pace novi, veteribus regnis auxi, Themidem musas revexi, Socrus regum filia conjux mater caesaris hac brevi claudor urna."[50])

(Vége következik.)

*) Vesd ö. Mailath: „Gesch. der Magyaren, 1853. IV. 30. lap.
[44]) Pesty Fr. I. 185. l.
[45]) Horváth M. VII. 1.
[46]) Szalay L. A magyarországi szerb telepek.
[47]) Horvath M. VII. 453. l.
[48]) Hammer: Gesch. des Osm. Reiches IV. 570 s köv. l.
[49]) Horváth M. VII. 457. l.
[50]) Péczeli: „Mindenes Gyüjtemény" 1789. I. 142. lap.

Helyi és megyei hirek.

— **A társaskori szombati összejövetelek** elsője mult szombaton tartatott meg először olyan minőségben, mikent az a választmány által eredetileg tervezve volt, hogy t. i. a tagok nejei és lányai is részt vegyenek benne. Az inditvány meglepően helyesnek bizonyult be! Ugy látszik, a nők örömest keresik fel, férjeik szórakozási és társalgási helyét! És jól is van ez igy! Kinek ne volna az kellemes, ha napi foglalkozásának egyformaságából kibontakozva egy pár órát vidám fesztelenségben tölthet el, mely a lélek ruganyos élénkségét felköltve a testet munkaképessé üdévé teszi. És városunkban, hol a családias jellegü összejövetelek bizony nem gyakoriak, a társaskör ezen estélyei hivatva vannak arra, hogy szellemi központot alkossanak, melyben kiki otthon érezve magát, egy nagy családdá képezze a művelt társadalmat, mely családnak minden tagja örüljön a többiek örömén! A pompás Bözendorfer féle zongora kellemes hangját hallva az ember önkénytelenül vágyott föl az impozánsul világitott helyiségbe, hol pezsgő kedv és vidám hangulatban egy valóban szép társaságot talált az ember!

Ott láttuk városunk hölgykoszorujából a kör buzgó elnökének Dr. Laky Kristófnak örökvidor kedélyü nejét, Dr Horváth, Gulyás, Makay és Erdődy birák nejeit, Bán k. a. Vidor (Veisz) Sabina k. asszonyt édesanyjával, Dr. Blauné, Dr. Szukitsné, Pléheiszné, Dauschané urnőket, Gózony Marcsa kisasszonyt és a Tomcsányi nővéreket stbit. Ahol hölgyek vannak, és hozzá zene, is, el sem képzelhető, hogy táncz ne legyen! Tánczra is perdült ott örege, ifja egyaránt!

---

a fiatalok meg oda ülnek, a hol hely marad. És egyiknek a fejében se apadt azért a velő.

A plébános urnak az is szokása, hogy minden ételre rimet mond. Ott ül a háziasszonytól jobbra,

A levesre igy sül el tehetsége:

„Pompás ez a leves,
Hogyha sok is, keves."

Ez persze annyit is jelent, hogy miután ugy is ő eszi meg minden bizonyosan először a tányér levest, hát kér alázatosan még egy kevesecskét.

Bizony nekünk is legjobb lenne azt a pompás ebédet végigenni, minthogy ilyen száraz sorokban elmondani: mi mindent nem ettünk és etettünk? De hát vagyok én olyan udvariassaggal az olvasó iránt és annyi kimélettel magam iránt, hogy még a töltött káposztát is elhagyom, ámbár a plébános urnak négy sorba foglalt füstölthussal és egyéb káposztaléyegekkel teljes verse még most is a fülemben cseng. Áttérek egyenesen azon ételhez, a mivel most már a megokosodott francziák kezdik az ebédet, t. i. a pecsenyéhez.

Jóravaló magyar szokás az, hogy mikor az embernek gyomra is, szive is meglehetősen szinültig van, nem igen viheti szó nélkül tovább a dolgát.

(Folytatás köv.)

A Budára törekvő szintársulat.

Debreczen, Nyiregyháza, Baja, Pécs, Kassa, Nagyvárad, Miskolcz, Pozsony, Balaton-Füred, Veszprém, Szeged, 1858. 1859. 1860.

Molnár Györgytől.

(Folytatás.)

A czéljához mind közelebb jutó kántor Gyuszi bár most is és ujra elutasitva Budától, törhetlen akarattal és reménykedéssel munkálkodott tovább és tovább ideáljának megvalósitására. A politikai viszonyok oly nehezen, oly döczögve fordultak az idő kerekén, pedig csak ettől várhatta a magyar szinészet is, hogy Budára bejuthasson; a Kazinczy ünneptől kezdve a politikai tüntetések megindultak és a 100 évvel ezelőtti szellem, mintha sirját elhagyva abból ki kelt és beszárnyalta volna hazáját, melytől és melyért annyit szenvedett; ő valóban, ő megint ébresztője volt a nemzetnek, mely szellemszárnyainak legyintésére ébredezni kezdett; alig hangzottak el a Kazinczyt dicsőitő hymnusok, követte azt a nagy magyar Széchenyi halála, és az örömhangok gyász kórusokba mentek át, kisérve megáradt könyektől; de csakhamar jött a gyöngéden vigasztaló Kisfaludy Sándor ünnepe a kies Balaton-Füreden; a reményt nyujtó édes örömdalok ujra földagasztták a kebleket s a hálakórusok ismét égfelé szálltak, 1860. jun. 11-én a fél ország szine ott állt a Balaton tükrére és a megénekelt bérczek felé tekintő Kisfaludy szobra előtt, melyet óriási lelkesedéssel lepleztek le.

A kántor Gyuszi társulatát hivták meg az ünnepélyre, egyszersmind 3 évre neki adván ki a balaton-füredi szinházat is.

Diszben, pompában ékeskedett az egész kies fürdő, a diszelőadás a következő programmal tartatott meg: Első szakasz; „Kisfaludy Sándor emlékezete" Szabó Richárdtól, fölolvasta Molnár:

„Tüneményes időket élünk — monda hazánk egyik legszellemdusabb irója — és valóban, ha napjaink a széles e hazában minden lépten-nyomon, minden legkisebb alkalommal nyilatkozó közérzület mozzanatait tekintjük, tüneményes jelenségeket látunk, mert a szellemek föltámadnak sirjaikból, — mig mások ismét sirba lépnek, hogy a nemzetet sirjok fölött szeretetben, összetartásban, küzdelemben egyesitsék.

Tüneményes időket élünk. A vének megifjodnak; az ifjak megérnek; a férfiak tettvágyra buzdulnak; a hölgyek lelkesitenek melegebben mint valaha, mintha a földből emelkednék, vagy az égből ereszkednék alá valami bűvös lég, mely istenérintésekint lesimitja a szemekről az álmot, leolvasztja a szivekről a kérget, — és rugékonyságot önt az eltompult lélekbe.

Ugy vagyunk, mint midőn a tomboló vihar után az ég kiderül és örömittasan látjuk, hogy a vész terhes felhők leömlése csak a portól és kártékony férgektől tisztitotta meg vetéseinket és mezőinket, mert a zápor sulyától lekonyult szálak fölemelkednek, és játszi himbálással ragyogtatják a rajtok maradt cseppeket, melyek ártani többé nem képesek, — sőt üditő életnedvet rejtenek magokban.

Ó áldott légy te tüneményes idő, te varázsló bűvész, ki lesimitád szemeinkről az álmot, és azon fölemelő öntudatra ráztál föl bennünket, hogy nem vagyunk meghalva, hanem életerő pezseg ereinkben, egészséges vér lüktet sziveinkben, mely biztositéka egy még hosszú és virágzó életnek.

Ó, áldott légy te tüneményes idő, mely jelenségeid egyikében, a halottak iránt nyilatkozó szent kegyeletben nagy elhunytjaink sirjánál és szobrainál összegyüjtesz bennünket, hogy midőn közösen megsiratjuk elhunyt nagyjainkat, a lehullott könnyek ragyogásában a hálateljes közkifejezésében örömteljes megilletődéssel lássuk, hiszen minket egy gondolat, egy érzelem, egy akarat vezérel.

Alig éoredtünk fel Kazinczy sirjánál; — Széchenyi ravatala körül gyülekeztünk össze. A tüneményes időnek egy nagy halott emlékét kelle föleleveniteni és egy még nagyobb halottat kelle sirba vinnie, hogy egy nemzetet aléltságából fölrázzon, és ujjával ama szellemerőre és egyességre mutasson, mely e nemzet lelkében él és jövőjének megdönthetlen védfala.

A kegyeletes megemlékezés és nemzeti önérzet ismét egy nagy emberünk emlékoszlopa körül gyüjtött össze bennünket. Az összeforradó közérzület ismét oly magasztos szépen nyilatkozott, hogy a költőként: „szemünk megtelik az öröm borával" és tölhabzik a szeretet, az összetartás gyöngye, mi a nemzetek életének, erejének, erényének legdrágább ékessége.

El volt mondva százszor meg százszor, hogy a mely nemzet ugy tudja megtisztelni jeleseit, ily összeolvadó kegyelettel hódol a szellem hatalmának; az önszellemiségének adja tanujelét; és még valamely nemzet a szellemiség érzékét nemcsak becsülni tudja, de önmaga is szellemi tud lenni, az magában hordja fönállásának megvát, melynek kicsirázását külbefolyások egy ideig megakadályozhatják, de el nem fojthatják soha.

Az a szobor, mely ott áll a Balaton partján s melyet Zalamegye közönsége hazánk Petrárcájának, Kisfaludy Sándornak megdicsőitésére emelt, a közérzületnek szintén egyik szent oltárává lőn ma, hol ezer meg ezer sziv egyesült azon forró imában, hogy a népek s nemzetek istene ne hagyja e nemzetet jelesek nélkül, hogy képezzék ezek azon szellemkapcsot, mely a nemzeti nagy családot búban és örömben összetartsa, egy közös és szent czélra vezérelje, és igy dicső jövőre segitse.

Minket különösen, kik e nemzetnek sanyarral küzdő, de hű napszámosai vagyunk, kikben a rideg nélkülözés sem tudja a nemzetiség hő szerelmét megingatni, ez épületben kettős megható érzelem érzékenyit el, és ha valaha büszkévé tett bennünket azon öntudat, hogy tövises pályánkon a nemzetnek szolgálunk, ugy büszkék vagyunk ma, hogy nemes Zalamegyének e szent ünnepélye alkalmával azon férfi megdicsőült szellemének nyujthatjuk be kegyeletteljes hódolatunkat, kinek irodalmi érdeme mellett még az is hirdeti szellemnagyságát, hogy e szinházat létrehozta.

Igen, nagy érdemü mélyen tisztelt közönség, Kisfaludy Sándor inditványozta e szinház építtetését, melyet a „hazafiság szentelt a nemzetiségnek," mert Zalamegye áldozatkész, hazafias rendei eltogadták az inditványt, áldozatkészen adták meg a szükséges költséget; a dicsőült inditványozó a terv végrehajtásával lett megbizva, mit ez oly lelkesen teljesitett, hogy alig egy év mulva, 1831-ben a vándorszinészet Füreden már kész templomot talált.

(Folyt. köv.)

Majd vidám dalokra gyujtottak reá a férfiak és kedvet kapva, a hölgyek is együtt daloltak későbben, mig a társaság egyrésze kellemesen társalkodott és alig vettük észre, hogy a szombatból vasárnap lett! Fél egy órakor oszlott el a társaság a legjobb hangulatban, mely után oly édes, üditő az álom, és oly kedves álmodni róla, vajha szombat lenne minden nap, hogy oly kellemes estével végződhetnék! Mint értesülve vagyunk, a jövő szombaton női magándalok is lesznek előadva és minden estély más-más programmal fog birni!

— **Erzsébet királyné** ő Felsége névnapja alkalmából zenés misével egybekötött egyházi ünnepély tartatott a helybeli ferencziek templomában. Jelen voltak a polgári és katonai hatóságok teljes számmal, az iskolák tanárai és tanulói és nagyszámu ünneplő közönség, mi az ünnepély fényét nagyban emelte.

— **A városi** közgyülés folyó hó 2-án d. u. 3 órakor tárgysorozatának fontosságához méltó érdekeltség mellett tartatott meg, a laktanya ügynek kiváló hordereje mellett nem kevesebb jutott a felállitandó 3-dik gyógyszertár engedélyezése ügyének, és a felmerülendő oskola ügyeknek, amelyek közül az első egy 300 ezer forintos kölcsön mellett egy consortium által már bevásárlott 84 ezer forintos telkek tulajdonára vonatkozó szerződés törvényhatósági jóváhagyása reményében, igenlőleg; a második pedig — a gyógyszertár ügye — talán nem is a közegészségügy rendezéséről szóló (1876. 15. t. cz. 134 § a) törvény értelmében meg nem engedőleg ment határozatba. A consum adók iránt az egyezkedési kisérletek meghiusulta folytán azok árverezése; a városi helypénzszedési jognak pedig alaki pályázati hibák miatti uj bérbeadása mondatott ki; nagy port vert fel indokolatlanul Szalay Lajos városi főjegyző fizetés-pótlás iránti kérvénye (200 forint delegationalis javadalmának fizetés cziméni fentartása iránt) daczára az 5—6 év óta bekövetkezett s a helybeli törvényszék és járásbiróság kérvényének fizetés emelés iránt — alapul szolgáló — drágasági viszonyoknak, s a belügyminiszteri pragmaticának, Eperjessy Sándor, Plihál Ferencz és Tuboly Victor urak ellenzései következtében, kik a különben is küszöbön álló általános fizetés emelésből látszottak kiindulni 54 szóval 23 ellenében továbbrai megszavazása; megszavaztatott még özv. Albanich Kálmánnénak 300 frt. és gyermekei a városi árvák sorába felvétettek; Toth Kálmán költő szobra 25 frttal határoztatott segélyeztetni; a Kis-Kanizsai parallel oskolák fundusára vonatkozó Gudlin féle szerződés jóváhagyatott, de a N.-Kanizsa városi parallel oskolák sajnos a nyomott körülmények folytán felállitandóknak nem javasoltattak; — Oszeszli Antal, a folyó évi házadó kivetés alapjául teljesitett lakrészek összeirása által eszközlött kedvező eredmények folytán, 250 frt jutalomban részesült Eperjesy Sándor inditványa folytán és a kis-kanizsai képviselőknek minden pénzkérdésben, de különösen ebben tanusitott negativ magatartásuk daczára is. A temetők rendezésének részletes tárgyalása a jövő közgyülésre hagyatott. *Egy képviselő.*

— **Társasestélye** a kisdednevelő egyesületnek, mint már jeleztük, deczember 3-án tartatik meg a „Korona" vendéglő ujonnan átalakitott éttermében, melyre nézve a meghivók kibocsájtattak. Belépti dij 40 kr. a hideg ételek adagai 20—20 krban állapitattak meg, melyeket a választmány lelkes tagjai szivességből ajánlottak és pedig: Vidor Samuné: 2 tortát, 1 nyulat, 1 roastbeuffot, 2 tál salátát, Zadubánszky Lajosné: 1 tortát, compotot 1 sonkát, 1 nyulat; Axenti Györgyné: 1 pulykát, süteményeket; Koch Mihályné; 1 sonkát, 1 kappant; Blau Nándorné: 1 sonkát, 1 nyelvet, hideg hust felszeletten; Eisinger Henrikné: 1 tortát, 2 ludmáját; Erdődy Lajosné: 2 pulykát, Györffy Jánosne: egy pár réczét, egy tál pörczös pogácsát, Rosenfeld Adolfné: sajtokat, jardinettót, vegyes salatát; Gutmann Simonné: compótot, 2 ludmáját; Weiser Józsefné: 2 borju czombot, 1 nyulat, 1 tortát, Knausz Boldizsárné: tésztanemüeket és befőtt gyümölcsöket; Lövinger Friderika: 4 réczét 1 tortát; Mantuano Józsefné egy sonkát; Morgenbesser Jánosné; 2 sonkát vajas tésztákat, savanyu ugorkákat; Plihál Ferenczné: 1 pulykát, 2 csirkét, süteményeket; Scherez Albertné: 1 pulykát, 4 tányér jardinettót; Sommsich Lőrinczné: egy őzet; — Szukits Nándorné: 1 nyelvet, 3 ludmáját, savanyu ugorkákat: Wittinger Antalné: fagylaltot, almás pittákat; Wlassics Antalné: kocsonyázott halat; Vágner Károlyné: borju czombot: Tersánczky Józsefné: 2 nyelvet; Ullmann Istvánné: tésztanemüeket, compótot; Stemmer Kálmánné: egy malaczot; Schreyer Lajosné: aspikot; Laky Kristófné: malaczot; Kocsis Ferenczné: csirkéket; Fesselhofer Józsefné; sajtokat; Clement Lipótné és Zathureczky Zsigmondné: vadakat. A társas vacsorát tánczkoszoru követi, melyen a körünkbe vissza érkezett genialis Darázs Miska kitünő zenetársulata működik közre.

— **Az I. nagy-kanizsai** kereskedelmi ifjak önképző egylete 1881. november 26-án Nagy-Kanizsán, a „Szarvas" szálloda disztermében Weiler Irma kisasszony, Bichiczky Miksa, főt. Grossmann Ignácz, Grünhut Henrik, Hock János, Milhofer Ödön és Stern Zsigmond urak szives közreműködése mellett tánczvigalommal egybekötött hangversenyt rendez, melyre a n. é. közönség tisztelettel meghivatik. Belépti dij: 1. és 2. sor 1 frt 20 kr., 3. 4. és 5. sor valamint karzati ülőhely 1 frt, a többi ülőhely 80 kr., földszinti állóhely 50 kr. Jegyek előre válthatók a dohánytőtőzsdében és este a pénztárnál. A tiszta jövedelem az Egyleti könyvtár javára forditatik. Szives felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. Kezde 8 és fél órakor, pénztárnyitás 7 órakor este. Műsorozat: 1. a) „Cavalcade des Wallkyres" Wagner Rikárdtól, b) „Magyar rhapsodia" Löwtől, két zongorán előadják Bischiczky Miksa és Hock János urak. 2. Éneknégyes Liszt Ferencztől, a) „A patakcsa" Abttól, előadják Bischiczky Miksa, főt. Grossmann Ignácz, Hock János és Milhofer Ödön urak. 3. Trio, Bellini „Norma" czimü dalművéből, gordonka, zongora és hangorára előadják Stern Zsigmond, Bischiczky Miksa és Grünhut Henrik urak. 4. a) „Polonaise" (cis moll), „Impromptu" (as dur) Chopintől előadja Weiller Irma k. a. 5. a) „Gyászinduló" Chopintől b) „Polka de Concert" Grünfeldtől, gondorkáján előadja Stern Zsigmond ur. 6. Éneknégyes „Olyan a te dalod" Huber Károlytól, előadják Bischiczky Miksa, főt. Grossmann Ignácz, Hock János és Milhofer Ödön urak. A zongorák Bischiczky Miksa ur tárából szállitatnak.

— **Egészen neki** indultunk a nagyvárosias szokásnak, a öngyilkosságok most már nálunk nem oly ritkák. Legközelebb ismét ismeretlen okból metszette meg torkát Schwarzenberg Miksa nőtlen szabó, s az okozott seb s a vérvesztés következtében bele is halt e veszedelmes műtétbe.

— **Zalamegye** területén a marhavásárok megtartása Zalamegye alispánjának folyó hó 7-én 14776. szám alatt kelt rendeletével a megyei központi vészbizottságnak ugyan e hó 7-én tartott ülésében hozott inditványa folytán betiltatott azon okból, mert a Pozsony, Mosony és Komárommegyékben uralgó keleti marhavész miatt, az egyfelől Komárommegyével, másfelől velünk is határos Veszprémmegyében, nemkülömben Vasmegye területén marhavásárokra nem találó közönség, szarvasmarháinak a zalamegyei marhavásárokra leendő hajtásából a vészragály Zalamegyébe is áthozassék, a marhavásároknak az egész megyébeni betiltása szükségessé vált s e tilalom a megye egész területén az alispáni rendelet megjelenésével azonnal hatályba lépett.

— **Aglaja Orgéni** kisasszony és társainak hangversenye anyagilag nem sikerült, oly kevés közönség jelent meg minőre mi városunkban nem emlékszünk, ámbár a mint a hangversenyzők ügyessége mutatta, több pártolást érdemeltek volna. Orgéni Aglaja iskolázott énekesnő, kit élvezet hallgatni, S a h l a Richárd mester a hegedün, Paganini 6-dik concertjét nagy bravourral meglepően biztos technikával játszotta; Dr. Kienzl Vilmos finom zeneszerzőnek mutatta be magát; szerzeményei igen kedvesek és nagy zenei értelemre mutatnak.

— **Halálozás.** Csáktornyának egy tekintélyes polgára Hirschmann Sándor halt meg szombaton este hirtelen. Az elhunyt 59 éves volt és hétfőn délután 3 órakor temettetett el a közönség nagy részvéte mellett.

— **Dr. Steinbach József** urnak lapunk mai nyiltterében foglalt jelentésére figyelmeztetjük olvasóinkat.

A „Regényvilág" Magyar családi regénytár a művelt közönség számára" czimű elsőrangu szépirodalmi heti folyóirat 4-ik füzete a szokott jeles tartalommal jelent meg. Ifj. Á b r á n y i K o r n é l, az ifjabb irói nemzedék egyik legtehetségesebb és legtermékenyebb tagja — folytatja „Egy modern apostol" cz. rendkivül érdekfeszitő társadalmi regényét, melynek háttérét nihilisztikus és szociálisztikus mozgalmak képezik. — T o l n a i L a j o s „A n e m e s v é r" czimű regénye, szintén foglaltatik e füzetben. Azonkivül Turgenjeff Iwán, a nagy orosz iró „Különczök" czimű elbeszélésének befejezését és gróf T e l e k i S á n d o r, az „Emlékei" által hiressé vált kitünő csevegő „D o b r - J u o n H á r h u l a" czimű érdekes közleményét tartalmazza a füzet. Végül C l a r e - t i a G y u l a „A miniszter" czimű nagy feltünést keltett regényének folytatásai zárják be a tartalmas füzetet. E kiváló és tapintattal vezetett szépirodalmi vállalatot ismételve ajánljuk t. olvasóink figyelmébe. A „Regényvilág" ára egy negyedévre csak 1 frt 50 kr. félévre 3 frt; továbbá 25 kros füzetekben megszerezhető minden könyvkereskereskedőnél. (Kiadja Révai Testvérek könyvkereskedése Budapesten IV. Koronaherczeg utcza 2. sz.)

— **Az Ország-Világ** czimű kéthetenként megjelenő képes lap V. száma igen érdekes és változatos tartalommal jelent meg, melyből kiemeljük ifj. Ábrányi Kornélnak érdekes regényét, az: Elvált férj-es, egy szép spanyol tárgyu novellát, A király csókjait, Fejes Istvánnak és Molnár Lajosnak hangulatteljes költeményeit, — A báróné szelleme czimű érdekfeszitő regényt; az ismeretterjesztő részben kiváló érdekü a Petőfi plágium vádja alatt czimü közlemény, melyben dr. Gööz József Szemere Miklósnak két levelét ismerteti, melyekben ez a nagy lyrikust irodalmi lopással vádolja. Továbbá van egy érdekes czikk (folytatás) a talaj befolyásáról az ember egészségére, egy másik a termeszekről, ezenkivül folytatása a Mária Terézia látogatásai Magyarországon czimű érdekes történelmi visszaemlékezéseknek. Ismertetve van e számban a Műcsarnok őszi képkiállitása és bővebben meg van beszélve az Atala czimű operai ujdonság, melyet nagy tetszéssel fogadott a közönség. Az apróbb rovatok a. m. irodalom, zene, szinház, képzőművészet, hymen, gyászrovat, csillagászat, állatvilág, kiállitások, társulatok stb. igen ügyesen és nagy gonddal vannak összeállitva. Az illustrácziók közül kiemeljük a következőket: Sappho, az anya öröme, Szabadka főtére, középamerikai régiségek, az elitélt búcsuja, az osztrák államvasut budapesti indóháza stb. Ajánljuk a diszes kiállitású és gazdag tartalmu lapot t. olvasóink figyelmébe. Ára egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.; egy füzet ára 40 kr.

— **A „Magyar Dal-Album"** III-ik kötetének 1-ső füzete megjelent a következő tartalommal: 1. A, a, a. Éljen a nagy csutora. 2. A baboti mester leánya. 3. Ablakom rostélyán. 4. A bundának nincs gallérja. 5. Adj egy csókot rózsám. 6. Adsza rózsám a kezedet. 7. A faluban csak az járja. 8. A gondüző csárdában. 9. A házasság rendesen. 10. Ahol korcsmát látok. 11. A kanyargó Tisza mentén. 12. A kis lány virágszál. 13. A kis leány kertjébe. 14. Akkor szép a kis lány. 15. Akkor veszlek el galambom. 16. A leány a huszonhetet. 17. Amerre én járok. 18. Amióta megláttalak. 19. Amott megyen egy kis lány. 20. Annak e kis lánynak. — Ezen havi füzetekben megjelenő vállalatot annyival inkább is ajánljuk minden magyar zenekedvelőnek és zongorázónak, mert ez jelenleg az egyedüli folyamatban levő egyetemes magyar népdalgyüjtemény, mely jutányos áránál fogva is megérdemli a pártolást. Előfizetési ára ugyanis egy évre vagyis 10 füzetre 1 frt 80 kr., félévre vagyis 5 füzetre 90 kr., egyes füzet ára zongorára alkalmazott 20 dallammal csak 25 kr. Megrendelések Hennicke Rezső kiadóboz Győrbe intézendők. Egyes füzetnek minden rendes hazai könyvárusnál is kaphatók.

— **Szerb sorsjegyek.** Midőn e hó kezdetén a szerb sorsjegyek piaczra hozattak, sokféle okokból lehetett következtetni e papirnak terjedelmes és tartós keresletére és nagy keletére. Kamatozása, jövedelmező volta és olcsósága miatt ezen papir nemcsak nagyon alkalmas tőkebefektetésre, hanem az évenkinti 5-szöri huzása következtében kedvező chanceainál fogva felülmulja minden más kisebb sorsjegypapirokat és végre a „Merkur" váltóbank petronatusa alatt áll, melynek kedveltsége és bizalmat keltő volta a szerb sorsjegynek a legjobb keletet biztositotta. És mégis minden várakozást felülmuló azon körülmény, hogy már az első huzásig a kibocsátott sorsjegyekből több mint ¾ rész adatott el, ugy hogy az élénk keresletnél fogva már is jelentékeny árfolyam emelkedés volt feljegyezhető s azok, kik a „Mercur" felhivásának engedve a sorsjegyet megvették a már megszerzett kedvező chanceokon kivül már is nem jelentéktelen — nyereményük van. Ez azokról is áll, kik a vételt részletfizetésre eszközölték. — A „Mercur" váltóüzlete még most is ad el szerb sorsjegyeket a hivatalosan jegyzett árfolyamban, mely jelenleg 46 frt (körülbelül 50 krnyi kamatráfizetéssel a január 13-án esedékes szelvényért) azonkivül pedig azoknak, kik a sorsjegyeket részletfizetésre veszik, azon kedvezményt nyujtja, hogy havonkint csak 3 frtnyi csekély összeg fizetendő részletkép. Nagyon természetes, hogy már az első 3 frtnyi részletfizetésével jogot nyer a vevő a következő összes huzásokra. Az árfolyam előrelátható gyors emelkedése mellett ajánlható a sorsjegyek megszerzése, mert a legközelebbi huzás már deczember 12 én leend.

— **Rövid hirek.** Csiky Gergely, a kitünő drámairó kilépett a papi rendből s ezt levélben tudatta a „Főv. Lapok" szerkesztőjével. — Munkácsy Mihály remek festménye: Krisztus Pilatus előtt legközelebb Londonban állittatik ki. — A 100 aranyos népszinműi pályázatra 123 darab érkezett be. A biráló bizottságnak nem kis dolga lesz. — Czegléden állandó szinház épült, mely 26-án 26-án fog megnyittatni. — Szinészcongressus fog tartatni Budapesten deczember 12 én. — A magyar delegatusok nagyobb része e hó 19-én tért vissza Bécsből. — Tragikus eset történt Zomborban, két nővér ugyanis a héten a Ferenczcsatornába vetette magát. Az öngyilkosság oka az volt, hogy mindketten ugyanazon fiatal embert szerették; csak holttestüket sikerült a vizből kihalászni. — Prágában cseh és német diákok verekedtek össze. — Olaszország enyhe ege alatt a kies fekvésü San Remoban a napokban nyitja meg Dr. Schrank Simon hazánkfia hideg vizgyógyintézetét. — Haynald bibornok a delegatio zárülése után bankettet adott a magyar delegatusok tiszteletére, mely alkalommal Jókai Mór mondott egy meghatóan szép felköszöntőt.

— **A „Leitha"** bankháznak, Bécs mai „B é c s i t ő z s d e" czimü hirdetésére kiváló figyelmet kérünk.

Nyilttér.

Dr. Steinbach József

volt cs. k. tengerész-orvos, s volt másodorvos Bécsben tisztelettel értesiti a nagyérdemü közönséget, hogy helyben letelepedve orvosi gyakorlatát megkezdi. Lakása: **Főtér, Babochay-féle ház.**

Felelős szerkesztő:
H O F F M A N N M Ó R.

HIRDETÉSEK:

Traub B. és társa
kiadásában Szegeden megjelent és
Fischel Fülöp
könyvkereskedésében *Nagy-Kanizsán* egyedül kapható
Képes naptár
Jézus és a bold. szt. szüz
szent szivének tiszteletére
1882-ik évre.
nagy 4-ed rét (72 lap) csinos borítékba füzve
ára csak 30 kr.
Postán 35 krnak előzetes utalványozása mellett bérmentve megküldetik. (899 1—3)

Fogfájdalmak akármilyen természetüek, bogyha a fogak akár lyukasak akár betömöttek a híres **Indus kivonatok** használatával elháríthatók. E szer utolérhetetlenségével világhírre tett szert és egy családnál sem mellőzendő. Valódi kis üvegekben 35 és 70 kr. kapható **Nagy-Kanizsán** Schwarz & Tauber uraknál. **Zala-Egerszegen** Heinrich W. & L. uraknál. 869 7—10

Felvilágositásul!
Hozzám több oldalról érkezett kérdezősködéseknek eleget tenni akarván, megjegyzem, hogy egy huszféle nevet viselő czég által mint
bámulatot keltő, mesés
s t. e. semmitmondó szavakkal hirdetett áruczikkek minden az általi czég által jobb minőség mellett még jelentékenyen olcsóbban szállittathatók. Igy pl. ajánlok tiszta, jó és valódi gyapju szöveteket, egész öltönyöket, 3¼ méter, melyek ezen czég által mint
még sohasem létezett
6 frtjával jeleztetnek **à 5 frt 50 kr.** valódi jó Oxford ingeket, melyek 1 frt 20 krjával mint 888 5—10
mélyen a rendes ár alattiak
hirdettetnek, **80** krért adok, épugy jó **shirting-ingeket**, fényesen kiállitva, gallérral vagy anélkül 1 frtért; vászon alsó nadrágokat jó creas-vászonból **75** krért.
Ezen czéggel ellentétben, mely mentül több megrendelést kér, kérem t. vevőimet, hogy egy csekélységgel győződjék meg a mondottakról; továbba ez áruczikkekről mindig nagy raktárt tartok, a mi nem úgy áll, miről mindenki meggyőződhetik.
Teljes tisztelettel
fő-bizományosa
az egyesült osztrák és magyar szövő-iparosoknak.
GRAETZ GYULA, BÉCS,
VII. Neubaugasse 40. sz.
Készpénzfizetés vagy utánvét mellett. Meg nem felelő áruczikkek kicseréltetnek.

Lungen- und **Magenleiden** geheilt. 872 11—12
An den k. k. Hoflieferanten Herrn Johann Hoff, königl. Commissions-Rath, Besitzer des goldenen Verdienstkreuzes mit der Krone, Ritter hoher Orden,
Erfinder
und alleiniger Fabrikant des Joh. Hoff'schen Malzextractes, Hoflieferant der meisten Fürsten Europas, in Wien, Fabrik: Grabenhof, Bräunerstrasse 2. Comptoir und Fabriks-Niederlage: Graben, Bräunerstrasse Nr. 8.
Hoff'sches Malzextract-Gesundheitsbier,
57-mal von allerhöchsten Seiten ausgezeichnet.
Die ersten, echten, schleimlösenden, Johann Hoff'schen Brust-Malzbonbons sind in blauen Papier; ohne registrirte Schutzmarke (Bildniss des Erfinders Johann Hoff) ist das Fabrikat gefälscht.
Hoff'sche Malz-Chocolade und Brust-Malzbonbons.
Ich litt an einem furchtbaren Magenleiden; jede Speise und jedes Getränk wurde sofort in Gestalt einer faulig riechenden, kaffee-artigen Substanz ausgeworfen; keine Arznei wollte helfen und meine mit schrecklicher Eile zunehmende Entkräftung und Abmagerung raubte mir alle Hoffnung auf Genesung, als ich meine Zuflucht zu Ihrem Hoff'schen Malzextract nahm. In einigen Tagen zeigte sich erhebliche Besserung. Nächst Gott verdanke ich nur Ihnen meine Lebensrettung. Bitte um Zusendung von 28 Flaschen Malzextract-Gesundheitsbier, 2 Kilo Malz-Chocolade und 10 Beutel Malzbonbons. Ihr stets dankbarer
Voelker, Landschafts-Direktor in Neu-Ingelow.
Se. Majestät
der **König** von **Dänemark** liess dem Fabrikanten Herrn **Johan Hoff** durch seinen Adjutanten mittheilen, dass er den **Werth seines Malz-Extractes sehr hoch anschlage.** „**Ich habe**," so lautete die königliche Erklärung, „**mit Freuden die Heilwirkung des Hoff'schen Malz-Extractes bei mir und mehreren Mitgliedern meines Hauses wahrgenommen.**"
Unter 2 fl wird nichts versendet.
Hauptdepot: *N.-Kanizsa* Fesselhofer József. *Z.-Egerszeg:* Hubinszky A., *Sopron:* P. Müller; *Keszthely:* Wünsch Ferencz; *Kaposvár:* Lappczig Antal; *Kalocsa:* Behr B. Lipót; *Warasdin:* Kusy, Hochsinger Apotheken in Gross-Kanizsa bei S. W. Pollak.
Filiale Budapest, Trödlergasse No. 7.

Védelem a halál ellen.
Tuberculosis, mell és torokfájás, a halál kaszásának főszállitói mindig csak meghülések következményei. **Hudron Wilm** tanárnak sikerült egy *páncséling* alakjában oly *präservativmot* teremteni, melynek reggelig elkészitett *mell és váll gyapjubetétei* olyanok, hogy a meghülést teljesen lehetetlen. Ugyanez *orvosi tekintélyektől* a legmelegebben ajánlott és urak és hölgyek számára minden nyak és testnagyságban 2 *darabjával*, egy cartonjában 6 frtjával kapható kizárólag az alólirott fő-bizomanyosnál. Vidékre készpénzért vagy utánvétel mellett.
JULIUS GRAETZ
Bécs, Neubaugasse 40.
Raktárak minden kerületben állittatnak és a bizományosok közzététetnek.
887 5—20

Nyujtsunk kezet a szerencsének!
400,000 márka
főnyereményt nyujt kedvező esetben a **legujabb nagy pénzkisorolás**, mely a **magas kormány** által jóváhagyva és biztositva van.
Ezen uj tervezet előnye abban áll, hogy néhány hónap lefolyása alatt 7 sorsolásban **46,640 nyereménynek** okvetlen kisorsolás alá kell kerülnie, ezután találkozik **400,000** frtnyi főnyeremény, részleg pedig:

1	nyer. á m.	250,000		1	nyer. á m.	12,000	
1	nyer. á m.	150,000		23	nyer. á m.	10,000	
1	nyer. á m.	100,000		3	nyer. á m.	8000	
1	nyer. á m.	60,000		55	nyer. á m.	5000	
1	nyer. á m.	50,000		109	nyer. á m.	3000	
2	nyer. á m.	40,000		212	nyer. á m.	2000	
3	nyer. á m.	30,000		533	nyer. á m.	1000	
1	nyer. á m.	25,000		1074	nyer. á m.	500	
4	nyer. á m.	20,000		29,115	nyer. á m.	138	
7	nyer. á m.	15,000			stb.		stb.

A nyeremény huzások tervszerint hivatalosan állapitattak meg.
A legközelebbi első az állam által biztositott nyereményhuzás a következő összegbe kerül:
1 egész ered. sorsj. ára csak 6 m. vagy 3 frt 60 kr o. é. b
1 fél „ „ „ „ 3 „ „ 1 „ 75 kr. o. é. b
1 negyed „ „ „ „ 1 fél „ — „ 90 kr. o. é. b
Valamennyi megbizás az összeg előleges beküldése vagy postautalvány mellett azonnal és a legnagyobb gonddal eszközöltetik, mindenki magát az állam czimerével ellátott eredeti sorsjegyet kapran tőlünk kezéhez.
A megrendelésekhez megkivantató hivatalos tervezetek dij nélkül mellékeltetnek, minden huzás után pedig felszólitás nélkül küldjük részvétünknek a hivatalos huzási jegyzéket.
A nyeremények kifizetése mindenkor pontosan az állam jótállása mellett történik s akár közvetlen megküldése vagy kivanatra érdekeltjeinknek Austria minden nagyobb piaczain fennálló összeköttetéseink által kézbesittethetik.
Vállalatunknak mindenkor kedvezett a szerencse, sok más tekintélyes nyeremény között gyakran az első főnyereményeknek örvendvén az, mint **250,000 225,000. 150,000. 100,000. 80,000 60,000. 40,000** stb fizettettek ki.
Az ily a legszilárdabb alapon nyugvó vállalatnál, előreláthatólag mindenütt biztossággal a legélénkebb részvételre számithatván kéretik már a közeli huzás miatt is minden megbizást minél előbb, de mindenesetre **f. é. november 30-ika** előtt közvetlenül alulirott bankházhoz intézni.
Kaufmann & Simon,
bank- és váltó üzlet Hamburgban,
bevásárlása és eladása mindennemű államkötvények, vasuti részvények és kölcsönsorsjegyeknek.
U. i. köszönetünket fejezve ki ezennel irántunk eddig tanusitott bizalomért, felkérjük az uj kisorsolásnáli részvételre,— főtörekvésünk ezentul is oda irányuland, mindenkor pontos és szilárd szolgálat által tisztelt érdekeltjeink teljes megelégedését kiérdemelni. Fönttebbiek,
880 2—2

Alsótest sérvszenvedőknek.
G. Sturzenegger, Herisauban (Schweiz) sérvkenőcsét a legjobban ajánlja. Ezen kenőcs nem tartalmaz semmi féle káros anyagot s gyógyit még egészségi sérvsérüléseket, ugyszinte anyabetegségeket is. Előnyeiben kapható, használhatásának leirása mellett 3 fl. 20 xr. ugy G. Sturzeneggernél, valamint az ntóbb megjelölt raktárok által. Számos bizonyitványok, tartalmukban a következőkhez hasonlók, bárki által nálunk beláthatók.
[illegible]
(846 10—20)
Kapható: Budapesten: Patnky Károly gyógyszerésznél Nagy-Korona utcza 23. Zágrábban: Mittlbach Zsigmond gyógyszert.

Férfiui gyengeség, megrongált idegzet. Titkos ifjukori vétkek és kicsapongások.
Dr. WRUN-féle
Peruin-por
(perui növényekből készitve.)
Egyedül csak peruin-por alkalmas a te nemző és szülőszervek mindennemű gyengeségének elháritására, s így a férfiaknál a tehetetlenség (férfiui gyengeség) s a nőknél a magtalanság eltávolitására. Nemkülönben pótolhatatlan gyógyszer az idegrendszer minden bántalmainál. A nedv és vérvesztések által előidézettel erőtlenedéseknél s nevezetesen a kicsapongások önfertőzés és az éjjeli magömlések (mint a tehetetlenség egyedüli okozói) által előidézett férfiugyengeségi állapotoknál, valamint a kéz és lábak ideges reszketésénél, ezáltal oly szer van nyujtva, mely által az elmaradhatatlan eredmény okvetlen eléretik.
Ára egy doboznak leirással együtt 1 forint 80 kr.
Kapható Nagy-Kanizsán Práger Béla gyógyszertárában. Főügynökség: Bécsben Gischner A. okleveles gyógyszerész II ker. Keiser József Strasse 14.
891 4—30.

Marokkói császárságból, Afrikában,
KÁVÉ,
pörkölve és darálva, 1 kilogramm és 680 gramm tartalmu bádog szelenczékben, valamint kevesebb s nagyobb mennyiségben, **kilogrammja 1 frt 25 kr.** különösen ajánlható uri családoknál a személyzet számára, ugyszintén iparosoknak, számos családtagokkal megáldott polgároknak, vendéglősök s kávéház-tulajdonosoknak!
Megrendeléseket a mennyiséghez képest postán vagy vaspályán az érték utánvétele mellett eszközöl
853 14—15
Geréby Fülöp,
fűszerkereskedő Debreczenben.

5 Ziehungen jährl. — 3% Zinsen in Gold.

Schon am 12. December!

Zweite Ziehung der 3% fürstlich

Serbischen Lose

vom Jahre 1881 à 100 Francs in Gold

Jährlich fünf Ziehungen.

am 14. Jänner, 14. März, 14. August und 14. November.

(898 1—3)

Jedesmaliger Hauptreffer

Francs 100.000 in Gold

Kleinster Treffer 100 Francs in Gold.

Die Treffer und Zinsen sind in **Wien, Budapest,** vielen Provinzhauptstädten, sowie in den meisten europäischen Hauptstädten ohne jeden Abzug zahlbar.

Für die pünktliche Bezahlung haftet die fürstlich serbische Regierung.

Das Los trägt 3% Zinsen in Gold.

Serbische Lose gegen Cassa **à fl. 46** nebst 50 kr. Coupon-Zinsen.

BEZUGSCHEINE

zahlbar in 14 Monatsraten zu nur 3 fl.

und einer Restrate von 4 fl.

Der Käufer erwirbt schon durch Anzahlung von nur 3 fl. das sofortige **alleinige** und **ungetheilte** Spielrecht.

In der am 12. November stattgefunden 1. Ziehung der 3% fürstl. **Serbischen Lose** wurden die **Haupttreffer** von Francs **100.000, 10.000, und 4000** in Gold mit von unserer Wechselstube verkauften Losen **gewonnen,** und coulantest escomptirt.

Nächste Ziehungen schon am 12. December 14. Jänner, und 14. März.

somit **drei Ziehungen** im Laufe der **nächsten vier Monate.**

Wechslergeschäft der Administration des „MERCUR"

WIEN Wollzeile 10 und 13. — Ch. Cohn. Wollzeile 10 und 13.

Főüzlet és központi iroda: **IV. váczi-utcza, „Peking városához."**

Fiókok:

IV. kerület, kigyó-tér „A teanövényhez." — VII. ker. király-utcza 17. sz., a „Moszkva városához."

DIETRICH és GOTTSCHLIG

osztr. cs. kir. és a magyar kir. udvari **tea- és rum kereskedésök Budapesten**

Ajánlja a téli évadra dúsan fölszerelt raktárából közvetlenül importált

884 5—10

Chinai Teát

(legujabb 1881/82-diki termés.)

Ismét eladóknak megfelelő árleengedés.

Különösen:		frttól	frtig
Congo, legfinomabb	½ kilója	2.—	3.—
Souchong „	„	3.—	5.—
Orosz családi tea	„	3.—	4.—
Fekete orosz karaván tea	„	6.—	12.—
Fekete karaván virágos tea	„	5.—	6.—
Pecco virágos tea legfinomabb	„	4.—	6.—
Orosz karaván virágos tea	„	6.50	12.—
Udvari tea-vegyiték	„	12.—	—.—
Victori tea-vegyiték	„	8.—	—.—
Király tea-vegyiték	„	6.—	—.—
Moszkvai tea-vegyiték	„	5.—	—.—
Császár tea-vegyiték	„	4.—	—.—
Mandarin tea-vegyiték	„	3.—	—.—

Ugyanezen fajták csomagokban és díszes chinai szelenczékben is kaphatók.

Jamaika-Rum

legfinomabb fajok, közvetlenül importálva

1. sz. nagy üveg barna (½ pint)	2 frt 20 kr.
1. sz. közép üveg barna (1 meszely)	1 frt 10 kr.
1. sz. kis üveg barna (½ meszely)	— frt 56 kr.
2. sz. nagy üveg barna (½ pint)	1 frt 50 kr.
2. sz. közép üveg barna (1 meszely)	— frt 75 kr.
2. sz. kis üveg barna (½ meszely)	— frt 40 kr.
3. sz. nagy üveg barna (½ pint)	1 frt 20 kr.
3. sz. közép üveg barna (1 meszely)	— frt 60 kr.
3. sz. kis üveg barna (½ meszely)	— frt 30 kr.
4. sz. nagy üveg barna (1 pint)	1 frt 50 kr.
5. sz. nagy üveg barna (1 pint)	1 frt 20 kr.

Braziliai-Rum

birólag deponált védjegygyel

1 nagy butelia üvegestül (1 pint)	1 frt — kr.
1 kis butelia üvegestül (½ pint)	— frt 55 kr.

Mindennemü külföldi likőrök, pezsgők, sherry, franczia borok, csokoládé stb. stb., minden alaku és nagyságu tea-edények.

A legcsekélyebb próbamegrendelések is pontosan teljesittetnek. Kereskedőnek megfelelő engedmény.

Ezen általánosan ismert, **Lee Vilmos** által feltalált gyógyszer, a legjobb eredménynyel használható minden **külső** vagy **belső gyuladás, fej-, fül- és fogfájás** ellen, **megsebesülések** vagy **nyitott sebek, égési sebek, rákgyuladás, bénulás** és **szemgyuladás** ellen, **fogtisztitás, bedörzsölésre** s a t.

Ezen **sós-borszesz,** földrészünk és Anglia legnagyobb tekintélyei által, mint biztosan és jól ható gyógyszer kineveztetik és valódisága következtében legnagyobb joggal, mint sikeres gyógyszer — mély fölött, 16 év lefolyása óta, számtalan köszönő levéllel birunk — mindenkinek ajánlható.

Gyakran előkerülő utánzások **kikerülése** végett a t. cz. közönséget, birólag letételezett üvegszalagunk és védjegyünkre figyelmeztetjük.

Egy nagy üvegnek ára 60 kr.

Ismételadók jelentékeny kedvezménynek örvendnek.

Használati utasitás minden üveghez ingyen mellékeltetik.

Bizományi raktárak átengedtetnek és hirlapban közöltetnek.

Dietrich és Gottschlig,

osztr. csász¸ és magy. kir. udvari szállítók.

Felhivás

a hamburgi állam által biztositott nagy pénzlotteria nyeremény esélyeibeni részvételre, melyben néhány hónap mulva

9 mill. 140,340 r. márkát

bizonyosan nyerni kell. — A 7 osztályba beosztott uj játékterv 100,000 sorsjegy közt 50,800 nyereményt tartalmaz, esetleg

400,000 r. márkával

és pedig

1 nyer.	250,000 m.		3 nyer.	8000	m.
1 nyer.	150,000 m.		3 nyer.	6000	m.
1 nyer.	100,000 m.		55 nyer.	5000	m.
1 nyer.	60,000 m.		5 nyer.	4000	m.
1 nyer.	50,000 m.		109 nyer.	3000	m.
2 nyer.	40,000 m.		212 nyer.	2000	m.
3 nyer.	30,000 m.		10 nyer.	1500	m.
1 nyer.	25,000 m.		2 nyer.	1200	m.
4 nyer.	20,000 m.		533 nyer.	1000	m.
7 nyer.	15,000 m.		1074 nyer.	500	m.
1 nyer.	12,000 m.		100 nyer.	300	m.
23nyer.	10,000 m.		29115 nyer.	138	m.
	stb.			stb.	

A nyereményhuzások tervszerüleg és hivatalosan vannak megállapitva.

Ezen nagy pénzkisorsolás legközelebbi nyereményhuzásához egy

egész ered. sorsj. ára csak 6 m. vagy 3½ frt
egy fél „ „ „ „ 3 „ „ 1¾ frt
„ negyed „ „ „ „ 1½ „ „ 90 kr.

és ezen államilag biztositott eredeti sorsjegyeket az összeg beküldése vagy postai befizetése mellett a legtávolabb vidékre is bérmentesen elküldöm. Csekély összegek postajegyekben is beküldhetők.

A Steindecker ház rövid idő alatt 125,000, 80,000, 30,000, 20,000, több10,000 márkás nagy nyereményeket fizetett ki vevőinek, s az által sok család szerencséjének megalapitásához javult.

A betétek, a nagy nyereségkilátásokhoz aránylag igen csekélyek és a szerencsekisérletet csak ajánlani lehet.

Minden résztvevő megkapja a megrendelés alkalmával a hivatalos tervet és a huzás után a nyereménylajstromot.

A nyeremények kifizetése mindenkor pontosan az állam jótállása mellett történik s akár közvetlen megküldése vagy kivánatra érdekeltjeinknek Ausztria minden nagyobb piaczain fennálló összeköttetéseink által kézbesittethetik.

Megbizások mindenesetre még **f. hó 30-ka előtt** bizalmasan intézendők az alulirott kipróbált régi czéghez,

Steindecker József

bank és váltóüzlet Hamburgban.

U. i. A STEINDECKER-ház — mindenütt mint szilárd és biztos hitelü ismeretes — nem szorult különös reklamra; miert is az mellőztetik, mire a t. közönség figyelmeztetik.

890 2—2

Figyelemre méltó!

EPILEPSIA,

görcs és szivbajban szenvedők, kik ezen betegségek iránt érdeklődnek és **biztos segélyt keresnek,** bizalommal szerezzék meg **Dr. Boas** görcs és idegbajt gyógyitó **specialistának** füzetét; kapható ingyen és bérmentve, csakis

PARLAGHY urnál,

München, 39, Bayerstr.

886 5—12

Singerstrasse 15. zum „gold. Reichsapfel"

PSERHOFER J.-féle gyógyszertár Bécsben.

Vértisztitó labdacsok

ezelőtt egyetemes labdacsok neve alatt; ez utóbbi nevet teljes joggal megérdemlik, mivel csakugyan alig létezik betegség, melyben e labdacsok csodás hatásukat ezerszeresen be nem bizonyitották volna. A legmakacsabb esetekben, melyekben minden egyéb szer sikertelenül alkalmaztatott, ezen labdacsok számtalanszor és a legrövidebb idő alatt teljes gyógyulást eredményeztek 1 doboz 15 labdacscsal 21 kr. 1 tekercs 6 dobozzal 1 frt 5 kr, postán küldve 1 frt 10 kr. (1 tekercsnél kevesebb nem küldetik szét.) Megküldik utánvétel vagy postautalvány mellett. Számtalan levél érkezett, melyek irói halat mondanak e labdacsokért melyeknek a legkülönfélébb és legsulyosabb betegségekben egészségük helyreállitását köszönik. A ki csak egyszer kiseretet tett velük, tovább ajánlja. A számtalan köszönő iratok közül, ide mellékelve közlünk néhányat.

Waidhofer az Ybbs mell. 1880. nov. 21.

Nyilvános köszönet.

Tekintetes ur! 1862 óta szenvedtem aranyeres bántalomban és hugyrekedésben; orvosoltattam is magamat, de minden siker nélkül, bajom mind rosszabbá vált, ugy, hogy idő multával heves hasfájást is éreztem, (a belek összeszugorodása következtében); teljes étvágytalanság állott be, s mihelyst csak a legcsekélyebb ételt vagy egy korty vizet nyeltem is le, alig birtam a puffadás, nehéz zihálás és fulladozás miatt egyenesen állni, mig nem végre az ön, csaknem csudálatos hatásu vértisztitó labdacsai használatához folyamodtam, melyek nem tévesztették el hatásukat, s engemet csaknem gyógyithatlan bajomtól tökéletesen megszabaditottak. — Minek következtében én a tekintetes urnak vértisztitó labdacsai s más egyéb erősitő gyógyszereért nem győzöm hálám s elismerésemet elegendőképen kifejezni. — Kiváló mély tisztelettel

Celinger János.

Tekintetes ur! Oly szerencsés voltam, véletlen az ön vértisztitó labdacsaihoz juttatni, melyek nálam csodákat miveltek! — Évek óta szenvedtem fejfájás és szélhüdésben, egy barátnőm az ön kitünő labdacsaiból átengedett nekem 10 darabot, s ezen 10 drb labdacs engem oly teljes tökéletesen helyreállitott, hogy az valódi csoda. — Köszönetem mellett kérek még egy csomagot küldeni.

Prizka, 1881. márcz. 13.

Pár András.

Raysko, 1879. november 22.

Tekintetes ur! Az 1824-ik évtől kezdve egy két évi váltóláz után folyton beteg s egészen oda voltam, heves derék- és oldalfájások, undor, émelygés, bágyadtság, forróság, álmatlan éjszakákkal voltak eltem napi gyötrelmei. Ezen 53 évi időközben 84 orvost köztük 2 professort Bécsből hivám meg tanácsadás végett, de mind hasztalan, bajom napról-napra sulyosabb lett. Még csak ezen év október 23-án olvastam az ön csodalabdacsainak hirdetését, meghozattam, miután azokat utasitás szerint 4 hétig szedtem, 70 éves létem daczára ismét erőteljes és tökéletesen egészséges vagyok, ugy hogy most ismét egészen uj életnek örvendhetek. Fogadja azért legmélyebb köszönetemet az ön csodatevő gyógyszeréért. Örökre hálakötelezettje

Zwilling K. földbirtokos.

Tekintetes ur! Előre bocsájtva azt, miszerint valószinüleg valamennyi gyógyszere hasonló jósággal bir, az ön híres fagybalzsamával, mely családomban több idült fagydaguak gyorsan véget vetett, daczára valamennyi ugynevezett egyetemes szer iránti bizalmatlanságomnak, elhatároztam magamat az ön vértisztitó labdacsaihoz folyamodni, hogy ezen apró golyóbisok segélyével megostromoljam rég idő óta tartott aranyeres bántalmamat. Egyáltalában nem restelem önnek bevallani, miszerint régi bajom négy heti használat után teljes tökéletesen megszünt, s én ezen labdacsokat ismerősem körében a legbuzgóbban ajánlom. Az ellen nincs egyáltalában semmi ellenvetésem, ha ön ezen soraimat, — jóllehet névaláirás nélkül — nyilvánosság elé ohajtja bocsájtani Mély tisztelettel

Bécs, 1881. február 20.

T. K.

Csepey, 1874. május 17.

Tekintetes ur! Miuthogy az ön „vértisztitó-pilulái" feleségemnek, a ki évek óta idült gyomorbajban s csuzban szenvedett, nemcsak visszadták az életet, hanem uj ifjui erőt is öntöttek bele, más hasonló betegségekben szenvedők kérésére még két tekercs utánvétel melletti megküldésére kérem föl. Mély szisztelettel

Sviszek Balázs.

(897 1—12)

Bielitz, 74. junius 2.

Mélyen tisztelt Pserhofer ur! Én és sokan mások kik az ön „vértisztitó-piluláinak" egészségüket köszönjük, irásban fejezzük ki legmélyebb hálánkat. Az ön pilulái sok betegségben mely ellen semmi más szer nem használt, a legcsodásabb gyógyerőt tanusitották. A nők vértolyásánál, rendetlen havi tisztulásánál, hugyrekedésnél, gilisztánál, gyomorgyengeség- és gyomorgörcsnél, szédülésnél és sok egyéb bajnál gyökeresen segitettek. Teljes bizalommal kérek még 12 tekercset. Mély tisztelettel

Kauder Károly.

Amerikai köszvény-kenőcs, gyorsan, és biztosan ható, kétségtelenül legjobb szer minden köszvényes és csuzos baj, nevezetesen hátgerinczbaj tagszaggatás, görcs, ideges fogfájás, fejfájás, fülszaggatás stb. stb. ellen 1 frt 20 kr.

Anatherin száj-viz, cs. kir. szab. Popp J. G.-tól általánosan ismert legjobb fogfentartó szer, 1 üvegecske 1 frt 40 kr.

Szem-essenczia, dr. Romershausentól, a látérősitésere és fentartására eredeti üvegecskében à 1 frt 50 kr.

Chinai toilette-szappan, a legtökéletesebb a szappangyártás terén. Használta után a bőr bársony sima lesz és igen kellemes szagot tart meg. Igen sokáig tart és ki nem szarad. Egy darab 70 kr.

Fiaker-por, általános ismert jeles háziszer hurut, rekedtség, fojtóköh stb. ellen, 1 doboz 36 krajczár.

Fagy-balzsam, Pserhoffer J.-tól, évek óta legbiztosabb szernek van elismerve, mindennemü fagybajok és idült sebek stb. ellen 1 tégely 40 kr.

Élet essenczia (prágai cseppek, svéd cseppek) megromlott gyomor, rosz emésztés mindennemü altesti bajok ellen, kitünő háziszer, Egy üvegcse 20 kr.

Csukamáj-olaj, valódi eredeti igen megtisztitva a legkitünőbb minőségü. Egy üveg 1 frt.

Por lábizzadás ellen. Ezen szer eltávolitja a lábizzadást s az ezáltal keletkező kellemetlen szagot, épen tartja a lábbelit, és ártalmatlan szernek van bebizonyitva. Egy doboz ára 50 kr.

Georgé Paté pektorale-a, sok év óta elnyálkosdás, köhögés, rekedtség, hurut, mell- és tüdőbajok gégebantalmak ellen legjobb és legkellemesebb gédszernek általánosan elismerve. 1 doboz ára 50 kr.

Tannonchinin-hajkenőcs, Pserhofer J-tól évek óta orvosok és laikusok által valamennyi hajnövesztő szer között a legjobbnak elismerve. 1 csinosan kiállitott nagy szelencze 2 frt.

Egyetemes tapasz, Stendel tanártól vágott és szurt sebek, mérges kelevények, a lábak régi, időnkint felnyiló kelései, makacs mirigykelések, fájó pokolvar, sebes és gyulladásos mell, megfagyott tagok köszvény és hasonló bajok ellen jónak bizonyult. Egy tégely 50 kr.

Egyetemes tisztitó-só, Bullrich A. W.-tól. Kitünő háziszer megzavart emésztés minden következményeit, u. m. fejfájás, szédülés, gyomorgörcs, gyomorhév, aranyér dugulás stb. ellen. 1 csomag ára 1 frt.

Mindennemü franczia különlegességek vagy raktárkban tartatnak, vagy kérésre gyorsan és olcsón eszközöltetnek. (788 12—12)

A szétküldés posta utján 3 forinton aluli összegnél csakis annak beküldése után eszközöltetik, nagyobb összegnél utánvétel mellett is.

A legtöbb elősorolt specialitás kapható Budapesten Török József gyógyszerész urnál, király-utcza 8 sz.

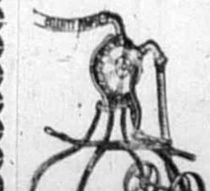

REISMAN és MÜHLBERG

BUDAPEST.

Excelsior-malom

(Schmeja Ed. szab.)

1877. év óta minden kiállitáson dijaztatott.

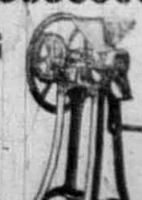

Legtökéletesebb daráló és őrlőmalom, mindennemü termény aprózására, darálására és őrlésére, a leglágyabbakhoz ugy mint a legkeményebbekhez. *Csekély erőszükséglettel nagy munkaképesség, nagy állandóság mellett egyszerü kezelés.*

Borszivattyuk (Celerity szivatyuk) perczenként 170 liter munkaképességgel.
Borsajtók, (System Mabille).
Amerikai szecskavágók.
Trieurök (szabadalm. gyártmány).
Manometer és kazánfelszerelések.
Bor- és sörszivattyuk (törés és benső összeforrás ellen jótállás.)
I. minős. szinbőr gépszijak (zsirozatlan).
Varró- és kötőszijak.
Széna- és trágya-villák. (Valódi amerikai.)
Önolajozó. (Szab. szilárditott üvegből.)
Vitarlampák. (Tüzmentes.)
Reflektorok. (Nagy tüzelő-szer megtakaritás.)
Valódi amerikai vasáruk. 885 5—5
Müszaki gummi-czikkek.

REISMANN és MÜHLBERG

gépek és müszaki czikkek raktára és irodája Budapest, VI. Sugárut, 22/24. sz.

BÉCSI TŐZSDE.

Mérvadó a Lajthán innen s a Lajtán tul, egyedül a bécsi tőzsde.

[illegible]

A „LEITHA" (Halmai) kiadóhivatalának bankháza.

Bécs, Schottenring 15.

Nyomatott Fischel Fülöp laptulajdonosnál, Nagy-Kanizsán 1881.

48. szám. Nagy-Kanizsa, 1881. szerdán, november 30-án. VIII. évfolyam.

Kiadóhivatal: Fischel Fülöp könyvkereskedése. Ujvároshás utcza. 513. szám.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt. Fél évre 3 frt. Negyedévre 1 frt. 50 kr.

Hirdetmények: 5 hasábos petitsor egyszer 7 kr. többszöri hirdetésnél 5 kr. Bélyegdij 30 kr.

ZALA

MEGYEI ÉRDEKŰ.

KÖZMŰVELŐDÉSI, TÁRSADALMI és GAZDÁSZATI HETILAP

A ZALAMEGYEI GAZD. EGYESÜLET ÉS TÖBB MÁS EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Szerkesztői iroda. Hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők Ujvárosház utcza 513. sz.

Bérmentetlen levelek csak ismert kezekből fogadtatnak el:

Kéziratok vissza nem küldetnek.

Nyilttér: Petitsora 10 kr.

A roncsoló-toroklob.

(Dyphteritis.)

Talán sehol az országban nem beszélnek annyit a dyphteritisről, mint épen itt nálunk, és ezen körülmény azon meggyőződést érlelte meg bennem, hogy sehol nem ismerik kevésbé e bajt, mint éppen nálunk!

Azért szükségesnek tartottam e lapok hasábjain némelyeket elmondani e betegség megismertetésére vonatkozólag, hogy némi fogalmat nyujtsak ezen betegség fölismerésére!

Mert, ha a gyermek előtt gyakran emlegetik a „mumust" és elmondják neki, hogy annak egy nagy tarisznyája van, melybe beleteszi és elviszi a rosz gyermeket, — végre egy bizonytalan fogalmat alkot képzeletében — még a jó gyermek is — és retteg olyasmitől, a mi a valóságban nem is létezik!

Már pedig az senkire nézve nem lehet kellemes érzés, ha félni, rettegni kénytelen!

A roncsoló toroklob egyáltalán nem uj betegség! Régen szedi már az áldozatait — kivált a gyermekvilágban; — csakhogy ezelőtt minden gyermekbetegség, mely a torokban fészkelte be magát és sajátságosan üres, — ugynevezett ugatóköhögés, nagy-foku láz, fejfájás stb. által kisértetve halálos kimenetelt vett, legtöbbnyire azon gyüjtő fogalom alatt volt ismeretes: „torokgyík" — „angina." —

Későbben már megkülönböztették a „hártyás torokgyíkot." — angina membranacaea vagy croup —, melynél a torokürben olyan-szerü finom hártyák képződnek, mint amilyen a tojás héjának belsejét befödi és mely hártyák az által váltak veszélyessé, hogy lejjebb, a légcsőbe és annak finomabb ágaiba is benyomultak és a különben is szük légutakat a nyákhártyák felduzzadása, és azokon még idegen hártyák képződése által is a levegőre nézve áthatlanná teszik, és ez által a vérnek a levegőtől nyerendő „éleny" általi megujjulása levén lehetetlenitve: a vérben nagymennyiségben gyül meg az élet föntartását gátoló gáznemü anyag, a szénsav, és ha ezen hártyák eltávolitása, és azok ujból képződésének megakadályozása idejében nem sikerül, az ilyen beteg gyermek mindig nehezebben lélegzik, végre csakis ülve, hátrafelé hajlitott fővel képes lélegzeni, akkor is fütyölő, sipoló hangon; — arczszine mindig és mindig kékesbe átjátszóbb vörös szint ölt, miközben szivdobogása szörnyü gyorsaságot ér el, hideg verejték boritja arczát, testét, mig aztán a lélegzés teljesen megszünik. Ez a croup!

A másik volt az úgynevezett: „mirigyes torokgyík" — vagyis a torok bejáratánál, az ugynevezet „nyelvcsap" két oldalán levő „mondolák"-nak — torokmirigyek — gyulladása. A gyulladás közbeni megnagyobbodás olyan fokot képes elérni, hogy a beteg nem csak, hogy egy csepp folyadékot sem tud lenyelni, de végre a lélegzésben épen ugy megakadályoztatik, mint a kára hártyás-torokgyiknál, és elhagyattatásában a beteg épen ugy életével adózhatik, mint amannál. De e mirigyek genyedésbe mennek át, bennök tályog képződik, és e miatt lesznek oly annyira nagyokká, hogy a lélegzést elzárják és azért ez a besegség sokkal kissebb jelentőségü a másiknál, mert a mirigyekbe eszközölt beszurás által a geny eltávolittatván, minden veszélynek eleje van véve, sőt ideje korán gyógykezelés alá véve, nem is éri el ijesztő fokát: a beteg rövid uton meggyógyul!

A dyphteritist maga az orvosi tudomány is csak akkor kezdé megkülönböztetni a hártyás-torokgyiktól — crouptól — midőn vizsgálódásai körébe bevonta az úgynevezett „górcsövet" — mykroscop — melynek segélyével ugy a torokürben, mint a beteg vérében létrejövő kórterményeket megvizsgálhatta és azokban ezen eszköz segélyével a „kórnemző" anyagokat is fölismerhette.

Amint ezen eszközzel a kutatás mindig nagyobb és nagyobb tért hóditott meg, annak ismeretére jöttek az orvosok, hogy úgy a cholera, typhus, mocsárláz s. a. t. mint a dyphtheritis, bizonyos, a földön tenyésző, de érett korában a levegőben uszkáló igen-igen apró gombanemü anyagok által idéztetnek elő, melyek a beszivott levegő, vagy a megevett étel által a testbe jutván, a testben tovább tenyésznek, tenyészésük folytán megmérgezik magát a vértömeget is, és ily módon válnak az életre vészthozókká!

A dyphtheritis tehát sajátlagos kórnemző anyag által jön létre, mely anyagot ugyan azon időben számtalan egyén lélegez be; de a betegség még is csak azoknál nyer kifejlődést, kiknél a kóranyag tovafejlődésére az előföltételek: a fogékonyság meg van.

A hajlamositó okok között az egyéni alkat mindenesetre nagy szerepet játszik. Görvélykóros — scrophulás — gyermekek, kiknél a mirigydaganatok, torokhurutok ügy is otthonosak, hamarább lepetnek meg e baj által, mint más, egészen egészséges gyermekek, mert azoknál a fölvett ragályanyag, a továbbfejlődésre alkalmasabb föltételekkel találkozik!

E lapok hasábjai nem képezik azon tért, hol ezen, nagyon is vitás természetü bajt tüzetesen tárgyalni lehetne, azért az elmondottak után csupán arra szoritkozunk, hogy a rnncsolótoroklob ismertető fő tüneteit elősoroljuk és egyuttal a czélszerünek mutatkozó óvó-eljárásokról megemlékezzünk!

Hogy valamely láz és köhögés által meglepett gyermeknél a roncsoló-toroklob bekövetkezésére gondolhassunk, mindenek előtt szükséges, hogy azon községben, vagy városban a roncsoló-toroklob előjövetele megállapitott tény legyen, és csak akkor félhetünk ezen betegségtől, ha gyermekünknél a következő tünetek mutatkoznak:

Az előbb jókedvü, kedélyes gyermek minden ismert ok nélkül makranczos, kötekedő, rosz kedvü, siránkozóvá válik, majd fátyolozottá, rekedté lesz hangja és száraz köhécselés mutatkozik nála, melyet akkor nap, vagy más- harmadnapon forróság követ!

Ezen tünetek bár más féle heveny lázas betegségnek is tünetei, de ha a gyermeknek ekkor az alsó állkapczáját a fülek alatti szögletben ujjainkkal megtapintjuk, és ottan borsónyi, mogyorónyi mirigydaganatokat érezünk és aztán a gyermekkel kinyittatjuk a száját és a nyelv közepét egy kanál nyelével lenyomjuk, miközben a gyermekkel „a" betüt hangoztatunk, belenézünk a torokba, és ha két oldalt a nyelvcsap mellett, vagy magán a nyelvcsapon, fehér foltokat találunk: akkor van okunk a dyphtheritistől félnünk és föltétlenül orvosi segély után kell látnunk!

Olyan időben, midőn a roncsoló toroklob járványszerü föllépése meg van állapitva, különösen óvnunk kell a gyermekeket a meghüléséktől, miért legjobb őket a járvány megszünteig szobában tartani és óvodába, mint iskolába nem bocsájtani, mert sokszor ezen helyeken egyik gyermek a másik által lesz ragályozva!

A lakószobák jól szellőztetendők és a mennyire lehet, egyenlő hőmérsékletben fütendők — természetesen télen.

Azután tanácsos a gyermekeknek — de csak járvány idején — torkukat naponta megnézni, mert sokszor az előjelek vagy épen nem, vagy csak olyan kis mértékben mutatkoznak, hogy a leggondosabb szülék figyelmét is kikerülik!

Ennyit mondhattam a dyphteritisről, és ennyinek ismerete is jobb, mint semmi!!

Aeskulap.

Jegyzőkönyve

az alakitandó első magyar általános dunántuli tisztviselő egylet 1881. évi. okt. 23-á-n összehivott értekezlet ü[illegible].

Jelenvoltak: gr. Laczberg Rezső, Győrmegye alispánja, Nagy Pál, Győr város polgármestere. Zechmeister Károly, városi tanácsos. Lacza Ferencz, városi tiszti ügyész; Buziássy Károly, városi főmérnök. Széplegy Jakab, ügyvéd. Arany Ignácz, takarékpénztári hivatalnok. Hajda Mihály, dunagőzhajózási ügynök. Kerényi Nándor, reáltanoda igazgató. Dr. Kauta Gusztáv, jogakademia igazgató. Langer József képezdei igazgató

„Zala" tárczája.

„Szeretlek."

Hallottam a zephir
Édes suttogását
És az alkonyi szél
Epedő nyögését,
De ez égi hangnak
Nem találtam mását.
— Mert ártatlan szived
Mézén édesitéd —:
„Szeretlek."

Hallottam a hattyu
És csalogány dalát,
De nem találtam benn
Azt a hármoniát,
Mely a porhüvelyt is
Az égbe emeli;
Ezt csak mézes ajkad
Üdvhangja müveli:
„Szeretlek".

Hallottam a patak
Enyhe csevegését,
Hallottam a tenger
Fönséges zugását;
De szivem s lelkemnek
Ujjászületését
Mégis csak e bűvös
Hangoddal okozád:
„Szeretlek."

Hallottam a felhők
Barna ölén támadt
Recsegő menydörgést,
S láttam a villámot;
Sokat e nagy erő
Az Istenhez emel,
Engem pedig oda
Örömkönyüimmel
E szód visz: „szeretlek."

Kozáry József.

Az asszony, ha ördög.

SZALAY SÁNDOR-tól.

VI. Névnapi üdvözletek.

(Folytatás.)

A magyar nem ugy gyártja szokásait, az ugynevezett nemzeti divatot, mint például a franczia; ugy jön az magától. És a mit teszünk, azt minden fogható eszü ember könnyen markon foghatja, hogy mért teszszük ugy.

Valami józanságba telhetetlen külső országi felebarátunk, már olyanfélét is pengetett, hogy a toasztokat az első tál étel után kellene tartani, a mig tiszta észszel szólhat mindenki. Már hiszen köszönjük szépen a jó szándékát, hanem azt tartom: mi nekünk még a pecsenye mellett is elég eszünk van. Különben mi is a pecsenyét ennők meg legelsőnek.

Akár igy, akár ugy, hanem a mi kedves plébánosunk nem igen szereti az indigiestiókat. A pecsenyét hordják, tehát föláll; elégült képpel mosolyog, mintha ebben is se giteni kivánná a tisztelt vendégkoszorut.

Persze, hogy az ő mosolygása elég ok a t. vendégkoszorunak arra, hogy minden botrány nélkül kaczagjon. Ez a plébános urnak még jobban tetszik. Torkát köszörüli; termetét rázza, szemeivel égnek ágaskodik és oldalba teremti a Pegazust.

„Van egy boldog ország; akármi a neve
Elég az, hogy bőven asszonynyal van tele.
A kik ottan jártak olyformán beszélnek,
Ott a férfiaknak porcziószám mérnek" . . .

Már nem tudom, hogy a tisztelendő ur, hogyan keveredett volna ki abból a sok asszonyból; vagy miként állitotta volna és bizonyitotta volna be, hogy porcziószámra is jó az asszony? azt nem birom elképzelni.

Hanem a véletlen segitségére jött neki, illetőleg megmentésére a tisztelt vendégkoszorunak, hogy ne kelljen a jószivü és rimgyártó plébános urnak rettenetes porcziókban mért verseit végig pukkadozni az elfojtott nevetéstől.

Egy szolga lépett be és jelentette, mi szerint kocsin valami küldeményt hoztak a nagyságos ur számára.

„Ki küldte?" — kérdé Kedeő.

„A fuvaros azt mondta, hogy egy ur küldte a városból, ki azt mondta, hogy rövidesen maga is utánna jön."

Kedeő a küldeményt felhozatta.

Hosszukás négyszögü deszkákból összeszegezett láda volt az. Nagy kiváncsisággal kezdték felbontani, mivel külsejére annyi volt csupán irva: „Amerikai küldemény."

Az öreg Kedeő mosolygott magában. „Bizonyosan az a kópé Iván lep meg valamivel a nevem napjára! Valami ideutazótól küldte el" — szólt Kedeő.

A vendégek mindnyájan kiváncsian állták körül.

Mikor a deszkát lefeszegették róla, megint egy másik deszkázatot találtak. Igy valami háromszoros szegezés lefeszegetése után, szép érczkoporsó feküdt a vendégek előtt. Mindnyájan elhalaványodtak; az ajkak elnémultak. Senkisem merte a koporsót feltörni.

Végre a plébános urnak kellett ezt a functiót végezni. Eleget elkisért a másvilágba; megszokhatta őket.

Mikor a koporsó felnyittatott, a körülállók ajkain a meglepetés felkiáltásai hangzottak.

A koporsóban Madarasy Iván hullája volt.

Erre aztán még a plébános urnak is torkán akadtak a rimek.

A legnagyobb meglepetés és lehangoltság közben csinos nyulánk barna uri ember lépett be és bemutatta magát, hogy ő Pásztóy Ödön, orvos, ki Amerikából jő és — miután Madarassy Iván barátjának az volt utolsó kivánsága, hogy hamvai az édes hazai földben pihenjenek — tetemeit magával hozta. — Elmondta, hogy miként éltek együtt, mint jóbarátok. Mellette volt az utolsó pillanatig.

Mindenkinek háta borsódzott és senkisem mert a hullához közeliteni, melytől erős balzsamillat áradt szét a levegőben.

Igen szomoru névnapi üdvözlet volt ez. Mindenkinek ajkán ketté vágta a mosolygást.

Csak Adél szemeibe ült ki a pokoli győzelem öröme, és kéjjel pihentetè tekintetét a feltünő szép orvoson. Tudja Isten mi villant meg egyszerre agyában? Az orvossal kihivó kaczérsággal bánt.

A vendégek Borkövi kegyvesztéséről kezdtek suttogni.

VII. Az új kegyelt.

Harmadnapra nagy ünnepélyességgel végezték a temetési szertartást. Madarassy Ivánt eltették örök nyugalomba, Adél lelke rettenetes tehertől szabadult és kilátásai még fényesebbek lőnek.

A temetésen, senki se tudta: honnan? megjelent az öreg Marton Gáspár is. Igazán öreg volt szegény; az évek mélyen szántottak becsületes képén; izmai jó részben elvesztek a régi rugékonyságot. Hanem az öreg azért nem engedett a negyvennyolczból. Olyan katonás tartással lépkedett a koporsó után, mintha az a 75 év valami szellős köpönyeg lett volna a vállain. Egyébként igen zárkozott volt; senkivel se beszélt, csak pár szót sem.

Egyik-másik régi ismerős oda ment hozzá, üdvözölte a szokott bizalmassággal. Hidegen válaszolt. Csupán egy becsületes képü urral — a Madarassy urodalmak valamelyik korabeli tisztjével — beszélgetett hosszasabban. A tiszt körülbelül 50 éves lehetett; az öreg „Laczi barátom"-nak hivta. Mi is e néven bizalmaskodjunk vele!

„Hát a legujabbat nem hallotta, director ur?" — kérdé Laczi.

„Mondtam már Laczi barátom: ne titulázzon engem directornak, ördög vagyok én, nem director. Mióta az én jó uram valamelyik gonosz órájában ezt az idres-bodros, bidres-bodros asszonyt, ezt a sátán menyasszonyát, beleültette ebbe a drága szép uradalomba; csak lóggós voltam; csak a titulusom volt director. Azt is csak az hitte, a ki akarta. Most meg, mióta bucsut vettem, hát éppenséggel nem vagyok director; meg nem is leszek, mig az én becsületes Iván uraságom át nem veszi a veszendő jószágot."

„Hiszen Iván uraságot most temetjük!" szólt Laczi.

„Igaza van, kedves barátom! Lássa, lássa már öregségére az embernek esze is csak olyan könnyü szerrel botlik, mint a lába!" — Igy válaszolt az öreg, mialatt kupáját olyanformán vakarta, mintha valami udvariatlan ba ha hölgy incselkedett volna vele. „Bizony látom — mormogá e közben — öregségemre az én számra is kosár kell." Aztán, hogy a dolgot másra terelje, oda fordult Laczi barátjához „Mit is mondott édes barátom?— Valami ujság van megint? Na, ugy an!"

„Hát az ifju Kedeő uraság örökre bucsut vett a szülei háztól; ügyvédi irodát nyitott Pesten és elvette . . . . Na mit gondol direc . . . . akarom mondani urambátyám: kit?"

„Tudja barátom, ezen ez egy kicsit furcsa rebusz. Mikor az ember valakit pendeles gyerekül látott utoljára, aztán találja el, hogy ki lett a felesége? Hanem azért ugy találomra annyit merek mondani, hogy a mint gyerek korában lászott, hát sehanca korában nem igen hajtotta a bolondok kerekét. Igy hát a házassága is okosan történt."

„Bizony pedig az igen tisztelt publikum egészen más véleményben van!"

„Ne szóljon, ne szóljon kedves Laczi barátom, a publikumról! Menjen ki a mezőre! Ha talál ott egy falka disznót, dobjon közéjök valami konczot! Majd meglássa: hogyan összeröffennek, hogyan tépik, szakgatják. Mikor elemésztették, nyugodtan szétmennek és turják tovább a földet. Ott van a nagyon tisztelt publikum! — Na de hát folytassa csak édes barátom: kit vett el hát Kedeő Árpád?"

„Nem volt annak rosz gustusa — ami azt illeti — hanem hát persze azért szálka vagy talán gerenda önagyságaik szemében, mert felesége az uradalmi erdésznek nevelt leánya."

„Micsoda? Talán csak nem Idát vette el?"

„Igen is, uram-bátyám?"

Mihálkovics Tivadar, kir. közjegyző. Vermes Dénes, megyei főjegyző. Bierbauer Lipót, főgymnasiumi tanár. Ifj. Jerfy Antal, takarékpénztári igazgató. Zittritsch Antal Ernő, bankhivatalnok. Dr. Némethy Ernő. kir. ügyész. Dóczy Endre, távirdai tiszt. Krisztinkovich Antal, megyei főszámvevő. Varga Károly, megyei tiszti ügyész. Bauer Ferencz, városi adótiszt és Bánóczy Jenő, városi adótiszt.

1. Az értekezletet egybehívott gr. Laszberg Rezső üdvözli a szép számmal megjelenteket, és felhívja az értekezletet, hogy ez értekezletre elnököt és jegyzőt válaszszon.

Elnökül gr. Laszberg Rezső, jegyzőül Széphegyi Jakab közfelkiáltással megválasztattak.

2. Gr. Laszberg Rezső felhívja Széphegyi Jakabot, hogy a mai értekezlet tárgyát adja elő; mire Széphegyi Jakab előadja, hogy minden bevezetés nélkül áttér a tárgyra, mert nem lehet feladata, hogy az itt megjelent urak előtt az egyesülés horderejét és fontosságát bővebben fejtegesse, sem nem lehet feladata, hogy ezen az értekezleten a tisztviselői kar sulyos anyagi helyzetét ecsetelje, mert tudja mindenki, hogy a tisztviselői kar az egyedüli, mely a legmostohább bánásmódban részesül, és tudja mindenki, hogy mig jelenleg már a tisztviselő és hivatalnok irányában majdnem elviselhetlen követelmények támasztatnak, addig anyagi helyzetének javítása senkinek sem jut eszébe, és nincs is a jelen viszonyok között kilátás arra, hogy e tekintetben más oldalról történjék valami, ugy hogy a tisztviselői kar csakis önönmagára és a kölcsönös támogatásra van utalva; ezen tudattól áthatva pendittetett meg az eszme egy tisztviselő-egylet alakitására.

Ezen egyletnek tagjai lehetnek minden oly feddhetetlen jellemü és előéletü férfiak és nők, kik szellemi munkával foglalkoznak; igy tehát akár megválasztott, akár kinevezett köz- és magán-tisztviselők és hivatalnokok, ügyvédek, orvosok, mérnökök, tanárok, tanitók és tanitónők stb.

Czélja az egyletnek egyrészt az, hogy a távol egymástól fekvő helyeken működő tisztviselőket, illetve egyleti tagokat az összetartozás köteléke füzze egymáshoz, másrészt, hogy a tisztviselői kar anyagi jólétének emelését a kölcsönösség elvénél fogva eszközölje.

Feladata az egyletnek, hogy a tagok évi járulékaiból, valamint más módon gyüjtendő alaptőke jövedelméből saját hibájukon kivül szerencsétlenségbe jutott egyleti tagokat és ezek özvegyeit és árváit segitse;

továbbá élelmezési egylet (Consum-Verein) léteitése által az egyleti tagoknak olcsó és egészséges élelmezést nyujtani.

Az eddig fennálló tisztviselő-egyleteknél az élelmezési egylet mutatkozott legczélszerübbnek és legkedveltebbnek, és ez örvend mindenütt a legnagyobb részvétnek, mert az egylet ezt házilag, esetleg más alkalmas módon kezelvén, az egyleti tagoknak beszerzési áron szolgáltatja a legjobb és legegészségesebb élelmi szereket, utólagos havi fizetés mellett.

Ilyen egylet nemcsak az egylet székhelyén, hanem a dunántuli kerület mindazon városaiban, hol az egylethez tartozó vidéki csoportozatok megalakultak, állittatnék fel.

Az előnyök, melyekben a tisztviselői kar, illetve minden egyleti tag az élelmezési egylet által részesül, oly szembeötlők, hogy azt bővebben magyarázni felesleges, mert csakis ezen egylet által érhető el az, hogy a tisztviselő illetve egyleti tag, csak adjával együtt rendes, olcsó és jó élelmezésben részesüljön.

A harmadik feladata az egyletnek takarék- és kölcsön-előleg-pénztár felállítása, mely által a tisztviselő, illetve egyleti tag, azon kedvező helyzetbe jut, hogy azon esetben, ha előre nem látható körülményeknél fogva a tisztviselő, illetve egyleti tag, egyszerre nagyobb összegre szorul, ne legyen kénytelen az uzsora karjaiba esni, hanem legyen egy egylet, honnét az összeget megkapja, azt a legolcsóbb kamatozással apró részletekben fizethesse vissza. Addig pedig mig ezen egylet felállitása egyleti vagyonból lehetséges nem volna, az egylet mint olyan, egy az igazgatóság által meghatározandó pénzintezettel lép összeköttetésbe.

Ezek a tisztviselő egyletnek, mint olyannak, kizárólagos czéljai, lehet azonban az egylet keretén belül még több csoportozatot felállitani, ilyenek: betegség-esetekbeni segély-egylet, mely által az illető tag és családja orvosi segélylyel, a tag maga gyógyszerrel és betegsége tartamára pénzbeli segélyezéssel is láttatik el. Ilyen továbbá az élet- és halál-esetre való biztositási egylet; a tőke. illetve életjáradék, munkaképtelenség, nyugdij és aggkori biztositási csoportozat.

A tisztviselő egyleti tagok szabadságában áll bármely csoportozatba beállni, de hogy akármelyik csoportozatba beléphessen, kell, hogy az általános tisztviselő egylet tagja legyen.

Kiterjed az egylet hatásköre az egész dunántuli kerületre, Győrváros székhelylyel és központtal; mindamellett a vidéki csoportozatoknak tetjes autonomia biztosittatik, ugy hogy ügyeiket önállóan saját maguk által megválasztandó tisztviselők által vezetik, a központ főfelügyeleti jogot gyakorol és szervi összefüggésük a központtal az által nyer kifejezést, hogy a közgyüléseken meghatalmazottjaik által képviseltetik magukat; az egyes csoportozatokból netán fönmaradó többlet az alaptőke gyarapitására a központhoz küldendő be, honnét a netáni differentiák is fedeztetnek.

Az egyletnek azért kell nagy kiterjedést adni, illetve azért kell az egész dunántuli kerületre hatáskörét kiterjeszteni, hogy a kitüzött feladatnak minél nagyobb terjedelemben és minél hatályosabban megfelelhessen.

Hogy pedig a kezdet nehézségeitől senki vissza ne riadjon, előadja, hogy a bécsi hasonczélu egylet 1871-ben csak 21155 taggal birt, ezen szám évről-évre emelkedett, ugy, hogy 1880-ban a 64030-at érte el.

Ugyanazon egyletnek bevétele 1880-ban volt 452,784 frt 94 kr. és kiadása ugyanazon évben 365,162 frt 38 kr.

A takarék- és kölcsönelőleg-pénztár állása 1880. decz. 31-én 4.342.325 frt volt.

Ezen egyletnek hazánk több városaiban van fiókja, hiszi azonban, hogy minden tisztviselő egy hazai egyletet inkább fog pártolni mint a bécsit.

Ezek után hiszi, hogy még a legpedánsabb kritika, de még a roszakarat sem tudna árnyoldalt kikeresni, mert az alakitandó egyletnek csupán fényoldalai vannak és legszebb alkalom nyilik különösen a törvényhatóságok és biróságok élén álló férfiaknak arra, hogy embertársi szeretetől vezérelve, tiszttársaik anyagi helyzetén javitsanak, miért is inditványozza: mondja ki az értekezlet, hogy az eszmét magáévá teszi, határozza el az első magyar általános dunántuli tisztviselő egylet alakitását, és az alapszabályok kidolgozása, tagok gyüjtése, a törvényhatóságok- és biróságokkal való érintkezés, valamint az alakuló közgyülés összehivása czéljából küldjön ki kebeléből egy előkészitő bizottságot.

Mire határoztatott: az értekezlet az eszmét magáévá teszi, kivánja az első magyar általános dunántuli tisztviselő egylet alakitását, és az alapszabályok kidolgozása, tagok gyüjtése, a törvényhatóságok- és biróságokkal való érintkezés, valamint az alakuló közgyülés összehivása czéljából, egy szóval az előkészitő munka megtétele végett egy előkészitő-bizottságot küldött ki, mely bizottság tagjaiul: gr. Laszberg Rezső, Pitroff Rezső, Nagy Pál, Zechmeister Károly, Kerényi Nándor, dr. Kautz Gusztáv, Langer József, Vermes Dénes, Bánóczy János, ifj. Jerfy Antal, Dóczy Endre és Széphegyi Jakab urak választattak meg.

2. Több tárgy nem lévén,

Elnök az értekezletet bezárta.

Hitelesitették: gr. Laszberg Rezső, Pitroff Rezső, ifj. Jerfy Antal, Kerényi Nándor.

Jegyzette;
Széphegyi Jakab.

Fővárosi levél.

— Az ősz. —

Itt van az ősz, itt van ujra!
Szép mint mindig énnekem.
Nem tudom én, hogy mi okból
Szeretem, de szeretem!

A szép őszi napok! Lóversenyek, nagyuri fogatok tömege, szinház, czirkusz, egyszóval a saison eszembe juttatják, hogy itt van az ősz! Hány ezer hivatott és hánymillió hivatlan poeta énekelte meg a szürkülő láthatárt, a nap fukar melegét, a szüret édes fáradalmait — az ősz annyi, de annyi számtalan gyönyörét.

Könnyü nekik! De quod licet Jovi... Amit a lyrikus könnyed sorai oly röviden fejeznek ki, azt bizony nehéz volna, még tizszer annyi prózába is szoritani. Hol kezdjük meg a fővárosi ősz képét ecsetelni? (Fővárosinak nevezem, mert valóban más itt Budapesten még a természet is, mint másutt.)

A „Budapesti Kalauz" szerint a czirkusz áll a város legszélsőbb részén. Itt kell tehát kezdenünk, mert illetlenség ám a tál közepébe nyulni.

„Ahá! ennek ott keresni valója van!" Gondolja e lap nem egy kedves olvasónője.

Tehát röviden kijelentem: Renz ur már a mult hetek egyikén eltávozott körünkből, s mint gonosz nyelvek suttogják: nem a szokott domboru erszénynyel. Mondják, egyszer volt nagy közönsége, a mikor ugyanis — a hirlapirók nyugdijegyesülete javára adott előadást.

Nini, mi az ott! Óriási hirdetések, szemkápráztató betükkel: SÁ — SÁR — SÁRA (a többit könyvnélkül tudja mindenki) Benhardt első, második, harmadik és visszavonhatlanul utolsó előadására a jegyek a népszinház jobb pénztáránál kaphatók. Futunk a pénztárhoz: „Sajnálatomra nincs már jegy." De uram, hisz alig mult el félóra pénztárnyitás óta!" „Ugy van uram — s még sincs. Ön már talán a századik, akit igy kell elutasitanom!"

Adieu!

Jegy tehát nincs. Kétségbeesett arczczal megyünk tovább. „Nincs tehát mód!" Ekkor egy kéz érinti vállamat. Pista barátom keze az. Élelmes fiu!

„Te hallod-e? Azt hiszem eljösz te is? (Természetesen Sarah B. előadását értette.)

„Barátom! Ne gunyolódjál. Nincs jegyem!"

„Hisz oda eljöhetsz szinház-jegynélkül is!"

„Nem értelek!"

„No légy oly ügyetlen! A perronon ma szemtől szembe láthatod. Délután fél háromkor érkezik meg."

„Barátom, m o s t ismerem fel csak hűségedet."

„Hát még mennyire fogsz szeretni, ha megvallom, hogy ezt a jegyet itt neked váltottam?!"...

Ilyen és hasonló jelenetek váltakoztak Bpest aszfaltján.

„Élelmes ember ez az Évva!" „De már csak belebukik!" Sahra játszott, Bpest lábainál feküdt — s Évva élelmes embernek bizonyult. (Mint halljuk 16000 frt tiszta jövedelme van a Sarah előadásaiból.)

Advocem népszinház!

Hahané — Évva pör letárgyalva. S csodálatos itélet, mind a kettőnek igaza van. No ebben meg a bírónak — a közvéleménynek is igaza van. Tehát hárman osztoznak az igazság babérján. Nevezetes korszak a mostani a népszinház történetében. Rákosi lemond az igazgatásról, s Évva veszi át. Az átmenetet nem is vette észre a szinházlátogató közönség. Oka, hogy Évva még Rákosi regiméje alatt beleszólt a dolgokba! Rákosi útmutatásait ezentul sem fogja az uj igazgató figyelmen kivül hagyni, s ez csak javára lesz a népszinháznak. Mostani repertoirja igen gazdag szép darabokban. Olivette lakodalma. Üdvöske. Szép asszony kocsisa, legujabban Berczik „Igmándi kispap" czimü népszinműve, mely f. hó 18-án került először szinre, mind a közönség teljes tetszésével találkoznak és irodalmi szempontból sem becsmérlendő sikereket aratnak. Rákosinak az volt főérdeme, hogy a fiatal tehetségeket pártolta.

A n é p s z i n h á z t ó l a n e m z e t i s z i n h á z i g tudvalevőleg csak egy lépés. Jó lesz ide is betekinteni.

Csiky és Schauer. E két névvel találkozunk első pillanatra. Az előbbi társadalmunk proletárjait, czifra nyomoruságát tárja elénk, az utóbbi India őserdeinek bűbájos regevilágába vezet s zenéje („Atala" Schauer operája) minden izében költői tehetségre vall. A kelet fantasztikus érzelgőssége, meglepő eredetiséggel van benne kifejezve. Mint halljuk Párizsban is készülnek ezen magyar dalművet az opera számára megszerezni. Ez volna e szerint az első dalmü, amely átlépte a magyar határokat. — Kiváló mértékben szolgált az opera sikerének teljességére a kitünő szereposztás. Bartolucci Vittorina k. a. tőle megszokott bensőséggel és értelemmel énekelte nehéz szerepét. Teljes dicsérettel kell a kisasszony azon iparkodását illetnünk, hogy a magyar nyelvet nagy szorgalommal tanulja, ugy hogy tiszta kiejtése semmi kivánni valót nem hagy hátra. Bár követnék példáját az operákon élődő idegen hölgyek és urak! Bartolucci kisasszony mellett méltó dicséretet érdemel Gassi ur, ki — maliczia nélkül legyen fölemlitve — e szerepe miatt bajuszát is levetette) nemkülönben Odry és Ney urak. — Nemzeti operaszinházunk megürült p r i m a d o n n a i helyét kitöltendő, az igazgatóság B e e r m a n n Stefánia kisasszonyt szerződtette. Berrmann kisasszonyt már több izben volt alkalmunk hallani, és várakozásunkat minden tekintetben igazolva látjuk. Erős csengő hangja, terjedelmes regisztere meglepő szépsége képesitik őt nehéz hivatása teljesitésére, s első helyet biztositanak neki operánkban.

Mielőtt levelünket bezárnók meg kell még emlékeznünk a művészek házának őszi tárlatáról. Több jeles kép között kiváló helyet foglal a „berlini congressus", melyen a hirhedt congressus tagjai hiven vannak lefestve. Legérdekesebb jelenség kétségkivül Bismark, kinek martialis alakja is jóval felülmulja a többiét. Mellette Beaconsfeld, volt angol premiere, Andrássy volt külügyér, Mehemed Ali stb. alakja tünnek ki. Az érdekes képet a berlini muzeum igazgatója készitette.

Meg kellene még emlékeznünk Ő felségeik itt időzéséről, — káposztásmegyeri vadászatokról, egyéb sportmulatságokról, hogy a f ő v á r o s i ősz képét teljessé tegyük.

Mint látjuk, még sem volt oly jogtalan a f ő v á r o s i ősz elnevezés?!

Halász Frigyes.

Hazánk integritásának ügye

a XVIII. század folyamában,

vagyis a törökök végkép kiüzése után mikép s mennyiben kapcsoltattak vissza az anyaországhoz az elszakasztott területek?

Értekezés.

Irta: KOZÁRY JÓZSEF.

(Folyt. és vége.)

A hálás királynő halála után már nem sok történt az ország területi integritására vonatkozó események között. Emlités nélkül azonban még sem hagyhatunk egyet-mást, melyek alkotmányunk integritásának csorbitására valának irányozva, továbbá annak a háborunak eredményét, melyet II. József a nélkül, hogy Törökország által erre kihivatott volna, csupán orosz szövetsége iránt való fanaticus vak ragaszkodásból 1788-ik évi febr. hó 9-én a portának üzenni nem átallott.[1])

A mi az ország belügyeire vonatkozó intézkedését és igy alkotmány csorbitását czélzó törekvéseit illeti, ezeket röviden az egyház és nevelés körüli ujitásaiban a főkormányszékek rendezésében, a koronának álürügy alatt az országból való kivitelében a németnyelv iránti erőszakos rendeletében, az uj adórendszerben s a népösszeirási rendeletben láthatjuk leg inkább.

Tagadhatatlan, hogy sok intézkedése annyira magán hordja a nagy szellemnek magasabb szárnyalását, hogy legkevésbé sem volnának gáncsolhatók, de a mód, a kényszer, melylyel azokat végrehajtani akarta, ha még üdvösebbek voltak volna is, minthogy a nemzetnek annyira féltett s századokon keresztül oly híven őrzött alkotmányának sárbatiprásával végződtek volna, nem csoda, hogy mindenütt, de főleg nálunk oly nagy indignatióval találkoztak.

Leginkább aggasztotta a honfiakat az, hogy József a törvényhozás mellőztével kezdte meg s látszott egyebekben is folytatni ujitásait. Lehetetlen is volt észre nem venni, hogy ő az alkotmányt mellőzni, Magyarországot a német örökös tartományokkal együtt ugyanazon törvények s igazgatás alá vetni, az ország független kormányát önálló status életét megsemmisiteni szándékozott. Ezt leginkább kimutatta akkor s az által, midőn a koronát, melyet a magyar nemzet nyolczadfél századon viszontagságteljes életfolyamában megszokott ugy tekinteni, mint nemzeti szent ereklyét és kincset, melyet szinte életével, szabadságával, nemzeti lényével kezdet azonositani; a pozsonyi várból azon ürügy alatt, hogy ezen épületet papnöveldévé szándékozik átalakitani, a házából Bécsbe vitette.

Nem sokára ezután hivatalos nyelvvé a németet tette minden állami ügy végzésével. E tettéhez ugyan kevesebb gáncs fér, minthogy a magyaroktól megkérdezte, vajjon alkalmas-e a magyar nyelv az ügyek tárgyalására s csak miután rut negligentiából nemmel feleltek, hozta be a rendeletet, hogy miután a latin nyelvet tovább türni nem akarja, a magyar nyelv pedig nem alkalmas, tehát a németet kell helyette alkalmazni. Itt is nagy szarvat vitt elől Pálfi cancellar, kivel ő e tárgyról eleve is tanácskozott, s kinek főleg szent kötelessége lett volna a sir szélére hurczolt nemzeti nyelvet a hóhér kezei közül kiragadni. Egyébiránt, ha József a nyelvkérdésével is oly daczos nyiltsággal lépett volna föl, mint egyéb kérdéseivel szokott, kijelentve, hogy miután a latin nyelvet végkép kiakarja küszöbölni s ezentul csak a német s magyar nyelv között lehet választás, erkölcsi lehetetlenség, hogy a kormányközegek tagjaiból annyira kiveszett volna már a hazafiuság, hogy nemzetiségük nemzeti nyelvünk iránt árulókká aljasodhassanak.[2])

Azonban mindennek van jó és rosz oldala is. Igy történt ez József erőszakoskodásával, mely ép ellenkezőt eredményezett, mint a mit ő czélul tüzött ki magának, t. i. a haza elnémetesitését, mi, ha édesanyjának, Mária Tereziának kormánya soká tart, bizonyosan bekövetkezett volna, mert az ő hizelgő bánásmódjával a nemzet egy rétegét t. i. a nemességet, már ugy is elnémetesitette. Mária Terezia ha nem volt is oly nagy de e tekintetben practicusabb philosophus volt fiánál, mert ez czerben maradt a nagy, német birodalmi gépezet tervezetével, melynek holmi hitvány csavarjává akarta tenni Magyarországot, hogy azt aztán bármely bécsi fejedelem is kénye kedve szerint csavargathassa. József erőszakoskodásának az volt a jó oldala, hogy fölrázta a nemzetet a nyelve iránt tanusitott bünös közönyösségből s most kétszeres erővel és buzgalommal igyekezett azt virágzásra juttatni.

Ránk nézve némi fontossággal bir, mint emlitettük is már a minden becsületes ok nélkül, csupán az özvegyasszony ügyének dédelgetése miatt kezdett háboruja Józsefnek a törökkel.

Józsefnek már 1780-ban is titkos okok miatt látogatta meg II. Katalint Falkenstein gróf neve alatt.

A czárnő nagy kivánsággal várta s még nagyobb örömmel fogadta, mint ez Kalataynak, kit József utitársul vitt magával, Lövenbergből Revitzky urhoz intézett levele tanusitja.[3])

Szivesen is fogadhatta őt Katalin; mert hogy József mennyire tömjénezett az ő érdekeinek, következtethetjük azon röpiratból, melyet Forgach gróf Lipcsében kinyomatván, benne élesen gáncsolta a háborut s teljesen pálczát tört annak czélja és szüksége fölött: „A népnek, — mond egyebek között — melyek boldogul élnek vala házájuk kebelében, békés hajlékaikból kiragadtatnak s a határ szélére vezettetnek, hogy öljenek, vagy megölessenek; s miért ez? — Hogy a korlátlan egyeduralk ábrándjaikat létesithessék. Ellenségünkké teszik a törököt egy szövet-

[1]) Pesti Fr. I 185. l.
[2]) Horváth M. I. 583. l.
[3]) Tud. Gyüjt. 1823. X. 27. l.

„Eszem a gustusát, de okosan tette!" szólt örömmel az öreg.

„Miért örül neki annyira uram-bátyám?"

„Megint botlottam" — mormogá az öreg. — Hát tudja kedves barátom — folytatá fennszóval — nekem ugyan se Árpád uraság, se ingem, se a lány se gallérom, hanem megvallom igazán: csak ugy ugrál a szivem örömében, mikor ilyen urféle hátat fordit ennek a czafrangos fehérnépfajtának."

(Folyt. köv.)

A Budára törekvő szintársulat.

Debreczen, Nyiregyháza, Baja, Pécs, Kassa, Nagyvárad, Miskolcz, Pozsony, Balaton-Füred, Veszprém, Szeged, 1858. 1859. 1860.

Molnár Györgytől.

(Folytatás.)

Ha tehát mi magyarok dicsőségünknek tartjuk, hogy birtunk egy Kisfaludy Sándort, kinek költeményei az ifju kor édes keserü ábrándvilágába varázsoltak át bennünket, regéi a nemzet multjába visszaringatnak, szinművei a hazafias és költői lélek kincseivel ismertetnek meg: mint szinészek, szelleme megdicsőitésének ez ünnepén hálánkat valljuk be iránta, hogy ápolója, pártfogója s menedék készitője lőn azon szent ügynek, melynek mi szolgái vagyunk s mely szertészét e hazában kivált még az akkori időben, — egy-egy korhadt bódé vagy rongyos szin alá kényszerült menekülni.

De nagy emberek sajátja — koruknál előbb élni. A szellem látnoki tehetséggel bir, s mit a rövidlátó nem sejt, azt a szellem már a távolból meglátja, ki tudja, a nemzet dalnoka nem sejté-e, hogy jöhet még idő, midőn a hazában szertebarangoló árva szinészet a nemzetiség föntartására, illetőleg nyilatkozhatására igen sokat tehet és hogy az a keserü kenyér, mit a szinész könyeivel megöntöz, ha többet nem, de annyi jutalmat érdemel, hogy legalább az ügy méltóságához illő házban léphessen közönség elé.

Mi igen érezzük parányiságunkat és jól tudjuk, hogy az, kiről Kazinczy igy irt:

„Te a csodát ujá tevéd közöttünk; szirtek követték lantod zengzetét s a zordon rengeteg vad szörnyei, s az ifjak és leányok a mezőn, kik általad szebb lángra gyuladoztak, uj koszorora, — disze nemzetednek, szükséged nincs ...."

Kiről Kazinczy igy irt, mondom, annak nincsen szüksége a mi koszorunkra, de engedd megdicsőült szellem, a magyar szinügy egykori védnöke, hogy mi is e nagy érdemü közönség elismerése közé vegyithessük kegyeletünket, kik az általad pártfogolt nemzeti ügynek vagyunk habár talán méltatlan, de buzgó akaratu szolgái; engedd, hogy e mai előadásunk a te dicsőségedre legyen szentelve; engedd, hogy elmondhassuk a költővel:

„Oh, te szent hamv, mely hidegen porhadsz
— — — — — — — — — — —
Légy megáldva, legyél beszentelve!
Hálás szivünk szent malasztjaiban!
Mit életed nyugalmán vásárlál
Hamvaidra teszszük le esküket:
Hogy s z i v v e l s l é l e k k e l megvédjük ősnyelvünket s nemzetiségünket!!"

Ezt követte a Kölcsey hymnus eléneklése az egész személyzet által. Második szakasz Kisfaludy Sándor Kemény Simon 2 felvonásos drámája volt.

Záradékul „A költő túl a siron", allegóriai változatokkal Fehérváritól, mely alatt „A dalnokot" czimü szóhangnégyest énekelte a férfi énekszemélyzet.

A mily hazafi lelkesedéssel kezdődött a b.-füredi saison, végig olyannak is maradt. Azelőtt csupa apróságokat adtak elő a szinészek, ebben az évben a történeti drámák is kedveltekké lőnek és Jókainé, ki pihenni, szórakozni ment B.-Füredre, a díszes fürdői vendégsereg kérelmeinek nem állhatva ellent, négyszer föllépett a szinkörben. A födeletlen helyiség és szinpad Jókainé egyik előadása előtt egy sebesen átvonuló zápor esőtől nedvessé lőn és bár a szinpad estig fölszikkadt, de Jókainé félvén az áthüléstől, az előadásról lemondott; az egész fürdőközönség, élén a b.-füredi örökifju szeretetre méltó fürdőigazgató Écsy Lászlóval Jókainéhoz ment és visszakönyörögték az előadást; a páratlan figyelmes és rósvaj gyöngédségü Écsy a szipadot ugy behalmozta szőnyegekkel, mintha csak párnákon járt volna az előadó személyzet. Ez az eset — az a Balaton fölött elvonuló záper — szülte az eszmét, a kor igényéhez és az előkelő fürdőhöz méltó födeles aréna, vagyis állandó nyári sziház épitésére. Jókainé adta meg az impulsust, Jókai meg tovább terjesztette a vendégek között, Écsy pedig erősen és lelkesülten ragadta meg az alkalmat (a nemzet barója szintén segitett s lelkesitett) és rövid idő alatt ki is vitte; a következő év idényére már állott az épület és a szinpad körül a szinészeknek 14 külön szoba is épült lakóhely és öltözőknek, igy a szinészeknek nem kellett többé a környék helységei és szőlőiben lakni; kényelemmel és ingyen lakhatván a nyári szinház épületében.

A szinpadot kántor Gyuszi a maga költségére fölszerelte, s az igényeket kielégitő tágas és disses szinpaddá tette, azután a budai népszinházban is rendezett a balaton-füredi szinház épitésére előadást.

Az összetanult nagy társulatot igen megkedvelte a b.-füredi közönség is, bár ez nem kereshette ki magát. Hetenként két estve a társulat kitünő korusa a Balatonon csolnakokra ülve szerenádokat tartott görögtüz, bengáli fáklyák és tüzijátékokkal világitván meg a tó csöndes sima tükrét és a mélabus dalokat, a hazafias karénekeket a partra csoportosult vendégsereg éjfélig elhallgatta és tapsolta, a vendéglősök nagy boszuságra, mert ilyenkor az éttermek üresen maradtak. Füred, Arács helységek népe is eljött e balatoni szerenádokra és fellelkesült a gyujtó dalokra, — e nép különben is egyike a legkeményebb magyar lakosságnak hazánkban, az olasz hadjárat után is csak tovább hizlalta a Kossuthnak és az emigránsoknak tartogatott tinóit, csak tovább töltögette és gondozta Balatonmelléki szőllő nedvét a hordókban s csak várva-várta rá Kossuthot és a magyar legiót!

Ugyan ez évben támadt azaz idea is, hogy B.-Fureden Szt. István napja utáni első vasárnapon nemzeti ünnep tartassék, mely egyszersmind a fürdő idény ünnepélyes bezárása is volna, összekötve a historia emlékü Tihanyra való nagyobbszerü átrándulással, Tihanyon is valami ünneptartással. Écsy lelkesült is ez ideáért, mely a világhirü fürdő érdeke is volna s nem végződnék a saison Anna napján, mikor ezután való nap rendesen szétfut az egész vendégsereg, kihal az élénk fürdő és egyhangu-unalmassá lesz.

A mindenütt lelkesedést keltő szintársulat Balaton-Füredről Szegedre átutaztában Veszprémben tartott 12 előadást, melyre a veszprémiek még a fürdőre hozták a bérletet előre és a nagy vendéglő széles terme az augusztusi forró estvék daczára is fullasig tömve volt minden előadásra.

A tizenkét játékot népszinművek, historiai drámák és „Fenn az ernyő, nincsen kas", meg „Falusiak" vigjátékok töltötték be. A veszprémi előadások után, a társulat már szeptemberben Szegeden megkezdé előadásait. Szegeden nagy közönség fogadta az országos hirü társulatot; Kempelen Győző, báró, a „Szegedi Hiradó" szerkesztője, karján az irónői hirrel biró szellemdús és lelkes honleány Riza nejével mondott Istenhozottat a társulatnak. A szegedi ifjuság még lelkesebb és hevesebb volt mint a pesti ifjuság. Kempelen a szerkesztő valódi franczia democraticus szellemmel vezette az egész ifjuságot; szerkesztőségben Nagy Sándor (most a lap szerkesztője) vett tevékeny részt és költeményeiért ugyszólva bálványozták a szép külsejü, költői tekintetü, fényesen csillogó hólyagos szemü ifjut, kit kis Petőfinek neveztek el.

A szintársulat az első előadás előtti estvén Szegeden is nagy beköszöntőt tartott az utczákon. V. Kovács József ujra kipakolta a csupa hazafias drámákat hirdető szinlapokból a társulat lobogóját és magasra tartva megindult vele a városház elé, követve a szintársulattól s a szinházi népzenészektől az ör. Erdélyi primás vezérlete alatt, apja mellett a kis Náczi is lelkesült, villogó szemekkel huzta már az indulókat.

(Vége köv.)

ségea fejedelemnő miatt, kinek rettentő hatalma nem sokára magunknak is végünkre nől. József még a gonosztevőket sem öleti meg, miképp engedheti tehát pusztulni ártatlan alattvalóit, hogy szirjukból egy mécset tápláljon, melynek neve **hiu dicsvágy.**[34])

A közvélemény e szava, a táborban látott sokféle nyomor oly elhatározásra birta Józsefet, hogy mint a nassaui herczeghez intézett levele tanusitja, el volt határozva arra, hogy mihelyt a nyerendő haszon az áldozatokkal némileg egyensulyba jön, sietend a közbékét helyreállitani.

A háboru folyamában 1789 ben a hős, de már 78 éves Hadik Endre bizatott meg a fővezérséggel. Horvát és Tótországba Loudon, Moldvában Koburg tartá meg a vezérséget. A munkálat ez évben sokkal helyesebb és a szerencse is kedvezőbb lett, mint a mult évben. A hadjáratot Loudon nyitotta meg Brebir megvételével; Koburg Suvarowval egyesülve, az oláh vajdát Toksánynál tökéletesen tönkre tette. Hadik nagyon kimerülve öregsége miatt, helyette Loudonra szállt a fővezérség, ki Belgrád falai közül kiszoritotta az ozman pasát; ez nem gondolván meg, hogy most Loudonnal van dolga, nem pedig Vallis fővezérrel és Neupergget, a kik 1739. oly csufosan átengedték Belgrádot a töröknek. A vár vivása szept. 18 án kezdődött s okt. 8. rohammal bevétetett. Közben éjjel nappal röpültek a tüzes golyók és kösziklák a várba, melyek a szegény lakósokban is nagy kárt tettek, kiknek keserves jajgatása éjjel nappal hasogatta az egek kárpitjait.[35])

1780-ben a hosszu ostrom után Uj-Orsova is megadta magát s ezzel a törökök kedvező helyzete teljesen megváltozott.

Az időközben meghalt II. József helyett II. Lipót ülvén a trónra, ő már 1790. aug. 5. oly egyezségre lépett a porosz királylyal, melyben a törökkel kötendő békének több pontjai is meghatároztattak. Az alkudozás azonban még soká huzódott, mert az angol és holland közbenjárás a megállapodást nehezitette s egyelőre csak 9 hónapnyi fegyverszünetben állapodtak meg; mig végre 1791. aug. 4. a béke Szisztovában létrejött Lipót és a porta között oly föltételek alatt, hogy az 1739-ik évi belgrádi békekötés óta kelt minden szerződés, nevezetesen a tárgyazó egyezség 1741. márczius 2-ról is, melyre a szisztovai béke második czikkelye vonatkozik, megerősitessék. Lipót miden foglalást visszabocsásson, azonban a törökök is Ó-Orsovát és annak környékét visszaadják.

Mint annak idejében a belgrádi békekötés, ugy most a szisztovai békekötés részletei is egy-külön egyezmény által szabályoztattak, miáltal az ujorsovai sziget átellenben levő sikság neutralis földnek jelentetett ki. E sziget, mely már a belgrádi békekötés előtt oly makacs viszály tárgyát képezte a Cserna vizétől az Alliontöve irányában a Bachna patakig terjed és hossza nem haladja meg a 2420 ölet.[36])

Igy fejeztetett be a Törökországgal folytatott utolsó háboru és Ó-Orsova volt az utolsó pont, melyet az ozmánok Magyarország földén legtovább megszállva tartották. Az óta hazánk határai e vidéken semmiféle változáson nem mentek keresztül; azonban nagy változáson ment keresztül maga az ozmán birodalom, még mielőtt e békekötés után, mint látjuk, csak egy század is teljesen lepergett volna.

—

Helyi és megyei hirek.

— **Szerkesztő ur** távollétében Friedmann Bernát ur volt oly szives e szám szerkesztését elvállalni. Fischel Fülöp kiadó.

— **Hangverseny.** Az „I. nagy-kanizsai kereskedő ifjuság egyleté“-nek f. hó 26-án tánczvigalommal egybekötött hangversenye nem zsufolt ház, de legnagyobb részt a zene terén distinguált közönség előtt a várakozásnak teljesen megfelelő sikerrel folyt le. A hangverseny epidemia nemcsak nálunk vidéki városban, hanem még a fővárosban is csökkentette az iránta való érdekeltséget. Az anyagi siker érdekében ajánlatosabb is lett volna műkedvelői szinielőadást rendezni. Ez amugy is sokkal ritkább nálunk, azt sem mondhatja rá senki, hogy nem érti — tehát kibuvókat sem igen találhat az, ki szivesen felhaszuálja. Mi pedig, a kik jelen voltunk a szóban levő hangversenyen, örömmel konstatáljuk, hogy általa nem csekély műélvezetben részesültünk. — Maga a műsorozat változatossága is tanusitja, hogy a rendezőség főigyekezetét helyezte abba, hogy a zenekedvelő közönséget ez irányban is megnyerje. Ennek egyes számait oly bravourral adták elő a t. közreműködők hogy a viharos tapsokat és élénk éljenzéseket egyenként és együttesen méltán kiérdemelték maguknak. Weiler Irma kisasszony Chopin cis-moll „Polonaise“-ét és as-dur „Impromtu“-ját oly finomsággal és praecisitással adta elő, mely már is a leendő művésznőt sejteti benne. Bizton reméljük, hogy idővel még szivesebben fogjuk meghallgatni. Wagner „Cavalcade de Valcures“-je a mi aránylag kicsiny termünkben nem tette meg kellő hatását, annál inkább azonban Löw „Magyar rhapsodiá“-ja, melynek előadásával Bischitzky és Hock urak jogosult alapot nyujtottak a a közönségnek, elismerése nyilvánitására. A Bischitzky, Grossmann, Hock és Milhofer urak által előadott „éneknégyesek“ tökéletes együtetüségökkel vivták ki maguknak a közönség tetszését. Reméljük, hogy ezutáni hangversenyeink műsorozatából sem fognak az éneknégyesek hiányzani. Különösen kiemelendőnek tartjuk Stern Zsigmond urnak, a zágrábi conservatorium tagjának műv. g o r d o n k a j á t é k á t. Játékában — melyet Grünhut Henrik ur philharmonián műizlés-

[34]) Horváth M. VII. 654. l.
[35]) „Uj magy. Muzeum.“ 1857. I. 260 l.
[36]) Pesty Fr. I. 211. l.

sel és eleganeziával kisért — különösen a solorészek finomsága és keresetlen dallamossága volt az, mely a közönség szivéhez az utat megtalálta. Meg is jutalmazták érte oly lelkesedéssel, melyre a művész ur örömmel fog visszaemlékezhetni. A ráadásban pedig megmutatta, miszerint annak daczára, hogy gyermekkorától fogva a kedves magyar hazától távol nevelkedett, a magyar népdalokat mégis nagy hévvel és érzéssel tudja játszani. Ritkán is fogunk oly szivhez szóló hangokat hallani, mint minőket a „Képeddel alszom el“ variatióiban hallottunk. Mintegy átszellemülve csalta ki azon mélabús hangokat s azért birta a költő inspiratióját oly hiven interpretálni. ½11-kor ért véget a hangverseny s következett a Darázs Miska kitünő zenekarának talpalávalója. Reporteri kötelességünknek tartjuk e helyen Darázsnak is teljes elismerésünket kifejezni az élvezetért, melyet jól szervezett zenekarának jeles játéka által nyujtott. Tánczravágyó közönség szép számban maradt vissza a teremben. Az első négyest 44 pár tánczolta. A teszteleu, kedélyes mulatságnak csak az első kakas szó vetett véget. — Minden szépért lelkesedő hölgyeink közül ott láttuk a hangversenyen Blau Ferdinandné, Fridetzkyné, Pilhálné, Dr. Szukitsné és Vidor Samuné stb. urnőkön kivül Blau Kamilla, Czucker Vilma, Dobrin Irén, Goldmann Juliska, Kohn Hedvig, Lackenbacher Kamilla, Wellisch Fanny és Vidor Szabina kisasszonyokat stb.

— **Szombat este** a társaskörben. A második estély egészen megfelelt a várakozásnak, melyet az első után itélve ezen estélyekben kötöttünk. Diszes és oly nagy számu közönség gyült egybe, hogy ez uttal a kör helyisége már-már kicsinynek bizonyult! Az, hogy a terem, közepén billiárd volt, épen nem akadályozta a jelenlevőket abban, hogy uralgó széles jókedvtől elragadtatva tánczra ne perdüljenek! A valódi élet és jókedv csak tiz óra után köszöntött be, midőn a „Szarvas“-nál tartott hangversenyből tömegesen jöttek föl. Ekkor nálunk kezdődött meg a hangverseny, mert a Gulyás biró, Garayné, Schreyer Berta, Somsich Lőrincz, Tomcsányi Irma sat.-éknek zongorajátéka, a Garay Lenke és Grossman tanár gyönyörü éneklése valódi hangverseny volt egy családi körben. A tánczdarabokat Wachtel őrnagy és Fesselhoffer József urak négykézre játszva úgy talp alá csinálták, hogy bizony nehéz volt valakinek megállani, hogy ne tánczoljon a tánczolókkal! Éjfél után kardalok harsantak föl és csak az éjféli három óra inditotta el a mulatók zömét. Hogy kik voltak jelen, az nehéz volna névszerint fölsorolni, mert annyian voltak, hogy beillett bálnak is, nem csak társas estélynek.

— **T. laptársunk** a „Z. K.“ e heti számában a loyalitásnak igen kézzelfogható tanujelét adja, midőn „Serbenlose“ czim alatt n é m e t n y e l v e n serkenti a közönséget a szerb sorsjegyek vásárlására. Vagy talán azért teszi, hogy ez által a magyar embert tartóztassa tőle?

— **A nagy-kanizsai** iparosok betegsegélyző egylete“ f. hó 27-én az egylet pénztára javára a „Korona“ vendégfogadóban sikerült Katalinbált rendezett. Felülfizetni sziveskedtek: Fárnek K. ur 60 kr; Weber N., Nagy János, Tóth Lajos, Baboss L., Zánkay és Farkas urak 50 krjával = 3 frt. 11 közös hadseregbeli katonatiszt 30 krjával = 3 frt 30 kr. Négy ur 20 krjával és 4 ur 10 krjával = 1 frt 20 kr., összesen 8 frt 10 kr.

— **Gyászhir.** F. hó 26-án hunyt el Altmann Mihály tüzoltóparancsnok és 27-én kisértetett örök nyugalomra. A gyászmenetben a boldogultnak számos iparostársain kivül az egész tüzoltóegylet vett részt. Béke lengjen porai fölött!

— **Zalaegerszegről** értesitenek bennünket: A helybeli népkonyha ismét megkezdette áldásos működését, szegényeinkről ismét egy időre gondoskodva van annál is inkább, mert képviselőnk F a r k a s Dávid ur ő nagysága szintén 100 frttal volt szives gyarapitani a pénzkészletet. Farkas Dávid ur egymaga vitte át e nagylelkü adományt a népkonyha buzgó kezdeményezőjének Rozenberg Heinriette urhölgynek, ki e helyen is kifejezi őszinte köszönetét a nagylelkü adományért. Utánzásra méltó példa.

— **Ugyancsak** Zalaegerszegről irják: E hó 25-én vittük sirba nőegyletünk legrégibb tagját Mayer Sarolta asszonyt. Derék nő, jótékony lélek volt. Az egylet gyönyörü koszorut küldött e felirással: „A zalaegerszegi nőegylet feledhetlen tagjának,“ Mayer Saroltának“. — Béke a derék nő hamvaira.

— **A szerb-görögkeleti** egyházi congressus f. hó 27-én ünnepélyesen nyittatott meg Karlóczán. Angyelis metropoliai administrator nyitotta meg a gyülést, aztán Cseh E. királyi biztos felolvasta magyarul a király leiratát s szerb nyelvre forditatta. Ő Felsége nevének emlitésénél az egész gyülekezet „éljen a király!“ felkiáltással viszhangoztatták a termet. Mindamellet az okuladinisták nagy többségben vannak.

— **Trefort** közoktatásügyi miniszter a napokban megiátogatta a budapesti izraelita tanitó- és rabbiképző intézeteket s az igazgatóságnak elismerését fejezte ki az iránt, hogy ez intézetekben igaz m a g y a r szellem honol, mely a szláv-német vidékekről odakerült tanulókat tősgyökeresen megmagyarositja.

— **Tánczteremből a koporsóba.** Elérkezett a táncz évadja, ritka fiatal ember, ki a táncz muzsájának szivesen ne áldozna. De hogy ezt is csak módjával jó tenni, bizonyitja a Hübner Ferencz budapesti utazó ügynök szerencsétlen esete. Hübner 26 éves erős szervezetü egyén volt. Mindössze is egy szenvedélye volt — a táncz — s ez az egy is megölő betüje lett. F. hó 26-án egy tánczestélyen vett részt s igen sokat tánczolt. Ha jó barátai a szünetnélküli tánczolás káros következményeire figyelmeztették, erős testi szervezetére utalt s mosolygott aggódásukon. Éjfél után végre mégis kimerült, odahagyta a tánczermet s egy ismerős családot kisért haza. Alig érkeztek azonban a ház kapujáig, midőn egy sikoltással összerogyott s azonnal meg is halt. A rögtön előhivott orvos már csak a halált constatálhatta, melynek okául a tánczot adá. Hübnert a kereskedelmi körökben igen szerették, egy kis vagyonra is tett már szert s néhány hét óta jegyben járt.

— **Bécsnek uj bámulni** valója van. K i n g - F u automata személyisége az. Neve khinai, ruházata török, de származására nézve berlini. King-Fu sokkal különb automata, mint a többiek. A nézők négyszögben állanak fel ama tér körül, melyre az automata helyezendő lesz. Koczkaalaku szekrényen nyugszik, melynek üvegoldalán keresztül láthatni az egész automaticum szerkezetét. King-Fu maga sötét-barna arczbőrrel, fekete szakállal, éles hajlású orral, elmerengő szemekkel, széles gondolkodó homlokkal bir — feje mellére hanyatlik, mintha gondolkozóba volna esve. Az üvegszekrényben senki sincs, ki az óraművet igazgatná. Gazdája, Rosen, egy kis kulcscsal felnyitja King-Fu mellkasát és hátgerinczét és ekkor kitünik, hogy tüdeje helyén egy bonyolódott óramű-szerkezet van, szive helyén pedig csak egy vaslemez. Mig Rosen a King-Fu mellkasában levő gépezetet fel nem huzza, senki sem mondaná, hogy gondolkozni is tud; miután ez megtörténik, ugy látszik, mintha dolgozni kezdene agya műhelyében. Tettek is vele próbát eleget. Az egyik vendég egy palatáblára néhány számjegyet irt, rajta kivül senki sem látta. — De King-Fu előbb 5-ször, aztán 7-szer, végre 8-szor kopog, s csodálatos, a vendég csakugyan 578-at irt a táblára. Nemsokára Budapestre is kerül s lehet, hogy városunkat is szerencsélteti.

— **Székesfehérvárott** egy izr. krajczáregylet áll fönn, mely feladatává tette, a begyült összegekből szegény sorsu tanulókat a szükséges ruházattal ellátni. F. hó 27-én történt meg a ruhakiosztás, metyben 107 gyermek részesült. Utánzandó példa!

— **Edelsheim Gyulai** báró egy évi szabadság-időt nyert egészségének helyreállitása végett; addig is J ó z s e f f ő h e r c z e g lesz a közös hadsereg főhadparancsnoka. Ebben az évben tehát Dienstl, Rüstow et comp. nem fognak szüretelni.

— **Kossuth Lajosról** Mocsáry Lajos országgyülési képviselő, ki 3 napig volt szerencsés körében lehetni, azt irja, hogy viruló egészségnek örvend és hogy fáradhatatlanul dolgozik. Hogy a jó Isten ez állapotában még jó sokáig megtartsa, minden magyar ember pártkülönbség nélkül szivből óhajtja.

— **A Hohenzollern ház titka.** A Berlin közlelében levő grunewaldi kastély egyik részében egy befalazott lépcsőt mutogatnak, melybe Sydow Annát, II. Joachim választófejedelem szeretőjét falasztatta be annak fia és utóója János György 1571-ben. Német történészek engedélyt kértek a lépcsőzet megvizsgálására, de elutasittattak.

— **Figyelmeztetjük** a fiatal embereket, hogy a nőknek tudósokká való kiképeztetésének erélyesen ellene működjenek, mert különben nem kapnak oldalbordát. Egy amerikai lap ugyanis azt irja, hogy a hartfoedi egyetemen 1848 óta 447 nő kapott tudori oklevelet, és hogy ezek közül csak 147 ment férjhez. Az amerikai lap ez utóbbi körülményből azon következtetést vonja, hogy a tudorság által önállóságot szerzett nők vagy ignorálták a férfisegélyt, miután önfentartásukról maguk is gondoskodhattak, vagy oly férfiui eszményt teremtettek képzeletükben, melynek hü képviselőjét fel nem találták — vagy h i v a t a l o s férj nélkül óhajtják átbolyongni ez életet — vagy pedig a férfiak kerülték a kék harisnyákat. Egy haszon azonban mégis kilátszik e magasabb nevelési rendszerből, még pedig az, hogy hosszu életet biztosit, a mennyiben a 447 nőből csak 25 mondott örök bucsut e világnak.

— **A keszthelyi** m. kir. gazdasági tanintézet hallgatósága 1882. évi jan. 14 én sorsjátékkal egybekötött zártkörü tánczestélyt rendez. A tiszta jövedelem a „Segélyző-Egylet“ javára forditatik.

— **A kolera** Mekkában oly iszonyu mérveket öltött, hogy a zarándokok holtan esnek le a tevékről. A város utczái telve vannak eltemettetlen hullákkal.

— **Temesvárott** iszonyu pusztitásokat visz végbe a roncsoló toroklob. Kotányi derék polgárnak öt tagból álló családját egy napon ragadta el e rémületes betegség. Ki sem sirta még magát egyik halottja tetemé nél, midőn egyszerre másik két gyermekének haldokló ágyához hivták. Szegény családapát majdnem elfogta az őrjöngés. Isten mentse meg városunkat e csapástól!

— **Pápa városa** is uj szinházat épitett. Jövő hó 7-én fog megnyittatni, mely alkalommal a megtartandó diszelőadáson a Feleky pár, Mihályffy Károly, Odry Lehel, Solymossy Elek fővárosi szinművészek is fog közreműködni.

— **A czeglédi szinházat** f. hó 26-án nagy ünnepélyességgel nyitották meg. 8 hónappal ezelőtt penditették meg az eszmét, s ma már játszanak a szinházban. A megnyitásnál számos megyei notabilitáson kivül több országgyülési képviselő is megjelent. Első darabnak Katona József „Bánk-bán“-ját adták; melynek főszerepeiben a budapesti nemzeti szinház elsőrendü tagjai léptek fel, t. i. Felekyné, Fáy Szeréna, Szigeti Imre, Mihályffy Károly, Feleki Miklós, Bercsényi és Komáromy. Bizony ideje volna már, hogy városunk is emelne valami állandó hajlékot Thalia istenasszony tiszteletére, mert különben, Mercur (l. közraktárak) ő istensége még unatkozni talál nálunk.

☉ Van szerencsénk t. olvasóink szives figyelmet a „Nyiltérben“ közölt Bosco-féle hirdetésre felhivni.

Papirszeletek.

A. Hogy izlett az ebéd?
B. Rosszul, mert igen borsos volt, t. i. az ára.

A. Akkor én már jobbat mondok; 1 leves, 1 hus, 1 tészta, 1 liter bor és még ráadásul 1 britannica szivar 55 kron.
B. Aztán hol kapni ezt?
A. Hja, ezt én magam is szeretném tudni.

—

Ő. „Tanitó ur nem fog ám a mennyországba jutni, pedig a gyermekek is oda kerülnek.“
Én. „Hisz, éppen azért nem kivánkozom én a mennyországba, mert még ott is megtalálnak tenni tanitónak 500 ft fizetéssel.

Nyilttér.*)

— **Bosco József**, kitünő bűvész városunkba érkezett s csütörtökön decz. 1 én a „Szarvas“ vendéglő nagytermében fényes előadást fog rendezni a magasabb bűvészet, hasbeszélés, titkos delejesség és természettudomány köréből; záradékul az indiai nődakosarat vagyis a koronaherczegnő bölcsőjét fogja bemutatni, mely mutatvány a continens legnagyobb városaiban is nagyobb feltünést okozott és ugy a londoni mint a párisi műkörüket folytonos izgatottságban tartotta. Bosco különösen a hasbeszélés művészetében felülmul mindenkit ebben a szakmában. Az előadás magyar nyelven fog tartatni.

Felelős szerkesztő:
HOFFMANN MÓR.

*) Az e rovat alatt közlöttekért nem vállal magára felelőséget. Szerk.

Nyujtsunk kezet a szerencsének!

400,000 márka

főnyereményt nyujt kedvező esetben a **legujabb nagy pénzkisorolás**, mely a magas **kormány** által jóváhagyva és biztositva van.

Ezen uj tervezet előnye abban áll, hogy néhány hónap lefolyása alatt 7 sorsolásban **46,640 nyereménynek** okvetlen kisorsolás ala kell kerülnie, köztük találkozik **400,000** tmnyi főnyeremény, részleg pedig:

1 nyer.	á m.	250,000		1 nyer.	á m.	12,000
1 nyer.	á m.	150,000		23 nyer.	á m.	10,000
1 nyer.	á m.	100,000		3 nyer.	á m.	8000
1 nyer.	á m.	60,000		55 nyer.	á m.	5000
1 nyer.	á m.	50,000		109 nyer.	á m.	3000
2 nyer.	á m.	40,000		212 nyer.	á m.	2000
3 nyer.	á m.	30,000		533 nyer.	á m.	1000
1 nyer.	á m.	25,000		1074 nyer.	á m.	500
4 nyer.	á m.	20,000		29,115 nyer.	á m.	138
7 nyer.	á m.	15,000		stb.		stb.

A nyeremény huzások tervszerint hivatalosan állapittattak meg.

A legközelebbi első, az állam által biztositott nyereményhuzás a következő összegbe kerül:

1 egész ered. sorsj. ára csak 6 m. vagy 3 frt 50 kr. o. é.
1 fél „ „ „ 3 „ „ 1 „ 75 kr. o. é.
1 negyed „ „ „ 1 fél „ — „ 90 kr. o. é.

Valamennyi megbizás az összeg előleges beküldése vagy postautalvány mellett azonnal és a legnagyobb gonddal eszközöltetik, mindenki magát az állam czimerével ellátott eredeti sorsjegyet kapvan tőlünk kezéhez.

A megrendelésekhez megkivantató hivatalos tervezetek dij nélkül mellékeltetnek, minden huzás után pedig felszólitás nélkül küldjük részvétünknek a hivatalos huzási jegyzéket.

A nyeremények kifizetése mindenkor pontosan az állam jótállása mellett történik s akár közvetlen megküldése vagy kivanatra érdekeltjeinknek Austria minden nagyobb piaczain fennálló összeköttetéseink által kézbesittethetik.

Vállalatunknak mindenkor kedvezett a szerencse, sok más tekintélyes nyeremény között gyakran az első főnyereményeknek örvendven az, mint **250,000 225,000, 150,000, 100,000, 80,000 60,000, 40,000** stb fizettettek ki.

Az ily a legszilárdabb alapon nyugvó vállalatnál előreláthatólag mindenütt biztonsággal a legélénkebb részvételre számithatvan kéretik már a közeli huzás miatt is minden megbizást minél előbb, de mindenesetre **f. é. november 30-ika** előtt közvetlenül alulirott bankházhoz intézni. 880 1—2

Kaufmann & Simon,

bank- és váltó üzlet Hamburgban,

bevásárlása és eladása mindennemü államkötvények, vasuti részvények és kölcsönsorsjegyeknek.

U i. köszönetünket fejezve ki ezennel irántunk eddig tanusitott bizalomért, felkérjük az uj kisorsolásnál részvételre,— főtörekvésünk ezentul is oda irányuland, mindenkor pontos és szilárd szolgálat által tisztelt érdekeltjeink teljes megelégedését kiérdemelni. Fönt ebbiek

Lungen-
und 872 12—12
Magenleiden
geheilt.

An den k. k. Hoflieferanten Herrn Johann Hoff, königl. Commissions-Rath, Besitzer des goldenen Verdienstkreuzes mit der Krone. Ritter hoher Orden,

Erfinder

und alleiniger Fabrikant der Joh. Hoff'schen Malzextractes, Hoflieferant der meisten Fürsten Europas, in Wien, Fabrik: Grabenhof, Bräunerstrasse 2. Comptoir und Fabriks-Niederlage: Graben, Bräunerstrasse Nr. 8.

Hoff'sches Malzextract-Gesundheitsbier.

57-mal von allerhöchsten Seiten ausgezeichnet.

Die ersten, echten, schleimlösenden, Johann Hoff'schen Brust-Malzbonbons sind in blauen Papier; ohne registrirte Schutzmarke (Bildniss des Erfinders Johann Hoff, ist das Fabrikat gefälscht.

Hoff'sche Malz-Chocolade und Brust-Malzbonbons.

Ich litt an einem furchtbaren Magenleiden; jede Speise und jedes Getränk wurde sofort in Gestalt einer faulig riechenden, kaffeeartigen Substanz ausgeworfen; keine Arznei wollte helfen und meine mit schrecklicher Eile zunehmende Entkräftung und Abmagerung raubte mir alle Hoffnung auf Genesung, als ich meine Zuflucht zu Ihrem Hoff'schen Malzextract nahm. In einigen Tagen zeigte sich erhebliche Besserung. Nächst Gott verdanke ich nur Ihnen meine Lebensrettung. Bitte um Zusendung von 28 Flaschen Malzextract-Gesundheitsbier, 2 Kilo Malz-Chocolade und 10 Beutel Malzbonbons. Ihr stets dankbarer

Voelker, Landschafts-Director in Neu-Ingelew

Se. Majestät

der König von Dänemark liess dem Fabrikanten Herrn Johan Hoff durch seinen Adjutanten mittheilen, dass er den Werth seines Malz-Extractes sehr hoch anschlage „Ich habe,“ so lautete die gnädige Erklärung, „mit Freuden die Heilwirkung des Hoff'schen Malz-Extractes bei mir und mehreren Mitgliedern meines Hauses wahrgenommen.“

Unter 2 fl. wird nichts versendet.

Hauptdepot: N.-Kanizsa Fesselhofer József, Z.-Egerszeg: Habinszky A., Sopron: P. Müller; Keszthely: Wünsch Ferencz; Kaposvár: Lajpczig Antal; Kalocsa: Behr & Lipót; Warasdin: Kusy, Hochsinger Apotheken in Gross-Kanizsa bei S. W. Pollak.
Filiale Budapest, Trödlergasse No. 7.

KARÁCSONRA és UJÉVRE!

Felnöttek mint kicsinyek számára.

Fischel Fülöp

könyv- mü- zenemü- és papirkereskedése, könyvkötészete
és könyvnyomdája

Nagy-Kanizsán.

Ajánlom jól berendezett raktáromat **ajándékoknak alkalmas könyvekből.** Ifjusági iratok, képeskönyvek, diszkiadások, képes diszművek, gyémántkiadások, ima- és ájtatossági könyvek, zeneművek, naptárak, földtekék, atlaszok, rajzminták stb. jutányos áron kaphatók.

Amerikai gyorssajtómon levélpapirok monogrammal vagy csak kezdő betüvel, névjegyek, üdvözlő jegyek stb. leggyorsabban és legolcsóbban készittetnek.

5 Ziehungen jährl.

Schon am 12. December!

Zweite Ziehung der 3% fürstlich

Serbischen Lose

3% Zinsen in Gold.

vom Jahre 1881 à 100 Francs in Gold

☛ **Jährlich fünf Ziehungen.** ☚

am 14. Jänner, 14. März, 14. August und 14. November.

(898 2—3)

Jedesmaliger Hauptreffer

Francs **100.000** in Gold

Kleinster Treffer 100 Francs in Gold.

Die Treffer und Zinsen sind in Wien, Budapest, vielen Provinzhauptstädten, sowie in den meisten europäischen Hauptstädten ohne jeden Abzug zahlbar.

Für die pünktliche Bezahlung haftet die fürstlich serbische Regierung.

Das Los trägt 3% Zinsen in Gold.

Serbische Lose gegen Cassa **à fl. 46** nebst 50 kr. Coupon-Zinsen.

☛ BEZUGSCHEINE ☚

zahlbar in 14 Monatsraten zu nur 3 fl.

und einer Restrate von 4 fl.

Der Käufer erwirbt schon durch Anzahlung von nur 3 fl. das sofortige **alleinige** und **ungetheilte** Spielrecht.

In der am 12. November stattgefunden 1. Ziehung der 3% fürstl. **Serbischen Lose** wurden die **Haupttreffer** von Francs **100.000, 10.000, und 4000** in Gold mit von unserer Wechselstube verkauften Losen **gewonnen**, und coulantest escomptirt.

☛ Nächste Ziehungen schon am 12. December 14. Jänner, und 14. März ☚

☛ somit **drei Ziehungen** im **Laufe** der **nächsten vier Monate.** ☚

Wechslergeschäft der Administration des

WIEN Wollzeile 10 und 13. „MERCUR" Ch. Cohn, Wollzeile 10 und 13.

Főüzlet és központi iroda: **IV. váczi-utcza, „Peking városához."**

Fiókok:

IV. kerület, kigyó-tér „A teanövényhez." — **VII. ker. király-utcza 17. sz.,** a „Moszkva városához."

DIETRICH és GOTTSCHLIG

osztr. cs. kir. és a magyar kir. udvari **tea- és rum kereskedésük Budapesten**

Ajánlja a téli évadra dúsan felszerelt raktárából közvetlenül importált

884 6—10

☛ Chinai Teát ☚

(legujabb 1881/82-diki termés.)

Ismét eladóknak megfelelő árleengedés.

Különösen:

		frttól	frtig
Congo, legfinomabb	¹/₄ kilója	2.—	3.—
Souchong	„	3.—	8.—
Orosz családi tea	„	3.—	4.—
Fekete orosz karaván tea	„	6.—	12.—
Fekete karaván virágos tea	„	5.—	6.—
Pecco virágos tea legfinomabb	„	4.—	6.—
Orosz karaván virágos tea	„	6.50	12.—
Udvari tea-vegyiték	„	12.—	—.—
Victori tea-vegyiték	„	8.—	—.—
Király tea-vegyiték	„	6.—	—.—
Moszkvai tea-vegyiték	„	5.—	—.—
Császár tea-vegyiték	„	4.—	—.—
Mandarin tea-vegyiték	„	3.—	—.—

Ugyanezen fajták csomagokban és díszes chinai szelenczékben is kaphatók.

☛ Jamaika-Rum ☚

legfinomabb fajok, közvetlenül importálva.

1. sz. nagy üveg barna (¹/₂ pint)	2 frt 20 kr.
1. sz. közép üveg barna (1 meszely)	1 frt 10 kr.
1. sz. kis üveg barna (¹/₂ meszely)	— frt 56 kr.
2. sz. nagy üveg barna (¹/₂ pint)	1 frt 50 kr.
2. sz. közép üveg barna (1 meszely)	— frt 75 kr.
2. sz. kis üveg barna (¹/₂ meszely)	— frt 40 kr.
3. sz. nagy üveg barna (¹/₂ pint)	1 frt 20 kr.
3. sz. közép üveg barna (1 meszely)	— frt 60 kr.
3. sz. kis üveg barna (¹/₂ meszely)	— frt 30 kr.
4. sz. nagy üveg barna (1 pint)	1 frt 50 kr.
5. sz. nagy üveg barna (1 pint)	1 frt 20 kr.

☛ Braziliai-Rum ☚

birólag deponált védjegygyel.

1 nagy butelia üvegestül (1 pint)	1 frt. — kr
1 kis butelia üvegestül (¹/₂ pint)	— frt 53 kr.

Mindennemü külföldi likőrök, pezsgők, sherry, franczia borok, csokoládé ang. teasütemény, minden alaku és nagyságu tea-edények.

☛ A legcsekélyebb próbamegrendelések is pontosan teljesittetnek. Kereskedőnek megfelelő engedmény.

Ezen általánosan ismert, **Lee Vilmos** által feltalált gyógyszer, a legjobb eredménynyel használható, minden **külső** vagy **belső gyuladás, fej-, fül- és fogfájás** ellen, **megsebesülések** vagy **nyitott sebek, égési sebek, rákgyuladás, bénulás** és **szemgyuladás** ellen, **fogtisztitás, hedörzsölésre** s a t.

Ezen **sós-borszesz**, földrészünk és Anglia legnagyobb tekintélyei által, mint biztosan és jól ható gyógyszer kineveztetik és valódisága következtében legnagyobb joggal, mint sikeres gyógyszer — mely fölött, 16 év lefolyása óta, számtalan köszönő levéllel birunk — mindenkinek ajánlható.

Gyakran előkerülő utánzások kikerülése végett, a t. cz. közönséget, birólag letételezett üvegszalagunk és védjegyünkre figyelmeztetjük.

Egy nagy üvegnek ára 60 kr.

Ismételadók jelentékeny kedvezménynek örvendenek.

Használati utasitás minden üveghez ingyen mellékeltetik.

Bizományi raktárak átengedtetnek és hirlapban közöltetnek.

Dietrich és Gottschlig,

osztr. csász. és magy. kir. udvari szállitók.

Felhivás

a hamburgi állam által biztositott nagy pénzlotteria nyeremény esélyeiben részvételre, melyben néhány hónap mulva

9 mill. 140,340 r. márkát

bizonyosan nyerni kell. — A 7 osztályba beosztott uj játékterv 100,000 sorsjegy közt 50,800 nyereményt tartalmaz, esetleg

400,000 r. márkával

és pedig

1 nyer.	250,000 m.	3 nyer.	8000 m.
1 nyer.	150,000 m.	3 nyer.	6000 m.
1 nyer.	100,000 m.	55 nyer.	5000 m.
1 nyer.	60,000 m.	5 nyer.	4000 m.
1 nyer.	50,000 m.	109 nyer.	3000 m.
2 nyer.	40,000 m.	212 nyer.	2000 m.
3 nyer.	30,000 m.	10 nyer.	1500 m.
1 nyer.	25,000 m.	2 nyer.	1200 m.
4 nyer.	20,000 m.	533 nyer.	1000 m.
7 nyer.	15,000 m.	1074 nyer.	500 m.
1 nyer.	12,000 m.	100 nyer.	300 m.
23 nyer.	10,000 m.	29115 nyer.	138 m.
	stb.		stb.

Az első nyereményhuzás hivatalosan és visszavonhatlanul

1881. évi deczember 14. 15-ére.

Ezen nagy pénzkisorsolás legközelebbi nyereményhuzásához egy

egész ered. sorsj. ára csak	6 m. vagy 3¹/₂	frt
egy fél „ „ „ „	3 „ „ 1³/₄	frt
„ negyed „ „ „ „	1¹/₂ „ „ 90	kr.

és ezen államilag biztositott eredeti sorsjegyeket az összeg beküldése vagy postai befizetése mellett a legtávolabb vidékre is bérmentesen elküldöm. Csekély összegek postajegyekben is beküldhetők.

A Steindecker ház rövid idő alatt 125,000, 80,000, 30,000, 20,000, több 10,000 márkás nagy nyereményeket fizetett ki vevőinek, s az által sok család szerencséjének megalapitásához járult.

A betétek a nagy nyereségkilátásokhoz aránylag igen csekélyek és a szerencsekisérletet csak ajánlani lehet.

Minden résztvevő megkapja a megrendelés alkalmával a hivatalos tervet és a huzás után a nyereménylajstromot.

A nyeremények kifizetése mindenkor pontosan az állam jótállása mellett történik s akár közvetlen megküldése vagy kivánatra érdekeltjeinknek Ausztria minden nagyobb piaczain fennálló összeköttetéseink által kézbesittetethetik.

Megbizások bizalmasan intézendők az alulirt kipróbált régi czéghez

Steindecker József

bank és váltóüzlet Hamburgban.

U. i. A STEINDECKER-ház — mindenütt mint szilárd és biztos hitelü ismeretes — nem szorult különös reklámra; miert is az mellőztetik, mire a t. közönség figyelmeztetik. 890 1—2

Singerstrasse 15. zum „gold. Reichsapfel"

PSERHOFER J.-féle gyógyszertár Bécsben.

Vértisztitó labdacsok ezelőtt egyetemes labdacsok neve alatt; ez utóbbi nevet teljes joggal megérdemlik, mivel csakugyan alig létezik betegség, melyben e labdacsok csodás hatásukat ezerszeresen be nem bizonyitották volna. A legmakacsabb esetekben, melyekben minden egyéb szer sikertelenül alkalmaztatott, ezen labdacsok számtalanszor és a legrövidebb idő alatt teljes gyógyulást eredményeztek. 1 doboz 15 labdacscsal 21 kr. 1 tekercs 6 dobozzal 1 frt 5 kr, postán küldve 1 frt 10 kr. (1 tekercsnél kevesebb nem küldetik szét.) Megküldik utánvétel vagy postautalvány mellett. ☛ Számtalan levél érkezett, melyek irói halat mondanak e labdacsokért melyeknek a legkülönfélébb és legsulyosabb betegségekben egészségük helyreállitását köszönik. A ki csak egyszer kisérletet tett velük, tovább ajánlja. A számtalan köszönő iratok közül, ide mellékelve közlünk néhányat.

Waldnofer az Ybbs mell. 1880. nov. 21.

Nyilvános köszönet.

Tekintetes ur! 1862 óta szenvedtem aranyeres bántalomban és hugyrekedésben; orvosoltattam is magamat, de minden siker nelkül, bajom mind rosszabbá vált, ugy, hogy idő multával heves hasfájást is éreztem, (a belek összezsugorodása következtében); teljes étvágytalanság állott be, s mihelyest csak a legcsekélyebb ételt vagy egy korty vizet nyeltem is le, alig birtam a puffadás, nehéz zihálás és fulladozás miatt egyenesen állni, mig nem végre az ön, csaknem csudálatos hatásu vértisztitó labdacsai használatához folyamodtam, melyek nem tévesztették el hatásukat, s engemet csaknem gyógyithatlan bajomtól tökéletesen megszabaditottak. — Minek következtében én a tekintetes urnak vértisztitó labdacsai s más egyéb erősitő gyógyszereért nem győzöm hálám s elismerésemet elegendőképen kifejezni. — Kiváló mély tisztelettel

Celinger János.

Tekintetes ur! Oly szerencsés voltam, véletlen az ön vértisztitó labdacsaihoz juttatni, melyek nálam csodákat műveltek! — Évek óta szenvedtem fejfájás és szélhüdésben, egy barátnőm az ön kitünő labdacsaiból átengedett nekem 10 darabot, s ezen 10 drb labdacs engem oly teljes tökéletesen helyreállitott, hogy az valódi csoda. — Köszönetem mellett kérek még egy csomagot küldeni.

Priska, 1881. márcz. 13.

Pár András.

Raysko, 1879. november 22.

Tekintetes ur! Az 1824-ik évtől kezdve egy két évi váltólaz után folyton beteg s egészen oda voltam, heves derék- és oldalfájások, undor, émelygés, bágyadtság, forróság, álmatlan éjszakákkal voltak éltem napi gyötrelmei. Ezen 53 évi időközben 84 orvost köztük 2 professort Bécsből hivám meg tanácsadás végett, de mind hasztalan, bajom napról-napra sulyosabb lett. Meg csak ezen év október 23-án olvastam az ön csodalabdacsainak hirdetését, meghozattam, miután azokat utasitásszerüen 4 hétig szedtem, 70 éves létem daczára ismét erőteljes és tökéletesen egészséges vagyok, ugy hogy most ismét egészen uj életnek örvendhetek. Fogadja azért legmélyebb köszönetemet az ön csodatevő gyógyszereért. Örökre hálakötelezettje

Zwilling K. földbirtokos.

Tekintetes ur! Előre bocsájtva azt, miszerint valószinüleg valamennyi gyógyszere hasonló jósággal bir, az ön híres fagybalzsamával, mely családomban több idült fagydaguak gyorsan véget vetett, dacsára valamennyi ugynevezett egyetemes szer iránti bizalmatlanságomnak, elhatároztam magamat az ön vértisztitó labdacsaihoz folyamodni, hogy ezen apró golyóbisok segélyével megostromoljam rég idő óta tartott aranyeres bántalmamat. Egyáltalában nem restelem önnek bevallani, miszerint régi bajom négy heti használat után teljes tökéletesen megszünt, s én ezen labdacsokat ismerősem körében a legbuzgóbban ajánlom. Az ellen nincs egyáltalában semmi ellenvetésem, ha ön ezen sorait, — jóllehet névaláirás nélkül — nyilvánosság elé óhajtja bocsájtani. Mély tisztelettel

Bécs, 1881. február 20. *T. K.*

Csenoy, 1874. május 17.

Tekintetes ur! Miuthogy az ön „vértisztitó-pilulái" feleségemnek, a ki évek óta idült gyomorbajban s csuzban szenvedett, nemcsak visszadták az életet, hanem uj ifjui erőt is öntöttek belé, más hasonló betegségekben szenvedők kérésére még két tekercs utánvétel melletti megküldésére kérem föl. Mély szisztelettel

Seissek Balázs.

(897 2—12)

Bielitz, 74. junius 2.

Mélyen tisztelt Pserhofer ur! Én is sokan mások, kik az ön „vértisztitó-pilulainak" egészségüket köszönjük, irásban fejezzük ki legmélyebb hálánkat. Az ön pilulái sok betegségben mely ellen semmi más szer nem használt, a legcsodásabb gyógyerőt tanusitották. A nők vérfolyásánál, rendetlen havi tisztulásnál, hugyrekedésnél, gilisztánál, gyomorgyengeség- és gyomorgörcsnél, szédülésnél és sok egyéb bajnál gyökeresen segitettek. Teljes bizalommal kérek még 12 tekercset. Mély tisztelettel

Knuder Károly.

Amerikai köszvény-kenőcs, gyorsan, és biztosan ható, kétségtelenül legjobb szer minden köszvényes és csúzos baj, nevezetesen hátgerinczbaj tagszaggatás, görcs, ideges fogfájás, fejfájás, fülszaggatás stb. stb. ellen 1 frt 20 kr.

Anatherin száj-viz, cs. kir. szab. Popp J. G.-tól általánosan ismert legjobb fogfentartó szer, 1 üvegecske 1 frt 40 kr.

Szem-essenczia, dr. Romershausentól, a láterősitésére és fentartására; eredeti üvegecskékben à 1 frt 50 kr.

Chinai toilette-szappan, a legtökéletesebb a szappangyártás terén. Használta után a bőr bársony sima lesz és igen kellemes szagot tart meg. Igen sokáig tart és ki nem szárad. Egy darab 70 kr.

Fiaker-por, általános ismert jeles háziszer hurut, rekedtség, fujtókór stb. ellen, 1 doboz 36 krajczár.

Fagy-balzsam, Pserhoffer J.-tól, évek óta legbiztosabb szernek van elismerve, mindennemü fagybajok és idült sebek stb. ellen 1 tégely 40 kr.

Élet essenczia (prágai cseppek, svéd cseppek) megromlott gyomor, rossz emésztés mindennemü altesti bajok ellen, kitünő háziszer. Egy üvegecse 20 kr.

Csukamáj-olaj, Valódi, eredeti igen megtisztitva a legkitünőbb minőségü. Egy üveg 1 frt.

Por lábizzadás ellen. Ezen szer eltávolitja a lábizzadást, s az ezáltal keletkező kellemetlen szagot, épen tartja a lábbelit, és ártalmatlan szernek van bebizonyulva. Egy doboz ára 50 kr.

Georgé Pate pektorale-a, sok év óta elnyálkosodás, köhögés, rekedtség, hurut, mell- és tüdőbajok gégebántalmak ellen legjobb és legkellemesebb segédszernek általánosan elismerve. 1 doboz ára 50 kr.

Tannonchinin-hajkenőcs, Pserhofer J-tól évek óta orvosok és laikusok által valamennyi hajnövesztő szer között a legjobbnak elismerve, 1 csinosan kiállitott nagy szelencze 2 frt.

Egyetemes tapasz, Steudel tanártól vágott és szúrt sebek, mérges kelevények, a lábak régi, időszakonkint felnyiló kelései, makacs mirigykelések, fajó pokolvar, sebes és gyulladásos mell, megfagyott tagok köszvény és hasonló bajok ellen jónak bizonyult. Egy tégely 50 kr.

Egyetemes tisztitó-só, Bullrich A. W.-től. Kitünő háziszer megzavart emésztés minden következményei, u. m. fejfájás, szédülés, gyomorgörcs, gyomorhév, aranyér dugulás stb. ellen. 1 csomag ára 1 frt.

☛ *Mindennemü franczia különlegességek* vagy raktárban tartatnak, vagy kérésre gyorsan és olcsón eszközöltetnek. (788 12—12.)

☛ A szétküldés posta utján 3 forinton aluli összegnél csakis annak beküldése után eszközöltetik, nagyobb összegnél utánvétel mellett is. ☚

A legtöbb elősorolt specialitás kapható Budapesten Török József gyógyszerész urnál, király-utcza 8 sz.

Traub B. és társa

kiadásában Szegeden megjelent és

Fischel Fülöp

könyvkereskedésében *Nagy-Kanizsán* egyedül kapható

Képes naptár

Jézus és a bold. szt. szüz

szent szivének tiszteletére

1882-ik évre.

nagy 4-ed rét (72 lap) csinos boritékba fűzve

ára csak 30 kr.

Postán 35 krnak előzetes utalványozása mellett bérmentve megküldetik. (899 2—3)

Felvilágositásul!

Hozzám több oldalról érkezett kérdezősködéseknek eleget tenni akarván, megjegyzem, hogy egy huszféle nevet viselő cég által mint

bámulatot keltő, mesés

s. t. s. semmitmondó szavakkal hirdetett árucikkek minden szolid cég altal jobb minőség mellett még jelentékenyen olcsóbban szállittathatók. Igy pl ajánlok tiszta, jó és valódi gyapju szöveteket, egész öltönyöket, 3¹/₄ méter, melyek ezen cég altal mint

még sohasem létezett

6 frtjával jeleztetnek **à 5 frt 50 kr.** valódi jó Oxford ingeket, melyek 1 frt 20 krjával mint 888 6—50

mélyen a rendes ár alattiak

hirdettetnek, **80** krért adok, épugy jó shirting-ingeket, fényesen kiállitva, gallérral vagy anélkül 1 frtért; vászon alsó nadrágokat jó creas-vásonból **75** krért.

Ezen céggel ellentétben, mely mentől több megrendelést kér, kérem t. vevőimet, hogy egy csekélységgel győződjék meg a mondottakról; továbbá az árucikkekről mindig nagy raktárt tartok, a mi nem ugy áll, mire minden meggyőződhetik.

Teljes tisztelettel

fő-bizományosa

az egyesült osztrák és magyar szövő-iparosoknak.

GRAETZ GYULA, BÉCS,

VII. Neubaugasse 40. sz.

Készpénzfizetés vagy utánvét mellett. Meg nem felelő árucikkek kicseréltetnek.

Figyelemre méltó!

EPILEPSIA,

görcs és szivbajban szenvedők, kik ezen betegségek iránt érdeklődnek és **biztos segélyt keresnek,** bizalommal szerezzék meg **Dr. Boas** görcs és idegbajt gyógyitó **specialistának** füzetét; kapható ingyen és bérmentve, csakis

PARLAGHY urnál,

München, 39, Bayerstr.

886 6—12

Védelem a halál ellen.

Tuberculosis, mell és torokfájás, a halál kaszásának fősszállitói mindig csak meghülések következményei. **Hudson Wilm.** tanárnak sikerült *egy páncsélingalakjában* oly *praeservativumot* teremteni, melynek reggelig elkészitett *mell és váll gyapjubetétei* olyanok, hogy a meghülés teljesen lehetetlen. Ugyanez *orvosi tekintélyektől* a legmelegebben ajánltatott *és urak és hölgyek számára* minden nyak és testnagyságban *2 darabjával,* egy cartonjában 6 frtjával kapható kizárólag az alólirott fő-bizományosnál. Vidékre készpénzért vagy utánvétel mellett.

JULIUS GRAETZ

Bécs, Neubaugasse 40.

Raktárak minden kerületben állittatnak és a bizományosok közzététetnek.

887 6—20

Hirdetmény.

Nagy-Kanizsa város tanácsa részéről közhirré tétetik, hogy a folyó évi 3270 és 3271. számok alatt kihirdetett belső piaczi s heti marhavásári, valamint az országos marhavásári helypénzszedési jog a megállapitott feltételek alatt f. é. deczember hó 6-án tartandó árverésen bérbe fog adatni.

Nagy-Kanizsán 1081. nov. 22.

900 1—1. A városi tanács.

Nyomatott Fischel Fülöp laptulajdonosnál, Nagy-Kanizsán 1881.